

ZAKON O TURIZMU

I. OSNOVNE ODREDBE

1. Predmet uređenja

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se: uslovi i način planiranja i razvoja turizma; turističke organizacije za promociju turizma; turističke agencije; usluge u turizmu; Registar turizma; druga pitanja od značaja za razvoj i unapređenje turizma.

2. Načela

Član 2.

Uređenje odnosa u oblasti turizma zasniva se na načelima:

1) integralnog razvoja turizma i pratećih delatnosti, kao činilaca ukupnog privrednog i društvenog razvoja, kojim se u skladu sa zakonom obezbeđuje sprovođenje međusobno usaglašenih planova i programa;

2) održivog razvoja turizma kao usklađenog sistema tehničko-tehnoloških, ekonomskih i društvenih aktivnosti, koji se zasniva na ekonomskom razvoju, očuvanju prirodnih i kulturnih dobara, očuvanju i razvoju lokalne zajednice;

3) povećanja efikasnosti i odgovornosti u oblasti korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređenja turističkog prostora;

4) obezbeđivanja jedinstvenih standarda za pružanje usluga u turizmu;

5) zaštite nacionalne ekonomije, korisnika turističkog proizvoda i turističkih profesija;

6) partnerskog odnosa privatnog i javnog sektora i civilnog društva kod planiranja, oblikovanja i plasmana turističkog proizvoda na tržištu;

7) obezbeđivanja jedinstvene, javne i elektronske evidencije registrovanih i evidentiranih podataka iz oblasti turizma;

8) poštovanja ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom, ravnopravnosti i zabrane diskriminacije u turizmu u skladu sa propisima kojima se sprečava diskriminacija osoba sa invaliditetom;

9) sadržanim u Etičkom kodeksu u turizmu Svetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija;

10) planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma u skladu sa strategijom razvoja turizma Republike Srbije.

3. Pojmovi

Član 3.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) administrativni troškovi su troškovi turističke agencije u vezi sa izradom ugovora o organizovanju putovanja i druge dokumentacije koju je turistička agencija uručila putniku, a koji se odnose na tog putnika i to turističko putovanje;

2) aktivno znanje stranog jezika je viši srednji nivo znanja stranog jezika, koji nije srpski i koji po CEFR međunarodnom standardu za procenjivanje nivoa znanja jezika odgovara nivou jezičke kompetentnosti B2;

3) delatnost turističke agencije jeste organizovanje, ponuda, prodaja i realizovanje turističkih putovanja, izleta i pružanje drugih usluga uobičajenih u turističkom prometu;

4) destinacijska menadžment kompanija (DMC) je privredno društvo ili drugo pravno lice, specijalizovano za određenu destinaciju, odnosno regiju, sa adekvatnim poznavanjem turističkih resursa, kadrovski osposobljena da kreira, organizuje i realizuje turističke programe i putovanja, da posreduje u pružanju usluge boravka, smeštaja, zabave, izleta, usluga vodiča, transfera i drugih usluga, povezujući se sa svima koji pružaju usluge na toj destinaciji, a sve radi pružanja profesionalnih, visoko kvalitetnih turističkih usluga;

5) destinacijska menadžment organizacija (DMO) je privredno društvo ili drugo pravno lice osnovano radi upravljanja turističkom destinacijom (planiranje, organizovanje, marketing i vođenje), čiji osnivači mogu da budu iz javnog i privatnog sektora;

6) elektronska prodaja je prodaja turističkog putovanja, izleta, kao i drugih usluga u turizmu posredstvom interneta, bez neposrednog kontakta sa strankama;

7) znakovni jezik je pokazni jezik i označava vizuelni način sporazumevanja gluvih osoba, posebno ugovorenim, odnosno standardizovanim znacima ruku i prstiju, sa ili bez mimike, sa sopstvenom gramatikom i sintaksom, pomoću koga se prenose misli, predstave, namere i pojmovi;

8) lokalni turistički vodič jeste fizičko lice koje je položilo stručni ispit za turističkog vodiča i koje se, na osnovu programa jedinice lokalne samouprave, specijalizovalo za pružanje usluge vođenja, pokazivanja i stručnog objašnjavanja prirodnih, kulturno-istorijskih, arheoloških, etnografskih, privrednih i drugih znamenitosti u određenoj destinaciji;

9) izlet je kombinacija dve ili više turističkih usluga (prevoz i druge turističke usluge), koje je utvrdila turistička agencija samostalno ili po zahtevu putnika, u trajanju kraćem od 24 sata, koja ne uključuje noćenje, a koje turistička agencija prodaje po jedinstvenoj ceni;

10) mesto za odmor (rizort) jeste deo turističkog prostora, turističkog mesta koje predstavlja integrisanu i funkcionalnu celinu objekata i drugih sadržaja za smeštaj i boravak turista bez stalnih stanovnika, sa izgrađenim objektima turističke infrastrukture i turističke suprastrukture;

11) odgovarajući registar je registar u kojem se registruju privredna društva i preduzetnici i registar u kojem se registruju udruženja koje vodi Agencija za privredne registre i registar u kojem se registruju druga pravna lica koji vodi nadležni sud;

12) potvrda o putovanju je dokument koji turistička agencija prilikom kupovine turističkog putovanja uručuje putniku i predstavlja dokaz da je ugovor zaključen. Potvrda o putovanju može biti i pisani dokument o najavi, prijavi, rezervaciji turističkog putovanja i sl;

13) predstavnik na turističkoj destinaciji jeste fizičko lice, koje na osnovu zaključenog ugovora sa organizatorom turističkog putovanja pruža putnicima obaveštenja i uputstva u vezi sa realizacijom programa putovanja i obavlja druge aktivnosti radi zaštite interesa putnika;

14) prioriteta turistička destinacija je prostorna celina koja raspolaže turističkom resursnom osnovom za razvoj i komercijalizaciju turističkih proizvoda, potencijalnim i realnim turističkim atrakcijama, turističkom infrastrukturom i turističkom suprastrukturom;

15) prihvat i prevoz putnika je prevoz putnika organizovan od strane turističke agencije u vezi sa realizacijom turističkog putovanja ili izleta;

16) prodaja turističkog putovanja i drugih usluga u turizmu podrazumeva neposrednu prodaju, nuđenje, kao i sve druge aktivnosti ponude, oglašavanja, marketinga, promocije i sl, koje za krajnji rezultat imaju prodaju turističkog putovanja, odnosno pružanje usluge u turizmu;

17) prodajna cena je ugovorena ukupna cena turističkog putovanja, odnosno izleta, iskazana u jedinstvenom iznosu, koja pored usluga iz programa putovanja, odnosno posebnih zahteva putnika, sadrži i sve dodatne troškove, uključujući poreze, takse, kao i druge troškove, koji su kao neodvojiv deo neophodni za realizaciju putovanja;

18) profesionalni organizator kongresa (PCO) je privredno društvo ili drugo pravno lice specijalizovano za organizaciju kongresa (konferencija, sastanaka i sl) i upravljanje poslovnim događajima;

19) putnik je lice koje kupuje ili za čiji račun se kupuje, odnosno lice koje koristi turističko putovanje ili izlet, kao i drugu turističku uslugu;

20) rezervacija je postupak kojim se unapred obezbeđuje, odnosno najavljuje usluga smeštaja ili druge turističke usluge od strane turističke agencije, kada turistička agencija ne vrši naplatu usluge, već davaocu usluge direktno plaća korisnik;

21) Registar turizma jeste jedinstvena, elektronska, centralna, javna baza podataka o registrovanim i/ili evidentiranim subjektima koji obavljaju poslove iz oblasti turizma, a koji su registrovani ili evidentirani u skladu sa propisima, kao i o drugim podacima koji se registruju ili evidentiraju u skladu sa ovim zakonom;

22) Registrator turizma jeste lice koje vodi Registar turizma u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima;

23) stvarni troškovi su troškovi turističke agencije u vezi sa organizacijom i realizacijom prodalog turističkog putovanja i u koje troškove se ne uračunava dobit, fiksni troškovi turističke agencije (zarade, komunalni troškovi, zakupi i sl), troškovi marketinga, provizije i dr;

24) Strategijski master plan jeste kompleksan, istraživački i sveobuhvatan planski dokument kojim se na osnovu strategije razvoja turizma Republike Srbije utvrđuju ciljevi, programi i planovi rasta i razvoja turizma, investicije u turizmu, planovi marketinga i konkurentnosti, kao i mere za njihovo sprovođenje, za određenu turističku destinaciju;

25) trajni nosač zapisa jeste sredstvo koje omogućava da davalac usluge ili korisnik usluge sačuva elektronske podatke koji su namenjeni korisniku usluge, da tim podacima može da se pristupi i da se reprodukuju u neizmenjenom obliku, u periodu koji odgovara svrsi čuvanja podataka;

26) transfer je prevoz putnika koji se realizuje na kraćoj relaciji isključivo na destinaciji, u vezi sa realizacijom turističkog putovanja ili izleta;

27) turistička agencija jeste privredno društvo, preduzetnik, drugo pravno lice koje obavlja delatnost turističkih agencija pod uslovima propisanim ovim zakonom;

28) turistička atrakcija jeste naročito privlačno obeležje turističke destinacije, prirodnog ili društvenog karaktera u okviru turističkog prostora;

29) turistička grupa jeste organizovana grupa od 15 do 75 putnika kojoj turistička agencija organizator putovanja po unapred utvrđenom programu, odnosno na zahtev pruža turističku uslugu;

30) turistička delatnost jeste pružanje usluga turističkih agencija, usluga turističkih profesija i pružanje drugih usluga u skladu sa ovim zakonom;

31) turistička destinacija jeste odredište turističkog putovanja koje svojom opremljenošću omogućava prihvat i boravak putnika;

32) turistička suprastruktura jesu ugostiteljski objekti kao i galerije, izložbeni, kongresni i zabavni objekti koji su u neposrednoj vezi sa ugostiteljskim objektima i objektima sportsko rekreativnog sadržaja ili sa njima čine jedinstvenu celinu;

33) turistička infrastruktura jesu objekti za informisanje, predah, snabdevanje, rekreaciju, edukaciju i zabavu turista, i to: skijališta, kupališta i plaže, tematski i zabavni parkovi, turistički informativni centri, centri za prihvat turista i posetilaca, odmorišta pored puteva, objekti nautičkog turizma, tereni za golf, teniski tereni, otvoreni i zatvoreni objekti sportske rekreacije, male veštačke akumulacije sa kupalištem, bazeni za kupanje, velnes objekti, zabavno rekreativne staze i putevi (trim staze, staze zdravlja, vidikovci, panoramski putevi, biciklističke staze, pešačke staze, staze za motorne sanke i sl), uređene obale reka i jezera, objekti za posmatranje prirodnih retkosti, objekti za predah i kraće zadržavanje turista, objekti za avanturističke aktivnosti i dr;

34) turistička signalizacija su odgovarajući simboli i znaci, kao i simboli i znaci turističke saobraćajne signalizacije, kojim se obeležava turistička atrakcija i sadržaj turističke ponude;

35) turistički animator jeste fizičko lice koje planira i ostvaruje zabavne, kulturne, sportsko rekreativne i druge programe kojima organizuje slobodno vreme turista;

36) turistički vodič jeste fizičko lice koje je položilo stručni ispit za turističkog vodiča i pruža usluge vođenja, pokazivanja i stručnog objašnjavanja prirodnih, kulturno-istorijskih, arheoloških, etnografskih, privrednih i drugih znamenitosti;

37) turistički klaster je sektorska ili geografska koncentracija, međusobno povezanih privrednih subjekata, drugih pravnih lica ili fizičkih lica, radi povezivanja zajedničkih potreba i jačanja konkurentnosti;

38) turistički pratilac jeste fizičko lice koje je položilo stručni ispit za turističkog pratioca i prati turističku grupu i obavlja operativno tehničke poslove od početka putovanja do odredišta i nazad;

39) turistički proizvod jeste skup međuzavisnih elemenata koji se u praksi organizuje kao poseban vrednosni lanac koji čine materijalni proizvodi i usluge, prirodne vrednosti i kulturna dobra, turističke atrakcije, turistička suprastruktura i turistička infrastruktura;

40) turistički prostor jeste jedinstvena i nedeljiva geografska i funkcionalna celina prirodnih i stvorenih resursa i vrednosti od značaja za turizam;

41) turističko mesto jeste organizaciona i funkcionalna celina sa formiranom turističkom ponudom, prirodnim vrednostima, kulturnim dobrima i drugim znamenitostima značajnim za turizam, komunalnom, saobraćajnom i turističkom infrastrukturu, kao i objektima i drugim sadržajima za smeštaj i boravak turista;

42) turističko putovanje jeste kombinacija dve ili više turističkih usluga (prevoz, smeštaj i druge turističke usluge), koje je utvrdio ili pripremio organizator putovanja samostalno ili po zahtevu putnika, u trajanju dužem od 24 sata ili u kraćem trajanju ako uključuje jedno noćenje, kao i jedno ili više noćenja koji uključuje samo uslugu smeštaja u određenom terminu ili vremenskom trajanju koje se prodaje po jedinstvenoj ceni;

43) ugovor o organizovanju putovanja su opšti uslovi putovanja, program putovanja, potvrda o putovanju, vaučer i dr, koje turistička agencija uručuje putniku, neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa;

44) fakultativna usluga je usluga koja može biti sadržana u programu putovanja, a ne čini njegov obavezan element, od koje ne zavisi realizacija turističkog putovanja i čija cena nije uračunata u prodajnu cenu turističkog putovanja (izleti, ulaznice, razni vidovi osiguranja i sl).

II. PLANIRANJE I RAZVOJ TURIZMA

Član 4.

Planiranje i razvoj turizma obuhvata: integralno planiranje razvoja turizma i pratećih delatnosti (u daljem tekstu: integralno planiranje); proglašenje i održivo korišćenje turističkog prostora; poslove od posebnog značaja za razvoj turizma; kategorizaciju turističkog mesta i sprovođenje podsticajnih mera za razvoj turizma.

1. Integralno planiranje

1.1. Vrste planskih dokumenata

Član 5.

Planska dokumenta su:

- 1) Strategija razvoja turizma Republike Srbije;
- 2) Strategijski master plan;
- 3) Strategijski marketing plan;
- 4) program razvoja turističkih proizvoda;
- 5) program razvoja turizma;
- 6) program promotivnih aktivnosti.

Planska dokumenta iz stava 1. tač. 2) - 6) ovog člana moraju biti usaglašena sa strategijom razvoja turizma Republike Srbije.

Član 6.

Planska dokumenta iz člana 5. stav 1. tač. 1), 2), 4) i 5) ovog zakona sadrže tekstualni deo i grafički prikaz koji predstavlja celinu planskih rešenja i izrađuju se u analognom i digitalnom obliku.

Ministar nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: ministar), bliže propisuje sadržinu i način izrade planskih dokumenata iz člana 5. stav 1. tač. 1), 2), 4) i 5) ovog zakona, kao i studije opravdanosti za proglašenje turističkog prostora.

1.1.1. Strategija razvoja turizma Republike Srbije

Član 7.

Strategija razvoja turizma Republike Srbije (u daljem tekstu: Strategija), donosi se za teritoriju Republike Srbije.

Strategijom se određuju dugoročni ciljevi planiranja i razvoja turizma u skladu sa ukupnim ekonomskim, socijalnim, ekološkim i kulturno-istorijskim razvojem.

Strategija sadrži naročito:

- 1) analizu postojećeg stanja i dosadašnjeg stepena razvoja turizma;
- 2) uporednu analizu turizma konkurentskih zemalja;
- 3) prednosti i nedostatke turizma Republike Srbije;

- 4) ciljeve razvoja turizma;
- 5) viziju razvoja turizma;
- 6) izbor prioriternih turističkih proizvoda;
- 7) predlog turističkih destinacija od značaja za razvoj turizma;
- 8) definisanje strateških turističkih tržišta od interesa za Republiku Srbiju;
- 9) analizu uticaja na kulturno nasleđe i prirodna dobra;
- 10) predlog politike razvoja turizma;
- 11) predlog investicija;
- 12) plan konkurentnosti;
- 13) akcioni plan.

Strategiju donosi Vlada na predlog ministarstva nadležnog za poslove turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Strategija se donosi za period od najmanje pet godina.

Član 8.

Strategija se realizuje putem Strategijskog master plana, Strategijskog marketing plana, programa razvoja turističkih proizvoda, kao i prostornih i urbanističkih planova izrađenih i donetih u skladu sa zakonom.

1.1.2. Strategijski master plan

Član 9.

Strategijski master plan se donosi za prioritetnu turističku destinaciju.

Strategijski master plan donosi Vlada na predlog Ministarstva.

Strategijski master plan naročito sadrži:

- 1) tehničku ocenu posmatranog područja, zemljišnih osnova i ukupnu procenu kapaciteta turističke lokacije u okviru turističke destinacije;
- 2) koncept razvoja u pogledu razmeštaja i moguće lokacije objekata, kao i procenu potencijala potrebnih kapaciteta;
- 3) fizički master plan sa osnovnim elementima mogućeg razmeštaja objekata turističke infrastrukture, turističke suprastrukture i saobraćajne mreže;
- 4) poslovni master plan sa ekonomskom evaluacijom turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, saobraćajne mreže i komunalne infrastrukture, kao i procenom ekonomske opravdanosti pojedinačnih i ukupnih investicija.

Vlada na predlog Ministarstva utvrđuje prioritetnu turističku destinaciju sa opisom lokacija od značaja za turizam i drugih turističkih atrakcija.

1.1.3. Strategijski marketing plan i program promotivnih aktivnosti

Član 10.

Strategijski marketing plan se donosi za teritoriju Republike Srbije.

Strategijski marketing plan donosi Vlada na predlog Ministarstva.

Strategijski marketing plan naročito sadrži:

- 1) analizu marketing sistema Republike Srbije;

- 2) analizu konkurentskih marketing strategija;
- 3) marketing plan;
- 4) pozicioniranje Republike Srbije kao turističke destinacije;
- 5) marketing plan turističkih proizvoda;
- 6) marketing plan avio povezanosti Republike Srbije sa strateškim turističkim tržištima;
- 7) misiju i organizaciju marketing sistema Republike Srbije.

U skladu sa Strategijskim marketing planom, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave donose svoje programe promotivnih aktivnosti.

Predlog Strategijskog marketing plana priprema Turistička organizacija Srbije.

Strategijski marketing plan se donosi za period od najmanje pet godina.

1.1.4. Program razvoja turističkog proizvoda

Član 11.

Program razvoja turističkog proizvoda je planski dokument kojim se bliže određuje razvoj turističkih proizvoda od posebnog značaja utvrđenih Strategijom, i to: gradski odmori, zdravstveni turizam, planinski turizam, nautički turizam, manifestacije i drugi događaji, ruralni turizam, tranzitni turizam, poslovni turizam (sastanci, podsticajna putovanja, konferencije i izložbe/događaji) tematske rute i specijalni interesi, kao i proizvodi kulturnog turizma.

Program razvoja turističkog proizvoda donosi Vlada na predlog Ministarstva.

Predlog programa razvoja turističkog proizvoda iz stava 1. ovog člana može da pripremi i udruženje osnovano sa ciljem razvoja i unapređenja onog turističkog proizvoda, na koji se predlog odnosi.

Predlog iz stava 3. ovog člana dostavlja se Ministarstvu.

U slučaju iz stava 3. ovog člana udruženje osnovano sa ciljem razvoja i unapređenja turističke ponude postupa na način propisan članom 16. st. 6, 8. i 9. ovog zakona.

Ministar bliže propisuje sadržinu i način podnošenja predloga za donošenje programa razvoja turističkog proizvoda.

1.1.5. Program razvoja turizma

Član 12.

Autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih zakonom kojim se uređuje lokalna samouprava i posebnim zakonom, donose program razvoja turizma u skladu sa Strategijom.

Program razvoja turizma iz stava 1. ovog člana autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave dostavlja Ministarstvu na prethodno mišljenje.

1.1.6. Prostorni i urbanistički planovi

Član 13.

Polaznu osnovu za izradu prostornih i urbanističkih planova u prioritarnoj turističkoj destinaciji i turističkom prostoru predstavlja Strategijski master plan.

U prostornim i urbanističkim planovima koji se odnose na područja koja su proglašena za turistički prostor utvrdiće se uslovi za izgradnju objekata turističke

infrastrukture, a u mestu za odmor u okviru turističkog prostora i uslovi za izgradnju objekata turističke suprastrukture.

Organ nadležan za pripremu i donošenje prostornog, odnosno urbanističkog plana, na uslove iz stava 2. ovog člana pribavlja prethodnu saglasnost Ministarstva.

2. Proglašenje i održivo korišćenje turističkog prostora

2.1. Proglašenje turističkog prostora

Član 14.

Prostor koji zbog svojih karakteristika, vrednosti i prioritete turističke namene zahteva poseban režim organizacije, uređenja, korišćenja i zaštite ili se na njemu predviđa izgradnja objekata od nacionalnog interesa, Vlada, na predlog Ministarstva, proglašava kao turistički prostor.

Akt o proglašenju turističkog prostora iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: naziv i opis turističkog prostora, površinu, opis i grafički prikaz granica, ciljeve proglašenja, ključne turističke atrakcije, podatke o vlasništvu i popis katastarskih parcela, obaveze u pogledu razvoja turizma, drugih oblika korišćenja prostora, kao i naziv i sedište subjekta kome se poverava upravljanje turističkim prostorom (u daljem tekstu: upravljač turističkog prostora).

Upravljač turističkog prostora može biti postojeća javna služba ili privredno društvo koje je osnovano za obavljanje delatnosti u oblasti turizma, i to od strane javnog preduzeća, odnosno Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave i u kome je kapital tog osnivača većinski.

Upravljanje turističkim prostorom može se aktom iz stava 2. ovog člana poveriti drugom pravnom licu, koje se određuje po sprovedenom postupku javnog oglašavanja ili prikupljanjem ponuda.

Na postupak iz stava 4. ovog člana shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuju javne nabavke.

Na delu područja turističkog prostora koje istovremeno predstavlja područje zaštićenog prirodnog ili nepokretnog kulturnog dobra i drugog zaštićenog područja primenjuju se režimi zaštite i unutrašnji red u skladu sa propisima kojima se uređuje očuvanje i korišćenje tih dobara.

Član 15.

Upravljanje turističkim prostorom može se poveriti i destinacijskoj menadžment organizaciji, u kojoj je jedan od osnivača javno preduzeće, odnosno Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i u kome je kapital tog osnivača većinski.

Ako jedan od osnivača nije javno preduzeće, odnosno Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave ili njihov kapital nije većinski, upravljanje turističkim prostorom može se poveriti i destinacijskoj menadžment organizaciji na način propisan članom 14. stav 4. ovog zakona.

Član 16.

Postupak za proglašenje turističkog prostora pokreće se predlogom za proglašenje turističkog prostora, koji priprema Ministarstvo, u skladu sa Strategijskim master planom i studijom opravdanosti za proglašenje turističkog prostora.

Predlog iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: studiju opravdanosti za proglašenje turističkog prostora, podatke o turističkim resursima i turističkim atrakcijama turističkog prostora, stanju zaštite životne sredine, prirodnih i kulturnih dobara, pregled postojeće planske i razvojne dokumentacije od značaja za razvoj

turizma, analizu postojećeg stanja u turizmu, podatke o infrastrukturnom potencijalu turističkog područja, kao i druge podatke u skladu sa odredbom člana 14. stav 2. ovog zakona.

Predlog iz stava 1. ovog člana stavlja se na javni uvid u jednom dnevnom listu koji se distribuira na celoj teritoriji Republike Srbije i u lokalnom listu jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalazi turistički prostor i traje 30 dana od dana objavljivanja u dnevnom listu.

O stavljanju predloga iz stava 1. ovog člana na javni uvid stara se Ministarstvo koje o izvršenom javnom uvidu sastavlja izveštaj koji sadrži podatke o izvršenom javnom uvidu, sa svim primedbama i stavovima po svakoj primedbi, a koji se postavlja na internet stranici Ministarstva odnosno jedinice lokalne samouprave.

Izveštaj o izvršenom javnom uvidu sastavni je deo predloga iz stava 1. ovog člana.

Inicijativu za proglašenje turističkog prostora može podneti i autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, na čijoj teritoriji se nalazi turistički prostor, uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Inicijativa iz stava 6. ovog člana sadrži sve elemente propisane stavom 2. ovog člana.

Po pribavljenoj saglasnosti Ministarstva autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave postupa na način propisan st. 3, 4. i 5. ovog člana.

Po sprovedenom postupku iz stava 8. ovog člana jedinica lokalne samouprave dostavlja Ministarstvu svu dokumentaciju, potrebnu za predlog i pokretanje postupka proglašenja turističkog prostora.

Član 17.

Posle sprovedenog postupka javnog uvida, predlog za proglašenje turističkog prostora, sa izveštajem iz člana 16. stav 5. ovog zakona Ministarstvo dostavlja Vladi radi donošenja akta o proglašenju turističkog prostora.

Predlog za proglašenje turističkog prostora na teritoriji autonomne pokrajine, sa izveštajem iz člana 16. stav 5. ovog zakona, posle sprovedenog postupka javnog uvida, Vladi dostavlja nadležni organ autonomne pokrajine, preko Ministarstva.

2.2. Upravljanje i razvoj turističkog prostora

Član 18.

Jedinica lokalne samouprave može ugovorom da poveri upravljaču turističkog prostora poslove obezbeđivanja uslova za uređivanje, korišćenje, unapređenje i zaštitu građevinskog zemljišta i poslove koordinacije na održavanju komunalnog reda i čistoće u turističkom prostoru.

Član 19.

Upravljač turističkog prostora donosi programe i druga akta kojima se reguliše bliži okvir režima, razvoja i korišćenja, kao i mere zaštite turističkog prostora.

Upravljač turističkog prostora:

- 1) obezbeđuje uslove za uređivanje, korišćenje, unapređivanje i zaštitu građevinskog zemljišta;
- 2) koordinira aktivnosti pravnih i fizičkih lica koji obavljaju poslove u oblasti turizma i pratećih delatnosti;
- 3) koordinira razvoj projekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture na principima održivog razvoja;

- 4) stara se o namenskoj upotrebi državne imovine radi kvalitetne valorizacije resursa;
- 5) upravlja građevinskim zemljištem i stara se o nepokretnostima koje su mu date na korišćenje;
- 6) stara se o mestu postavljanja i načinu isticanja turističke signalizacije;
- 7) donosi programe i akta koji se odnose na vršenje poslova upravljanja;
- 8) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o proglašenju turističkog prostora.

Član 20.

Upravljač turističkog prostora ima pravo preče kupovine nepokretnosti na području turističkog prostora.

Ako se turistički prostor u celini ili delom nalazi na zaštićenom području, upravljač turističkog prostora nema pravo preče kupovine nepokretnosti na tom turističkom prostoru, odnosno na tom delu turističkog prostora.

2.3. Korišćenje turističkog prostora

Član 21.

Nepokretnosti u javnoj svojini na kojima je nosilac prava korišćenja upravljač turističkog prostora mogu se, radi izgradnje objekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture, dati u zakup drugom licu javnim nadmetanjem ili prikupljanjem pismenih ponuda.

Upravljač turističkog prostora, na osnovu prethodno urađene studije izvodljivosti, priprema potrebnu dokumentaciju za davanje u zakup nepokretnosti iz stava 1. ovog člana.

Dokumentacija iz stava 2. ovog člana naročito sadrži: vrstu nepokretnosti i površinu koja se daje u zakup, vrstu objekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture koji se privode nameni u skladu sa planskim dokumentom u smislu zakona kojim se uređuje planiranje i izgradnja, uslove i vreme zakupa nepokretnosti, kao i obaveze u pogledu očuvanja, razvoja i održivog korišćenja turističkog prostora.

Upravljač turističkog prostora dostavlja Ministarstvu izveštaj o sprovedenom postupku javnog nadmetanja ili prikupljanja pismenih ponuda iz stava 1. ovog člana, koji sadrži i predlog za izbor najpovoljnijeg ponuđača.

Akt o davanju nepokretnosti u zakup donosi Vlada na predlog Ministarstva.

Član 22.

Privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik i fizičko lice za korišćenje turističkog prostora plaćaju naknadu.

Naknada iz stava 1. ovog člana plaća se za:

- 1) korišćenje posebno uređenih terena za pojedine namene korišćenja (parkiranje, rekreacija, sport, postavljanje reklama, postavljanje zabavnih objekata i dr);
- 2) postavljanje privremenih objekata za ugostiteljstvo, turizam i trgovinu;
- 3) ulazak u turistički prostor.

Sredstva ostvarena od naknade iz stava 1. ovog člana prihod su upravljača turističkog prostora.

Visinu i način plaćanja naknade iz stava 1. ovog člana određuje upravljač turističkog prostora uz saglasnost Vlade.

2.4. Mesto za odmor

Član 23.

Mesto za odmor u okviru turističkog prostora organizuje se i razvija u skladu sa Strategijskim master planom, prostornim i urbanističkim planom.

Objekti turističke infrastrukture i turističke suprastrukture u mestu za odmor koje se nalazi u turističkom prostoru smatraju se objektima od javnog interesa.

U okviru turističkog mesta može se utvrditi i mesto za odmor.

3. Poslovi od posebnog značaja za razvoj turizma

Član 24.

Poslovi od posebnog značaja za razvoj turizma su:

- 1) izrada projekata o nepokretnostima;
- 2) istraživanje, razvoj i izrada elaborata o održivom korišćenju i upravljanju turističkim prostorom;
- 3) izrada studije izvodljivosti i koncepta razvoja turističke lokacije, odnosno prostorno-tehnološke celine od značaja za turistički razvoj;
- 4) upravljanje projektima turističke infrastrukture i turističke suprastrukture od značaja za razvoj turizma;
- 5) upravljanje mestom za odmor kao celovitim resursom uz obezbeđenje zajedničke promocije i prodaje turističkog proizvoda mesta za odmor, uređenje prostora, zaštite životne sredine, turističke signalizacije i sl;
- 6) finansiranje i realizacija projekata izgradnje i uređenja građevinskog zemljišta i projekata izgradnje turističke infrastrukture u cilju realizacije turističkih projekata;
- 7) finansiranje projekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture i upravljanje objektima turističke suprastrukture.

Član 25.

Poslove iz člana 24. ovog zakona može da obavlja javna služba, privredno društvo ili drugo pravno lice iz člana 14. stav 3. i člana 15. ovog zakona.

Izuzetno od stava 1. ovog člana poslovi iz člana 24. ovog zakona mogu se aktom Vlade poveriti drugom pravnom licu, koje se određuje po sprovedenom postupku javnog oglašavanja ili prikupljanjem ponuda.

4. Kategorizacija turističkog mesta

Član 26.

Kategorizacija turističkog mesta vrši se na osnovu obima turističkog prometa, stepena izgrađenosti turističke, komunalne i saobraćajne infrastrukture i turističke suprastrukture.

Kategorizacija turističkih mesta vrši se razvrstavanjem tih mesta u četiri kategorije, koje se označavaju rimskim brojevima od I do IV.

Ministar propisuje bliže uslove za određivanje kategorije turističkog mesta, način određivanja i promene kategorije, kao i vrstu podataka o turističkim mestima koji se evidentiraju u Registru turizma.

Član 27.

Zahtev za kategorizaciju turističkog mesta podnosi jedinica lokalne samouprave Ministarstvu.

Ispunjenost propisanih uslova za razvrstavanje turističkog mesta u kategoriju proverava komisija za kategorizaciju turističkih mesta, koju obrazuje ministar.

Komisija iz stava 2. ovog člana sačinjava zapisnik o svom radu i dostavlja ga ministru sa predlogom za razvrstavanje turističkog mesta u odgovarajuću kategoriju.

Razvrstavanje turističkog mesta u kategoriju vrši se rešenjem koje donosi ministar i važi tri godine od dana dostavljanja rešenja podnosiocu zahteva.

Rešenje iz stava 4. ovog člana konačno je.

5. Podsticajne mere

Član 28.

Radi usmeravanja i podsticanja razvoja turizma u budžetu Republike Srbije obezbeđuju se sredstva za:

1) učešće u finansiranju izrade Stratejskih master planova, programa razvoja turističkih proizvoda, programa razvoja turizma, studija izvodljivosti turističkih projekata, urbanističkih planova turističkih mesta i mesta za odmor;

2) učešće u finansiranju promotivnih aktivnosti turističkih destinacija i turističkih mesta, turističko-kulturnih i turističkih manifestacija u zemlji i inostranstvu, kao i programa edukacije i usavršavanja veština zaposlenih u turizmu;

3) učešće u finansiranju izrade projekta zaštite prirode, životne sredine, prirodnih resursa i kulturne baštine turističkog mesta;

4) učešće u finansiranju unapređenja ekoloških standarda, energetske efikasnosti, korišćenja obnovljivih izvora energije, a u cilju unapređenja turizma i ugostiteljstva;

5) učešće u finansiranju razvoja nacionalnog turističkog brenda;

6) učešće u finansiranju unapređenja digitalizacije i drugih inovativnih rešenja, a u cilju unapređenja turizma i ugostiteljstva;

7) učešće u finansiranju projekata unapređenja saobraćajne povezanosti sa strateškim tržištima značajnim za razvoj turizma u Republici Srbiji;

8) podsticanje izgradnje turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, sportsko-rekreativnih i drugih pratećih sadržaja javnog karaktera značajnih za unapređenje kvaliteta turističke ponude;

9) unapređenje postojeće turističke ponude i intenziviranje njenog korišćenja;

10) podsticanje unapređenja turističkog prometa domaćih turista i organizovanog turističkog prometa stranih turista na teritoriji Republike Srbije.

Član 29.

Zahtev za korišćenje sredstava iz člana 28. ovog zakona podnosi se Ministarstvu.

Ministar donosi rešenje o prenosu namenskih sredstava iz budžeta Republike Srbije, odnosno zaključuje ugovor o korišćenju podsticajnih sredstava.

Vlada bliže propisuje uslove i način dodele i korišćenja sredstava iz člana 28. ovog zakona.

Za potrebe izrade predloga akata kojim se uređuju posebni uslovi, način dodele, korišćenja i odlučivanja iz člana 28. tač. 4) - 7) ovog zakona, kao i za odlučivanje o učešću u finansiranju navedenih projekata, Vlada obrazuje posebna radna tela koja čine predstavnici institucija nadležnih za poslove turizma, finansija kao i drugih institucija na čiji delokrug poslova se projekti odnose.

III. TURISTIČKE ORGANIZACIJE ZA PROMOCIJU TURIZMA

Član 30.

Promociju turizma obavljaju: Turistička organizacija Srbije, turistička organizacija autonomne pokrajine i turistička organizacija jedinice lokalne samouprave.

Promociju turizma mogu obavljati i turističke organizacije regije koje osnivaju dve ili više jedinica lokalne samouprave.

Turistička organizacija regije ostvaruje saradnju sa turističkim klasterima na svom području i vode evidenciju turističkih klastera.

Član 31.

Turističke organizacije iz člana 30. ovog zakona posluju u skladu sa propisima kojima se uređuju javne službe.

U pogledu prava, obaveza i odgovornosti zaposlenih u turističkim organizacijama iz stava 1. ovog člana, primenjuju se propisi kojima se uređuje oblast zaposlenih u javnim službama.

Član 32.

Sredstva za rad turističkih organizacija za promociju turizma obezbeđuju se iz:

- 1) sredstava budžeta Republike Srbije;
- 2) sredstava budžeta autonomne pokrajine;
- 3) sredstava budžeta jedinica lokalne samouprave;
- 4) donacija, priloga i sponzorstava domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica;
- 5) drugih izvora, u skladu sa zakonom.

1. Turistička organizacija Srbije

Član 33.

Za obavljanje poslova promocije turizma, koordinacije aktivnosti turističkih organizacija, privrednih i drugih subjekata u turizmu na teritoriji Republike Srbije osniva se Turistička organizacija Srbije (u daljem tekstu: TOS).

Sedište TOS-a je u Beogradu.

Član 34.

TOS obavlja poslove:

- 1) promocije turizma Republike Srbije;
- 2) koordinacije aktivnosti turističkih organizacija, privrednih i drugih subjekata u turizmu, koji deluju neposredno i posredno na promociji turizma;
- 3) pripreme i realizacije godišnjih planova i programa promotivnih aktivnosti;
- 4) izrade predloga godišnjeg programa rada sa finansijskim planom;

- 5) organizovanja istraživanja turističkih tržišta za potrebe promocije turizma Republike Srbije;
- 6) istraživanje međunarodnog, domaćeg i prekograničnog tržišta u oblasti turizma;
- 7) obezbeđivanja informativno-propagandnog materijala kojim se promovišu turističke vrednosti Republike Srbije (štampane publikacije, audio i video promotivni materijal, on line sredstva promocije - internet prezentacija, društvene mreže i prateće digitalne aktivnosti, suveniri, itd);
- 8) formiranja i razvijanja jedinstvenog turističko-informacionog sistema i njegovog povezivanja sa drugim informacionim sistemima u zemlji i inostranstvu;
- 9) prikupljanja svih vrsta turističkih informacija radi obaveštavanja javnosti kao i sastavljanja i objavljivanja turističkog kalendara;
- 10) osnivanja i organizovanja turističkih predstavništava u inostranstvu i informativnih centara u zemlji, samostalno ili u saradnji sa drugim subjektima;
- 11) saradnje sa nacionalnim turističkim organizacijama drugih zemalja, međunarodnim i regionalnim organizacijama u oblasti turizma i predlaganja mera za učešće u multinacionalnim i regionalnim programima i projektima promocije turizma;
- 12) sprovođenja zajedničkih marketing aktivnosti sa pravnim licima, učesnicima na tržištu avio saobraćaja, u cilju obezbeđivanja bolje povezanosti Republike Srbije sa strateškim turističkim tržištima i unapređenja pristupačnosti Republike Srbije kao turističke destinacije;
- 13) utvrđivanja jedinstvenih standarda uređenja, opreme i usluga u turističko-informativnim centrima na teritoriji Republike Srbije;
- 14) izrade predloga Strategijskog marketing plana iz člana 10. stav 5. ovog zakona;
- 15) u vezi sa davanjem prethodne saglasnosti na donošenje godišnjeg programa rada i plana promotivnih aktivnosti, u delu plana promotivnih aktivnosti autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave iz člana 39. stav 2. i člana 41. stav 4. ovog zakona;
- 16) učešća u utvrđivanju programa postavljanja turističke signalizacije i koordiniranja aktivnosti turističkih organizacija i drugih subjekata za njeno obezbeđenje;
- 17) izrade, učešća u izradi i realizaciji domaćih, međunarodnih i prekograničnih projekata iz oblasti turizma, odnosno iz oblasti komplementarnih turizmu (kultura, zaštita životne sredine, informisanje, ruralni razvoj i dr);
- 18) u vezi sa obavljanjem privredne delatnosti, kao i druge aktivnosti u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i statutom.

TOS je u obavezi da godišnji program rada uskladi sa Strategijom.

TOS je u obavezi da informaciju o davanju prethodne saglasnosti iz stava 1. tačka 15) ovog člana, u roku od 15 dana, od dana davanja saglasnosti, dostavi Ministarstvu.

Član 35.

Organi TOS-a jesu: upravni odbor, nadzorni odbor i direktor.

Članove upravnog i nadzornog odbora i direktora imenuje i razrešava Vlada na predlog Ministarstva.

Organi TOS-a imenuju se na period od četiri godine.

Član 36.

Upravni odbor ima pet članova.

U upravni odbor imenuju se po jedan predstavnik Ministarstva i predstavnik zaposlenih, a ostali članovi upravnog odbora imenuju se iz reda naučnih i stručnih lica iz oblasti turizma, kao i iz privrednih subjekata i drugih organizacija koje obavljaju delatnost iz oblasti turizma.

Upravni odbor:

- 1) donosi statut TOS-a;
- 2) donosi poslovnik o svom radu;
- 3) usvaja godišnji program rada sa finansijskim planom;
- 4) usvaja godišnji izveštaj o poslovanju i završni račun;
- 5) donosi odluku o osnivanju predstavništva u inostranstvu i informativnih centara u zemlji;
- 6) donosi pravilnik o radu;
- 7) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Akta iz stava 3. tač. 1), 3), 4) i 6) ovog člana donose se uz saglasnost Vlade.

Član 37.

Nadzorni odbor TOS-a ima tri člana od kojih je jedan predstavnik Ministarstva.

Nadzorni odbor TOS-a vrši nadzor nad poslovanjem, pregleda izveštaj o poslovanju i završni račun i utvrđuje da li su sačinjeni u skladu sa propisima, donosi poslovnik o svom radu i vrši druge poslove u skladu sa zakonom i statutom.

Član 38.

Direktora TOS-a imenuje i razrešava Vlada, na predlog Ministarstva.

Izbor direktora TOS-a vrši se u skladu sa propisima koji se odnose na zaposlene iz oblasti javnih službi.

Direktor predstavlja i zastupa TOS, organizuje i rukovodi radom TOS-a, donosi pravilnik o organizaciji i sistematizaciji poslova, predlaže akte koje donosi upravni odbor, izvršava odluke upravnog odbora i preuzima mere za njihovo sprovođenje, stara se o zakonitosti rada, odgovara za korišćenje i raspolaganje imovinom i vrši druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Direktor TOS-a mora da poseduje:

- 1) stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine ili specijalističkim studijama na fakultetu;
- 2) radno iskustvo od sedam godina, od čega najmanje pet godina na rukovodećim poslovima;
- 3) aktivno znanje najmanje jednog stranog jezika.

U pogledu uslova za direktora turističke organizacije regije shodno se primenjuju odredbe stava 4. ovoga člana.

2. Turistička organizacija autonomne pokrajine

Član 39.

Za teritoriju autonomne pokrajine može se osnovati turistička organizacija autonomne pokrajine koja:

- 1) donosi godišnji program rada i planove promotivnih aktivnosti u skladu sa Strategijskim marketing planom, planovima i programima TOS-a;
- 2) koordinira aktivnosti privrednih i drugih subjekata u vezi sa promocijom turizma na teritoriji autonomne pokrajine i programima edukacije i usavršavanja veština zaposlenih u turizmu;
- 3) prikuplja sve vrste turističkih informacija radi obaveštavanja javnosti;
- 4) obezbeđuje informativno-propagandni materijal kojim se promovišu turističke vrednosti autonomne pokrajine (štampane publikacije, audio i video promotivni materijal, on line sredstva promocije - internet prezentacija, društvene mreže i prateće digitalne aktivnosti, suveniri, itd);
- 5) preuzima aktivnosti na izradi, učešću u izradi i realizaciji domaćih i međunarodnih projekata iz oblasti turizma;
- 6) preuzima druge aktivnosti u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i statutom.

Turistička organizacija autonomne pokrajine je dužna da godišnji program rada i plan promotivnih aktivnosti iz stava 1. tačka 1) ovog člana, pre njihovog usvajanja, dostavi TOS-u na pribavljanje prethodne saglasnost u delu plana promotivnih aktivnosti.

Ako turistička organizacija autonomne pokrajine ne postupi na način iz stava 2. ovog člana, ne može u godini, na koju se program rada i plan promotivnih aktivnosti odnosi, kod Ministarstva da ostvari pravo na podsticajna sredstva iz člana 28. ovog zakona.

Član 40.

Direktor turističke organizacije autonomne pokrajine mora da poseduje:

- 1) stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine ili specijalističkim studijama na fakultetu;
- 2) radno iskustvo od sedam godina, od čega najmanje pet godina na rukovodećim poslovima;
- 3) aktivno znanje najmanje jednog stranog jezika.

Organi turističke organizacije autonomne pokrajine jesu: upravni odbor, nadzorni odbor i direktor.

U pogledu broja članova i poslova upravnog i nadzornog odbora, kao i poslova direktora turističke organizacije autonomne pokrajine shodno se primenjuju odredbe čl. 36, 37. i 38. ovog zakona.

3. Turistička organizacija jedinice lokalne samouprave

Član 41.

Jedinica lokalne samouprave može osnovati turističku organizaciju ili obavljanje tih poslova poveriti drugom pravnom licu.

Pravno lice iz stava 1. ovog člana može biti postojeća javna služba ili privredno društvo, odnosno pravno lice koje je osnovano za obavljanje delatnosti u oblasti turizma.

Turistička organizacija jedinice lokalne samouprave obavlja poslove:

- 1) promocije i razvoja turizma jedinice lokalne samouprave;
- 2) koordiniranja aktivnosti i saradnje između privrednih i drugih subjekata u turizmu koji neposredno i posredno deluju na unapređenju razvoja i promociji turizma i na programima edukacije i usavršavanja veština zaposlenih u turizmu;
- 3) donošenja godišnjeg programa rada i plana promotivnih aktivnosti u skladu sa Strategijskim marketing planom, planovima i programima TOS-a;
- 4) obezbeđivanja i unapređivanja informativno-propagandnog materijala kojim se promovišu turističke vrednosti jedinice lokalne samouprave (štampane publikacije, audio i video promotivni materijal, on line sredstva promocije - internet prezentacija, društvene mreže i prateće digitalne aktivnosti, suveniri, itd);
- 5) prikupljanja i objavljivanja informacija o celokupnoj turističkoj ponudi na svojoj teritoriji, kao i druge poslove od značaja za promociju turizma;
- 6) organizovanja i učešća u organizaciji turističkih, naučnih, stručnih, sportskih, kulturnih i drugih skupova i manifestacija;
- 7) organizovanja turističko-informativnih centara (za prihvatanje turista, pružanje besplatnih informacija turistima, prikupljanje podataka za potrebe informisanja turista, upoznavanje turista sa kvalitetom turističke ponude, upoznavanje nadležnih organa sa pritužbama turista i dr);
- 8) upravljača turističkog prostora;
- 9) posredovanja u pružanju usluga u domaćoj radinosti i seoskom turističkom domaćinstvu;
- 10) podsticanja realizacije programa izgradnje turističke infrastrukture i uređenja prostora;
- 11) izrade, učešća u izradi, kao i realizacije domaćih i međunarodnih projekata iz oblasti turizma;
- 12) pripreme i prikupljanja podataka, sastavljanje upitnika, analiza i drugih informacija;
- 13) u vezi sa obavljanjem privredne delatnosti, kao i druge aktivnosti u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i statutom.

Turistička organizacija jedinica lokalne samouprave, odnosno pravno lice iz stava 2. ovog člana je dužno da godišnji program rada i plan promotivnih aktivnosti iz stava 3. tačka 3) ovog člana, pre njihovog usvajanja, dostavi TOS-u na pribavljanje prethodne saglasnost u delu plana promotivnih aktivnosti.

Ako turistička organizacija jedinica lokalne samouprave, odnosno pravno lice iz stava 2. ovog člana ne postupe na način iz stava 4. ovog člana, ne mogu u godini, na koju se program rada i plan promotivnih aktivnosti odnosi, kod Ministarstva da ostvare pravo na podsticajna sredstva iz člana 28. ovog zakona.

Odredbe stava 3. ovoga člana shodno se primenjuju na turističku organizaciju regije.

Član 42.

Direktor turističke organizacije jedinice lokalne samouprave mora da poseduje:

- 1) stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine ili specijalističkim studijama na fakultetu;
- 2) radno iskustvo od četiri godine, od čega najmanje dve godine na rukovodećim poslovima;
- 3) aktivno znanje najmanje jednog stranog jezika.

Organi turističke organizacije jedinice lokalne samouprave jesu: upravni odbor, nadzorni odbor i direktor.

U pogledu broja članova i poslova upravnog i nadzornog odbora, kao i poslova direktora turističke organizacije jedinice lokalne samouprave shodno se primenjuju odredbe čl. 36, 37. i 38. ovog zakona.

Član 43.

Turistička organizacija jedinice lokalne samouprave dužna je da na zahtev Ministarstva i TOS-a u roku od 15 dana dostavi tražene podatke, upitnike, analize i druge informacije iz člana 41. stava 3. tačka 12) ovog zakona.

Vlada bliže uređuje uslove i kriterijume za osnivanje turističke organizacije jedinice lokalne samouprave, kao i uslove pod kojima se poslovi iz člana 41. stav 3. ovog zakona mogu poveriti drugom pravnom licu.

4. Koordinacija aktivnosti

Član 44.

Turistička organizacija, uz saglasnost osnivača, u cilju planiranja, koordinacije i upravljanja turističkim aktivnostima, može sa drugom turističkom organizacijom, privrednim društvom, drugim pravnim licem i preduzetnikom koji obavlja delatnost iz oblasti saobraćaja, turizma, ugostiteljstva, prometa robe i usluga, kulture, sporta, informisanja, kongresnih i sajamskih aktivnosti, osnovati organizaciju za operative, marketinške i promotivne poslove.

Delokrug rada i način finansiranja, kao i međusobna prava i obaveze turističke organizacije i osnivača iz stava 1. ovog člana uređuju se ugovorom.

U slučaju iz stava 1. ovog člana turistička organizacija dostavlja Ministarstvu obaveštenje.

5. Turistička signalizacija

Član 45.

Turističke atrakcije kao i sadržaji turističke ponude, obeležavaju se odgovarajućim simbolima i znacima (u daljem tekstu: turistička signalizacija).

Jedinica lokalne samouprave stara se o mestu postavljanja i načinu isticanja turističke signalizacije u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje saobraćajna signalizacija.

Ministar propisuje sadržinu, uslove i način isticanja turističke signalizacije.

IV. TURISTIČKE AGENCIJE

Član 46.

Turistička agencija obavlja delatnost organizovanja, ponude, prodaje i realizovanja turističkih putovanja, izleta i pružanje drugih usluga uobičajenih u turističkom prometu, u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Delatnost turističke agencije obavlja se u prostoru, odnosno mestu poslovanja koji ispunjava propisane uslove u pogledu uređenja i opremanja.

Delatnost turističke agencije može se obavljati povremeno na sajmovima i na drugim javnim manifestacijama, a najduže 15 dana, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Član 47.

Delatnost iz člana 46. stav 1. ovog zakona može da obavlja privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik ako je registrovan u odgovarajućem registru.

Udruženje koje obavlja delatnost iz člana 46. stav 1. ovog zakona dužno je da tu delatnost upiše u odgovarajući registar.

Preduzetnik ne može da obavlja delatnost iz člana 46. stav 1. ovog zakona u periodu prekida obavljanja delatnosti.

Preduzetnik ne može da otpočne sa obavljanjem delatnosti iz člana 46. stav 1. ovog zakona pre datuma naznačenog kao početak obavljanja delatnosti, koji je naveden u rešenju Agencije za privredne registre.

Član 48.

Ako turistička agencija obavlja turističku delatnost u sedištu, ali ne kao pretežnu delatnost, dužna je da za tu delatnost registruje ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru.

Ako turistička agencija obavlja turističku delatnost van sedišta dužna je da za tu delatnost u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja registruje ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru.

Izuzetno, turistička agencija koja povremeno obavlja turističku delatnost na način propisan članom 46. stav 3. ovog zakona nije dužna da za taj prostor u kome obavlja delatnost obrazuje ogranak, odnosno izdvojeno mesto van sedišta.

1. Vrste turističkih agencija

Član 49.

Prema vrsti poslova koje obavljaju turističke agencije mogu biti:

- 1) turistička agencija organizator turističkog putovanja (u daljem tekstu: organizator putovanja);
- 2) turistička agencija posrednik u prodaji turističkog putovanja (u daljem tekstu: posrednik).

2. Uslovi za obavljanje poslova turističke agencije

2.1. Tehnička opremljenost

Član 50.

Prostor, odnosno mesto poslovanja turističke agencije u kome se obavlja turistička delatnost, mora da ispunjava uslove u pogledu uređenja i opremanja.

Izuzetno od stava 1. ovog člana prostor, odnosno mesto poslovanja turističke agencije, koja prodaje usluge isključivo elektronskim putem, ne mora da ispunjava uslove u pogledu uređenja i opremanja.

U slučaju iz člana 46. stav 3. ovog zakona turistička agencija nije dužna da za prostor, odnosno mesto poslovanja u kome obavlja turističku delatnost ispuni uslove u pogledu uređenja i opremanja.

Ministar propisuje bliže uslove u pogledu uređenja i opremanja prostora, odnosno mesta poslovanja, turističke agencije u kome se obavlja turistička delatnost.

2.2. Kadrovska osposobljenost

Član 51.

Turistička agencija mora da ima u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja u kome obavlja turističku delatnost jedno zaposleno lice, sa punim radnim vremenom u svojstvu rukovodioca.

Lice iz stava 1. ovog člana mora da:

- 1) zna srpski jezik;
- 2) aktivno zna najmanje jedan strani jezik;
- 3) ima najmanje višu stručnu spremu, odnosno stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 180 ESPB bodova, osnovnim strukovnim studijama, odnosno na studijama u trajanju od tri godine, za rad kod organizatora putovanja;
- 4) ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju turističkog, ekonomskog ili drugog društvenog smera za rad kod posrednika;
- 5) ima radno iskustvo u turističkoj delatnosti u trajanju od:
 - (1) tri godine za rad kod organizatora putovanja;
 - (2) jedne godine za rad kod posrednika.

Zaposleno lice koje je u neposrednom kontaktu sa strankama mora da ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju i da poznaje najmanje jedan strani jezik.

U slučaju iz člana 46. stava 3. ovog zakona turistička agencija nije dužna da za taj prostor u kome obavlja turističku delatnost ispuni uslove propisane stavom 1. ovog člana.

3. Poslovi turističkih agencija

Član 52.

Turistička agencija obavlja poslove:

- 1) organizovanja, realizovanja i prodaje turističkih putovanja u zemlji i u inostranstvu;
- 2) organizovanja, realizovanja i prodaje putovanja učenika i studenata u inostranstvo radi učenja stranog jezika ili stručnog usavršavanja sa mogućnošću obavljanja privremenih i povremenih poslova;
- 3) prodaje i posredovanja u prodaji turističkih putovanja;
- 4) prihvata, prevoza i transfera putnika;
- 5) organizovanja izleta, turističkih razgledanja, zabavnih programa, kao i posredovanja u organizovanju skupova, sajmova, manifestacija i sportskih priredbi;

- 6) pružanja, odnosno, posredovanja u pružanju usluga turističkih vodiča, turističkih pratilaca, lokalnih turističkih vodiča i turističkih animatora;
- 7) pribavljanja putnih isprava, rezervacije i prodaje putnih karata u ime i za račun domaćih i stranih prevoznika;
- 8) rezervacije turističkih, ugostiteljskih i drugih usluga u vezi sa putovanjem i boravkom putnika;
- 9) posredovanja u prodaji ugostiteljskih ili turističkih usluga;
- 10) posredovanja u iznajmljivanju motornih vozila;
- 11) rezervacije i prodaje karata za sportske, kulturne i druge priredbe i manifestacije;
- 12) zastupanja u osiguranju putnika i prtljaga u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje;
- 13) prodaje turističkih publikacija i dr;
- 14) menjačke poslove na osnovu ovlašćenja nadležnog organa u skladu sa propisima koji uređuju devizno poslovanje;
- 15) druge poslove uobičajene u turističkom prometu.

Član 53.

Organizator putovanja može da obavlja poslove iz člana 52. ovog zakona, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

Organizator putovanja može da obavlja poslove iz člana 52. tač. 1) i 2) ovog zakona, ako ima propisanu licencu za organizovanje turističkog putovanja (u daljem tekstu: licenca).

Posrednik može da obavlja poslove iz člana 52. tač. 3) - 15) ovog zakona, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

4. Licenca

Član 54.

Licenca iz člana 53. stava 2. ovog zakona se rangira u različite kategorije.

Na zahtev podnosioca Registrator turizma rešenjem izdaje licencu, sa rokom važenja od tri godine, od dana izdavanja rešenja podnosiocu zahteva koje naročito sadrži: puno poslovno ime, matični broj i sedište.

Uz zahtev za izdavanje licence podnosilac prilaže dokaze o ispunjenosti propisanih uslova za određenu kategoriju licence.

Registrovani podaci se objavljuju na internet stranici Agencije za privredne registre istog dana kada je doneto rešenje o izdavanju licence.

Agencija za privredne registre je dužna je da na zahtev Ministarstva u roku od 15 dana dostavi podatke o turističkim agencijama, izdatoj kategoriji licence organizatora putovanja, roku važenja licence, garanciji putovanja i dr.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba ministru, u roku i na način propisan zakonom kojim se uređuje postupak registracije u Agenciji za privredne registre.

Ministarstvo može podatke o turističkim agencijama, izdatoj kategoriji licence organizatora putovanja, roku važenja licence, garanciji putovanja i dr, da učini javno dostupnim, objavljivanjem na sajtu Ministarstva.

Član 55.

Licenca, kao i promena kategorije licence se može obnoviti na način i pod uslovima pod kojima se izdaje, s tim da se zahtev za obnavljanje licence mora podneti najkasnije 35 dana pre isteka roka važenja licence.

Na zahtev organizatora putovanja Registrator turizma izdaje svečanu formu licence.

Na pitanja koja se odnose na postupak izdavanja licence, postupanje po nepotpunom i nerazumljivom zahtevu za izdavanje licence i promenu podataka registrovanih u Registru turizma koja ovim zakonom nisu posebno uređena shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje registracija privrednih subjekata, a ukoliko tim zakonom nisu uređena pojedina pitanja shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak.

Član 56.

Ministar bliže propisuje uslove i način rangiranja licence organizatora putovanja u različite kategorije, način promene kategorije licence, sadržinu zahteva za izdavanje i obnavljanje licence, kao i uslove i način izdavanja svečane forme licence.

4.1. Uslovi za izdavanje licence

Član 57.

Licenca se izdaje privrednom društvu, drugom pravnom licu ili preduzetniku:

- 1) koji ima zaposleno najmanje jedno lice u svojstvu rukovodioca, koje ispunjava uslove iz člana 51. stav 2. ovog zakona;
- 2) koji se ne nalazi u postupku stečaja ili likvidacije;
- 3) kome u prethodnih 36 meseci nije oduzeta licenca;
- 4) čiji osnivači ili lica koja nakon osnivanja pristupe privrednom društvu nisu fizička lica kojima je kao preduzetnicima oduzeta licenca, odnosno koja su direktno ili indirektno imala kontrolno učešće u kapitalu privrednog društva kome je oduzeta licenca;
- 5) kome nije izrečena zaštitna mera zabrane obavljanja delatnosti, za vreme dok zabrana traje, niti je odgovornom licu izrečena mera bezbednosti zabrane vršenja delatnosti, poziva i dužnosti;
- 6) koji ima deponovana sredstva kod banke, sa propisanim iznosom u zavisnosti od kategorije licence (u daljem tekstu: depozit);
- 7) koji ima propisanu garanciju putovanja za slučaj insolventnosti i radi naknade štete putniku nastale neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem ugovornih obaveza (u daljem tekstu: garancija putovanja).

4.2. Garancija putovanja

Član 58.

Garancijom putovanja usled insolventnosti organizatora putovanja posebno se obezbeđuju troškovi nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska u zemlji i inostranstvu, kao i sva nastala potraživanja putnika.

Garancijom putovanja radi naknade štete obezbeđuje se naknada štete koja se prouzrokuje putniku neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja.

Član 59.

Korisnik garancije putovanja je lice koje u skladu sa ovim zakonom ima pravo na naknadu troškova, i to:

- 1) lice koje je izmirilo troškove nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska;
- 2) putnik u slučaju neispunjenja, delimičnog ispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja.

Član 60.

Garanciju putovanja u propisanom iznosu, kao i propisan depozit u zavisnosti od kategorije licence, organizator putovanja mora da ima za sve vreme trajanja licence.

Garancijom putovanja ne mogu se ograničiti prava lica iz člana 59. ovog zakona na naknadu u skladu sa ovim zakonom.

Sva turistička putovanja prodana u periodu trajanja licence i izdate garancije putovanja obezbeđuju se iz te garancije, bez obzira na period realizacije turističkog putovanja.

Član 61.

Ministar bliže propisuje vrstu, visinu i uslove garancije putovanja, visinu depozita, u zavisnosti od kategorije licence, načine aktiviranja, namenu sredstava, kao i druge uslove koje mora da ispuni organizator putovanja.

4.3. Prestanak važenja licence**Član 62.**

Licenca prestaje da važi:

- 1) istekom roka za koji je izdata;
- 2) na osnovu zahteva nosioca licence;
- 3) oduzimanjem licence;
- 4) prestankom privrednog društva, preduzetnika, drugog pravnog lica usled čega se to pravno lice ili preduzetnik briše iz odgovarajućeg registra.

Zahtev iz stava 1. tačka 2) ovog člana podnosi se Registratoru turizma.

Prestankom važenja licence Registrator turizma briše organizatora putovanja iz Registra turizma bez donošenja posebnog akta.

4.4. Oduzimanje licence**Član 63.**

Licenca se oduzima organizatoru putovanja ako:

- 1) u periodu važenja licence prestane da ispunjava uslove iz člana 57. tač. 2), 5), 6) i 7) ovog zakona;
- 2) u periodu važenja licence prestane da ispunjava uslove za kategoriju licence, koja mu je određena rešenjem Registratora turizma;
- 3) postupi suprotno članu 67. stav 1. tačka 14) i članu 68. stav 1. tač. 3), 4), 5), 8) i 9) ovog zakona;
- 4) nastupe teže posledice po zdravlje putnika zbog propusta organizatora putovanja;

5) su u toku jedne godine doneta dva pravosnažna rešenja o zabrani obavljanja delatnosti iz člana 122. stav 1. ovog zakona.

Licenca se oduzima rešenjem koje donosi ministar i koje se dostavlja Registru turizma.

Na osnovu rešenja iz stava 2. ovog člana, Registrator turizma briše organizatora putovanja iz Registra turizma bez donošenja posebnog akta.

Rešenje iz stava 2. ovog člana konačno je.

Nakon oduzimanja licence organizator putovanja može da realizuje samo prethodno prodata putovanja, ako je za ta putovanja obezbeđena propisana garancija putovanja, kao i dokaz da je obezbeđeno izvršenje usluga iz člana 67. stav 1. tačka 4) ovog zakona i ako se putnik pisanim putem sa tim saglasi.

Ministarstvo može podatke o turističkim agencijama kojima je oduzeta licenca da učini javno dostupnim, objavljivanjem na sajtu Ministarstva.

5. Prodaja turističkog putovanja

Član 64.

Turistička agencija je dužna da prodaje turističko putovanje po prodajnoj ceni, koja se iskazuje u jedinstvenom iznosu.

Prodajna cena je ugovorena cena turističkog putovanja koja mora da sadrži sve one troškove, koji čine neodvojiv deo neophodan za realizaciju tog putovanja.

Organizator putovanja može zahtevati povećanje ugovorene cene samo ako je posle zaključenja ugovora došlo do promena u kursu razmene valute ili do promene u tarifama prevoznika, koje utiču na cenu putovanja.

U smislu stava 3. ovog člana pod promenom cene podrazumeva se promena cene goriva, promena cene aerodromske takse, uvođenje novih taksi ili izmene postojećih.

U slučaju iz st. 3. i 4. ovog člana turistička agencija je dužna da promenu ugovorene cene obrazloženo dokumentuje.

Izdvojeni obračun ili naplata pojedinačnih usluga jednog istog turističkog putovanja ne oslobađa turističku agenciju ili drugo lice od obaveze posedovanja licence i drugih uslova propisanih ovim zakonom.

Organizator putovanja može da prodaje turističko putovanje preko posrednika sa kojim ima zaključen ugovor o posredovanju.

Turistička agencija je dužna da prodaje turističko putovanje, odnosno turističku uslugu, saglasno članu 67. stav 1. tačka 4) ovog zakona, naročito u pogledu kapaciteta, nivoa komfora, uslova smeštaja, prevoza i dr.

Član 65.

Turistička agencija koja prodaje uslugu putniku elektronskim putem posluje u skladu sa ovim zakonom i propisima kojim se uređuje elektronska trgovina.

Turistička agencija iz stava 1. ovog člana dužna je da ispuni posebne uslove, kao i da elektronsku prodaju turističkog putovanja, izleta i drugih usluga u turizmu vrši na propisan način.

Turistička agencija iz stava 2. ovog člana mora da ima registrovan nacionalni internet domen Republike Srbije preko koga prodaje usluge.

Turistička agencija iz stava 1. ovog člana na svojoj internet stranici, odnosno veb prezentaciji mora vidno da objavi sledeće podatke:

- 1) poslovno ime i matični broj;
- 2) adresu, sedište, odnosno ogranak ili izdvojeno mesto;
- 3) kontakt podatke (telefon, e-mail adresa i dr);
- 4) broj i kategorija licence;
- 5) garanciju putovanja, osiguravača, rok važenja garancije, kao i visinu depozita;
- 6) opšte uslove putovanja;
- 7) program putovanja koji se prodaje, sa propisanim elementima;
- 8) ime i prezime i kontakt lica zaduženog za prijem reklamacije;
- 9) broj tekućeg računa turističke agencije.

Ako turistička agencija posredstvom društvenih mreža, drugih sajtova i sl, daje obaveštenje o turističkom putovanju, izletu i drugim uslugama koje pruža, dužna je da ispuni uslove iz stava 4. ovog člana.

Ministar propisuje uslove koje treba da ispuni turistička agencija koja prodaje usluge posredstvom interneta, kao i način elektronske prodaje turističkog putovanja, izleta i drugih usluga u turizmu.

Član 66.

Kada turistička agencija prodaje turističko putovanje koje je sačinio organizator putovanja koji nema sedište u Republici Srbiji, ta agencija se smatra organizatorom putovanja.

Izuzetno od stava 1. ovog člana zvanični distributer sa sedištem u Republici Srbiji, koji ispunjava uslove propisane ovim zakonom smatra se organizatorom putovanja.

6. Obaveze turističke agencije

Član 67.

Turistička agencija je dužna da:

- 1) na ulazu u sedište vidno istakne poslovno ime i matični broj, a na ulazu u ogranak, odnosno izdvojeno mesto, poslovno ime, sedište, matični broj i naziv ili oznaku ogranka, odnosno izdvojenog mesta;
- 2) na ulazu u turističku agenciju vidno istakne oznaku organizatora putovanja sa kategorijom licence, odnosno oznaku posrednika, kao i radno vreme i da ga se u svom poslovanju pridržava;
- 3) svaku promenu registrovanog podatka o sedištu i ogranku, odnosno izdvojenom mestu prijavi odgovarajućem registru u roku od sedam dana;
- 4) za usluge koje prodaje poseduje ugovor, neki drugi dokument ili pisanu potvrdu trećih lica kojima je povereno izvršenje tih usluga;
- 5) u slučaju kada nudi pojedinačnu uslugu objavi uslove, sadržaj i cenu te usluge (viziranje, rezervacije, ulaznice i sl);
- 6) se pridržava objavljenih uslova i sadržaja iz tačke 5) ovog stava;
- 7) se pridržava istaknutih, odnosno objavljenih cena;
- 8) u propisanom obliku, sadržini i načinu vodi evidenciju ugovora o posredovanju, kao i ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga iz programa putovanja;

9) u propisanom obliku, sadržini i načinu vodi evidenciju programa putovanja;

10) u propisanom obliku, sadržini i načinu dnevno vodi evidenciju prodatih turističkih putovanja;

11) uruči putniku ugovor, odnosno potvrdu o prodaji turističke usluge;

12) izda putniku propisani račun, kartu ili drugi dokument sa brojem i datumom, kojim se potvrđuje prijem uplate;

13) uruči putniku ili većem broju lica potvrdu o garanciji putovanja, sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje, koju izdaje na propisan način;

14) dostavlja evidenciju prodatog turističkog putovanja, odnosno izdate garancije putovanja na propisan način;

15) u pogledu bližih uslova i načina uplate sredstava od prodatog turističkog putovanja, načina uređivanja međusobnih odnosa organizatora putovanja, posrednika i putnika, postupi na propisan način;

16) na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obaveštava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl;

17) u periodu od dve godine čuva svu dokumentaciju u vezi sa prodatim turističkim putovanjima (opšti uslovi, program putovanja, potvrda o putovanju, izdate garancije putovanja, ugovori sa trećim licima, ugovori o posredovanju, propisane evidencije i dr);

18) prilikom elektronske prodaje turističkog putovanja, izleta i drugih turističkih usluga u pogledu bližih uslova, načina i sadržine, kao i drugih uslova postupa na propisan način;

19) korisniku usluge omogući podnošenje reklamacije;

20) skraćenice DMC i PCO koristi pod propisanim uslovima;

21) u svim poslovima postupa sa pažnjom dobrog privrednika.

Turistička agencija, koja nije registrovana kod Agencije za privredne registre je dužna da promenu registrovanog podatka iz stava 1. tačka 3) ovog člana prijavi i Registru turizma.

Ugovori i dokumentacija iz stava 1. tačka 4) ovog člana, kao i ugovor o organizovanju putovanja moraju biti na srpskom jeziku ili dvojezični od kojih je jedan srpski jezik.

Izuzetno ugovori i dokumentacija iz stava 3. ovog člana mogu biti na stranom jeziku ali je turistička agencija dužna da obezbedi njihov prevod, overen od strane ovlašćenog lica.

Podaci sadržani u ugovoru o organizovanju putovanja moraju da budu istiniti.

Dokumentacija iz stava 1. tačka 17) ovog člana može se čuvati na trajnom nosaču zapisa.

Turistička agencija unosi podataka iz evidencije u centralni informacioni sistem u oblasti ugostiteljstva i turizma, u skladu sa zakonom kojim se uređuje ugostiteljstvo.

Član 68.

Organizator putovanja je dužan da:

- 1) svaku promenu podataka iz člana 57. tač. 1), 5), 6) i 7) ovog zakona prijavi Registru turizma u roku od sedam dana;
- 2) utvrdi opšte uslove putovanja i da izradi program putovanja u pisanoj formi (štampanoj, elektronskoj ili na trajnom nosaču zapisa) i da ih se pridržava;
- 3) prodaje program putovanja koji je pripremljen na osnovu zaključenog ugovora sa trećim licima, kojima je povereno izvršenje usluga iz tog programa putovanja;
- 4) za svakog putnika, odnosno ugovoreno turističko putovanje obezbedi garanciju putovanja;
- 5) u propisanom obliku, sadržini i načinu vodi evidenciju izdatih garancija putovanja;
- 6) u slučaju otkaza putovanja od strane organizatora putovanja putniku izvrši povraćaj uplaćenih sredstava u roku od 15 dana;
- 7) putniku vrati razliku između ugovorene cene putovanja i cene putovanja snižene srazmerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga u roku od 15 dana, u slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja, na propisan način;
- 8) putniku vrati uplaćena sredstva u slučaju otkaza putovanja od strane putnika, u visini određenoj opštim uslovima putovanja, u roku od 15 dana od dana otkaza putovanja;
- 9) obezbedi smeštaj putnika za sve vreme trajanja putovanja;
- 10) obezbedi povratak putnika na odredište;
- 11) se stara da putnici ne budu neopravdano zadržani na putovanju duže nego što je predviđeno programom putovanja;
- 12) angažuje tokom celog turističkog putovanja najmanje jednog turističkog pratioca ili turističkog vodiča za turističku grupu, a po prevoznom sredstvu kojim se obavlja usluga prevoza;
- 13) angažuje predstavnika na turističkoj destinaciji za turističku grupu, ako na destinaciji nisu angažovana lica iz tačke 12) ovog stava;
- 14) za one putnike, koji ne čine turističku grupu, omogući kontakt za hitne slučajeve sa određenim lokalnim predstavnikom ili agencijom;
- 15) za pružanje usluge turističkog vodiča, turističkog pratioca ili lokalnog turističkog vodiča, angažuje lica koje ispunjava uslove iz člana 89. stav 1. i člana 96. stav 1. ovog zakona;
- 16) za predstavnika na turističkoj destinaciji angažuje lica koje ispunjava uslove iz člana 102. ovog zakona.

Organizator putovanja je odgovoran za realizaciju turističkog putovanja.

U slučaju promene uslova propisanih za kategoriju izdate licence organizator putovanja je dužan da obezbedi novu licencu, sa propisanom visinom garancije putovanja i propisanim depozitom.

Član 69.

Ministar propisuje oblik, sadržinu i način vođenja evidencije ugovora o posredovanju, kao i ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno

izvršenje usluga iz programa putovanja, evidencije programa putovanja, prodatih turističkih putovanja, izdatih garancija putovanja, unošenje podataka u centralni informacijski sistem u oblasti ugostiteljstva i turizma, kao i način dostavljanja podataka iz evidencija od strane turističke agencije.

Ministar propisuje bliže uslove koje treba da ispuni destinacijska menadžment kompanija (DMC) i profesionalni organizator kongresa (PCO), način rada, organizovanja, kao i uslove i postupak za ostvarivanje prava na korišćenje skraćenica DMC i PCO.

7. Opšti uslovi putovanja, program putovanja i ugovor o posredovanju

Član 70.

Organizator putovanja je dužan da opšte uslove putovanja utvrdi u skladu sa ovim zakonom, a na pitanja koja nisu posebno uređena ovim zakonom shodno primeni odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje zaštita potrošača i zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Ništave su odredbe ugovora o organizovanju putovanja kojima se isključuje ili smanjuje odgovornost organizatora putovanja.

Član 71.

Opštim uslovima putovanja uređuju se prava i obaveze organizatora putovanja i prava i obaveze putnika.

Opšti uslovi putovanja naročito sadrže:

1) pravo organizatora putovanja na naknadu stvarnih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vreme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor;

2) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik obezbedio odgovarajuću zamenu ili je zamenu našao sam organizator;

3) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik blagovremeno, pre roka predviđenog opštim uslovima putovanja, otkazao turističko putovanje;

4) odgovornost organizatora putovanja kada izvršenje usluga iz programa putovanja poveri trećim licima;

5) prava putnika za slučaj otkaza putovanja;

6) uslove za izmenu ugovora o organizovanju putovanja, pre otpočinjanja putovanja;

7) podatke o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, načinu njihovog aktiviranja, kao i podatke o visini depozita;

8) postupak, rokove i obaveze organizatora putovanja u vezi sa reklamacijom putnika zbog otkaza putovanja, neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja.

Izuzetno od stava 2. tačka 2) ovog člana ako lice kome je poverena usluga prevoza zahteva naknadu za promenu imena putnika ili poništavanje karte i izdavanje nove, organizator putovanja ima pravo i na naknadu tih troškova.

Pravo na naknadu iz stava 3. ovog člana organizator putovanja ostvaruje samo u slučaju kada se ti troškovi obrazloženo dokumentuju.

Podaci o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja moraju biti posebno istaknuti.

U slučaju izmene bitnih elemenata ugovora o organizovanju putovanja, koje je putnik prihvatio, turistička agencija je dužna da nova dokumenta ugovora o organizovanju putovanja uruči putniku na način propisan članom 76. stav 1. ovog zakona, uz potvrdu prijema.

Dokumenta iz stava 6. ovog člana, smatraće se novim ugovorom o organizovanom putovanju.

Član 72.

Program putovanja turističke agencije naročito sadrži:

- 1) redni broj i naziv programa putovanja iz propisane evidencije;
- 2) naziv organizatora putovanja, poslovno ime, sedište i matični broj;
- 3) broj i kategoriju licence;
- 4) mesto, datum i vreme početka i završetka putovanja, opis odredišta putovanja i periode boravka sa datumima ako je boravak u delovima;
- 5) podatke o vrsti prevoza i svojstvima prevoznog sredstva koje se koristi;
- 6) podatke o smeštajnom objektu (vrsta, naziv i kategorija prema važećim propisima zemlje u kojoj se objekat nalazi, sadržaje koje objekat ima i dr);
- 7) podatke o smeštajnoj jedinici (soba, studio, apartman,) opremljenost, nivo komfora i usluga, kao i ostale karakteristike;
- 8) podatke o broju i vrsti ležaja u smeštajnoj jedinici, kao i druge karakteristike uslova smeštaja;
- 9) podatke o broju noćenja, vrsti i broju usluga i ukupnom broju dana turističkog putovanja;
- 10) broj, vrstu i način usluživanja obroka;
- 11) prodajnu cenu turističkog putovanja sa uslugama, koje su obuhvaćene tom cenom, kao i uslove za promenu cene iz člana 64. stava 3. i 4. ovog zakona;
- 12) cenu onih fakultativnih usluga, koje nisu obuhvaćene prodajnom cenom;
- 13) način i dinamiku plaćanja;
- 14) posebne obaveze putnika koje su uslov za realizaciju putovanja (zdravstvene, carinske i granične formalnosti, administrativne i vizne, kao i dokumenta i rokovi neophodni za pribavljanje viza i sl);
- 15) minimalni broj putnika, ako je to uslov za realizaciju putovanja i krajnji rok za obaveštavanje putnika za slučaj otkazivanja.

Turistička agencija je dužna da nakon izrade programa putovanja iz stava 1. ovog člana isti numeriše, overi i odloži po hronološkom redu u poseban registar.

Prilikom izrade dokumenta, koji pod istim nazivom i za istu destinaciju sadrži više različitih programa putovanja u pogledu vrste smeštajnog objekta, uslova smeštajne jedinice, prevoznog sredstva, termina i dr. numeracija se može vršiti istim brojem.

Poseban registar iz stava 2. ovog člana može se voditi na način propisan članom 67. stav 6. ovog zakona.

Turistička agencija nakon prodatog turističkog putovanja u programu putovanja ne može da vrši izmene elemenata iz stava 1. ovog člana.

Naziv turističkog putovanja ne može da sadrži reči iz programa putovanja koje se odnose na fakultativnu uslugu.

Ako usluga iz programa turističkog putovanja (prisustvo umetničkim, kulturnim, sportskim i drugim manifestacijama) čini svrhu putovanja, turistička agencija je dužna da obezbedi izvršenje usluge.

Turistička agencija može putniku da stavi na raspolaganje brošuru, koja mora da sadrži istinite podatke.

Član 73.

Turistička agencija je dužna da prilikom prodaje turističkog putovanja pored opštih uslova putovanja i programa putovanja putniku uruči potvrdu o putovanju.

Potvrda o putovanju, pored podataka o organizatoru putovanja (naziv, poslovno ime, sedište, matični broj, broj i kategoriju licence i sl), sadrži podatke o putniku (ime, prezime, adresa i kontakt podatak), destinaciji, nazivu smeštajnog objekta, datumu početka i završetka putovanja, broju noćenja, vrsti i broju usluga, ukupnom broju dana turističkog putovanja, podatke o vrsti prevoza, prodajnoj ceni, kao i ceni onih usluga koje ne čine obavezni element programa putovanja i dr.

Potvrda o putovanju sadrži mesto, datum izdavanja, kao i potpise ugovornih strana.

Potvrda o putovanju mora da sadrži i podatke o garanciji putovanja sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje.

Ako je pre izdavanja potvrde o putovanju putniku uručen program putovanja u kome se nalaze podaci o organizatoru putovanja iz stava 2. ovog člana, potvrda o putovanju ne mora da sadrži i te podatke.

Organizator putovanja odgovara za svu štetu koju druga strana pretrpi zbog neizdavanja potvrde o putovanju ili njene netačnosti.

Član 74.

Tekst ugovora o organizovanju putovanju, odnosno opšti uslovi putovanja, program putovanja i potvrda o putovanju, moraju da budu štampani slovima i brojevima koji su jednake veličine ali ne manjim od standardne veličine 12, očigledno jasnog i čitljivog fonta (Times New Roman, Arial, Calibri i sl).

Član 75.

Prilikom prodaje turističkog putovanja turistička agencija može ponuditi putniku osiguranje od posledica nesrećnog slučaja i bolesti, oštećenja i gubitka prtljaga, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vreme trajanja turističkog putovanja, osiguranje od otkaza putovanja, kao i druge vidove osiguranja putnika.

U slučaju iz stava 1. ovog člana turistička agencija je dužna da putniku da informaciju o uslovima i ceni osiguranja.

Turistička agencija koja zaključi polisu osiguranja ne može od putnika da naplati iznos premije osiguranja uvećan za iznos provizije.

Turistička agencija je dužna da u slučaju iz st. 1 - 3. ovog člana postupi saglasno odredbama zakona kojim se uređuje osiguranje.

Član 76.

Turistička agencija je dužna da sva dokumenta iz ugovora o organizovanom putovanju uruči putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču

zapisa, uz potvrdu putnika o prijemu tih dokumenata (potpisom ili elektronskim putem).

Pre otpočinjanja turističkog putovanja turistička agencija je dužna da putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa da podatke o licu na destinaciji ovlašćenom za pružanje obaveštenja i uputstava i zaštite prava putnika za sve vreme trajanja turističkog putovanja (ime i prezime, kontakt telefon i e - mail adresa), odnosno kontakt podatke o lokalnom predstavniku ili agenciji iz člana 68. stav 1. tačka 13) ovog zakona, kao i druga važna obaveštenja.

Član 77.

U slučaju da je turistička agencija prestala da obavlja poslove organizatora turističkog putovanja (isticanje roka važenja licence, prestanak rada, rešenje o zabrani obavljanja delatnosti i sl), a nisu realizovana sva prethodno prodana turistička putovanja, ista se mogu realizovati na način propisan odredbama člana 63. stav 5. ovog zakona.

Član 78.

U slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja putnik može da izjavi reklamaciju u roku od mesec dana od dana nastanka nepravilnosti ili 15 dana od dana završetka putovanja.

Organizator putovanja je dužan da bez odlaganja otkloni svako odstupanje od prodanog turističkog putovanja, odnosno da najkasnije u roku od osam dana od dana prijema reklamacije pisanim ili elektronskim putem odgovori putniku na izjavljenu reklamaciju.

Način podnošenja reklamacije, postupanje po podnetoj reklamaciji i dr. turistička agencija vodi u skladu sa propisima, kojima se uređuje oblast zaštite potrošača.

Član 79.

Odredbe zakona u delu opštih uslova putovanja, programa putovanja, njegove organizacije i realizacije, potvrde o putovanju, prodajne cene, otkaza, reklamacije i evidencije i drugo odnose se i na izlete.

Turistička agencija je dužna da u program putovanja za organizovanje izleta posebno istakne obaveštenje da za izlet nije obezbeđena zaštita u pogledu garancija putovanja.

8. Obaveze posrednika

Član 80.

Pre otpočinjanja obavljanja delatnosti posrednik je dužan da se registruje u Registru turizma.

Na zahtev privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika, Registrator turizma izdaje rešenje o registraciji u Registru turizma.

Rešenje iz stava 2. ovog člana naročito sadrži: puno poslovno ime, matični broj i sedište.

Registrovani podaci se objavljuju na internet stranici Agencije za privredne registre istog dana kada je doneto rešenje o registraciji.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba ministru, u roku i na način propisan zakonom kojim se uređuje postupak registracije u Agenciji za privredne registre.

Član 81.

Posrednik može da prodaje samo turističko putovanje organizatora putovanja sa kojim ima zaključen ugovor o posredovanju.

Posrednik prodaje turističko putovanje u ime i za račun organizatora putovanja.

Posrednik je dužan da prodaje turističko putovanje pod istim uslovima kao i organizator putovanja.

Posrednik koji je putniku prodao turističko putovanje dužan je da postupi na način propisan članom 76. ovog zakona.

Posrednik ne može ustupiti pravo prodaje turističkog putovanja drugoj turističkoj agenciji.

Član 82.

Posrednik koji prodaje turističko putovanje organizatora putovanja dužan je da u programu putovanja i potvrdi o putovanju naznači svojstvo u kome nastupa, broj i kategoriju licence organizatora putovanja, kao i broj računa organizatora putovanja.

Posrednik je dužan da o prodatom turističkom putovanju iz stava 1. ovog člana, bez odlaganja, a najkasnije na kraju radnog dana, na propisan način obavesti organizatora putovanja.

Član 83.

Ministar propisuje bliže uslove i način uplate sredstava od prodatog turističkog putovanja, način uređivanja međusobnih odnosa organizatora putovanja i posrednika, kao i odnos organizatora putovanja i posrednika prema putniku.

Relevantne podatke iz konačnih rešenja o turističkoj agenciji i vrsti prekršaja donetih na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona, kao i podatke o pravnosnažnim presudama sudskih organa, Ministarstvo može da učini javno dostupnim, objavljivanjem na sajtu Ministarstva.

Podaci iz stava 2. ovog člana objavljuju se na period od šest meseci.

9. Turistička putovanja za sopstvene potrebe

Član 84.

Sindikalne organizacije, udruženja penzionera, ferijalne, studentske, izviđačke i planinarske organizacije i ustanove socijalne i dečje zaštite, kao i druga udruženja i organizacije (u daljem tekstu: organizacija), mogu samo za svoje članove, odnosno korisnike, u skladu sa svojim statutom, organizovati putovanje za sopstvene potrebe ili izlet (u daljem tekstu: putovanje), bez svrhe sticanja dobiti.

Organizacija je dužna da utvrdi godišnji plan putovanja (u daljem tekstu: plan putovanja) i dostavi ga turističkoj inspekciji, u roku od sedam dana, od dana usvajanja.

Plan putovanja koji nije dostavljen turističkoj inspekciji smatraće se kao da nije ni donet.

Plan putovanja aktom usvaja nadležni organ organizacije, utvrđen statutom.

Član 85.

Organizacija koja je utvrdila plan putovanja dužna je da istovremeno sa planom putovanja dostavi turističkoj inspekciji podatke koji su neophodni za njenu identifikaciju, statut, podatke o broju članova kao i akt iz člana 84. stava 4. ovog zakona.

U slučaju promene plana putovanja organizacija je dužna da novi plan putovanja dostavi turističkoj inspekciji najkasnije pet dana od dana usvajanja tog plana.

U slučaju promene dokumenata i podataka iz stava 1. ovog člana organizacija je dužna da nova dokumenta i podatke dostavi turističkoj inspekciji najkasnije pet dana od dana nastanka promene.

Član 86.

Organizacija može da realizuju samo ona putovanja koja su predviđena planom putovanja i kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni osnivačkim aktom, odnosno statutom.

Organizacija je dužna da svako putovanje prijavi turističkoj inspekciji, najkasnije pet radnih dana pre otpočinjanja putovanja.

Uz prijavu iz stava 2. ovog člana organizacija je dužna da dostavi program putovanja sa bitnim elementima iz člana 72. stav 1. ovog zakona, spisak putnika sa dokazom o članstvu i dr.

Organizacija je dužna da u programu putovanja posebno istakne obaveštenje da za putovanje nije obezbeđena zaštita u pogledu garancija putovanja.

Putovanje se ne može javno oglašavati i reklamirati, osim davanja obaveštenja članovima odnosno korisnicima.

Član 87.

Organizacija je dužna da vodi evidenciju ugovora o putovanju i podataka iz ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga prevoza, smeštaja, usluga turističkih profesija i drugih usluga iz programa putovanja.

Organizacija je dužna da za svako putovanje vodi i evidenciju koja naročito sadrži:

- 1) podatke o putniku (ime, prezime, broj članske karte sa datumom izdavanja i kontakt podatke);
- 2) mesto, datum i vreme početka i završetka putovanja, opis odredišta putovanja i periode boravka sa datumima;
- 3) podatke o vrsti prevoza i svojstvima prevoznog sredstva koje se koristi;
- 4) podatke o smeštajnom objektu (vrsta i naziv, lokacija i kategorija prema važećim propisima zemlje u kojoj se objekat nalazi i sadržaje koje objekat ima);
- 5) podatke o broju noćenja, vrsti i broju usluga i ukupnom broju dana putovanja;
- 6) prodajnu cenu putovanja sa uslugama, koje su obuhvaćene tom cenom;
- 7) cenu onih fakultativnih usluga, koje nisu obuhvaćene prodajnom cenom;
- 8) način i dinamiku plaćanja putovanja;
- 9) cilj i svrhu putovanja, usaglašeni sa aktom o osnivanju, odnosno statutom.

Evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana vode se po načelima urednosti i tačnosti, na način koji ne dozvoljava brisanje unetih podataka i kojim se omogućava uvid u podatke po hronološkom redu.

Ugovori i dokumentacija iz stava 1. ovog člana moraju biti na srpskom jeziku ili dvojezični od kojih je jedan srpski jezik.

Izuzetno ugovori i dokumentacija iz stava 1. ovog člana mogu biti na stranom jeziku ali je organizacija dužna da obezbedi njihov prevod, overen od strane ovlašćenog lica.

Podaci sadržani u ugovoru iz stava 1. ovog člana moraju biti istiniti.

Dokumentacija iz st. 1. i 2. ovog člana može se čuvati na trajnom nosaču zapisa.

Član 88.

Putovanje koje nije u planu putovanja ili podaci o putovanju koji nisu evidentirani na način iz člana 87. st. 1. i 2. ovog zakona, a imaju elemente turističkog putovanja u smislu ovog zakona smatraće se turističkim putovanjem, za čije je organizovanje i realizovanje potrebna licenca iz člana 54. ovog zakona.

V. USLUGE U TURIZMU

1. Usluge turističkih profesija

1.1. Usluge turističkog vodiča, lokalnog turističkog vodiča, turističkog pratioca, turističkog animatora i predstavnika na turističkoj destinaciji

Član 89.

Turistički vodič i turistički pratilac je državljanin Republike Srbije koji mora da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca u skladu sa ovim zakonom.

Pored uslova iz stava 1. ovog člana, turistički vodič i turistički pratilac mora da:

- 1) zna srpski jezik;
- 2) ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju;
- 3) aktivno zna najmanje jedan strani jezik.

Lice koje ima položen stručni ispit za turističkog vodiča može da obavlja i poslove turističkog pratioca.

Strani jezik iz stava 2. tačka 3) ovog člana ne može biti srpski jezik.

Turistički vodič koji zna znakovni jezik nije dužan da ispunjava uslov iz stava 2. tačka 3) ovog člana.

Znakovni jezik će se smatrati stranim jezikom iz stava 2. tačka 3) ovog člana.

Član 90.

Turističkim vodičem i turističkim pratiocem, u smislu ovoga zakona, smatra se i državljanin države članice Evropske unije i evropskog ekonomskog prostora koji mora da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca u skladu sa ovim zakonom.

Stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca polaže se na srpskom jeziku pred komisijom koju obrazuje ministar.

Stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca može da polaže i državljanin države članice Evropske unije i evropskog ekonomskog prostora, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom.

Član 91.

Troškove polaganja stručnog ispita iz člana 89. stava 1. ovog zakona, kao i troškove izdavanja uverenja i legitimacije snosi lice koje polaže stručni ispit.

Sredstva od naplaćene takse na ime troškova iz stava 1. ovog člana prihod su budžeta Republike Srbije.

Troškovi organizacije polaganja praktičnog dela stručnog ispita, koje snosi lice koje polaže stručni ispit, ne smatraju se sredstvima iz stava 2. ovog člana.

Ministarstvo izdaje uverenje o položenom stručnom ispitu za turističkog vodiča, odnosno za turističkog pratioca, kao i legitimaciju koja se izdaje sa rokom važenja deset godina.

Turistički vodič i turistički pratilac pri pružanju usluga mora da ima kod sebe odgovarajuću i važeću legitimaciju i da je nosi na propisan način.

Legitimacija iz stava 5. ovog člana naročito sadrži ime i prezime, broj legitimacije, datum izdavanja, kao i datum važenja legitimacije.

Član 92.

Turistički vodič može biti zaposlen na poslovima rukovodioca iz člana 51. stav 1. ovog zakona i to za rad kod:

1) organizatora putovanja, ako ima najmanje višu stručnu spremu, odnosno stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 180 ESPB bodova, osnovnim strukovnim studijama, odnosno na studijama u trajanju od tri godine i ima položen stručni ispit za turističkog vodiča najmanje pet godina;

2) posrednika, ako ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju i ima položen stručni ispit za turističkog vodiča najmanje tri godine.

Turistički vodič pruža usluge preko privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i preko udruženja turističkih vodiča, na osnovu ugovora.

U slučaju iz stava 2. ovog člana privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili udruženje turističkih vodiča nakon izvršene usluge korisniku usluge izdaje propisan račun.

Član 93.

Ne smatra se turističkim vodičem stručno lice koje pokazuje, objašnjava ili daje informacije unutar prostora u kome radi (muzej, galerija, nacionalni park, vodič u lovu i ribolovu, vodič u pećini, kao i planinarski vodič sa važećom licencom).

Ne smatra se turističkim pratiocem lice u prevoznom sredstvu, koje prati turističku grupu na turističkom putovanju organizovanom od stranog organizatora putovanja koje je započeto i završava se u stranoj državi.

Član 94.

Ministar propisuje program, način i uslove polaganja stručnog ispita iz člana 89. stav 1. ovog zakona, kao i uslove koje članovi komisije iz člana 90. stav 2. ovog zakona treba da ispune, kao i iznos naknade za rad članova komisije.

Ministar propisuje oblik i sadržinu uverenja i legitimacije turističkog vodiča i turističkog pratioca, kao i način i uslove izdavanja i rokove važenja legitimacije.

Član 95.

Ministarstvo vodi evidenciju turističkih vodiča i turističkih pratilaca i dužno je da Registru turizma dostavlja evidenciju koju vodi u pisanoj formi (štampanoj, elektronskoj ili na trajnom nosaču zapisa) najkasnije do 15. januara za prethodnu godinu.

Evidencija iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: ime i prezime; jedinstveni matični broj građana; pol; dan, mesec i godina rođenja; mesto, opština i država

rođenja; mesto, opština i država stanovanja, broj legitimacije, strani jezik i kontakt podaci.

Evidencija iz stava 1. ovog člana može da se vodi se preko centralnog informacionog sistema, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast ugostiteljstva.

Član 96.

Stručni ispit za lokalnog turističkog vodiča može da polaže lice koje prethodno ima položen stručni ispit za turističkog vodiča.

Stručni ispit za lokalnog vodiča polaže se pred komisijom koju obrazuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Član 97.

Program, način i uslove polaganja stručnog ispita za lokalnog turističkog vodiča propisuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili više jedinica lokalnih samouprava.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili više jedinica lokalnih samouprava su dužni da, pre njihovog usvajanja, program, način i uslove polaganja stručnog ispita za lokalnog turističkog vodiča dostave Ministarstvu na prethodno mišljenje.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave propisuje i visinu takse za polaganje stručnog ispita, izdavanje uverenja i oznake, uslove koje članovi komisije iz člana 96. stav 2. ovog zakona treba da ispune, kao i iznos naknade za rad članova komisije.

Član 98.

Troškove polaganja stručnog ispita iz člana 96. stava 1. ovog zakona, kao i troškove izdavanja uverenja i oznake snosi lice koje polaže stručni ispit.

Član 99.

Sredstva od naplaćene takse na ime troškova iz člana 98. ovog zakona prihod su budžeta jedinice lokalne samouprave.

Troškovi organizacije polaganja praktičnog dela stručnog ispita, koje snosi lice koje polaže stručni ispit, ne smatraju se sredstvima iz stava 1. ovog člana.

Član 100.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave vodi evidenciju lokalnih turističkih vodiča, kao povereni posao i dužan je da Registru turizma radi evidentiranja dostavi evidenciju u elektronskoj formi najkasnije do 15. januara za prethodnu godinu.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave vodi evidenciju lokalnih turističkih vodiča, kao povereni posao i dužan je da je dostavi Ministarstvu u elektronskoj formi u roku od 15 dana od dana izdavanja uverenja.

Evidencija iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: ime i prezime; jedinstveni matični broj građana; pol; dan, mesec i godina rođenja; mesto, opština i država rođenja; mesto, opština i država stanovanja, broj legitimacije, strani jezik i kontakt podaci.

Evidencija iz stava 1. ovog člana može da se vodi se preko centralnog informacionog sistema, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast ugostiteljstva.

Član 101.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave propisuje oblik i sadržinu uverenja i oznake lokalnog turističkog vodiča, kao i način i uslove izdavanja i rokove važenja oznake.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave izdaje uverenje o položenom stručnom ispitu za lokalnog turističkog vodiča, kao i oznaku.

Lokalni turistički vodič mora pri pružanju usluga da ima kod sebe odgovarajuću i važeću legitimaciju i oznaku i da ih nosi na propisan način.

1.2. Uslovi za turističkog animatora i predstavnika na turističkoj destinaciji

Član 102.

Turistički animator i predstavnik na turističkoj destinaciji mora da:

- 1) ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju;
- 2) zna srpski jezik.

Predstavnik na turističkoj destinaciji mora da ima aktivno znanje stranog jezika koji je u upotrebi na turističkoj destinaciji.

2. Iznajmljivanje motornih vozila

Član 103.

Uslugom iznajmljivanja motornog vozila smatra se iznajmljivanje motornog vozila A i B kategorije bez vozača (rent-a-car).

Član 104.

Delatnost iz člana 103. ovog zakona može da obavlja privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik ako je registrovano u odgovarajućem registru.

Udruženje koje obavlja delatnost iz člana 103. ovog zakona dužno je da tu delatnost upiše u odgovarajući registar.

Preduzetnik ne može da obavlja delatnost iz člana 103. ovog zakona u periodu prekida obavljanja delatnosti.

Preduzetnik ne može da otpočne sa obavljanjem delatnosti iz člana 103. ovog zakona pre datuma naznačenog kao početak obavljanja delatnosti, koji je naveden u rešenju Agencije za privredne registre.

Član 105.

Ako lice iz člana 104. stav 1. ovog zakona (u daljem tekstu: pružalac usluge) obavlja delatnost iznajmljivanja motornog vozila u sedištu, ali ne kao pretežnu delatnost, dužno je da za tu delatnost registruje ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru.

Ako pružalac usluge obavlja delatnost iznajmljivanja motornog vozila u prostoru van sedišta, dužan je da za tu delatnost u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja, registruje ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru.

Član 106.

Motorno vozilo iz člana 103. ovog zakona ne može da bude starije od pet godina, računajući od dana prve registracije.

Pružalac usluga iz člana 103. ovog zakona mora da ima najmanje pet registrovanih motornih vozila B kategorije.

Član 107.

Pružalac usluge iz člana 103. ovog zakona dužan je da:

- 1) na ulazu u sedište vidno istakne poslovno ime i matični broj, a na ulazu u ogranak, odnosno izdvojeno mesto, poslovno ime, sedište, matični broj i naziv ili oznaku ogranka, odnosno izdvojenog mesta;
- 2) na ulazu u prostor u kome obavlja delatnost vidno istakne radno vreme i da ga se pridržava u svom poslovanju;
- 3) se evidentira u Registru turizma;
- 4) svaku promenu registrovanog podatka o sedištu i ogranku, odnosno izdvojenom mestu prijavi odgovarajućem registru u roku od sedam dana;
- 5) utvrdi opšte uslove poslovanja;
- 6) u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja korisniku usluge učini dostupnim opšte uslove poslovanja;
- 7) se pridržava istaknutih, odnosno objavljenih opštih uslova poslovanja;
- 8) za svaku ugovorenu uslugu iznajmljivanja vozila izda potvrdu odnosno zaključi ugovor;
- 9) u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja istakne cene usluga koje pruža;
- 10) se pridržava cena iz tačke 9) ovog stava;
- 11) za svaku pruženu uslugu izda propisan račun;
- 12) da na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način u isticanju ponude obaveštava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu vrste, načina pružanja usluge, naznačene cene i dr;
- 13) vodi evidenciju motornih vozila;
- 14) vodi evidenciju pruženih usluga;
- 15) u periodu od dve godine čuva svu dokumentaciju u vezi sa evidencijama koje vodi;
- 16) korisniku usluge omogući podnošenje reklamacije;
- 17) obavlja delatnost sa pažnjom dobrog privrednika.

Pružalac usluge koji nije registrovan kod Agencije za privredne registre je dužan da promenu registrovanog podatka iz stava 1. tačka 3) ovog člana prijavi i Registru turizma.

Pružalac usluge dužan je da na motornom vozilu vidno istakne oznaku „rent a car”.

Član 108.

Opšti uslovi poslovanja iz člana 107. stav 1. tačka 5) ovog zakona sadrže uslove i način iznajmljivanja motornog vozila, način plaćanja, uslove otkaza, postupke i rokove u vezi sa reklamacijom, kao i druge bitne elemente.

Potvrda, odnosno ugovor iz člana 107. stav 1. tačka 8) ovog zakona sadrži podatke o pružaocu usluge, broju i datumu potvrde, vrsti usluge, korisniku usluge (ime i prezime i kontakt podatke), broju motornog vozila, tipu, odnosno modelu, sa registarskim brojem, periodu iznajmljivanja, ceni i dr.

Opšti uslovi poslovanja moraju biti na srpskom jeziku ili dvojezični, od kojih je jedan srpski jezik.

Izuzetno od stava 3. ovog člana opšti uslovi poslovanja mogu biti na stranom jeziku ali je pružalac usluga dužan da obezbedi njihov prevod, overen od strane ovlašćenog lica.

Na potvrdu o ugovorenoj usluzi, odnosno ugovor primeniće se odredbe st. 3 i 4. ovog člana.

Podaci sadržani u opštim uslovima poslovanja i potvrdi o ugovorenoj usluzi, odnosno ugovoru moraju da budu istiniti.

Član 109.

Pružalac usluge može da ponudi korisniku usluge razne vidove osiguranja, uz napomenu da isto nije obavezujuće.

U slučaju iz stava 1. ovog člana pružalac usluge je dužan da korisniku usluge da-informaciju o uslovima i ceni osiguranja.

Pružalac usluge koji zaključi polisu osiguranja od korisnika usluge ne može da naplati iznos premije osiguranja uvećan za iznos provizije.

Pružalac usluge je dužan da u slučaju iz st. 1 - 3. ovog člana postupi saglasno odredbama zakona kojim se uređuje osiguranje.

Član 110.

Evidencija iz člana 107. stav 1. tačka 13) ovog zakona sadrži podatke o vrsti usluge, tipu, odnosno modelu motornog vozila, sa registarskim brojem, godini proizvodnje, datumu prve registracije, kao i osnov raspolaganja motornim vozilom (vlasništvo, zakup, lizing i sl).

Evidencija iz člana 107. stav 1. tačka 14) ovog zakona sadrži i podatke o korisniku usluge (ime i prezime i kontakt podatke), period korišćenja motornog vozila, kao i broj i datum izdate potvrde.

Evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana vode se na dnevnom nivou, po načelima urednosti i tačnosti, na način koji ne dozvoljava brisanje unetih podataka, kojim se omogućava uvid u podatke po hronološkom redu.

Član 111.

Pružalac usluga dužan je da opšte uslove poslovanja, kao i potvrdu, odnosno ugovor iz člana 107. stav 1. tač. 5) i 8) uruči korisniku usluge neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa.

Korisnik usluge svojim potpisom ili elektronskim putem, potvrđuje prijem opštih uslova poslovanja, kao i potvrde, odnosno ugovora.

Način podnošenja reklamacije, postupanje po podnetoj reklamaciji i dr. pružalac usluga iznajmljivanja motornih vozila vodi u skladu sa propisima, kojima se uređuje oblast zaštite potrošača.

VI. REGISTAR TURIZMA

Član 112.

Registar turizma vodi Agencija za privredne registre.

U Registru turizma registruju se turističke agencije - organizatori putovanja i turističke agencije - posrednici.

U Registru turizma evidentiraju se:

- 1) upravljači turističkih prostora;
- 2) turistička mesta;
- 3) destinacijske menadžment organizacije;
- 4) destinacijske menadžment kompanije;
- 5) profesionalni organizator kongresa;
- 6) turističke organizacije;
- 7) ugostitelji;
- 8) kategorisani i nekategorisani ugostiteljski objekti;
- 9) lica koja pružaju usluge u domaćoj radinosti;
- 10) lica koja pružaju usluge u seoskim turističkim domaćinstvima;
- 11) pružaoci nautičko turističkih usluga;
- 12) kategorisani i nekategorisani objekti nautičkog turizma;
- 13) pružaoci lovnoturističkih usluga;
- 14) kategorisani i nekategorisani objekti lovnog turizma;
- 15) turistički vodiči;
- 16) lokalni turistički vodiči;
- 17) turistički pratioci;
- 18) turistički animatori;
- 19) privredni subjekti koji pružaju usluge iznajmljivanja vozila (rent-a-car).

Vrstu, visinu i način plaćanja naknada za registraciju, evidenciju i druge usluge koje pruža Registar turizma, određuje Upravni odbor Agencije za privredne registre, uz saglasnost Vlade.

Podaci koji se upisuju u Registar turizma za privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnika su poslovno ime, sedište i matični broj.

Podaci koji se upisuju u Registar turizma, za domaće fizičko lice su lično ime, jedinstveni matični broj građana i adresa prebivališta, a za stranca se upisuje lično ime, broj pasoša i država izdavanja, a ako je izdata lična karta za stranca, upisuje se i lični broj stranca, kao i adresa boravka u Republici Srbiji.

U Registar turizma se registruje ili evidentira ogranak, odnosno izdvojeno mesto ili privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika, koji se registruje ili evidentira u Registru turizma.

Svaka promena podatka, koja se unosi u odgovarajući registar Agencije za privredne registre automatski se preuzima u Registar turizma.

VII. ZAŠTITA PODATAKA O LIČNOSTI

Član 113.

Ministarstvo, pored evidencije iz člana 95. ovog zakona, može da prikuplja podatke o ličnosti o fizičkim licima u realizaciji i organizaciji polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča i turističkog pratioca, kao i lica koji pružaju usluge, ili obavljaju delatnost uređenu ovim zakonom.

Ministarstvo može da prikuplja podatke o ličnosti o fizičkim licima za realizaciju dodele i korišćenja sredstava za podsticanje razvoja turizma iz člana 28. ovog zakona.

Ministarstvo može da prikuplja podatke o ličnosti o fizičkim licima kojima turističke agencije poveru izvršenje usluga, na način propisan ovim zakonom.

Ministarstvo može da prikuplja podatke o ličnosti o fizičkim licima korisnicima usluga iz delokruga poslovanja turističke agencije i to u vezi sa prodatim turističkim putovanjima ili izletima, izdatim garancijama putovanja, podnetom reklamacijom i sl.

Jedinica lokalne samouprave pored evidencije iz člana 100. ovog zakona može da prikuplja podatke o ličnosti o fizičkim licima u realizaciji i organizaciji polaganja stručnog ispita za lokalnog turističkog vodiča.

Evidencija, odnosno podaci iz st. 1 - 5. ovog člana za domaće državljane mogu da sadrže: ime i prezime; jedinstveni matični broj građana; pol; dan, mesec i godina rođenja; mesto, opština i država rođenja; mesto, opština i država stanovanja; kontakt podaci.

Evidencija, odnosno podaci iz st. 1 - 5. ovog člana za strane državljane mogu da sadrže: prezime i ime; pol; dan, mesec i godina rođenja; državljanstvo; mesto i država rođenja; vrsta, broj i datum izdavanja strane putne isprave; kontakt podaci.

Član 114.

Obrada podataka u Ministarstvu i jedinici lokalne samouprave vrši se u elektronskoj formi u okviru informaciono-komunikacionog sistema, u formi audio-video zapisa i fotografija i u papirnoj formi u obliku registara, kartoteka i drugom obliku, u skladu sa zakonom koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

Ministarstvo i jedinica lokalne samouprave dužni su da bazu podataka turističkih vodiča i turističkih pratilaca, kao i lokalnih turističkih vodiča učine javno dostupnom, objavljivanjem na sajtu Ministarstva, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Baza podataka iz stava 2. ovog člana sadrži ime i prezime, broj legitimacije, mesto boravka, kontakt podatke i poznavanje stranog jezika.

Izuzetno od stava 3. ovog člana baza sadrži i podatak o destinaciji za koju je lokalni turistički vodič specijalizovan.

Član 115.

Ministarstvo i jedinica lokalne samouprave podatke o ličnosti obrađuju, prikupljaju i razmenjuju u svrhu:

- 1) izvršenja poslova iz delokruga svoje nadležnosti;
- 2) vršenja nadzora nad obavljanjem delatnosti i pružanjem usluga uređenih ovim zakonom;
- 3) uvođenja podataka u centralni informacioni sistem u oblasti ugostiteljstva i turizma i praćenja stanja na tržištu;
- 4) obezbeđivanja jedinstvene javne i elektronske evidencije podataka iz oblasti turizma;
- 5) učešća u finansiranju promotivnih aktivnosti turističkih destinacija i turističkih mesta, turističko-kulturnih i turističkih manifestacija u zemlji i inostranstvu, kao i programa edukacije i usavršavanja veština zaposlenih u turizmu;
- 6) učešća u finansiranju izrade projekta zaštite prirode, životne sredine, prirodnih resursa i kulturne baštine turističkog mesta;
- 7) podsticanja izgradnje turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, sportsko-rekreativnih i drugih pratećih sadržaja javnog karaktera značajnih za unapređenje kvaliteta turističke ponude;

- 8) unapređenje postojeće turističke ponude i intenziviranje njenog korišćenja;
- 9) podsticanje unapređenja turističkog prometa;
- 10) planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma u skladu sa Strategijom.

Član 116.

Ministarstvo i jedinica lokalne samouprave prikupljaju podatke o ličnosti neposredno od lica na koje se podaci odnose.

Ministarstvo može da prikuplja podatke o ličnosti od drugih organa državne uprave, organa autonomnih pokrajina, organa jedinice lokalne samouprave i imalaca javnih ovlašćenja, kao i od privrednih subjekata i fizičkih lica, koji na osnovu odredaba ovog zakona obavljaju privrednu delatnost i dužni su da vode evidenciju korisnika usluge, u cilju izvršenja poslova iz delokruga nadležnosti.

Ministarstvo i jedinica lokalne samouprave mogu da razmenjuju podatke sa državnim organima, organima autonomnih pokrajina, organima jedinice lokalne samouprave i imiocima javnih ovlašćenja, u cilju izvršenja poslova iz delokruga nadležnosti.

Razmena podataka se vrši elektronskim putem, na kontrolisan i bezbedan način, uz primenu mera zaštite u skladu sa propisima kojima se reguliše informaciona bezbednost.

Ministarstvo i jedinica lokalne samouprave mogu podatke iz evidencije da dostave i fizičkom licu na koje se podaci odnose, na osnovu obrazloženog pisanog zahteva, saglasno odredbama zakona koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

Član 117.

Turistička agencija i pružalac usluga iznajmljivanja motornog vozila može da prikuplja podatke o ličnosti o korisniku usluge i uvodi ih u propisanu evidenciju na način propisan ovim zakonom, a u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Turistička agencija i pružalac usluga iznajmljivanja motornog vozila može da prikuplja podatke o ličnosti i da vodi evidenciju u vezi sa garancijama putovanja, odnosno izdatim polisama osiguranja, pruženim uslugama, podnetom reklamacijom i sl.

Sindikalne organizacije, udruženja penzionera, ferijalne, studentske, izviđačke i planinarske organizacije i ustanove socijalne i dečje zaštite, kao i druga udruženja mogu da prikupljaju lične podatke o članovima, odnosno korisnicima i uvode ih u propisanu evidenciju na način propisan ovim zakonom, a u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Lica iz st. 1 - 3. ovog člana mogu da prikupljaju podatke o ličnosti o licima kojima je povereno izvršenje usluga, na način propisan ovim zakonom.

Podaci iz st. 1 - 3. ovog člana, za domaće državljane su: ime i prezime; broj lične isprave; pol; dan, mesec i godina rođenja i adresa stanovanja.

Podaci iz st. 1 - 3. ovog člana, za strane državljane su: ime i prezime; pol; dan, mesec i godina rođenja; državljanstvo; vrsta, broj i datum izdavanja strane putne isprave.

Podaci iz st. 5. i 6. ovog člana unose se na osnovu lične isprave ili druge javne isprave sa fotografijom i drugih odgovarajućih podataka.

Lica iz st. 1 - 3. ovog člana mogu da razmenjuju podatke o ličnosti samo sa onim subjektima sa kojima imaju zaključene ugovore neophodne za realizaciju ugovora sa korisnikom usluga (pružaoci usluga smeštaja, prevoznici i sl).

Turističke agencije mogu da razmenjuju podatke o ličnosti sa onim subjektima sa kojima imaju zaključene ugovore o posredovanju.

Turističke agencije mogu da razmenjuju podatke o ličnosti sa onim subjektima sa kojima imaju zaključene ugovore o garanciji putovanja, odnosno sa davaocem garancije putovanja (osiguravač, ugovarač osiguranja ili banka).

Lica iz st. 1 - 3. ovog člana mogu da razmenjuju podatke o ličnosti sa onim subjektima sa kojima imaju zaključene ugovore o prodaji osiguranja.

Lica iz st. 1 - 3. ovog člana mogu, na propisan način, da razmenjuju podatke o ličnosti sa Ministarstvom.

Član 118.

Obrada podataka o ličnosti vrši se u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik registrovan u odgovarajućem registru, koje obavlja delatnost, odnosno pruža usluge u skladu sa ovim zakonom dužno je da obradu podataka o ličnosti vrši u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Povredom zaštite prava lica smatraće se svaka zloupotreba podataka o ličnosti koja su propisana ovim zakonom i zakonom koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

VIII. NADZOR

Član 119.

Nadzor nad primenom odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Inspekcijski nadzor nad primenom ovog zakona vrši Ministarstvo preko turističkih inspektora.

Na pitanja inspekcijskog nadzora nad primenom ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona, koja nisu posebno uređena ovim zakonom, primenjuje se zakon kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Ministarstvo vrši nadzor nad radom imalaca javnih ovlašćenja kojima je ovim zakonom povereno vršenje poslova državne uprave, u skladu sa propisima kojima se uređuje državna uprava.

Član 120.

Turistički inspektor prilikom vršenja nadzora ima službenu legitimaciju, značku i odgovarajuću vrstu odeće, obuće i opreme.

Ministar propisuje izgled značke i odgovarajuću vrstu odeće, obuće i opreme koju nosi turistički inspektor.

1. Prava i dužnosti turističkog inspektora

Član 121.

U vršenju inspekcijskog nadzora turistički inspektor ima pravo i dužnost da:

1) proverava da li su ispunjeni propisani uslovi za obavljanje delatnosti i pružanje usluga uređenih ovim zakonom;

2) utvrđuje identitet zaposlenih, odnosno radno angažovanih lica kod privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika koja obavljaju delatnost i pružaju usluge uređene ovim zakonom, uvidom u ličnu kartu, putnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom;

3) utvrđuje identitet fizičkog lica koje pruža usluge uređene ovim zakonom, uvidom u ličnu kartu, putnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom;

4) utvrđuje identitet fizičkog lica koje obavlja delatnost ili pruža usluge uređene ovim zakonom, bez upisa u odgovarajući registar, odnosno bez položenog stručnog ispita, uvidom u ličnu kartu, putnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom;

5) utvrđuje identitet korisnika usluge uvidom u ličnu kartu, putnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom;

6) pregleda prostorije, odnosno prostor privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika, koji obavljaju delatnost i pružaju usluge uređene ovim zakonom;

7) fotografiše, odnosno vrši video snimanje prostora iz stava 1. tačka 6) ovog člana;

8) pregleda ugovore, evidencije, isprave, elektronska dokumenta i drugu dokumentaciju potrebnu za utvrđivanje zakonitosti poslovanja privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica koji obavljaju delatnost i pružaju usluge uređene ovim zakonom, a koju nije mogao da pribavi po službenoj dužnosti;

9) vrši štampanje, kopiranje, odnosno fotografisanje i snimanje poslovnih dokumenata iz stav 1. tačka 8) ovog člana;

10) vrši uvid u presek stanja fiskalne kase;

11) nastupi kao anonimni korisnik usluga (provokativna kupovina);

12) zahteva pisanu odluku nadležnog suda za uviđaj u stambenom ili drugom prostoru sa takvom namenom, kod saznanja da se u tom prostoru obavlja delatnost ili pruža usluga u slučaju kada se vlasnik ili korisnik, odnosno držalac protivi vršenju inspekcijuskog nadzora;

13) zahteva asistenciju policije, odnosno komunalne policije, ako osnovano proceni da je to potrebno u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspekcijuski nadzor, a prema zakonima kojima se uređuje policija i komunalna policija;

14) preduzme i druge propisane mere predviđene zakonom.

U vršenju inspekcijuskog nadzora, ako se korišćenjem drugih dokaznih radnji ne mogu prikupiti ili obezbediti potrebni dokazi ili bi njihovo prikupljanje ili obezbeđenje bilo znatno otežano, turistički inspektor ima ovlašćenje da, u slučaju sumnje da lice obavlja delatnost neregistrovano ili da za pružanje usluge ne izdaje račun, radi prikupljanja ili obezbeđenja dokaza, obavi prikrivenu kupovinu usluge, odnosno nastupi kao anonimni korisnik.

U slučaju iz stava 2. ovog člana turistički inspektor nastupa kao anonimni korisnik bez prethodnog obaveštavanja i predočavanja nadziranom subjektu službene legitimacije i naloga za inspekcijuski nadzor.

Stan, prateći ili drugi prostor stambenog karaktera, koji je registrovan kao sedište ili kao mesto u kojem se obavlja delatnost, u skladu sa propisima o registraciji privrednih subjekata, odnosno drugim propisima kojima se uređuju posebne delatnosti, smatra se poslovnim prostorom.

Stan, prateći ili drugi prostor stambenog karaktera u kojem se obavlja privredna delatnost smatra se poslovnim prostorom.

U slučaju sumnje da li se radi o stambenom ili poslovnom prostoru, za opredeljenje vrste prostora presudna je njegova faktička namena (stanovanje ili obavljanje delatnosti i pružanje usluga).

2. Ovlašćenja turističkog inspektora

Član 122.

Turistički inspektor je ovlašćen da:

1) privremeno zabrani obavljanje delatnosti pravnom i fizičkom licu koje obavlja turističku delatnost ili pruža usluge iznajmljivanja vozila, a nije registrovalo privrednu delatnost u odgovarajući registar;

2) privremeno zabrani obavljanje delatnosti fizičkom licu pružanje usluge turističkog vodiča, i turističkog pratioca i lokalnog turističkog vodiča, koji pruža uslugu, a nema položen stručni ispit;

3) privremeno zabrani preduzetniku koji obavlja turističku delatnost ili pruža usluge iznajmljivanja vozila, ako u periodu prekida obavljanja delatnosti postupi suprotno članu 47. stav 3. i članu 104. stav 3. ovog zakona;

4) privremeno zabrani privrednom društvu, drugom pravnom licu i preduzetniku obavljanje poslova iz člana 52. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona koji obavlja poslove bez licence;

5) privremeno zabrani privrednom društvu, drugom pravnom licu i preduzetniku obavljanje poslova iz člana 52. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona kada nastupe okolnosti iz člana 63. stav 1. tač. 1), 2), 3) i 5) ovog zakona;

6) privremeno zabrani privrednom društvu, drugom pravnom licu i preduzetniku obavljanje poslova iz člana 52. stav 1. tač. 3) - 15) ovog zakona koji obavlja poslove bez prethodne registracije u Registru turizma;

7) privremeno zabrani obavljanje delatnosti, odnosno pružanje usluge pravnom licu, privrednom društvu, preduzetniku, odnosno fizičkom licu, ako se turističkom inspektorom onemogućuje vršenje poslova nadzora;

8) privremeno zabrani privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu obavljanje poslova, u slučaju propisanim zakonom kojim se uređuje inspekcijски nadzor;

9) naloži da se vrati iznos koji je više naplaćen u odnosu na istaknute, odnosno ugovorene cene;

10) podnese predlog za oduzimanje licence;

11) zapisnikom o inspekcijskom nadzoru naloži jednu ili više mera za otklanjanje nepravilnosti;

12) sačini službenu belešku o onim radnjama u postupku za koje se ne sastavlja zapisnik;

13) izriče preventivne, kao i druge mere koje su posebno uređene zakonom kojim se uređuje inspekcijски nadzor;

14) preduzima radnje koje su posebno uređene zakonom kojim se uređuje inspekcijски nadzor;

15) izda prekršajni nalog;

16) podnese prijavu nadležnom organu za krivično delo ili privredni prestup, odnosno podnese zahtev za pokretanje prekršajnog postupka.

U slučaju iz stava 1. tačka 11) ovog člana, kada nadzirani subjekt otkloni naložene nepravilnosti, turistički inspektor ne podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno ne izdaje prekršajni nalog, ukoliko najviši iznos zaprećene kazne ne prelazi 100.000 dinara.

Turistički inspektor donosi rešenje o privremenoj zabrani obavljanja delatnosti i pružanja usluge do ispunjenja zakonom propisanih uslova.

Član 123.

Ako u vršenju inspekcijuskog nadzora turistički inspektor utvrdi da propis nije primenjen ili je nepravilno primenjen, odnosno da nije postupljeno po nalogu iz člana 122. stav 1. tačka 11) ovog zakona dužan je da donese rešenje kojim nalaže otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i odredi rok za njihovo otklanjanje.

Turistički inspektor je dužan da donese rešenje o privremenoj zabrani obavljanja delatnosti i pružanja usluge, odnosno rada u objektu, ako se utvrđene nepravilnosti u ostavljenom roku iz rešenja o otklanjanju nepravilnosti ne otklone.

3. Nadležnost za rešavanje po žalbi

Član 124.

Protiv rešenja turističkog inspektora može se izjaviti žalba ministru u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja.

Protiv rešenja inspektora donetog iz delokruga nadležnosti iz člana 119. stav 3. ovog zakona može se izjaviti žalba ministru iz delokruga inspekcijuskog nadzora, kao nadležnom drugostepenom organu, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja.

Žalba izjavljena na rešenja iz st. 1. i 2. ovog člana odlaže izvršenje rešenja, osim kada se radi o preduzimanju hitnih mera.

Žalba izjavljena na rešenja iz člana 54. stav 4, člana 80. stav 5, člana 122. stav 1. tač. 1) - 8) i člana 123. stav 2. ovog zakona, ne odlaže izvršenje rešenja.

IX. KAZNE NE ODREDBE

Član 125.

Novčanom kaznom od 200.000 do 800.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) ne upiše delatnost u odgovarajući registar (član 47. stav 2. i član 104. stav 2);
- 2) poslove iz člana 52. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona, obavlja bez licence za organizovanje turističkog putovanja (član 53. stav 2);
- 3) za sve vreme trajanja licence ne obezbedi garanciju putovanja u propisanom iznosu, kao i propisan depozit (član 60. stav 1);
- 4) postupi suprotno odredbama člana 60. stav 2. ovog zakona;
- 5) postupi suprotno odredbama člana 63. stav 5. ovog zakona;
- 6) prodajna cena nije iskazana u jedinstvenom iznosu (član 64. stav 1);
- 7) prodajna cena ne sadrži sve one troškove koji čine neodvojiv deo neophodan za realizaciju tog putovanja (član 64. stav 2);
- 8) postupi suprotno odredbama člana 64. st. 3. i 4. ovog zakona;
- 9) postupi suprotno odredbama člana 64. stav 5. ovog zakona;
- 10) postupi suprotno odredbama člana 64. stav 6. ovog zakona;

11) prodaje turističko putovanje preko posrednika sa kojim nema zaključen ugovor o posredovanju (član 64. stav 7);

12) postupi suprotno odredbama člana 64. stav 8. ovog zakona;

13) za usluge koje prodaje ne poseduje ugovor, neki drugi dokument ili pisanu potvrdu trećih lica kojima je povereno izvršenje tih usluga (član 67. stav 1. tačka 4));

14) ne izda putniku propisani račun, kartu ili drugi dokument sa brojem i datumom, kojim se potvrđuje prijem uplate (član 67. stav 1. tačka 12));

15) prilikom isticanja ponude ne obaveštava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu vrste, načina pružanja usluge, naznačene cene i dr. na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način (član 67. stav 1. tačka 16) i član 107. stav 1. tačka 12));

16) podaci sadržani u ugovoru o putovanju nisu istiniti (član 67. stav 5);

17) u slučaju otkaza putovanja od strane organizatora putovanja putniku ne izvrši povraćaj uplaćenih sredstava u roku od 15 dana (član 68. stav 1. tačka 6));

18) za sve vreme trajanja putovanja ne obezbedi smeštaj putnika (član 68. stav 1. tačka 9));

19) ne obezbedi povratak putnika na odredište (član 68. stav 1. tačka 10));

20) postupi suprotno odredbama člana 68. stav 1. tačka 11) ovog zakona;

21) za pružanje usluge turističkog vodiča, turističkog pratioca ili lokalnog turističkog vodiča, ne angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 89. stav 1. i člana 96. stav 1. ovog zakona (član 68. stav 1. tačka 15));

22) za predstavnika na turističkoj destinaciji ne angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 102. ovog zakona (član 68. stav 1. tačka 16));

23) postupi suprotno odredbama člana 68. stav 3. ovog zakona;

24) brošura ne sadrži istinite podatke (član 72. stav 8);

25) postupi suprotno odredbama člana 77. ovog zakona;

26) pre otpočinjanja obavljanja delatnosti ne registruje se u Registru turizma (član 80. stav 1);

27) prodaje turističko putovanje organizatora putovanja sa kojim nema zaključen ugovor o posredovanju (član 81. stav 1);

28) postupi suprotno odredbama člana 87. stav 6. ovog zakona;

29) postupi suprotno odredbama člana 88. ovog zakona;

30) privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili udruženje turističkih vodiča nakon izvršene usluge turističkog vodiča korisniku usluge ne izda račun (član 92. stav 3);

31) za svaku pruženu uslugu ne izda propisan račun (član 107. stav 1. tačka 11));

32) postupi suprotno odredbama 108. stav 6. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50.000 do 120.000 dinara.

Novčanom kaznom od 150.000 do 500.000 dinara kazniće se preduzetnik:

1) za prekršaj iz stava 1. ovog člana;

- 2) ako postupi suprotno članu 47. stav 3. ovog zakona;
- 3) ako postupi suprotno članu 47. stav 4. ovog zakona;
- 4) ako postupi suprotno članu 104. stav 3. ovog zakona;
- 5) ako postupi suprotno članu 104. stav 4. ovog zakona.

Član 126.

Novčanom kaznom od 150.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja u kome obavlja turističku delatnost nema zaposlena lica koja ispunjavaju uslove (član 51. i član 92. stav 1);
- 2) postupi suprotno odredbama člana 65. stav 2. ovog zakona;
- 3) nema registrovan nacionalni internet domen preko koga elektronskim putem prodaje usluge u turizmu (član 65. stav 3);
- 4) postupi suprotno odredbama člana 65. stav 4. ovog zakona;
- 5) postupi suprotno odredbama člana 65. stav 5. ovog zakona;
- 6) u slučaju kada nudi pojedinačnu uslugu ne objavi uslove, sadržaj i cenu te usluge (član 67. stav 1. tačka 5));
- 7) postupi suprotno odredbama člana 67. stav 1. tačka 6) ovog zakona;
- 8) ne pridržava se istaknutih, odnosno objavljenih cena (član 67. stav 1. tačka 7));
- 9) u propisanom obliku, sadržini i načinu ne vodi evidenciju ugovora o posredovanju, kao i ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga iz programa putovanja (član 67. stav 1. tačka 8));
- 10) u propisanom obliku, sadržini i načinu ne vodi evidenciju programa putovanja (član 67. stav 1. tačka 9));
- 11) u propisanom obliku, sadržini i načinu dnevno ne vodi evidenciju prodatih turističkih putovanja (član 67. stav 1. tačka 10));
- 12) ne uruči putniku ugovor, odnosno potvrdu o prodaji turističke usluge (član 67. stav 1. tačka 11));
- 13) ne uruči putniku ili većem broju lica potvrdu o garanciji putovanja, sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje (član 67. stav 1. tačka 13));
- 14) evidenciju prodatog turističkog putovanja, odnosno izdate garancije putovanja ne dostavlja na propisan način (član 67. stav 1. tačka 14));
- 15) postupi suprotno odredbama člana 67. stav 1. tačka 15) ovog zakona;
- 16) postupi suprotno odredbama člana 67. stav 1. tačka 18) ovog zakona;
- 17) postupi suprotno članu 67. stav 3. ovog zakona;
- 18) postupi suprotno odredbama člana 67. stav 4. ovog zakona;
- 19) ne utvrdi opšte uslove putovanja i izradi program putovanja u pisanoj formi (član 68. stav 1. tačka 2));
- 20) se ne pridržava opštih uslova putovanja i programa putovanja (član 68. stav 1. tačka 2)), osim ako je realno ponudilo ili u dogovoru sa putnikom vratilo razliku između ugovorene cene putovanja i cene stvarno pruženih usluga obuhvaćenih programom putovanja;

21) prodaje program putovanja koji nije pripremljen na osnovu zaključenog ugovora sa trećim licima, kojima je povereno izvršenje usluga iz tog programa putovanja (član 68. stav 1. tačka 3));

22) za svakog putnika, odnosno ugovoreno turističko putovanje ne obezbedi garanciju putovanja (član 68. stav 1. tačka 4));

23) u propisanom obliku, sadržini i načinu ne vodi evidenciju izdatih garancija putovanja (član 68. stav 1. tačka 5));

24) putniku ne vrati razliku između ugovorene cene putovanja i cene putovanja snižene srazmerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga u roku od 15 dana, u slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja (član 68. stav 1. tačka 7));

25) putniku ne vrati uplaćena sredstva u slučaju otkaza putovanja od strane putnika, u visini određenoj opštim uslovima putovanja, u roku od 15 dana od dana otkaza putovanja (član 68. stav 1. tačka 8));

26) tokom celog turističkog putovanja ne angažuje najmanje jednog turističkog pratioca ili turističkog vodiča za turističku grupu, a po prevoznom sredstvu kojim se obavlja usluga prevoza (član 68. stav 1. tačka 12));

27) postupi suprotno odredbama člana 68. stav 1. tačka 13) ovog zakona;

28) ne omogući kontakt za hitne slučajeve sa određenim lokalnim predstavnikom ili agencijom putnicima koji ne čine turističku grupu (član 68. stav 1. tačka 14));

29) postupi suprotno odredbama člana 70. ovog zakona;

30) opšti uslovi putovanja ne sadrže sve propisane elemente iz člana 71. stav 2. ovog zakona;

31) program putovanja ne sadrže sve propisane elemente iz člana 72. stav 1. ovog zakona;

32) nakon izrade programa putovanja isti ne numerišu, ne overi i ne odloži po hronološkom redu u poseban registar (član 72. stav 2);

33) nakon prodatog turističkog putovanja u programu putovanja vrši izmene propisanih elemenata (član 72. stav 5);

34) putniku ne uruči potvrdu o putovanju (član 73. stav 1);

35) potvrda o putovanju ne sadrži sve propisane elemente (član 73. stav 2);

36) potvrda o putovanju ne sadrži mesto, datum izdavanja, kao i potpise ugovornih strana (član 73. stav 3);

37) potvrda o putovanju ne sadrži podatke o garanciji putovanja sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje (član 73. stav 4);

38) tekst ugovora o organizovanju putovanja, odnosno opšti uslova putovanja, program putovanja i potvrda o putovanju, nisu štampani slovima i brojevima koji su jednake veličine ali ne manji od standardne veličine 12 (član 74);

39) putniku ne uruči sva dokumenta iz ugovora o putovanju na način propisan članom 76. stav 1. ovog zakona;

40) postupi suprotno odredbama člana 76. stav 2. ovog zakona;

41) ne prodaje turistička putovanja pod istim uslovima kao i organizator putovanja (član 81. stav 3);

42) postupi suprotno odredbama člana 81. stav 4. ovog zakona;

43) ustupa pravo prodaje turističkog putovanja drugoj turističkoj agenciji (član 81. stav 5);

44) postupi suprotno članu 87. stav 4. ovog zakona;

45) postupi suprotno odredbama člana člana 87. stav 5. ovog zakona;

46) ne utvrdi opšte uslove poslovanja (član 107. stav 1. tačka 5));

47) u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja korisniku usluge ne učini dostupnim opšte uslove poslovanja (član 107. stav 1. tačka 6));

48) ne pridržava se istaknutih, odnosno objavljenih opštih uslova poslovanja (član 107. stav 1. tačka 7));

49) za svako iznajmljeno vozilo ili pruženu uslugu ne izda potvrdu, odnosno ne zaključi ugovor (član 107. stav 1. tačka 8));

50) u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja ne istakne cene usluga koje pruža (član 107. stav 1. tačka 9));

51) ne pridržava se istaknutih cena (član 107. stav 1. tačka 10));

52) ne vodi evidenciju motornih vozila (član 107. stav 1. tačka 13));

53) ne vodi evidenciju pruženih usluga (član 107. stav 1. tačka 14));

54) postupi suprotno odredbama člana 108. stav 1. ovog zakona;

55) postupi suprotno odredbama člana 108. stav 2. ovog zakona;

56) postupi suprotno odredbama člana 108. stav 3. ovog zakona;

57) postupi suprotno odredbama člana 108. st. 4. i 5. ovog zakona;

58) evidencija motornih vozila ne sadrži sve propisane podatke (član 110. stav 1);

59) evidencija pruženih usluga ne sadrži sve propisane podatke (član 110. stav 2);

60) postupi suprotno odredbama člana 110. stav 3. ovog zakona;

61) postupi suprotno odredbama člana 111. ovog zakona;

62) ne postupi po rešenju inspektora (čl. 122. i 123);

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30.000 do 60.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 100.000 do 350.000 dinara.

Član 127.

Novčanom kaznom od 100.000 do 250.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) godišnji program rada i plan promotivnih aktivnosti, pre njihovog usvajanja, ne dostavi TOS-u na pribavljanje prethodne saglasnosti (član 39. stav 2. i član 41. stav 4);

2) postupi suprotno odredbama člana 43. stav 1. ovog zakona;

3) obavlja delatnost u sedištu, ali ne kao pretežnu delatnost, a za tu delatnost nije registrovalo ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru (član 48. stav 1. i član 105. stav 1);

4) obavlja delatnost van sedišta, a za tu delatnost u svakom prostoru, odnosno mestu poslovanja nije registrovalo ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru (član 48. stav 2. i član 105. stav 2);

5) svaku promenu registrovanog podatka o sedištu i ogranku, odnosno izdvojenom mestu ne prijavi odgovarajućem registru u roku od sedam dana (član 67. stav 1. tačka 3) i član 107. stav 1. tačka 4));

6) u periodu od dve godine ne čuva svu propisanu dokumentaciju (član 67. stav 1. tačka 17) i član 107. stav 1. tačka 15));

7) korisniku usluge ne omogući podnošenje reklamacije (član 67. stav 1. tačka 19) i član 107. stav 1. tačka 16));

8) delatnost ne obavlja sa pažnjom dobrog privrednika (član 67. stav 1. tačka 21) i član 107. stav 1. tačka 17));

9) postupi suprotno odredbama člana 67. stav 2. ovog zakona;

10) svaku promenu podataka iz člana 57. stav 1. tačka 1), 5), 6) i 7) ovog zakona ne prijavi Registru turizma u roku od sedam dana (član 68. stav 1. tačka 1));

11) postupi suprotno odredbama člana 71. stav 6. ovog zakona;

12) naziv turističkog putovanja sadrži reči iz programa putovanja koje se odnose na fakultativnu uslugu (član 72. stav 6);

13) ne obezbedi izvršenje usluge iz programa turističkog putovanja koja čini svrhu putovanja (član 72. stav 7);

14) putniku ne da informaciju o uslovima i ceni osiguranja (član 75. stav 2. i 109. stav 2);

15) od putnika naplati iznos premije osiguranja uvećan za iznos provizije (član 75. stav 3. i član 109. stav 3);

16) postupi suprotno odredbama člana 78. stav 2. ovog zakona;

17) u programu putovanja posebno ne istakne obaveštenje da za putovanje nije obezbeđena zaštita u pogledu garancija putovanja (član 79. stav 2. i član 86. stav 4);

18) postupi suprotno odredbama člana 82. stav 1. ovog zakona;

19) postupi suprotno odredbama člana 82. stav 2. ovog zakona;

20) za svoje članove, odnosno korisnike, u skladu sa svojim statutom, organizuju putovanje za sopstvene potrebe ili izlet, a u svrhu sticanja dobiti (član 84. stav 1);

21) ne utvrde godišnji plan putovanja i ne dostave ga turističkoj inspekciji, u roku od sedam dana, od dana usvajanja (član 84. stav 2);

22) sa planom putovanja ne dostave turističkoj inspekciji osnivački akt i statut, podatke o broju članova, dokaz o upisu u odgovarajući registar, odnosno evidenciju, kao i akt iz člana 84. stava 4. ovog zakona (član 85. stav 1);

23) u slučaju promene plana putovanja ne dostavi novi plan putovanja turističkoj inspekciji najkasnije pet dana od dana usvajanja tog plana (član 85. stav 2);

24) u slučaju promene dokumenata i podataka ne dostavi nova dokumenta i podatke turističkoj inspekciji najkasnije pet dana od dana nastanka promene (član 85. stav 3);

25) postupi suprotno odredbama člana 86. stav 1. ovog zakona;

26) putovanje ne prijavi turističkoj inspekciji, najkasnije pet radnih dana pre otpočinjanja putovanja (član 86. stav 2);

27) ne dostavi program putovanja sa bitnim elementima iz člana 72. stav 1. ovog zakona, kao i spisak putnika sa dokazom o članstvu i dr (član 86. stav 3);

28) postupi suprotno odredbama člana 86. stav 5. ovog zakona;

29) ne vodi evidenciju ugovora i podataka iz ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga prevoza, smeštaja, usluga turističkih profesija i drugih usluga iz programa putovanja (član 87. stav 1);

30) postupi suprotno odredbama člana 87. stav 2. ovog zakona;

31) evidencije ne vode po načelima urednosti i tačnosti, na način koji ne dozvoljava brisanje unetih podataka i kojim se omogućava uvid u podatke po hronološkom redu (član 87. stav 3);

32) je motorno vozilo iz člana 103. ovog zakona starije od pet godina, računajući od dana prve registracije (član 106. stav 1);

33) nema najmanje pet registrovanih motorna vozila B kategorije (član 106. stav 2);

34) se ne evidentira u Registru turizma (član 107. stav 1. tačka 3));

35) postupi suprotno odredbama člana 107. stav 2. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 20.000 do 40.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 80.000 do 200.000 dinara.

Član 128.

Novčanom kaznom od 130.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice ako:

1) prilikom obavljanja delatnosti nije registrovano u odgovarajućem registru (član 47. stav 1. i član 104. stav 1);

2) pruža uslugu turističkog vodiča, turističkog pratioca i lokalnog turističkog vodiča, a nema položen stručni ispit (član 89. stav 1. i član 96. stav 1);

3) turistički vodič ne pruža usluge preko privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i preko udruženja turističkih vodiča, na osnovu ugovora (član 92. stav 2).

Član 129.

Novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u državnom organu, odnosno jedinici lokalne samouprave ako:

1) program razvoja turizma iz člana 12. stav 1. ovog zakona ne dostavi Ministarstvu na prethodno mišljenje (član 12. stav 2);

2) program, način i uslove polaganja stručnog ispita za lokalnog turističkog vodiča, pre njihovog usvajanja, ne dostavi u Ministarstvu na prethodno mišljenje (član 97. stav 2);

3) postupi suprotno članu 100. st. 1. i 2. ovog zakona;

Član 130.

Novčanom kaznom u iznosu od 50.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) postupi suprotno članu 46. stav 3. ovog zakona;
- 2) prostor, odnosno mesto poslovanja turističke agencije u kome se obavlja turistička delatnost, ne ispunjava uslove u pogledu uređenja i opremanja (član 50. stav 1);
- 3) skraćenice DMC i PCO ne koristi pod propisanim uslovima (član 67. stav 1. tačka 20));
- 4) podaci o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja nisu posebno istaknuti (član 71. stav 5).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 10.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 40.000 dinara.

Član 131.

Novčanom kaznom u iznosu od 30.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) na ulazu u sedište vidno istakne poslovno ime i matični broj, a na ulazu u ogranak, odnosno izdvojeno mesto, poslovno ime, sedište, matični broj i naziv ili oznaku ogranka, odnosno izdvojenog mesta (član 67. stav 1. tačka 1) i član 107. stav 1. tačka 1));
- 2) na ulazu vidno ne istakne oznaku organizatora putovanja sa kategorijom licence, odnosno oznaku posrednika (član 67. stav 1. tačka 2));
- 3) na ulazu vidno ne istakne radno vreme i ne pridržava ga se u svom poslovanju (član 67. stav 1. tačka 2) i član 107. stav 1. tačka 2));
- 4) pružalac usluga iz člana 103. ovog zakona na motornom vozilu vidno ne istakne oznaku „rent a car” (član 107. stav 3).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 6.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 20.000 dinara.

Član 132.

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice ako:

- 1) kao turistički vodič i turistički pratilac pri pružanju usluga nema kod sebe odgovarajuću i važeću legitimaciju i ne nosi je na propisan način (član 91. stav 5);
- 2) kao lokalni turistički vodič pri pružanju usluga nema kod sebe odgovarajuću i važeću legitimaciju, kao i oznaku i ne nosi ih na propisan način (član 101. stav 3);
- 3) kao predstavnik na turističkoj destinaciji ne zna srpski jezik (član 102. stav 1. tačka 2));
- 4) postupi suprotno odredbama člana 102. stav 2. ovog zakona.

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 133.

TOS, turistička organizacija autonomne pokrajine i turistička organizacija jedinice lokalne samouprave uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ogranak stranog pravnog lica koji obavlja turističku delatnost ili pruža usluge u turizmu uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Turistički vodiči i turistički pratilac koji poseduje legitimaciju bez naznačenog roka važenja je dužan da izvrši njihovu zamenu u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 134.

Postupci koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nisu okončani, okončaće se po odredbama propisa koji je bio na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 135.

Do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primenjivaće se, osim u delu u kome su u suprotnosti sa ovim zakonom, sledeći podzakonski akti:

1) Pravilnik o obrascu službene legitimacije i izgledu značke i odgovarajućoj vrsti odeće, obuće i opreme turističkog inspektora („Službeni glasnik RS”, br. 78/09, 14/13 i 81/15 - dr. pravilnik);

2) Pravilnik o bližim uslovima u pogledu prostora i opreme koje mora da ispunjava turistička agencija koja neposredno pruža usluge putniku („Službeni glasnik RS”, broj 78/09);

3) Pravilnik o sadržini i načinu isticanja turističke signalizacije („Službeni glasnik RS”, br. 22/10 i 102/11);

4) Pravilnik o načinu izrade planskih dokumenata, kao i studije opravdanosti za proglašenje turističkog prostora („Službeni glasnik RS”, broj 58/11);

5) Pravilnik o stručnom ispitu za turističkog vodiča i turističkog pratioca („Službeni glasnik RS”, broj 102/15);

6) Pravilnik o kategorizaciji turističkih mesta („Službeni glasnik RS”, br. 24/12, 31/12 - ispravka i 102/15);

7) Pravilnik o vrsti i uslovima garancije putovanja, načinu aktiviranja i drugim uslovima koje mora da ispuni organizator putovanja u zavisnosti od vrste organizovanog putovanja („Službeni glasnik RS”, broj 2/16);

8) Pravilnik o obliku, sadržini i načinu vođenja evidencije ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga iz programa putovanja i prodatih turističkih putovanja („Službeni glasnik RS”, broj 4/16);

9) Pravilnik o sadržini zahteva za izdavanje licence i uslovima i načinu izdavanja svečane forme licence za organizovanje i realizovanje turističkih putovanja u zemlji i inostranstvu („Službeni glasnik RS”, br. 55/12 i 4/16);

10) Pravilnik o obliku i sadržini uverenja i legitimacije turističkog vodiča i turističkog pratioca, kao i o načinu i uslovima izdavanja i rokovima važenja („Službeni glasnik RS”, broj 56/16);

11) Pravilnik o bližim uslovima i načinu uplate sredstava od prodatog turističkog putovanja, načinu uređivanja međusobnih odnosa organizatora putovanja i posrednika, kao i odnos organizatora putovanja i posrednika prema putniku („Službeni glasnik RS”, broj 91/16);

12) Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja kreditnih sredstava za podsticanje kvaliteta turističke ponude („Službeni glasnik RS”, broj 22/16);

13) Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja sredstava za podsticanje unapređenja turističkog prometa domaćih turista na teritoriji Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 119/17);

14) Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja sredstava za podsticanje unapređenja organizovanog turističkog prometa stranih turista na teritoriji Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 13/18).

Pravilnik o stručnom ispitu za turističkog vodiča i turističkog pratioca („Službeni glasnik RS”, broj 102/15) u delu odredaba čl. 26 - 28. koje se odnose na takse za polaganje stručnog ispita, izdavanje uverenja i legitimacije primenjivaće se do dana stupanja na snagu zakona kojim će se urediti navedena pitanja.

Član 136.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona biće doneti u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 137.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o turizmu („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 99/11 - dr. zakon, 93/12 i 84/15) osim odredaba čl. 72-79. koje prestaju da važe 1. jula 2019. godine i odredaba čl. 101, 101a i 102. u delu koji se odnosi na iznajmljivanje putničkih automobila sa uslugama vozača (limo service) koje prestaju da važe danom stupanja na snagu zakona kojim će se urediti navedena pitanja.

Član 138.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. stav 1. tač. 6, 9. i 12. Ustava Republike Srbije, kojim je, između ostalog, utvrđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje jedinstveno tržište, pravni položaj privrednih subjekata; sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti; održivi razvoj; razvoj Republike Srbije, politiku i mere za podsticanje ravnomernog razvoja pojedinih delova Republike Srbije, uključujući i razvoj nedovoljno razvijenih područja i organizaciju i korišćenje prostora.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Važećim Zakonom o turizmu („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 99/11 - dr. zakon, 93/12 i 84/15), regulisana je oblast turizma i ugostiteljstva, međutim imajući u vidu, kako regulativu Evropske unije, regulativu razvijenih turističkih zemalja u okruženju, tako i stepen dostignutog razvoja turizma i ugostiteljstva, odnosno, turističke i ugostiteljske privrede u Republici Srbiji, stvorili su se uslovi, da se ova oblast sistemski reguliše sa dva zakona – Zakonom o turizmu i Zakonom o ugostiteljstvu.

Predlog zakona o turizmu nastao je kao rezultat analize stanja na turističkom tržištu i sagledavanja problema sa kojim se suočavaju akteri turističke privrede, kao i drugi subjekti koji obavljaju privrednu delatnost, koja je neposredno povezana sa turizmom.

Kao prioritetan zadatak definisana je potreba smanjenja sive ekonomije, u svim delatnostima, koje zakon uređuje. U cilju efikasnijeg ostvarivanja ovog primarnog zadatka, izvršena je preraspodela prava, posebno u delu prava, obaveza i odgovornosti turističkih organizacija. Takođe, imajući u vidu i obavezu usaglašavanja sa Zakonom o inspekcijskom nadzoru („Službeni glasnik RS”, broj 36/15) i Zakonom o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS”, broj 18/16) i Zakonom o zaštiti potrošača („Službeni glasnik RS”, br. 62/14 i 6/16 - dr. zakon), Predlog zakona je u potpunosti usaglašen sa navedenim procesnim zakonima.

Ujedno izvršeno je usaglašavanje sa Strategijom razvoja turizma Republike Srbije za period 2016 - 2025. godine. Dalje, imajući u vidu novu Direktivu (EU) broj 2015/2302 od 25. decembra 2015. godine nastala je potreba usaglašavanja sa navedenom direktivom.

Kao prioritetan zadatak definisana je potreba smanjenja sive ekonomije u svim delatnostima koje zakon uređuje, iz kog razloga su preciznije uređene one odredbe u delu registracije privredne delatnosti pojedinih subjekata.

Ključni cilj Predloga zakona o turizmu je unapređenje i koordinacije rada svih aktera javnog (nacionalni, regionalni i lokalni nivo) i privatnog sektora u turizmu radi postizanja boljih sinergetskih efekata te racionalnijeg trošenja ograničenih budžetskih sredstava na svim nivoima u cilju postizanja maksimalnih rezultata definisanih Strategijom razvoja turizma 2016-2025. godine. U cilju efikasnijeg ostvarivanja ovog primarnog zadatka, izvršeno je preciziranje prava, obaveza i odgovornosti turističkih organizacija na svim nivoima (nacionalni, regionalni i lokalni). U cilju efikasnijeg ostvarivanja ovog primarnog zadatka i zaštite javnog interesa, data su šira ovlašćenja, ali i odgovornost i obaveze jedinici lokalne samouprave posebno u delu podnošenja inicijative za proglašenje turističkog prostora. U delu uređenja obavljanja privredne delatnosti od strane turističkih agencija izvršeno je usaglašavanje sa Direktivom (EU) broj 2015/2302, koja se odnosi na organizovana putovanja i povezane turističke aranžmane, gde je između ostalog, kao osnovni postulat

istaknuta zaštita prava korisnika usluga. Data je mogućnost da programe razvoja turističkih proizvoda (po istoj proceduri kao i nadležno ministarstvo) iniciraju i lokalne turističke organizacije i specijalizovana udruženja. Uređeno je prikupljanje, držanje, obrada i korišćenje podataka o ličnosti, prava lica i zaštita prava lica čiji se podaci prikupljaju i obrađuju, ograničenja zaštite podataka o ličnosti i obezbeđenje podataka, na način propisan zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti. Detaljnije je razrađena oblast elektronske prodaje turističkih putovanja, izleta, kao i drugih usluga u turizmu, kao i pružanje usluge iznajmljivanja motornog vozila, a u cilju unapređenja zaštite korisnika usluge. Usaglašavanje sa Zakonom o inspekcijском nadzoru uslovalo je propisivanje širih, odnosno novih ovlašćenja turističkih inspektora, ali i drugih inspektora kojima je poveren nadzor nad izvršenjem zakona. U delu kaznene politike nema značajnijih novina, međutim propisane su kazne u višem iznosu za sve one subjekte, koji po ovim odredbama, ali i odredbama Zakona o inspekcijском nadzoru imaju tretman neregistrovanog subjekta. Međutim, imajući u vidu potrebu da se obezbedi pravna zaštita u postizanju maksimalnih rezultata definisanih Strategijom razvoja turizma 2016-2025. godine propisane su kaznene odredbe, odnosno prekršajna odgovornost za odgovorna lica u državnom organu i jedinici lokalne samouprave, kao i za pravne lica koja obavljaju poslove turističkih organizacija.

III. OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. upućuje se na oblast koja se zakonom uređuju, kao i uslovi i način planiranja i razvoja turizma; turističke organizacije za promociju turizma; turističke agencije; usluge u turizmu; Registar turizma; druga pitanja od značaja za razvoj i unapređenje turizma.

Članom 2. predviđaju se načela kojima se uređuju odnosi u oblasti turizma i to načela: integralnog razvoja turizma i pratećih delatnosti, kao činilaca ukupnog privrednog i društvenog razvoja, kojim se u skladu sa zakonom obezbeđuje sprovođenje međusobno usaglašenih planova i programa; održivog razvoja turizma kao usklađenog sistema tehničko-tehnoloških, ekonomskih i društvenih aktivnosti, koji se zasniva na ekonomskom razvoju, očuvanju prirodnih i kulturnih dobara, očuvanju i razvoju lokalne zajednice; povećanja efikasnosti i odgovornosti u oblasti korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređenja turističkog prostora; obezbeđivanja jedinstvenih standarda za pružanje usluga u turizmu; zaštite nacionalne ekonomije, korisnika turističkog proizvoda i turističkih profesija; partnerskog odnosa privatnog i javnog sektora i civilnog društva kod planiranja, oblikovanja i plasmana turističkog proizvoda na tržištu; obezbeđivanja jedinstvene, javne i elektronske evidencije registrovanih i evidentiranih podataka iz oblasti turizma; poštovanja ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom, ravnopravnosti i zabrane diskriminacije u turizmu u skladu sa propisima kojima se sprečava diskriminacija osoba sa invaliditetom; sadržanim u Etičkom kodeksu u turizmu Svetske turističke organizacije Ujedinjenih nacija; planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma u skladu sa Strategijom razvoja turizma.

Članom 3. definišu se pojmovi upotrebljeni u ovom zakonu sa sledećim značenjem: administrativni troškovi su učinjeni troškovi turističke agencije u vezi sa izradom ugovora o turističkom putovanju i druge dokumentacije koju je turistička agencija uručila putniku, a koji se odnose na tog putnika i to turističko putovanje; aktivno znanje stranog jezika je viši srednji nivo znanja stranog jezika, koji nije srpski i koji po CEFR međunarodnom standardu za procenjivanje nivoa znanja jezika odgovara nivou jezičke kompetentnosti B2; delatnost turističke agencije jeste organizovanje, ponuda, prodaja, i realizovanje turističkih putovanja, izleta i pružanje drugih usluga uobičajenih u turističkom prometu; destinacijska menadžment kompanija (DMC) je privredno društvo ili drugo pravno lice, specijalizovano za određenu destinaciju, odnosno regiju, sa adekvatnim poznavanjem turističkih

resursa, kadrovski osposobljena da kreira, organizuje i realizuje turističke programe i putovanja, da posreduje u pružanju usluge boravka, smeštaja, zabave, izleta, usluga vodiča, transfera i dr., povezujući se sa svima koji pružaju usluge na toj destinaciji, a sve radi pružanja profesionalnih, visoko kvalitetnih turističkih usluga; destinacijska menadžment organizacija (DMO) je privredno društvo ili drugo pravno lice osnovano radi upravljanja turističkom destinacijom (planiranje, organizovanje, marketing i vođenje), čiji osnivači mogu da budu iz javnog, civilnog i privatnog sektora; elektronska prodaja je prodaja turističkog putovanja, izleta, kao i drugih usluga u turizmu posredstvom interneta, bez neposrednog kontakta sa strankama; znakovni jezik je pokazni jezik i označava vizuelni način sporazumevanja gluvih osoba, posebno ugovorenim, odnosno standardizovanim znacima ruku i prstiju, sa ili bez mimike, sa sopstvenom gramatikom i sintaksom, pomoću koga se prenose misli, predstave, namere i pojmovi; lokalni turistički vodič jeste fizičko lice koje je položilo stručni ispit za turističkog vodiča i koje se, na osnovu programa jedinice lokalne samouprave, specijalizovalo za pružanje usluge vođenja, pokazivanja i stručnog objašnjavanja prirodnih, kulturno-istorijskih, arheoloških, etnografskih, privrednih i drugih znamenitosti u određenoj destinaciji; izlet je kombinacija dve ili više turističkih usluga (prevoz i druge turističke usluge), koje je utvrdila turistička agencija samostalno ili po zahtevu putnika, u trajanju kraćem od 24 sata, koja ne uključuje noćenje, a koje turistička agencija prodaje po jedinstvenoj ceni; mesto za odmor (rizort) jeste deo turističkog prostora, turističkog mesta koje predstavlja integrisanu i funkcionalnu celinu objekata i drugih sadržaja za smeštaj i boravak turista bez stalnih stanovnika, sa izgrađenim objektima turističke infrastrukture i turističke suprastrukture; odgovarajući registar je registar u kojem se registruju privredna društva i preduzetnici i registar u kojem se registruju udruženja koje vodi Agencija za privredne registre i registar u kojem se registruju druga pravna lica koji vodi nadležni sud; potvrda o putovanju je dokument koji turistička agencija prilikom kupovine turističkog putovanja uručuje putniku i predstavlja dokaz da je ugovor zaključen; potvrda o putovanju je dokument koji turistička agencija prilikom kupovine turističkog putovanja uručuje putniku i predstavlja dokaz da je ugovor zaključen. Potvrda o putovanju može biti i pisani dokument o najavi, prijavi, rezervaciji turističkog putovanja i sl; predstavnik na turističkoj destinaciji jeste fizičko lice, koje na osnovu zaključenog ugovora sa organizatorom turističkog putovanja pruža putnicima obaveštenja i uputstva u vezi sa realizacijom programa putovanja i obavlja druge aktivnosti radi zaštite interesa putnika; prioritarna turistička destinacija je prostorna celina koja raspolaže turističkom resursnom osnovom za razvoj i komercijalizaciju turističkih proizvoda, potencijalnim i realnim turističkim atrakcijama, turističkom infrastrukturom i turističkom suprastrukturom; prihvat i prevoz putnika je prevoz putnika organizovan od strane turističke agencije u vezi sa realizacijom turističkog putovanja ili izleta; prodaja turističkog putovanja i drugih usluga u turizmu podrazumeva neposrednu prodaju, nuđenje, kao i sve druge aktivnosti ponude, oglašavanja, marketinga, promocije i sl., koje za krajnji rezultat imaju prodaju turističkog putovanja, odnosno pružanje usluge u turizmu; prodajna cena je ukupna cena turističkog putovanja iskazana u jedinstvenom iznosu, koja pored usluga iz programa putovanja, odnosno posebnih zahteva putnika, sadrži i sve dodatne troškove, uključujući poreze, takse, kao i druge troškove, koji su kao neodvojiv deo neophodni za realizaciju turističkog putovanja; profesionalni organizator kongresa (PCO) je privredno društvo ili drugo pravno lice specijalizovano za organizaciju kongresa (konferencija, sastanaka i sl.) i upravljanje poslovnim događajima; putnik je lice koje kupuje ili za čiji račun se kupuje, odnosno lice koje koristi turističko putovanje ili izlet, kao i drugu turističku uslugu; rezervacija je postupak kojim se unapred obezbeđuje, odnosno najavljuje usluga smeštaja ili druge turističke usluge od strane turističke agencije, kada turistička agencija ne vrši naplatu usluge, već davaocu usluge direktno plaća korisnik; Registar turizma jeste jedinstvena, elektronska, centralna, javna baza podataka o registrovanim i/ili evidentiranim

subjektima koji obavljaju poslove iz oblasti turizma, a koji su registrovani ili evidentirani u skladu sa propisima, kao i o drugim podacima koji se registruju ili evidentiraju u skladu sa ovim zakonom; Registrator turizma jeste lice koje vodi Registar turizma u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima; stvarni troškovi su troškovi učinjeni od strane turističke agencije u vezi sa organizacijom i realizacijom prodatog turističkog putovanja i u koje troškove se ne uračunava dobit, fiksni troškovi turističke agencije (zarade, komunalni troškovi, zakupi i sl.), troškovi marketinga, provizije i dr; Strategijski master plan jeste kompleksan, istraživački i sveobuhvatan planski dokument kojim se na osnovu Strategije razvoja turizma Republike Srbije utvrđuju ciljevi, programi i planovi rasta i razvoja turizma, investicije u turizmu, planovi marketinga i konkurentnosti, kao i mere za njihovo sprovođenje, za određenu turističku destinaciju; trajni nosač zapisa jeste sredstvo koje omogućava da davalac usluge ili korisnik usluge sačuva elektronske podatke koji su namenjeni korisniku usluge, da tim podacima može da se pristupi i da se reprodukuju u neizmenjenom obliku, u periodu koji odgovara svrsi čuvanja podataka; transfer je prevoz putnika koji se realizuje na kraćoj relaciji isključivo na destinaciji, u vezi sa realizacijom turističkog putovanja ili izleta; turistička agencija jeste privredno društvo, preduzetnik, drugo pravno lice koje obavlja delatnost turističkih agencija pod uslovima propisanim ovim zakonom; turistička atrakcija jeste naročito privlačno obeležje turističke destinacije, prirodnog ili društvenog karaktera u okviru turističkog prostora; turistička grupa jeste organizovana grupa od 15 do 75 turista kojoj turistička agencija organizator putovanja po unapred utvrđenom programu, odnosno na zahtev pruža turističku uslugu; turistička delatnost jeste pružanje usluga turističkih agencija, usluga turističkih profesija i pružanje drugih usluga u skladu sa ovim zakonom; turistička destinacija jeste odredište turističkog putovanja koje svojom opremljenošću omogućava prihvata i boravak turista; turistička suprastruktura jesu ugostiteljski objekti kao i galerije, izložbeni, kongresni i zabavni objekti koji su u neposrednoj vezi sa ugostiteljskim objektima i objektima sportsko rekreativnog sadržaja ili sa njima čine jedinstvenu celinu; turistička infrastruktura jesu objekti za informisanje, predah, snabdevanje, rekreaciju, edukaciju i zabavu turista, i to: skijališta, kupališta i plaže, tematski i zabavni parkovi, turistički informativni centri, centri za prihvata turista i posetilaca, odmorišta pored puteva, objekti nautičkog turizma, tereni za golf, teniski tereni, otvoreni i zatvoreni objekti sportske rekreacije, male veštačke akumulacije sa kupalištem, bazeni za kupanje, velnes objekti, zabavno rekreativne staze i putevi (trim staze, staze zdravlja, vidikovci, panoramski putevi, biciklističke staze, pešačke staze, staze za motorne sanke i slično), uređene obale reka i jezera, objekti za posmatranje prirodnih retkosti, objekti za predah i kraće zadržavanje turista, objekti za avanturističke aktivnosti i dr.; turistička signalizacija su odgovarajući simboli i znaci, kao i simboli i znaci turističke saobraćajne signalizacije, kojim se obeležava turistička atrakcija i sadržaj turističke ponude; turistički animator jeste fizičko lice koje planira i ostvaruje zabavne, kulturne, sportsko rekreativne i druge programe kojima organizuje slobodno vreme turista; turistički vodič jeste fizičko lice koje je položilo stručni ispit za turističkog vodiča i pruža usluge vođenja, pokazivanja i stručnog objašnjavanja prirodnih, kulturno-istorijskih, arheoloških, etnografskih, privrednih i drugih znamenitosti; turistički klaster je sektorska ili geografska koncentracija, međusobno povezanih privrednih subjekata, drugih pravnih lica ili fizičkih lica, radi povezivanja zajedničkih potreba i jačanja konkurentnosti; turistički pratilac jeste fizičko lice koje je položilo stručni ispit za turističkog pratioca i prati turističku grupu i obavlja operativno tehničke poslove od početka putovanja do odredišta i nazad; turistički proizvod jeste skup međuzavisnih elemenata koji se u praksi organizuje kao poseban vrednosni lanac koji čine materijalni proizvodi i usluge, prirodne vrednosti i kulturna dobra, turističke atrakcije, turistička suprastruktura i turistička infrastruktura; turistički prostor jeste jedinstvena i nedeljiva geografska i funkcionalna celina prirodnih i stvorenih resursa i vrednosti od značaja za turizam; turističko mesto jeste organizaciona i funkcionalna celina sa formiranom turističkom ponudom, prirodnim

vrednostima, kulturnim dobrima i drugim znamenitostima značajnim za turizam, komunalnom, saobraćajnom i turističkom infrastrukturom, kao i objektima i drugim sadržajima za smeštaj i boravak turista; turističko putovanje jeste kombinacija dve ili više turističkih usluga (prevoz, smeštaj i druge turističke usluge), koje je utvrdio ili pripremio organizator putovanja samostalno ili po zahtevu putnika, u trajanju dužem od 24 sata ili u kraćem trajanju ako uključuje jedno noćenje, kao i jedno ili više noćenja koji uključuje samo uslugu smeštaja u određenom terminu ili vremenskom trajanju koje se prodaje po jedinstvenoj ceni; ugovor o organizovanju putovanja čine opšti uslovi putovanja, program putovanja, potvrda o putovanju, vaučer i dr., koje turistička agencija uručuje putniku, neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa; fakultativna usluga je usluga koja može biti sadržana u programu putovanja, a ne čini njegov obavezan element, od koje ne zavisi realizacija turističkog putovanja i čija cena nije uračunata u prodajnu cenu turističkog putovanja (izleti, ulaznice, razni vidovi osiguranja i sl.).

Članom 4. propisuje se da planiranje i razvoj turizma obuhvata: integralno planiranje razvoja turizma i pratećih delatnosti (u daljem tekstu: integralno planiranje); proglašenje i održivo korišćenje turističkog prostora; poslove od posebnog značaja za razvoj turizma; kategorizaciju turističkog mesta i sprovođenje podsticajnih mera za razvoj turizma.

Članom 5. propisuju se planska dokumenta i to: Strategija razvoja turizma Republike Srbije; Strategijski master plan; Strategijski marketing plan; program razvoja turističkih proizvoda; program razvoja turizma; program promotivnih aktivnosti. Planska dokumenta iz stava 1. tač. 2) do 6) ovog člana moraju biti usaglašena sa Strategijom razvoja turizma Republike Srbije.

Članom 6. utvrđuje se da planska dokumenta iz člana 5. stav 1. tač. 1), 2), 4) i 5) ovog zakona sadrže tekstualni deo i grafički prikaz koji predstavlja celinu planskih rešenja i izrađuju se u analognom i digitalnom obliku. Ministar nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: ministar), bliže propisuje sadržinu i način izrade planskih dokumenata iz člana 5. stav 1. tač. 1), 2), 4) i 5) ovog zakona, kao i studije opravdanosti za proglašenje turističkog prostora.

Članom 7. propisuje se da se Strategija razvoja turizma Republike Srbije (u daljem tekstu: Strategija), donosi za teritoriju Republike Srbije. Strategijom se određuju dugoročni ciljevi planiranja i razvoja turizma u skladu sa ukupnim ekonomskim, socijalnim, ekološkim i kulturno-istorijskim razvojem. Strategija sadrži naročito: analizu postojećeg stanja i dosadašnjeg stepena razvoja turizma; uporednu analizu turizma konkurentskih zemalja; prednosti i nedostatke turizma Republike Srbije; ciljeve razvoja turizma; viziju razvoja turizma; izbor prioriternih turističkih proizvoda; predlog turističkih destinacija od značaja za razvoj turizma; definisanje strateških turističkih tržišta od interesa za Republiku Srbiju; analizu uticaja na kulturno nasleđe i prirodna dobra; predlog politike razvoja turizma; predlog investicija; plan konkurentnosti; akcioni plan. Strategiju donosi Vlada na predlog ministarstva nadležnog za poslove turizma (u daljem tekstu: ministarstvo). Strategija se donosi za period od najmanje pet godina.

Članom 8. propisuje se da se Strategija realizuje putem Strategijskog master plana, Strategijskog marketing plana, programa razvoja turističkih proizvoda, kao i prostornih i urbanističkih planova izrađenih i donetih u skladu sa zakonom.

Članom 9. utvrđuje se da se Strategijski master plan donosi za prioriternu turističku destinaciju. Strategijski master plan donosi Vlada na predlog ministarstva. Strategijski master plan naročito sadrži: tehničku ocenu posmatranog područja, zemljišnih osnova i ukupnu procenu kapaciteta turističke lokacije u okviru turističke destinacije; koncept razvoja u pogledu razmeštaja i moguće lokacije objekata, kao i procenu potencijala potrebnih kapaciteta; fizički master plan sa osnovnim elementima mogućeg razmeštaja objekata turističke infrastrukture, turističke suprastrukture i saobraćajne mreže; poslovni master plan sa ekonomskom evaluacijom turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, saobraćajne mreže i

komunalne infrastrukture, kao i procenom ekonomske opravdanosti pojedinačnih i ukupnih investicija. Vlada na predlog ministarstva utvrđuje prioritetnu turističku destinaciju sa opisom lokacija od značaja za turizam i drugih turističkih atrakcija.

Članom 10. utvrđuje se da se Strategijski marketing plan donosi za teritoriju Republike Srbije. Strategijski marketing plan donosi Vlada na predlog ministarstva. Strategijski marketing plan naročito sadrži: analizu marketing sistema Republike Srbije; analizu konkurentskih marketing strategija; marketing plan; pozicioniranje Republike Srbije kao turističke destinacije; marketing plan turističkih proizvoda; marketing plan avio povezanosti Republike Srbije sa strateškim turističkim tržištima; misiju i organizaciju marketing sistema Republike Srbije. U skladu sa Strategijskim marketing planom, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave donose svoje programe promotivnih aktivnosti. Predlog Strategijskog marketing plana priprema Turistička organizacija Srbije. Strategijski marketing plan se donosi za period od najmanje pet godina.

Članom 11. utvrđuje se da je program razvoja turističkog proizvoda planski dokument kojim se bliže određuje razvoj turističkih proizvoda od posebnog značaja utvrđenih Strategijom i to: gradski odmori, zdravstveni turizam (spa&wellness u banjama), planinski turizam, nautički turizam, manifestacije i drugi događaji, ruralni turizam, tranzitni turizam, poslovni turizam (sastanci, podsticajna putovanja, konferencije i izložbe/događaji) tematske rute i specijalni interesi, kao i proizvodi kulturnog turizma. Program razvoja turističkog proizvoda donosi Vlada na predlog ministarstva. Predlog programa razvoja turističkog proizvoda iz stava 1. ovog člana može da pripremi i udruženje osnovano sa ciljem razvoja i unapređenja onog turističkog proizvoda, na koji se predlog odnosi. Predlog iz stava 3. ovog člana dostavlja se ministarstvu. U slučaju iz stava 3. ovog člana autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i udruženje osnovano sa ciljem razvoja i unapređenja turističke ponude postupa na način propisan članom 16. stav 6, 8. i 9. ovog zakona. Ministar bliže propisuje sadržinu i način podnošenja predloga za donošenje programa razvoja turističkog proizvoda.

Članom 12. propisuje se da autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih zakonom kojim se uređuje lokalna samouprava i posebnim zakonom, donose program razvoja turizma u skladu sa Strategijom. Program razvoja turizma iz stava 1. ovog člana autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave dostavlja ministarstvu na prethodno mišljenje.

Članom 13. utvrđuje se da polaznu osnovu za izradu prostornih i urbanističkih planova u prioritetnoj turističkoj destinaciji i turističkom prostoru predstavlja Strategijski master plan. U prostornim i urbanističkim planovima koji se odnose na područja koja su proglašena za turistički prostor utvrdiće se uslovi za izgradnju objekata turističke infrastrukture, a u mestu za odmor u okviru turističkog prostora i uslovi za izgradnju objekata turističke suprastrukture. Organ nadležan za pripremu i donošenje prostornog, odnosno urbanističkog plana, na uslove iz stava 2. ovog člana pribavlja prethodnu saglasnost ministarstva.

Članom 14. propisuje se da prostor koji zbog svojih karakteristika, vrednosti i prioritetne turističke namene zahteva poseban režim organizacije, uređenja, korišćenja i zaštite ili se na njemu predviđa izgradnja objekata od nacionalnog interesa, Vlada, na predlog ministarstva, proglašava kao turistički prostor. Akt o proglašenju turističkog prostora iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: naziv i opis turističkog prostora, površinu, opis i grafički prikaz granica, ciljeve proglašenja, ključne turističke atrakcije, podatke o vlasništvu i popis katastarskih parcela, obaveze u pogledu razvoja turizma, drugih oblika korišćenja prostora, kao i naziv i sedište subjekta kome se poverava upravljanje turističkim prostorom (u daljem tekstu: upravljač turističkog prostora). Upravljač turističkog prostora može biti postojeća javna služba ili privredno društvo koje je osnovano za obavljanje delatnosti u oblasti turizma, i to od strane javnog preduzeća, odnosno Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave i u kome je kapital tog osnivača većinski.

Upravljanje turističkim prostorom može se aktom iz stava 2. ovog člana poveriti drugom pravnom licu, koje se određuje po sprovedenom postupku javnog oglašavanja ili prikupljanjem ponuda. Na postupak iz stava 4. ovog člana shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuju javne nabavke. Na delu područja turističkog prostora koje istovremeno predstavlja područje zaštićenog prirodnog ili nepokretnog kulturnog dobra i drugog zaštićenog područja primenjuju se režimi zaštite i unutrašnji red u skladu sa propisima kojima se uređuje očuvanje i korišćenje tih dobara.

Članom 15. predviđa se da se upravljanje turističkim prostorom može poveriti i destinacijskoj menadžment organizaciji, u kojoj je jedan od osnivača javno preduzeće, odnosno Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave i u kome je kapital tog osnivača većinski. Ako jedan od osnivača nije javno preduzeće, odnosno Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave ili njihov kapital nije većinski, upravljanje turističkim prostorom može se poveriti i destinacijskoj menadžment organizaciji na način propisan članom 14. stav 4. ovog zakona.

Članom 16. propisuje se da se postupak za proglašenje turističkog prostora pokreće predlogom za proglašenje turističkog prostora, koji priprema ministarstvo, u skladu sa Strategijskim master planom i studijom opravdanosti za proglašenje turističkog prostora. Predlog iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: studiju opravdanosti za proglašenje turističkog prostora, podatke o turističkim resursima i turističkim atrakcijama turističkog prostora, stanju zaštite životne sredine, prirodnih i kulturnih dobara, pregled postojeće planske i razvojne dokumentacije od značaja za razvoj turizma, analizu postojećeg stanja u turizmu, podatke o infrastrukturnom potencijalu turističkog područja, kao i druge podatke u skladu sa odredbom člana 14. stav 2. ovog zakona. Predlog iz stava 1. ovog člana stavlja se na javni uvid u jednom dnevnom listu koji se distribuira na celoj teritoriji Republike Srbije i u lokalnom listu jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalazi turistički prostor i traje 15 dana od dana objavljivanja u dnevnom listu. O stavljanju predloga iz stava 1. ovog člana na javni uvid stara se ministarstvo koje o izvršenom javnom uvidu sastavlja izveštaj koji sadrži podatke o izvršenom javnom uvidu, sa svim primedbama i stavovima po svakoj primedbi. Izveštaj o izvršenom javnom uvidu sastavni je deo predloga iz stava 1. ovog člana. Inicijativu za proglašenje turističkog prostora može podneti i jedinica lokalne samouprave, na čijoj teritoriji se nalazi turistički prostor, uz prethodnu saglasnost ministarstva. Inicijativa iz stava 6. ovog člana sadrži sve elemente propisane stavom 2. ovog člana. Po pribavljenoj saglasnosti ministarstva jedinica lokalne samouprave postupa na način propisan st. 3, 4. i 5. ovog člana. Po sprovedenom postupku iz stava 8. ovog člana jedinica lokalne samouprave dostavlja ministarstvu svu dokumentaciju, potrebnu za predlog i pokretanje postupka proglašenja turističkog prostora.

Članom 17. propisuje se da posle sprovedenog postupka javnog uvida, predlog za proglašenje turističkog prostora, sa izveštajem iz člana 16. stav 5. ovog zakona ministarstvo dostavlja Vladi radi donošenja akta o proglašenju turističkog prostora. Predlog za proglašenje turističkog prostora na teritoriji autonomne pokrajine sa izveštajem iz člana 16. stav 5. ovog zakona, posle sprovedenog postupka javnog uvida, Vladi dostavlja nadležni organ autonomne pokrajine, preko ministarstva.

Članom 18. utvrđuje se da jedinica lokalne samouprave može ugovorom da poveri upravljaču turističkog prostora poslove obezbeđivanja uslova za uređivanje, korišćenje, unapređenje i zaštitu građevinskog zemljišta i poslove koordinacije na održavanju komunalnog reda i čistoće u turističkom prostoru.

Članom 19. propisuje se da upravljač turističkog prostora donosi programe i druga akta kojima se reguliše bliži okvir režima, razvoja i korišćenja, kao i mere zaštite turističkog prostora. Upravljač turističkog prostora: 1) obezbeđuje uslove za uređivanje, korišćenje, unapređivanje i zaštitu građevinskog zemljišta; 2) koordinira aktivnosti pravnih i fizičkih lica koji obavljaju poslove u oblasti turizma i pratećih

delatnosti; 3) koordinira razvoj projekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture na principima održivog razvoja; 4) stara se o namenskoj upotrebi državne imovine radi kvalitetne valorizacije resursa; 5) upravlja građevinskim zemljištem i stara se o nepokretnostima koje su mu date na korišćenje; 6) stara se o mestu postavljanja i načinu isticanja turističke signalizacije; 7) donosi programe i akta koji se odnose na vršenje poslova upravljanja; 8) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o proglašenju turističkog prostora.

Članom 20. propisuje se da upravljač turističkog prostora ima pravo preče kupovine nepokretnosti na području turističkog prostora. Ako se turistički prostor u celini ili delom nalazi na zaštićenom području, upravljač turističkog prostora nema pravo preče kupovine nepokretnosti na tom turističkom prostoru, odnosno na tom delu turističkog prostora.

Članom 21. utvrđuje se da se nepokretnosti u javnoj svojini na kojima je nosilac prava korišćenja upravljač turističkog prostora mogu, radi izgradnje objekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture, dati u zakup drugom licu javnim nadmetanjem ili prikupljanjem pismenih ponuda. Upravljač turističkog prostora, na osnovu prethodno urađene studije izvodljivosti, priprema potrebnu dokumentaciju za davanje u zakup nepokretnosti iz stava 1. ovog člana. Dokumentacija iz stava 2. ovog člana naročito sadrži: vrstu nepokretnosti i površinu koja se daje u zakup, vrstu objekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture koji se privode nameni u skladu sa planskim dokumentom u smislu zakona kojim se uređuje planiranje i izgradnja, uslove i vreme zakupa nepokretnosti, kao i obaveze u pogledu očuvanja, razvoja i održivog korišćenja turističkog prostora. Upravljač turističkog prostora dostavlja ministarstvu izveštaj o sprovedenom postupku javnog nadmetanja ili prikupljanja pismenih ponuda iz stava 1. ovog člana, koji sadrži i predlog za izbor najpovoljnijeg ponuđača. Akt o davanju nepokretnosti u zakup donosi Vlada na predlog ministarstva.

Članom 22. propisuje se da privredno društvo, drugo pravno, preduzetnik i fizičko lice za korišćenje turističkog prostora plaćaju naknadu. Naknada iz stava 1. ovog člana plaća se za: 1) korišćenje posebno uređenih terena za pojedine namene korišćenja (parkiranje, rekreaciju, sport, postavljanje reklama, postavljanje zabavnih objekata, i drugo); 2) postavljanje privremenih objekata za ugostiteljstvo, turizam i trgovinu; 3) ulazak u turistički prostor. Sredstva ostvarena od naknade iz stava 1. ovog člana prihod su upravljača turističkog prostora. Visinu i način plaćanja naknade iz stava 1. ovog člana određuje upravljač turističkog prostora uz saglasnost Vlade.

Članom 23. utvrđuje se da se mesto za odmor u okviru turističkog prostora organizuje i razvija u skladu sa Strategijskim master planom, prostornim i urbanističkim planom. Objekti turističke infrastrukture i turističke suprastrukture u mestu za odmor koje se nalazi u turističkom prostoru smatraju se objektima od javnog interesa. U okviru turističkog mesta može se utvrditi i mesto za odmor.

Članom 24. definiše se da su poslovi od posebnog značaja za razvoj turizma: 1) izrada projekata o nepokretnostima; 2) istraživanje, razvoj i izrada elaborata o održivom korišćenju i upravljanju turističkim prostorom; 3) izrada studije izvodljivosti i koncepta razvoja turističke lokacije, odnosno prostorno-tehnološke celine od značaja za turistički razvoj; 4) upravljanje projektima turističke infrastrukture i turističke suprastrukture od značaja za razvoj turizma; 5) upravljanje mestom za odmor kao celovitim resursom uz obezbeđenje zajedničke promocije i prodaje turističkog proizvoda mesta za odmor, uređenje prostora, zaštite životne sredine, turističke signalizacije i slično; 6) finansiranje i realizacija projekata izgradnje i uređenja građevinskog zemljišta i projekata izgradnje turističke infrastrukture u cilju realizacije turističkih projekata; 7) finansiranje projekata turističke infrastrukture i turističke suprastrukture i upravljanje objektima turističke suprastrukture.

Članom 25. propisuje se da poslove iz člana 24. ovog zakona može da obavlja javna služba ili privredno društvo iz člana 14. stav 3. i člana 15. ovog zakona. Izuzetno od stava 1. ovog člana poslovi iz člana 24. ovog zakona mogu se aktom

Vlade poveriti drugom pravnom licu, koje se određuje po sprovedenom postupku javnog oglašavanja ili prikupljanjem ponuda.

Članom 26. propisuje se da se kategorizacija turističkog mesta vrši na osnovu obima turističkog prometa, stepena izgrađenosti turističke, komunalne i saobraćajne infrastrukture i turističke suprastrukture. Kategorizacija turističkih mesta vrši se razvrstavanjem tih mesta u četiri kategorije, koje se označavaju rimskim brojevima od I do IV. Ministar propisuje bliže uslove za određivanje kategorije turističkog mesta, način određivanja i promene kategorije, kao i vrstu podataka o turističkim mestima koji se evidentiraju u Registru turizma.

Članom 27. utvrđuje se da zahtev za kategorizaciju turističkog mesta podnosi jedinica lokalne samouprave ministarstvu. Ispunjenost propisanih uslova za razvrstavanje turističkog mesta u kategoriju proverava komisija za kategorizaciju turističkih mesta, koju obrazuje ministar. Komisija sačinjava zapisnik o svom radu i dostavlja ga ministru sa predlogom za razvrstavanje turističkog mesta u odgovarajuću kategoriju. Razvrstavanje turističkog mesta u kategoriju vrši se rešenjem koje donosi ministar i važi tri godine od dana dostavljanja rešenja podnosiocu zahteva. Rešenje iz stava 4. ovog člana konačno je.

Članom 28. propisuje se da se radi usmeravanja i podsticanja razvoja turizma u budžetu Republike Srbije obezbeđuju sredstva za učešće u finansiranju izrade Stratejskih master planova, programa razvoja turističkih proizvoda, programa razvoja turizma, studija izvodljivosti turističkih projekata, urbanističkih planova turističkih mesta i mesta za odmor; učešće u finansiranju promotivnih aktivnosti turističkih destinacija i turističkih mesta, turističko-kulturnih i turističkih manifestacija u zemlji i inostranstvu, kao i programa edukacije i usavršavanja veština zaposlenih u turizmu; učešće u finansiranju izrade projekta zaštite prirode, životne sredine, prirodnih resursa i kulturne baštine turističkog mesta; učešće u finansiranju unapređenja ekoloških standarda, energetske efikasnosti, korišćenja obnovljivih izvora energije, a u cilju unapređenja turizma i ugostiteljstva; učešće u finansiranju razvoja nacionalnog turističkog brenda; učešće u finansiranju unapređenja digitalizacije i drugih inovativnih rešenja, a u cilju unapređenja turizma i ugostiteljstva; učešće u finansiranju projekata unapređenja saobraćajne povezanosti sa strateškim tržištima značajnim za razvoj turizma u Republici Srbiji; podsticanje izgradnje turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, sportsko-rekreativnih i drugih pratećih sadržaja javnog karaktera značajnih za unapređenje kvaliteta turističke ponude; unapređenje postojeće turističke ponude i intenziviranje njenog korišćenja; podsticanje unapređenja turističkog prometa domaćih turista i organizovanog turističkog prometa stranih turista na teritoriji Republike Srbije.

Članom 29. utvrđuje se da se zahtev za korišćenje sredstava iz člana 28. ovog zakona podnosi ministarstvu. Ministar donosi rešenje o prenosu namenskih sredstava iz budžeta Republike Srbije, odnosno zaključuje ugovor o korišćenju podsticajnih sredstava. Vlada bliže propisuje uslove i način dodele i korišćenja sredstava iz člana 28. ovog zakona. Za potrebe izrade predloga akata kojim se uređuju posebni uslovi, način dodele, korišćenja i odlučivanja iz člana 28. tač. 4 - 7. ovog zakona, kao i za odlučivanje o učešću u finansiranju navedenih projekata, Vlada obrazuje posebna radna tela koja čine predstavnici institucija nadležnih za poslove turizma, finansija kao i drugih institucija na čiji delokrug poslova se projekti odnose.

Članom 30. definiše se da promociju turizma obavljaju: Turistička organizacija Srbije, turistička organizacija autonomne pokrajine i turistička organizacija jedinice lokalne samouprave. Promociju turizma mogu obavljati i turističke organizacije regije koje osnivaju dve ili više jedinica lokalne samouprave. Turistička organizacija regije ostvaruje saradnju sa turističkim klasterima na svom području i vode evidenciju turističkih klastera.

Članom 31. propisuje se da turističke organizacije iz člana 30. ovog zakona posluju u skladu sa propisima kojima se uređuju javne službe. U pogledu prava,

obaveza i odgovornosti zaposlenih u turističkim organizacijama iz stava 1. ovog člana, primenjuju se propisi kojima se uređuje oblast zaposlenih u javnim službama.

Članom 32. utvrđuje se da se sredstva za rad turističkih organizacija za promociju turizma obezbeđuju iz: 1) sredstava budžeta Republike Srbije; 2) sredstava budžeta autonomne pokrajine; 3) sredstava budžeta jedinica lokalne samouprave; 4) donacija, priloga i sponzorstava domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica; 5) drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Članom 33. predviđa se da se za obavljanje poslova promocije turizma, koordinacije aktivnosti turističkih organizacija, privrednih i drugih subjekata u turizmu na teritoriji Republike Srbije osniva Turistička organizacija Srbije (u daljem tekstu: TOS). Sedište TOS-a je u Beogradu.

Članom 34. predviđa se da TOS obavlja poslove: promocije turizma Republike Srbije; koordinacije aktivnosti turističkih organizacija, privrednih i drugih subjekata u turizmu, koji deluju neposredno i posredno na promociji turizma; pripreme i realizacije godišnjih planova i programa promotivnih aktivnosti; izrade predloga godišnjeg programa rada sa finansijskim planom; organizovanja istraživanja turističkih tržišta za potrebe promocije turizma Republike Srbije; istraživanje međunarodnog, domaćeg i prekograničnog tržišta u oblasti turizma; obezbeđivanja informativno-propagandnog materijala kojim se promovišu turističke vrednosti Srbije (štampane publikacije, audio i video promotivni materijal, on line sredstva promocije - internet prezentacija, društvene mreže i prateće digitalne aktivnosti, suveniri itd.); formiranja i razvijanja jedinstvenog turističko-informacionog sistema i njegovog povezivanja sa drugim informacionim sistemima u zemlji i inostranstvu; prikupljanja svih vrsta turističkih informacija radi obaveštavanja javnosti kao i sastavljanja i objavljivanja turističkog kalendara; osnivanja i organizovanja turističkih predstavništava u inostranstvu i informativnih centara u zemlji, samostalno ili u saradnji sa drugim subjektima; saradnje sa nacionalnim turističkim organizacijama drugih zemalja, međunarodnim i regionalnim organizacijama u oblasti turizma i predlaganja mera za učešće u multinacionalnim i regionalnim programima i projektima promocije turizma; sprovođenja zajedničkih marketing aktivnosti sa pravnim licima, učesnicima na tržištu avio saobraćaja, u cilju obezbeđivanja bolje povezanosti Srbije sa strateškim turističkim tržištima i unapređenja pristupačnosti Srbije kao turističke destinacije; utvrđivanja jedinstvenih standarda uređenja, opreme i usluga u turističko-informativnim centrima na teritoriji Republike Srbije; izrade predloga Strategijskog marketing plana iz člana 10. stav 5. ovog zakona; u vezi sa davanjem prethodne saglasnosti na donošenje godišnjeg programa rada i plana promotivnih aktivnosti, u delu plana promotivnih aktivnosti autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave iz člana 39. stav 2. i člana 41. stav 4. ovog zakona; učešća u utvrđivanju programa postavljanja turističke signalizacije i koordiniranja aktivnosti turističkih organizacija i drugih subjekata za njeno obezbeđenje; izrade, učešća u izradi i realizaciji domaćih, međunarodnih i prekograničnih projekata iz oblasti turizma, odnosno iz oblasti komplementarnih turizmu (kultura, zaštita životne sredine, informisanje, ruralni razvoj i dr.); druge aktivnosti u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i statutom. TOS je u obavezi da godišnji program rada uskladi sa Strategijom. TOS je u obavezi da informaciju o davanju prethodne saglasnosti iz stava 1. tačka 15) ovog člana, u roku od 15 dana, od dana davanja saglasnosti, dostavi ministarstvu.

Članom 35. definiše se da su organi TOS-a: upravni odbor, nadzorni odbor i direktor. Članove upravnog i nadzornog odbora i direktora imenuje i razrešava Vlada na predlog ministarstva. Organi TOS-a imenuju se na period od četiri godine.

Članom 36. utvrđuje se da upravni odbor ima pet članova. U upravni odbor imenuju se po jedan predstavnik ministarstva i predstavnik zaposlenih, a ostali članovi upravnog odbora imenuju se iz reda naučnih i stručnih lica iz oblasti turizma, kao i iz privrednih subjekata i drugih organizacija koje obavljaju delatnost iz oblasti turizma. Upravni odbor: donosi statut TOS-a; donosi poslovnik o svom radu; usvaja

godišnji program rada sa finansijskim planom; usvaja godišnji izveštaj o poslovanju i završni račun; donosi odluku o osnivanju predstavništva u inostranstvu i informativnih centara u zemlji; donosi pravilnik o radu; obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Akta iz stava 3. tač. 1), 3), 4) i 6) ovog člana donose se uz saglasnost Vlade.

Članom 37. predviđa se da nadzorni odbor TOS-a ima tri člana od kojih je jedan predstavnik ministarstva. Nadzorni odbor TOS-a vrši nadzor nad poslovanjem, pregleda izveštaj o poslovanju i završni račun i utvrđuje da li su sačinjeni u skladu sa propisima, donosi poslovnik o svom radu i vrši druge poslove u skladu sa zakonom i statutom.

Članom 38. propisuje se da direktora TOS-a imenuje i razrešava Vlada, na predlog ministarstva. Izbor direktora TOS-a vrši se u skladu sa propisima koji se odnose na zaposlene iz oblasti javnih službi. Direktor predstavlja i zastupa TOS, organizuje i rukovodi radom TOS-a, donosi pravilnik o organizaciji i sistematizaciji poslova, predlaže akte koje donosi upravni odbor, izvršava odluke upravnog odbora i preuzima mere za njihovo sprovođenje, stara se o zakonitosti rada, odgovara za korišćenje i raspolaganje imovinom i vrši druge poslove utvrđene zakonom i statutom. Direktor TOS-a mora da poseduje: stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine ili specijalističkim studijama na fakultetu; radno iskustvo od sedam godina, od čega najmanje pet godina na rukovodećim poslovima; aktivno znanje stranog jezika koji je obuhvaćen nastavnim planom i programom ministarstva nadležnog za poslove prosvete. U pogledu uslova za direktora turističke organizacije regije shodno se primenjuju odredbe stava 4. ovoga člana.

Članom 39. propisuje se da se za teritoriju autonomne pokrajine može osnovati turistička organizacija autonomne pokrajine koja: donosi godišnji program rada i planove promotivnih aktivnosti u skladu sa Strategijskim marketing planom, planovima i programima TOS-a; koordinira aktivnosti privrednih i drugih subjekata u vezi sa promocijom turizma na teritoriji autonomne pokrajine i programima edukacije i usavršavanja veština zaposlenih u turizmu; prikuplja sve vrste turističkih informacija radi obaveštavanja javnosti; obezbeđuje informativno-propagandni materijal kojim se promovira turističke vrednosti autonomne pokrajine (štampane publikacije, audio i video promotivni materijal, on line sredstva promocije - internet prezentacija, društvene mreže i prateće digitalne aktivnosti, suveniri itd.); preuzima aktivnosti na izradi, učešću u izradi i realizaciji domaćih i međunarodnih projekata iz oblasti turizma; preuzima druge aktivnosti u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i statutom. Turistička organizacija autonomne pokrajine je dužna da godišnji program rada i plan promotivnih aktivnosti iz stava 1. tačka 1) ovog člana, pre njihovog usvajanja, dostavi TOS-u na pribavljanje prethodne saglasnost u delu plana promotivnih aktivnosti. Ako turistička organizacija autonomne pokrajine ne postupi na način iz stava 2. ovog člana, ne može u godini, na koju se program rada i plan promotivnih aktivnosti odnosi, kod ministarstva da ostvari pravo na podsticajna sredstva iz člana 28. ovog zakona.

Članom 40. definiše se da direktor turističke organizacije autonomne pokrajine mora da poseduje: stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine ili specijalističkim studijama na fakultetu; radno iskustvo od sedam godina, od čega najmanje pet godina na rukovodećim poslovima; aktivno znanje stranog jezika koji je obuhvaćen nastavnim planom i programom ministarstva nadležnog za poslove prosvete. Organi turističke organizacije autonomne pokrajine jesu: upravni odbor, nadzorni odbor i direktor. U pogledu broja članova i poslova upravnog i nadzornog

odbora, kao i poslova direktora turističke organizacije autonomne pokrajine shodno se primenjuju odredbe čl. 36, 37. i 38. ovog zakona.

Članom 41. propisuje se da jedinica lokalne samouprave može osnovati turističku organizaciju ili obavljanje tih poslova poveriti drugom pravnom licu. Pravno lice iz stava 1. ovog člana može biti postojeća javna služba ili privredno društvo, odnosno pravno lice koje je osnovano za obavljanje delatnosti u oblasti turizma. Turistička organizacija jedinice lokalne samouprave obavlja poslove: promocije i razvoja turizma jedinice lokalne samouprave; koordiniranja aktivnosti i saradnje između privrednih i drugih subjekata u turizmu koji neposredno i posredno deluju na unapređenju razvoja i promociji turizma i na programima edukacije i usavršavanja veština zaposlenih u turizmu; donošenja godišnjeg programa rada i plana promotivnih aktivnosti u skladu sa Strategijskim marketing planom, planovima i programima TOS-a; obezbeđivanja i unapređivanja informativno-propagandnog materijala kojim se promovišu turističke vrednosti jedinice lokalne samouprave (štampane publikacije, audio i video promotivni materijal, on line sredstva promocije - internet prezentacija, društvene mreže i prateće digitalne aktivnosti, suveniri itd); prikupljanja i objavljivanja informacija o celokupnoj turističkoj ponudi na svojoj teritoriji, kao i druge poslove od značaja za promociju turizma; organizovanja i učešća u organizaciji turističkih, naučnih, stručnih, sportskih, kulturnih i drugih skupova i manifestacija; organizovanja turističko-informativnih centara (za prihvata turista, pružanje besplatnih informacija turistima, prikupljanje podataka za potrebe informisanja turista, upoznavanje turista sa kvalitetom turističke ponude, upoznavanje nadležnih organa sa pritužbama turista i dr.); upravljača turističkog prostora; posredovanja u pružanju usluga u domaćoj radinosti i seoskom turističkom domaćinstvu; podsticanja realizacije programa izgradnje turističke infrastrukture i uređenja prostora; izrade, učešća u izradi, kao i realizacije domaćih i međunarodnih projekata iz oblasti turizma; pripreme i prikupljanja podataka, sastavljanje upitnika, analiza i drugih informacija; druge aktivnosti u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i statutom. Sredstvima iz naplaćene boravišne takse mogu se finansirati poslovi iz člana 41. stava 3. ovog zakona.

Turistička organizacija jedinica lokalne samouprave, odnosno pravno lice iz stava 2. ovog člana je dužno da godišnji program rada i plan promotivnih aktivnosti iz stava 3. tačka 3) ovog člana, pre njihovog usvajanja, dostavi TOS-u na pribavljanje prethodne saglasnost u delu plana promotivnih aktivnosti. Ako turistička organizacija jedinica lokalne samouprave, odnosno pravno lice iz stava 2. ovog člana ne postupe na način iz stava 5. ovog člana, ne mogu u godini, na koju se program rada i plan promotivnih aktivnosti odnosi, kod ministarstva da ostvare pravo na podsticajna sredstva iz člana 28. ovog zakona. Odredbe stava 3. ovoga člana shodno se primenjuju na turističku organizaciju regije.

Članom 42. definiše se da direktor turističke organizacije jedinice lokalne samouprave mora da poseduje: stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine ili specijalističkim studijama na fakultetu; radno iskustvo od četiri godine, od čega najmanje dve godine na rukovodećim poslovima; aktivno znanje najmanje jednog stranog jezika. Organi turističke organizacije jedinice lokalne samouprave jesu: upravni odbor, nadzorni odbor i direktor. U pogledu broja članova i poslova upravnog i nadzornog odbora, kao i poslova direktora turističke organizacije jedinice lokalne samouprave shodno se primenjuju odredbe čl. 36, 37. i 38. ovog zakona.

Članom 43. propisuje se da je turistička organizacija jedinice lokalne samouprave dužna da na zahtev ministarstva i TOS-a u roku od 15 dana dostavi tražene podatke, upitnike, analize i druge informacije iz člana 41. stava 3. tačka 12) ovog zakona. Vlada bliže uređuje uslove i kriterijume za osnivanje turističke

organizacije jedinice lokalne samouprave, kao i uslove pod kojima se poslovi iz člana 41. stav 3. ovog zakona mogu poveriti drugom pravnom licu.

Članom 44. propisuje se da turistička organizacija, uz saglasnost osnivača, u cilju planiranja, koordinacije i upravljanja turističkim aktivnostima, može sa drugom turističkom organizacijom, privrednim društvom, drugim pravim licem i preduzetnikom koji obavlja delatnost iz oblasti saobraćaja, turizma, ugostiteljstva, prometa robe i usluga, kulture, sporta, informisanja, kongresnih i sajamskih aktivnosti, osnovati organizaciju za operativne, marketinške i promotivne poslove. Delokrug rada i način finansiranja, kao i međusobna prava i obaveze turističke organizacije i osnivača iz stava 1. ovog člana uređuju se ugovorom. U slučaju iz stava 1. ovog člana turistička organizacija dostavlja ministarstvu obaveštenje.

Članom 45. utvrđuje se da se turističke atrakcije kao i sadržaji turističke ponude, obeležavaju odgovarajućim simbolima i znacima (u daljem tekstu: turistička signalizacija). Jedinica lokalne samouprave stara se o mestu postavljanja i načinu isticanja turističke signalizacije u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje saobraćajna signalizacija. Ministar propisuje sadržinu, uslove i način isticanja turističke signalizacije.

Članom 46. propisuje se da turistička agencija obavlja delatnost organizovanja, ponude, prodaje i realizovanja turističkih putovanja, izleta i pružanje drugih usluga uobičajenih u turističkom prometu, u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona. Delatnost turističke agencije obavlja se u poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja koji ispunjava propisane uslove u pogledu uređenja i opremanja. Delatnost turističke agencije može se obavljati povremeno na sajmovima i na drugim javnim manifestacijama, a najduže 15 dana, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Članom 47. propisuje se da delatnost iz člana 46. stav 1. ovog zakona može da obavlja privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik ako je registrovan u odgovarajućem registru. Udruženje koje obavlja delatnost iz 46. stav 1. ovog zakona dužno je da tu delatnost upiše u odgovarajući registar. Preduzetnik ne može da obavlja delatnost iz 46. stav 1. ovog zakona u periodu prekida obavljanja delatnosti. Preduzetnik ne može da otpočne sa obavljanjem delatnosti iz člana 46. stav 1. ovog zakona pre datuma naznačenog kao početak obavljanja delatnosti, koji je naveden u rešenju Agencije za privredne registre.

Članom 48. utvrđuje se da ako turistička agencija obavlja turističku delatnost u sedištu, ali ne kao pretežnu delatnost, dužna je da za tu delatnost registruje ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru. Ako turistička agencija obavlja turističku delatnost van sedišta dužna je da za tu delatnost u svakom poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja registruje ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru. Izuzetno, turistička agencija koja povremeno obavlja turističku delatnost na način propisan članom 46. stav 3. ovog zakona nije dužna da za taj prostor u kome obavlja delatnost obrazuje ogranak, odnosno izdvojeno mesto van sedišta.

Članom 49. definiše se da prema vrsti poslova koje obavljaju turističke agencije mogu biti: turistička agencija organizator turističkog putovanja (u daljem tekstu: organizator putovanja); turistička agencija posrednik u prodaji turističkog putovanja (u daljem tekstu: posrednik).

Članom 50. predviđa se da poslovni prostor, odnosno mesto poslovanja turističke agencije u kome se obavlja turistička delatnost, mora da ispunjava uslove u pogledu uređenja i opremanja. Izuzetno od stava 1. ovog člana poslovni prostor, odnosno mesto poslovanja turističke agencije, koja prodaje usluge isključivo elektronskim putem, ne mora da ispunjava uslove u pogledu uređenja i opremanja. U slučaju iz člana 46. stav 3. ovog zakona turistička agencija nije dužna da za poslovni prostor, odnosno mesto poslovanja u kome obavlja delatnost ispuni uslove u pogledu uređenja i opremanja. Ministar propisuje bliže uslove u pogledu uređenja i opremanja

poslovnog prostora, odnosno mesta poslovanja, turističke agencije u kome se obavlja turistička delatnost.

Članom 51. propisuje se da turistička agencija mora da ima u svakom poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja u kome obavlja turističku delatnost jedno zaposleno lice, sa punim radnim vremenom u svojstvu rukovodioca. Lice iz stava 1. ovog člana mora da: zna srpski jezik; aktivno zna najmanje jedan strani jezik; ima najmanje višu stručnu spremu, odnosno stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 180 ESPB bodova, osnovnim strukovnim studijama, odnosno na studijama u trajanju od tri godine, za rad kod organizatora putovanja; ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju turističkog, ekonomskog ili drugog društvenog smera za rad kod posrednika; ima radno iskustvo u turističkoj delatnosti u trajanju od: tri godine za rad kod organizatora putovanja; jednu godinu za rad kod posrednika. Zaposleno lice koje je u neposrednom kontaktu sa strankama mora da ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju i da poznaje najmanje jedan strani jezik. U slučaju iz člana 46. stava 3. ovog zakona turistička agencija nije dužna da za taj prostor u kome obavlja delatnost ispuni uslove propisane stavom 1. ovog člana.

Članom 52. utvrđuje se da turistička agencija obavlja poslove: organizovanja, realizovanja i prodaje turističkih putovanja u zemlji i u inostranstvu; organizovanja, realizovanja i prodaje putovanja učenika i studenata u inostranstvo radi učenja stranog jezika ili stručnog usavršavanja sa mogućnošću obavljanja privremenih i povremenih poslova; prodaje i posredovanja u prodaji turističkih putovanja; prihvata, prevoza i transfera putnika; organizovanja izleta, turističkih razgledanja, zabavnih programa i slično, kao i posredovanja u organizovanju skupova, sajмова, manifestacija i sportskih priredbi; pružanja, odnosno, posredovanja u pružanju usluga turističkih vodiča, turističkih pratilaca, lokalnih turističkih vodiča i turističkih animatora; pribavljanja putnih isprava, rezervacije i prodaje putnih karata u ime i za račun domaćih i stranih prevoznika; rezervacije turističkih, ugostiteljskih i drugih usluga u vezi sa putovanjem i boravkom putnika; posredovanja u prodaji ugostiteljskih ili turističkih usluga; posredovanja u iznajmljivanju motornih vozila; rezervacije i prodaje karata za sportske, kulturne i druge priredbe i manifestacije; zastupanja u osiguranju putnika i prtljaga u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje; prodaje turističkih publikacija i drugo; menjačke poslove na osnovu ovlašćenja nadležnog organa u skladu sa propisima koji uređuju devizno poslovanje; druge poslove uobičajene u turističkom prometu.

Članom 53. definiše se da organizator putovanja može da obavlja poslove iz člana 52. stav 1. ovog zakona, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom. Organizator putovanja može da obavlja poslove iz člana 52. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona, ako ima licencu za organizovanje turističkog putovanja (u daljem tekstu: licenca). Posrednik može da obavlja poslove iz člana 52. stav 1. tač. 3) do 15) ovog zakona, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

Članom 54. utvrđuje se da na zahtev podnosioca Registrator turizma rešenjem izdaje licencu, sa rokom važenja od tri godine, od dana izdavanja rešenja podnosiocu zahteva koje naročito sadrži: puno poslovno ime, matični broj i sedište. Uz zahtev za izdavanje licence podnose se dokazi o ispunjenosti uslova propisanih članom 57. ovog zakona. Registrovani podaci se objavljuju na internet stranici Agencije za privredne registre istog dana kada je doneto rešenje o izdavanju licence. Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba ministru, u roku i na način propisan zakonom kojim se uređuje postupak registracije u Agenciji za privredne registre.

Članom 55. propisuje se da se licenca može obnoviti na način i pod uslovima pod kojima se izdaje, s tim da se zahtev za obnavljanje licence mora podneti najkasnije pet dana pre isteka roka važenja licence. Na zahtev organizatora putovanja Registrator turizma izdaje svečanu formu licence. Na pitanja koja se odnose na postupak izdavanja licence, postupanje po nepotpunom i nerazumljivom

zahtevu za izdavanje licence i promenu podataka registrovanih u Registru turizma koja ovim zakonom nisu posebno uređena shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje registracija privrednih subjekata, a ukoliko tim zakonom nisu uređena pojedina pitanja shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak.

Članom 56. utvrđuje se da ministar bliže propisuje uslove i način rangiranja licence organizatora putovanja u različite kategorije, način promene kategorije licence, sadržinu zahteva za izdavanje i obnavljanje licence, kao i uslove i način izdavanja svečane forme licence.

Članom 57. definiše se da se licenca izdaje privrednom društvu, drugom pravnom licu ili preduzetniku: koji ima zaposleno najmanje jedno lice u svojstvu rukovodioca, koje ispunjava uslove iz člana 51. stav 2. ovog zakona; koji se ne nalazi u postupku stečaja ili likvidacije; kome u prethodnih 36 meseci nije oduzeta licenca; čiji osnivači ili lica koja nakon osnivanja pristupe privrednom društvu nisu fizička lica kojima je kao preduzetnicima oduzeta licenca, odnosno koja su direktno ili indirektno imala kontrolno učešće u kapitalu privrednog društva kome je oduzeta licenca; kome nije izrečena zaštitna mera zabrane obavljanja delatnosti, za vreme dok zabrana traje, niti je odgovornom licu izrečena mera bezbednosti zabrane vršenja delatnosti, poziva i dužnosti; koji ima propisanu garanciju putovanja za slučaj insolventnosti i radi naknade štete putniku nastale neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem ugovornih obaveza (u daljem tekstu: garancija putovanja).

Članom 58. propisuje se da se garancijom putovanja usled insolventnosti organizatora putovanja posebno obezbeđuju troškovi nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska u zemlji i inostranstvu, kao i sva nastala potraživanja putnika. Garancijom putovanja radi naknade štete obezbeđuje se naknada štete koja se prouzrokuje putniku neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja.

Članom 59. propisuje se da je korisnik garancije putovanja lice koje u skladu sa ovim zakonom ima pravo na naknadu troškova i to: lice koje je izmirilo troškove nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska; putnik u slučaju neispunjenja, delimičnog ispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom

Članom 60. utvrđuje se da garanciju putovanja u propisanom iznosu, organizator putovanja mora da ima za sve vreme trajanja licence. Garancijom putovanja ne mogu se ograničiti prava lica iz člana 59. ovog zakona na naknadu u skladu sa ovim zakonom. Sva turistička putovanja prodana u periodu trajanja licence i izdate garancije putovanja obezbeđuju se iz te garancije, bez obzira na period realizacije turističkog putovanja.

Članom 61. utvrđuje se da ministar bliže propisuje vrstu, visinu i uslove garancije putovanja, način aktiviranja, kao i druge uslove koje mora da ispuni organizator putovanja.

Članom 62. propisuje se da licenca prestaje da važi: istekom roka za koji je izdata; na osnovu zahteva nosioca licence; oduzimanjem licence; prestankom privrednog društva, preduzetnika, drugog pravnog lica usled čega se to pravno lice ili preduzetnik briše iz odgovarajućeg registra. Zahtev iz stava 1. tačka 2) ovog člana podnosi se Registratoru turizma. Prestankom važenja licence Registrator turizma briše organizatora putovanja iz Registra turizma bez donošenja posebnog akta.

Članom 63. utvrđuje se da se licenca oduzima organizatoru putovanja ako: u periodu važenja licence prestane da ispunjava uslove iz člana 57. tač. 2), 5) i 6) ovog zakona; postupi suprotno članu 68. stav 1. tač. 3), 4), 5), 8) i 9) ovog zakona; nastupe teže posledice po zdravlje putnika zbog propusta organizatora putovanja; su u toku jedne godine doneta dva pravosnažna rešenja o zabrani obavljanja delatnosti iz člana 122. stav 1. ovog zakona. Licenca se oduzima rešenjem koje donosi ministar i koje se dostavlja Registru turizma. Na osnovu rešenja iz stava 2. ovog člana,

Registrator turizma briše organizatora putovanja iz Registra turizma bez donošenja posebnog akta. Rešenje iz stava 2. ovog člana konačno je. Nakon oduzimanja licence organizator putovanja može da realizuje samo prethodno prodata putovanja, ako je za ta putovanja obezbeđena propisana garancija putovanja, kao i dokaz da je obezbeđeno izvršenje usluga iz člana 67. stav 1. tačka 4) i ako se putnik pisanim putem sa tim saglasi.

Članom 64. propisuje se da je turistička agencija je dužna da prodaje turističko putovanje po prodajnoj ceni, koja se iskazuje u jedinstvenom iznosu. Prodajna cena je ugovorena cena turističkog putovanja koja mora da sadrži sve one troškove, koji čine neodvojiv deo neophodan za realizaciju tog putovanja. Organizator putovanja može zahtevati povećanje ugovorene cene samo ako je posle zaključenja ugovora došlo do promena u kursu razmene valute ili do promene u tarifama prevoznika, koje utiču na cenu putovanja. U smislu stava 3. ovog člana pod promenom cene podrazumeva se promena cene goriva, promena cene aerodromske takse, uvođenje novih taksi ili izmene postojećih. U slučaju iz st. 3. i 4. ovog člana turistička agencija je dužna da promenu ugovorene cene obrazloženo dokumentuje.

Izdvojeni obračun ili naplata pojedinačnih usluga jednog istog turističkog putovanja ne oslobađa turističku agenciju ili drugo lice od obaveze posedovanja licence i drugih uslova propisanih ovim zakonom. Organizator putovanja može da prodaje turističko putovanje preko posrednika sa kojim ima zaključen ugovor o posredovanju. Turistička agencija je dužna da prodaje turističko putovanje, odnosno turističku uslugu, saglasno članu 67. stav 1. tačka 4), naročito u pogledu kapaciteta, nivoa komfora, uslova smeštaja, prevoza i dr.

Članom 65. propisuje se da turistička agencija koja prodaje uslugu putniku elektronskim putem posluje u skladu sa ovim zakonom i propisima kojim se uređuje elektronska trgovina. Turistička agencija iz stava 1. ovog člana dužna je da ispuni posebne uslove, kao i da elektronsku prodaju turističkog putovanja, izleta i drugih usluga u turizmu vrši na propisan način. Turistička agencija iz stava 2. ovog člana mora da ima registrovan nacionalni internet domen Republike Srbije preko koga prodaje usluge. Turistička agencija iz stava 1. ovog člana na svojoj internet stranici, odnosno veb prezentaciji mora vidno da objavi sledeće podatke: poslovno ime i matični broj; adresu, sedište, odnosno ogranak ili izdvojeno mesto; kontakt podatke (telefon, imejl adresa i dr.); broj licence; garanciju putovanja, osiguravača, rok važenja garancije; opšte uslove putovanja; program putovanja koji se prodaje, sa propisanim elementima; ime i prezime i kontakt lica zaduženog za prijem reklamacije; broj tekućeg računa turističke agencije. Ako turistička agencija posredstvom društvenih mreža, drugih sajtova i sl., daje obaveštenje o turističkom putovanju, izletu i drugim uslugama koje pruža, dužna je da ispuni uslove iz stava 4. ovog člana. Ministar propisuje uslove koje treba da ispuni turistička agencija koja prodaje usluge posredstvom interneta, kao i način elektronske prodaje turističkog putovanja, izleta i drugih usluga u turizmu.

Članom 66. propisuje se da kada turistička agencija prodaje turističko putovanje koje je sačinio organizator putovanja koji nema sedište u Republici Srbiji, ta agencija se smatra organizatorom putovanja. Izuzetno od stava 1. ovog člana zvanični distributer sa sedištem u Republici Srbiji, koji ispunjava uslove propisane ovim zakonom smatra se organizatorom putovanja.

Članom 67. utvrđuje se da je turistička agencija dužna da: na ulazu u sedište vidno istakne poslovno ime i matični broj, a na ulazu u ogranak, odnosno izdvojeno mesto, poslovno ime, sedište, matični broj i naziv ili oznaku ogranka, odnosno izdvojenog mesta; na ulazu u turističku agenciju vidno istakne oznaku organizatora putovanja, odnosno posrednika, kao i radno vreme i da ga se u svom poslovanju pridržava; svaku promenu registrovanog podatka o sedištu i ogranku, odnosno izdvojenom mestu prijavi odgovarajućem registru u roku od 7 dana; za usluge koje prodaje poseduje ugovor, neki drugi dokument ili pisanu potvrdu trećih lica kojima je

povereno izvršenje tih usluga; u slučaju kada nudi pojedinačnu uslugu objavi uslove, sadržaj i cenu te usluge (viziranje, rezervacije, ulaznice i sl.); se pridržava objavljenih uslova i sadržaja iz tačke 5) ovog stava; se pridržava istaknutih, odnosno objavljenih cena; u propisanom obliku, sadržini i načinu vodi evidenciju ugovora o posredovanju, kao i ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga iz programa putovanja; u propisanom obliku, sadržini i načinu vodi evidenciju programa putovanja; u propisanom obliku, sadržini i načinu dnevno vodi evidenciju prodatih turističkih putovanja; uruči putniku ugovor, odnosno potvrdu o prodaji turističke usluge; izda putniku propisani račun, kartu ili drugi dokument sa brojem i datumom, kojim se potvrđuje prijem uplate; uruči putniku ili većem broju lica potvrdu o garanciji putovanja, sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje i koju izdaje na propisan način; dostavlja evidenciju prodatog turističkog putovanja, odnosno izdate garancije putovanja na propisan način; u pogledu bližih uslova i načina uplate sredstava od prodatog turističkog putovanja, načina uređivanja međusobnih odnosa organizatora putovanja, posrednika i putnika, postupi na propisan način; na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obaveštava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl.; u periodu od dve godine čuva svu dokumentaciju u vezi sa prodatim turističkim putovanjima (opšti uslovi, program putovanja, potvrda o putovanju, izdate garancije putovanja, ugovori sa trećim licima, ugovori o posredovanju, propisane evidencije i dr.); prilikom elektronske prodaje turističkog putovanja, izleta i drugih turističkih usluga u pogledu bližih uslova, načina i sadržine, kao i drugih uslova postupa na propisan način; korisniku usluge omogući podnošenje reklamacije; skraćenice DMC i PCO koristi pod propisanim uslovima; u svim poslovima postupa sa pažnjom dobrog privrednika. Turistička agencija, koja nije registrovana kod Agencije za privredne registre je dužna da promenu registrovanog podatka iz stava 1. tačka 3) ovog člana prijavi i Registru turizma. Ugovori i dokumentacija iz stava 1. tačka 4) ovog člana, kao i ugovor o putovanju moraju biti na srpskom jeziku ili dvojezični od kojih je jedan srpski jezik. Izuzetno ugovori i dokumentacija iz stava 3. ovog člana mogu biti na stranom jeziku ali je turistička agencija u obavezi da obezbedi njihov prevod, overen od strane ovlašćenog lica. Podaci sadržani u ugovoru o putovanju moraju da budu istiniti. Dokumentacija iz stava 1. tačka 17) može se čuvati na trajnom nosaču zapisa. Turistička agencija unosi podatke iz evidencije u centralni informacioni sistem u oblasti ugostiteljstva i turizma, u skladu sa zakonom kojim se uređuje ugostiteljstvo.

Članom 68. utvrđuje se da je organizator putovanja dužan da: svaku promenu podataka iz člana 57. tačka 1), 5) i 6) ovog zakona prijavi Registru turizma u roku od 7 dana; utvrdi opšte uslove putovanja i da izradi program putovanja u pisanoj formi (štampanoj, elektronskoj ili na trajnom nosaču zapisa) i da ih se pridržava; prodaje program putovanja koji je pripremljen na osnovu zaključenog ugovora sa trećim licima, kojima je povereno izvršenje usluga iz tog programa putovanja; za svakog putnika, odnosno ugovoreno turističko putovanje obezbedi garanciju putovanja; u propisanom obliku, sadržini i načinu vodi evidenciju izdatih garancija putovanja; u slučaju otkaza putovanja od strane organizatora putovanja putniku izvrši povraćaj uplaćenih sredstava u roku od 15 dana; putniku vrati razliku između ugovorene cene putovanja i cene putovanja snižene srazmerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga u roku od 15 dana, u slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja, na propisan način; putniku vrati uplaćena sredstva u slučaju otkaza putovanja od strane putnika, u visini određenoj opštim uslovima putovanja, u roku od 15 dana od dana otkaza putovanja; obezbedi smeštaj putnika za sve vreme trajanja putovanja; obezbedi povratak putnika na odredište; se stara da putnici ne budu neopravdano zadržani na putovanju duže nego što je predviđeno programom putovanja; angažuje tokom celog turističkog putovanja najmanje jednog turističkog pratioca ili turističkog vodiča za turističku grupu, a po prevoznom sredstvu kojim se obavlja usluga prevoza; angažuje predstavnika na

turističkoj destinaciji za turističku grupu, ako na destinaciji nisu angažovana lica iz tačke 12) ovog stava; za one putnike, koji ne čine turističku grupu, omogućiti kontakt za hitne slučajeve sa određenim lokalnim predstavnikom ili agencijom; za pružanje usluge turističkog vodiča, turističkog pratioca ili lokalnog turističkog vodiča, angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 89. stav 1. i člana 96. stav 1. ovog zakona; za predstavnika na turističkoj destinaciji angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 102. ovog zakona. Organizator putovanja je odgovoran za realizaciju turističkog putovanja.

Članom 69. utvrđuje se da ministar propisuje oblik, sadržinu i način vođenja evidencije ugovora o posredovanju, kao i ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga iz programa putovanja, evidencije programa putovanja, prodatih turističkih putovanja, izdatih garancija putovanja, unošenje podataka u centralni informacioni sistem, kao i način dostavljanja podataka iz evidencija od strane turističke agencije. Ministar propisuje bliže uslove koje treba da ispuni destinacijska menadžment kompanija (DMC) i profesionalni organizator kongresa (PCO), način rada, organizovanja, kao i uslove i postupak za ostvarivanje prava na korišćenje skraćenica DMC i PCO.

Članom 70. predviđa se da je organizator putovanja dužan da opšte uslove putovanja utvrdi u skladu sa ovim zakonom, a na pitanja koja nisu posebno uređena ovim zakonom shodno primeni odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje zaštita potrošača i zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi. Ništave su odredbe ugovora o organizovanju putovanja kojima se isključuje ili smanjuje odgovornost organizatora putovanja.

Članom 71. propisuje se da se opštim uslovima putovanja uređuju prava i obaveze organizatora putovanja i prava i obaveze putnika. Opšti uslovi putovanja sadrže: pravo organizatora putovanja na naknadu stvarnih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vreme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor; pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik obezbedio odgovarajuću zamenu ili je zamenu našao sam organizator; pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik blagovremeno, pre roka predviđenog opštim uslovima putovanja, otkazao turističko putovanje; odgovornost organizatora putovanja kada izvršenje usluga iz programa putovanja poveri trećim licima; prava putnika za slučaj otkaza putovanja; uslove za izmenu ugovora o putovanju, pre otpočinjanja putovanja; podatke o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja; postupak, rokove i obaveze organizatora putovanja u vezi sa reklamacijom putnika zbog otkaza putovanja, neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja. Izuzetno od stava 2. tačka 2) ovog člana ako lice kome je poverena usluga prevoza zahteva naknadu za promenu imena putnika ili poništavanje karte i izdavanje nove, organizator putovanja ima pravo i na naknadu tih troškova. Pravo na naknadu iz stava 3. ovog člana organizator putovanja ostvaruje samo u slučaju kada se ti troškovi obrazloženo dokumentuju. Podaci o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja iz stava 2. tačke 7) ovog člana moraju biti posebno istaknuti. U slučaju izmene bitnih elemenata ugovora o putovanju, koje je putnik prihvatio, turistička agencija je dužna da nova dokumenta ugovora o putovanju uruči putniku na način propisan članom 76. stav 1. ovog zakona, uz potvrdu prijema. Dokumenta iz stava 6. ovog člana, smatraće se novim ugovorom o putovanju.

Članom 72. utvrđuje se da program putovanja turističke agencija sadrži informacije o svim elementima turističkog putovanja i to: redni broj i naziv programa putovanja iz propisane evidencije; naziv organizatora putovanja, poslovno ime i sedište; broj licence; mesto, datum i vreme početka i završetka putovanja, opis odredišta putovanja i periode boravka sa datumima ako je boravak u delovima;

podatke o vrsti prevoza i svojstvima prevoznog sredstva koje se koristi; podatke o smeštajnom objektu (vrsta, naziv i kategorija prema važećim propisima zemlje u kojoj se objekat nalazi, sadržaje koje objekat ima i dr.); podatke o smeštajnoj jedinici (soba, studio, apartman,) opremljenost, nivo komfora i usluga, kao i ostale karakteristike; podatke o broju i vrsti ležaja u smeštajnoj jedinici, kao i druge karakteristike uslova smeštaja; podatke o broju noćenja, vrsti i broju usluga i ukupnom broju dana turističkog putovanja; broj, vrstu i način usluživanja obroka; prodajnu cenu turističkog putovanja sa uslugama, koje su obuhvaćene tom cenom, kao i uslove za promenu cene iz člana 64. stav 3. ovog zakona; cenu onih fakultativnih usluga, koje nisu obuhvaćene prodajnom cenom; način i dinamiku plaćanja; posebne obaveze putnika koje su uslov za realizaciju putovanja (zdravstvene, carinske i granične formalnosti, administrativne i vizne, kao i dokumenta i rokovi neophodni za pribavljanje viza i sl.); minimalni broj putnika, ako je to uslov za realizaciju putovanja i krajnji rok za obaveštavanje putnika za slučaj otkazivanja. Turistička agencija je u obavezi da nakon izrade programa putovanja iz stava 1. ovog člana isti numeriše, overi i odloži po hronološkom redu u poseban registar. Prilikom izrade dokumenta, koji pod istim nazivom i za istu destinaciju sadrži više različitih programa putovanja u pogledu vrste smeštajnog objekta, uslova smeštajne jedinice, prevoznog sredstva, termina i dr. numeracija se može vršiti istim brojem. Poseban registar iz stava 2. ovog člana može se voditi na način propisan članom 67. stav 6. ovog zakona. Turistička agencija nakon prodatog turističkog putovanja u programu putovanja ne može da vrši izmene elemenata iz stava 1. ovog člana. Naziv turističkog putovanja ne može da sadrži reči iz programa putovanja koje se odnose na fakultativnu uslugu. Ako usluga iz programa turističkog putovanja (prisustvo umetničkim, kulturnim, sportskim i drugim manifestacijama) čini svrhu putovanja, turistička agencija je u obavezi da obezbedi izvršenje usluge. Turistička agencija može putniku da stavi na raspolaganje brošuru, koja mora da sadrži istinite podatke.

Članom 73. propisuje se da je turistička agencija u obavezi da prilikom prodaje turističkog putovanja pored opštih uslova putovanja i programa putovanja putniku uruči potvrdu o putovanju. Potvrda o putovanju, pored podataka o organizatoru putovanja (naziv, poslovno ime, sedište, matični broj, broj licence i sl.), sadrži podatke o putniku (ime, prezime, adresa, kontakt telefon i sl.), destinaciji, nazivu smeštajnog objekta, datumu početka i završetka putovanja, broju noćenja, vrsti i broju usluga, ukupnom broju dana turističkog putovanja, podatke o vrsti prevoza, prodajnoj ceni, kao i ceni onih usluga koje ne čine obavezni element programa putovanja i dr. Potvrda o putovanju sadrži mesto, datum izdavanja, kao i potpise ugovornih strana. Potvrda o putovanju mora da sadrži i podatke o garanciji putovanja sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje. Ako je pre izdavanja potvrde o putovanju putniku uručen program putovanja u kome se nalaze podaci o organizatoru putovanja iz stave 2. ovog člana, potvrda o putovanju ne mora da sadrži i te podatke. Organizator putovanja odgovara za svu štetu koju druga strana pretrpi zbog neizdavanja potvrde o putovanju ili njene netačnosti.

Članom 74. propisuje se da tekst ugovora o putovanju, odnosno opšti uslova putovanja, program putovanja i potvrda o putovanju, moraju da budu štampani slovnom znacima i brojevima koji su jednake veličine ali ne manjim od standardne veličine 12.

Članom 75. predviđa se da prilikom prodaje turističkog putovanja turistička agencija može ponuditi putniku osiguranje od posledica nesrećnog slučaja i bolesti, oštećenja i gubitka prtljaga, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vreme trajanja turističkog putovanja, osiguranje od otkaza putovanja, kao i druge vidove osiguranja putnika. U slučaju iz stava 1. ovog člana turistička agencija je dužna da putniku da informaciju o uslovima i ceni osiguranja. Turistička agencija koja zaključi polisu osiguranja ne može od putnika da naplati iznos premije osiguranja uvećan za iznos

provizije. Turistička agencija je dužna da u slučaju iz st. 1, 2. i 3. ovog člana postupi saglasno odredbama zakona kojim se uređuje osiguranje.

Članom 76. propisuje se da je turistička agencija dužna da sva dokumenta iz ugovora o putovanju uruči putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa, uz potvrdu putnika o prijemu tih dokumenata (potpisom ili elektronskim putem). Pre otpočinjanja turističkog putovanja turistička agencija je u obavezi da putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa da podatke o licu na destinaciji ovlašćenom za pružanje obaveštenja i uputstava i zaštite prava putnika za sve vreme trajanja turističkog putovanja (ime i prezime, kontakt telefon, e-mail adresa i dr.), odnosno kontakt podatke o lokalnom predstavniku ili agenciji iz člana 68. stav 1. tačka 13) ovog zakona, kao i druga važna obaveštenja.

Članom 77. utvrđuje se da u slučaju da je turistička agencija prestala da obavlja poslove organizatora turističkog putovanja (isticanje roka važenja licence, prestanak rada, rešenje o zabrani rada i sl.), a nisu realizovana sva prethodno prodana turistička putovanja, ista se mogu realizovati na način propisan odredbama člana 63. stav 5. ovog zakona.

Članom 78. predviđa se da u slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja putnik može da izjavi reklamaciju u roku od mesec dana od dana nastanka nepravilnosti ili 15 dana od dana završetka putovanja. Organizator putovanja je dužan da bez odlaganja otkloni svako odstupanje od prodanog turističkog putovanja, odnosno da najkasnije u roku od osam dana od dana prijema reklamacije pisanim ili elektronskim putem odgovori putniku na izjavljenu reklamaciju. Način podnošenja reklamacije, postupanje po podnetoj reklamaciji i dr. turistička agencija vodi u skladu sa propisima, kojima se uređuje oblast zaštite potrošača.

Članom 79. propisuje se da se odredbe zakona u delu opštih uslova putovanja, programa putovanja, njegove organizacije i realizacije, potvrde o putovanju, prodajne cene, otkaza, reklamacije i evidencije i drugo odnose i na izlete. Turistička agencija je dužna da u program putovanja za organizovanje izleta posebno uokviri obaveštenje da za izlet nije obezbeđena zaštita u pogledu garancija putovanja.

Članom 80. propisuje se da je pre otpočinjanja obavljanja delatnosti posrednik dužan da se registruje u Registru turizma. Na zahtev privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika, Registrator turizma izdaje rešenje o registraciji u Registru turizma. Rešenje iz stava 2. ovog člana naročito sadrži: puno poslovno ime, matični broj i sedište. Registrovani podaci se objavljuju na internet stranici Agencije za privredne registre istog dana kada je doneto rešenje o registraciji. Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba ministru, u roku i na način propisan zakonom kojim se uređuje postupak registracije u Agenciji za privredne registre.

Članom 81. utvrđuje se da posrednik može da prodaje samo turističko putovanje organizatora putovanja sa kojim ima zaključen ugovor o posredovanju. Posrednik prodaje turističko putovanje u ime i za račun organizatora putovanja. Posrednik je dužan da prodaje turističko putovanje pod istim uslovima kao i organizator putovanja. Posrednik koji je putniku prodao turističko putovanje dužan je da postupi na način propisan članom 76. ovog zakona.

Članom 82. propisuje se da je posrednik koji prodaje turističko putovanje organizatora putovanja dužan da u programu putovanja i potvrdi o putovanju naznači svojstvo u kome nastupa i broj licence organizatora putovanja. Posrednik je u obavezi da o prodatom turističkom putovanju iz stava 1. ovog člana, bez odlaganja, a najkasnije na kraju radnog dana, na propisan način obavesti organizatora putovanja.

Članom 83. utvrđuje se da ministar propisuje bliže uslove i način uplate sredstava od prodanog turističkog putovanja, način uređivanja međusobnih odnosa organizatora putovanja i posrednika, kao i odnos organizatora putovanja i posrednika prema putniku.

Članom 84. predviđa se da sindikalne organizacije, udruženja penzionera, ferijalne, studentske, izviđačke i planinarske organizacije i ustanove socijalne i dečje zaštite, kao i druga udruženja i organizacije (u daljem tekstu: organizacija), mogu samo za svoje članove, odnosno korisnike, u skladu sa svojim statutom, organizovati putovanje za sopstvene potrebe ili izlet (u daljem tekstu: putovanje), bez svrhe sticanja dobiti. Organizacija je dužna da utvrdi godišnji plan putovanja (u daljem tekstu: plan putovanja) i dostavi ga turističkoj inspekciji, u roku od sedam dana, od dana usvajanja. Plan putovanja koji nije dostavljen turističkoj inspekciji smatraće se kao da nije ni donet. Plan putovanja aktom usvaja nadležni organ organizacije, utvrđen statutom.

Članom 85. propisuje se da je organizacija koja je utvrdila plan putovanja dužna da istovremeno sa planom putovanja dostavi turističkoj inspekciji podatke koji su neophodni za njenu identifikaciju, statut, podatke o broju članova, kao i akt iz člana 84. stava 4. ovog zakona. U slučaju promene plana putovanja organizacija je dužna da novi plan putovanja dostavi turističkoj inspekciji najkasnije pet dana od dana usvajanja tog plana. U slučaju promene dokumenata i podataka iz stava 1. ovog člana organizacija je dužna da nova dokumenta i podatke dostavi turističkoj inspekciji najkasnije pet dana od dana nastanka promene.

Članom 86. propisuje se da organizacija može da realizuju samo ona putovanja koja su predviđena planom putovanja i kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni osnivačkim aktom, odnosno statutom. Organizacija je dužna da svako putovanje prijavi turističkoj inspekciji, najkasnije pet radnih dana pre otpočinjanja putovanja. Uz prijavu iz stava 2. ovog člana organizacija je u obavezi da dostavi program putovanja sa bitnim elementima iz člana 72. stav 1. ovog zakona, spisak putnika sa dokazom o članstvu i dr. Organizacija je dužna da u programu putovanja posebno uokviri obaveštenje da za putovanje nije obezbeđena zaštita u pogledu garancija putovanja. Putovanje se ne može javno oglašavati i reklamirati, osim davanja obaveštenja članovima odnosno korisnicima.

Članom 87. propisuje se da je organizacija dužna da vodi evidenciju ugovora o putovanju i podataka iz ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga prevoza, smeštaja, usluga turističkih profesija i drugih usluga iz programa putovanja. Organizacija je dužna da za svako putovanje vodi i evidenciju koja naročito sadrži: podatke o putniku (ime, prezime, broj članske karte sa datumom izdavanja i dr.); mesto, datum i vreme početka i završetka putovanja, opis odredišta putovanja i periode boravka sa datumima; podatke o vrsti prevoza i svojstvima prevoznog sredstva koje se koristi; podatke o smeštajnom objektu (vrsta i naziv, lokacija i kategorija prema važećim propisima zemlje u kojoj se objekat nalazi i sadržaje koje objekat ima); podatke o broju noćenja, vrsti i broju usluga i ukupnom broju dana putovanja; prodajnu cenu putovanja sa uslugama, koje su obuhvaćene tom cenom; cenu onih fakultativnih usluga, koje nisu obuhvaćene prodajnom cenom; način i dinamiku plaćanja putovanja; cilj i svrhu putovanja, usaglašeni sa aktom o osnivanju, odnosno statutom. Evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana vode se po načelima urednosti i tačnosti, na način koji ne dozvoljava brisanje unetih podataka i kojim se omogućava uvid u podatke po hronološkom redu. Ugovori i dokumentacija iz stava 1. ovog člana moraju biti na srpskom jeziku ili dvojezični od kojih je jedan srpski jezik. Izuzetno ugovori i dokumentacija iz stava 1. ovog člana mogu biti na stranom jeziku ali je organizacija u obavezi da obezbedi njihov prevod, overen od strane ovlašćenog lica. Podaci sadržani u ugovoru iz stava 1. ovog člana moraju biti istiniti. Dokumentacija iz st. 1. i 2. ovog člana može se čuvati na trajnom nosaču zapisa.

Članom 88. propisuje se da će se putovanje koje nije u planu putovanja ili podaci o putovanju koji nisu evidentirani na način iz člana 87. st. 1. i 2. ovog zakona, a imaju elemente turističkog putovanja u smislu ovog zakona smatrati turističkim putovanjem, za čije je organizovanje i realizovanje potrebna licenca iz člana 54. ovog zakona.

Članom 89. propisuje se da turistički vodič i turistički pratilac je državljanin Republike Srbije koji mora da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca u skladu sa ovim zakonom. Pored uslova iz stava 1. ovog člana, turistički vodič i turistički pratilac mora da: zna srpski jezik; ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju; aktivno zna najmanje jedan strani jezik. Lice koje ima položen stručni ispit za turističkog vodiča može da obavlja i poslove turističkog pratioca. Strani jezik iz stava 2. tačka 3) ovog člana ne može biti srpski jezik. Turistički vodič koji zna znakovni jezik nije dužan da ispunjava uslov iz stava 2. tačka 3. ovog člana. Znakovni jezik će se smatrati stranim jezikom iz stava 2. tačka 3) ovog člana.

Članom 90. propisuje se da se turističkim vodičem i turističkim pratiocem, u smislu ovoga zakona, smatra i državljanin države članice Evropske unije i evropskog ekonomskog prostora koji mora da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca u skladu sa ovim zakonom. Stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca polaže se na srpskom jeziku pred komisijom koju obrazuje ministar. Stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca može da polaže i državljanin države članice Evropske unije i evropskog ekonomskog prostora, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom.

Članom 91. utvrđuje se da troškove polaganja stručnog ispita iz člana 89. stava 1. ovog zakona, kao i troškove izdavanja uverenja i legitimacije snosi lice koje polaže stručni ispit. Sredstva od naplaćene takse na ime troškova iz stava 1. ovog člana prihod su budžeta Republike Srbije. Troškovi organizacije polaganja praktičnog dela stručnog ispita, koje snosi lice koje polaže stručni ispit, ne smatraju se sredstvima iz stava 2. ovog člana. Ministarstvo izdaje uverenje o položenom stručnom ispitu za turističkog vodiča, odnosno za turističkog pratioca, kao i legitimaciju koja se izdaje sa rokom važenja deset godina. Turistički vodič i turistički pratilac pri pružanju usluga mora da ima kod sebe odgovarajuću i važeću legitimaciju i da je nosi na propisan način.

Članom 92. definiše se da turistički vodič može biti zaposlen na poslovima rukovodioca iz člana 51. stav 1. ovog zakona i to za rad kod: organizatora putovanja, ako ima najmanje višu stručnu spremu, odnosno stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 180 ESPB bodova, osnovnim strukovnim studijama, odnosno na studijama u trajanju od tri godine i ima položen stručni ispit za turističkog vodiča najmanje pet godina; posrednika, ako ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju i ima položen stručni ispit za turističkog vodiča najmanje tri godine. Turistički vodič pruža usluge preko privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i preko udruženja turističkih vodiča, na osnovu ugovora. U slučaju iz stava 2. ovog člana privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili udruženje turističkih vodiča nakon izvršene usluge korisniku usluge izdaje račun.

Članom 93. propisuje se da se ne smatra turističkim vodičem stručno lice koje pokazuje, objašnjava ili daje informacije unutar poslovnog prostora u kome radi (muzej, galerija, nacionalni park, vodič u lovu i ribolovu, vodič u pećini, kao i planinarski vodič sa važećom licencom). Ne smatra se turističkim pratiocem lice u prevoznom sredstvu, koje prati turističku grupu na turističkom putovanju organizovanom od stranog organizatora putovanja koje je započeto i završava se u stranoj državi.

Članom 94. utvrđuje se da ministar propisuje program, način i uslove polaganja stručnog ispita iz člana 89. stav 1. ovog zakona, kao i uslove koje članovi komisije iz člana 90. stav 2. ovog zakona treba da ispune, kao i iznos naknade za rad članova komisije. Ministar propisuje oblik i sadržinu uverenja i legitimacije turističkog vodiča i turističkog pratioca, kao i način i uslove izdavanja i rokove važenja legitimacije.

Članom 95. propisuje se da ministarstvo vodi evidenciju turističkih vodiča i turističkih pratilaca i da je dužno da Registru turizma dostavlja evidenciju koju vodi u

pisanoj formi (štampanoj, elektronskoj ili na trajnom nosaču zapisa) najkasnije do 15. januara za prethodnu godinu. Evidencija iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: ime i prezime; jedinstveni matični broj građana; pol; dan, mesec i godina rođenja; mesto, opština i država rođenja; mesto, opština i država stanovanja, broj legitimacije, strani jezik i kontakt podaci. Evidencija iz stava 1. ovog člana može da se vodi preko centralnog informacionog sistema, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast ugostiteljstva.

Članom 96. utvrđuje se da stručni ispit za lokalnog turističkog vodiča može da polaže lice koje prethodno ima položen stručni ispit za turističkog vodiča. Stručni ispit za lokalnog vodiča polaže se pred komisijom koju obrazuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Članom 97. utvrđuje se da program, način i uslove polaganja stručnog ispita za lokalnog turističkog vodiča propisuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili više jedinica lokalnih samouprava. Nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili više jedinica lokalnih samouprava su u obavezi da, pre njihovog usvajanja, program, način i uslove polaganja stručnog ispita za lokalnog turističkog vodiča dostave ministarstvu na prethodno mišljenje. Nadležni organ jedinice lokalne samouprave propisuje i visinu takse za polaganje stručnog ispita, izdavanje uverenja i oznake, uslove koje članovi komisije iz člana 96. stav 2. treba da ispune, kao i iznos naknade za rad članova komisije.

Članom 98. predviđa se da troškove polaganja stručnog ispita iz člana 96. stava 1. ovog zakona, kao i troškove izdavanja uverenja i oznake snosi lice koje polaže stručni ispit.

Članom 99. propisuje se da su sredstva od naplaćene takse na ime troškova iz stava 98. ovog zakona prihod budžeta jedinice lokalne samouprave. Troškovi organizacije polaganja praktičnog dela stručnog ispita, koje snosi lice koje polaže stručni ispit, ne smatraju se sredstvima iz stava 1. ovog člana.

Članom 100. propisuje se da nadležni organ jedinice lokalne samouprave vodi evidenciju lokalnih turističkih vodiča, kao povereni posao i da je dužna da Registru turizma radi evidentiranja dostavi evidenciju u elektronskoj formi najkasnije do 15. januara za prethodnu godinu. Nadležni organ jedinice lokalne samouprave vodi evidenciju lokalnih turističkih vodiča, kao povereni posao i dužan je da je dostavi ministarstvu u elektronskoj formi u roku od 15 dana od dana izdavanja uverenja. Evidencija iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: ime i prezime; jedinstveni matični broj građana; pol; dan, mesec i godina rođenja; mesto, opština i država rođenja; mesto, opština i država stanovanja, broj legitimacije, strani jezik i kontakt podaci. Evidencija iz stava 1. ovog člana može da se vodi se preko centralnog informacionog sistema, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast ugostiteljstva.

Članom 101. utvrđuje se da nadležni organ jedinice lokalne samouprave propisuje oblik i sadržinu uverenja i oznake lokalnog turističkog vodiča, kao i način i uslove izdavanja i rokove važenja oznake. Nadležni organ jedinice lokalne samouprave izdaje uverenje o položenom stručnom ispitu za lokalnog turističkog vodiča, kao i oznaku. Lokalni turistički vodič mora pri pružanju usluga da ima kod sebe odgovarajuću i važeću legitimaciju i oznaku i da ih nosi na propisan način.

Članom 102. propisuje se da turistički animator i predstavnik na turističkoj destinaciji mora da: ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju; zna srpski jezik. Predstavnik na turističkoj destinaciji mora da ima aktivno znanje stranog jezika koji je u upotrebi na turističkoj destinaciji.

Članom 103. utvrđuje se da se uslugom iznajmljivanja motornog vozila smatra iznajmljivanje motornog vozila A i B kategorije bez vozača (rent-a-car).

Članom 104. utvrđuje se da delatnost iz člana 103. ovog zakona može da obavlja privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik ako je registrovano u odgovarajućem registru. Udruženje koje obavlja delatnost iz člana 103. ovog zakona dužno je da tu delatnost upiše u odgovarajući registar. Preduzetnik ne može da obavlja delatnost iz člana 103. ovog zakona u periodu prekida obavljanja delatnosti.

Preduzetnik ne može da otpočne sa obavljanjem delatnosti iz člana 103. ovog zakona pre datuma naznačenog kao početak obavljanja delatnosti, koji je naveden u rešenju Agencije za privredne registre.

Članom 105. propisuje se da ako lice iz člana 104. stav 1. ovog zakona (u daljem tekstu: pružalac usluge) obavlja delatnost iznajmljivanja motornog vozila u sedištu, ali ne kao pretežnu delatnost, dužno je da za tu delatnost registruje ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru.-Ako pružalac usluge obavlja delatnost iznajmljivanja motornog vozila u prostoru van sedišta, dužan je da za tu delatnost u svakom poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja, registruje ogranak, odnosno izdvojeno mesto, koji se registruje u odgovarajućem registru.

Članom 106. propisuje se da motorno vozilo iz člana 103. ovog zakona ne može da bude starije od pet godina, računajući od dana prve registracije. Pružalac usluga iz člana 103. ovog zakona mora da ima najmanje pet registrovanih motornih vozila B kategorije.

Članom 107. propisuje se da je pružalac usluga iz člana 103. ovog zakona dužan da: na ulazu u sedišta vidno istakne poslovno ime i matični broj, a na ulazu u ogranak, odnosno izdvojeno mesto, poslovno ime, sedišta, matični broj i naziv ili oznaku ogranka, odnosno izdvojenog mesta; na ulazu u prostor u kome obavlja delatnost vidno istakne radno vreme i da ga se pridržava u svom poslovanju; se evidentira u Registru turizma; svaku promenu registrovanog podatka o sedištu i ogranku, odnosno izdvojenom mestu prijavi odgovarajućem registru u roku od 7 dana; utvrdi opšte uslove poslovanja; u svakom poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja korisniku usluge učini dostupnim opšte uslove poslovanja; se pridržava istaknutih, odnosno objavljenih opštih uslova poslovanja; za svako iznajmljeno vozilo ili pruženu uslugu izda potvrdu, odnosno zaključi ugovor; u svakom poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja istakne cene usluga koje pruža; se pridržava cena iz tačke 9) ovog stava; za svaku pruženu uslugu izda propisan račun; da na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način u isticanju ponude obaveštava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu vrste, načina pružanja usluge, naznačene cene i dr; vodi evidenciju motornih vozila; vodi evidenciju pruženih usluga; u periodu od dve godine čuva svu dokumentaciju u vezi sa evidencijama koje vodi; korisniku usluge omogućiti podnošenje reklamacije; obavlja delatnost sa pažnjom dobrog privrednika. U slučaju da odgovarajući registar pružaoca usluge nije Agencija za privredne registre, taj subjekt je u obavezi da promene registrovanog podatka iz stava 1. tačka 4) ovog člana prijavi i Registru turizma. Pružalac usluga iz člana 103. ovog zakona dužan je da na motornom vozilu vidno istakne oznaku „rent a car”.

Članom 108. predviđa se da opšti uslovi poslovanja iz člana 107. stav 1. tačka 5) ovog zakona sadrže uslove i način iznajmljivanja motornog vozila, način plaćanja, uslove otkaza, postupke i rokove u vezi sa reklamacijom, kao i druge bitne elemente. Potvrda, odnosno ugovor iz 107. stav 1. tačka 8) ovog zakona sadrži podatke o pružaocu usluge, broju i datumu potvrde, vrsti usluge, korisniku usluge (ime i prezime i kontakt podatke), broju motornog vozila, tipu, odnosno modelu, sa registarskim brojem, periodu iznajmljivanja, ceni i dr. Opšti uslovi poslovanja moraju biti na srpskom jeziku ili dvojezični, od kojih je jedan srpski jezik. Izuzetno od stava 3. ovog člana opšti uslovi poslovanja mogu biti na stranom jeziku ali je pružalac usluga u obavezi da obezbedi njihov prevod, overen od strane ovlašćenog lica. Na potvrdu o pruženoj usluzi, odnosno ugovor primeniće se odredbe st. 3 i 4. ovog člana. Podaci sadržani opštim uslovima poslovanja i potvrdi o pruženoj usluzi, odnosno ugovoru moraju da budu istiniti.

Članom 109. propisuje se da pružalac usluge može da ponudi korisniku usluge razne vidove osiguranja, uz napomenu da isto nije obavezujuće. U slučaju iz stava 1. ovog člana pružalac usluge je dužan da korisniku usluge da- informaciju o uslovima i ceni osiguranja. Pružalac usluge koji zaključi polisu osiguranja od korisnika usluge ne može da naplati iznos premije osiguranja uvećan za iznos

provizije. Pružalac usluge je dužan da u slučaju iz st. 1, 2. i 3. ovog člana postupi saglasno odredbama zakona kojim se uređuje osiguranje.

Članom 110. propisuje se da evidencija iz člana 107. stav 1. tačka 13) ovog zakona sadrži podatke o vrsti usluge, tipu, odnosno modelu motornog vozila, sa registarskim brojem, godini proizvodnje, datumu prve registracije, kao i osnov raspolaganja motornim vozilom (vlasništvo, zakup, lizing i sl.). Evidencija iz člana 107. stav 1. tačka 14) ovog zakona sadrži i podatke o korisniku usluge (ime i prezime i kontakt podatke), period korišćenja motornog vozila, kao i broj i datum izdate potvrde. Evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana vode se na dnevnom nivou, po načelima urednosti i tačnosti, na način koji ne dozvoljava brisanje unetih podataka, kojim se omogućava uvid u podatke po hronološkom redu.

Članom 111. propisuje se da je pružalac usluga dužan da opšte uslove poslovanja, kao i potvrdu, odnosno ugovor iz člana 107. stav 1. tač. 5) i 8) uruči korisniku usluge neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa. Korisnik usluge svojim potpisom ili elektronskim putem, potvrđuje prijem opštih uslova poslovanja, kao i potvrde, odnosno ugovora. Način podnošenja reklamacije, postupanje po podnetoj reklamaciji i dr. pružalac usluga iznajmljivanja motornih vozila vodi u skladu sa propisima, kojima se uređuje oblast zaštite potrošača.

Članom 112. propisuje se da Registar turizma vodi Agencija za privredne registre. U Registru turizma registruju se turističke agencije - organizatori putovanja i turističke agencije - posrednici. U Registru turizma evidentiraju se: upravljači turističkih prostora; turistička mesta; destinacijske menadžment organizacije; destinacijske menadžment kompanije; profesionalni organizator kongresa; turističke organizacije; ugostitelji; kategorisani i nekategorisani ugostiteljski objekti; lica koja pružaju usluge u domaćoj radinosti; lica koja pružaju usluge u seoskim turističkim domaćinstvima; pružaoci nautičkih usluga; kategorisani i nekategorisani objekti nautičkog turizma; pružaoci lovnoturističkih usluga; kategorisani i nekategorisani objekti lovnog turizma; turistički vodiči; lokalni turistički vodiči; turistički pratioci; turistički animatori; privredni subjekti koji pružaju usluge iznajmljivanja vozila (rent-a-car). Vrstu, visinu i način plaćanja naknada za registraciju, evidenciju i druge usluge koje pruža Registar turizma, određuje Upravni odbor Agencije za privredne registre, uz saglasnost Vlade. Podaci koji se upisuju u Registar turizma za privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnika su poslovno ime, sedište i matični broj. Podaci koji se upisuju u Registar turizma, za domaće fizičko lice su lično ime, jedinstveni matični broj građana i adresa prebivališta, a za stranca se upisuje lično ime, broj pasoša i država izdavanja, a ako je izdata lična karta za stranca, upisuje se i lični broj stranca, kao i adresa boravka u Republici Srbiji. U Registar turizma se registruje ili evidentira ogranak, odnosno izdvojeno mesto ili druga odgovarajuća organizaciona jedinica, privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika, koji se registruje ili evidentira u Registru turizma. Svaka promena podatka, koja se unosi u nadležni odgovarajući registar Agencije za privredne registre automatski se preuzima u Registar turizma.

Čl. 113. do 118. utvrđuje se da ministarstvo, pored evidencije iz člana 95. ovog zakona, može da prikuplja lične podatke o fizičkim licima u realizaciji i organizaciji polaganja stručnog ispita za turističkog vodiča i turističkog pratioca, kao i lica koji pružaju usluge, ili obavljaju delatnost uređenu ovim zakonom. Ministarstvo može da prikuplja lične podatke o fizičkim licima za realizaciju dodele i korišćenja sredstava za podsticanje razvoja turizma iz člana 28. ovog zakona. Jedinica lokalne samouprave pored evidencije iz člana 100. ovog zakona može da prikuplja lične podatke o fizičkim licima u realizaciji i organizaciji polaganja stručnog ispita za lokalnog turističkog vodiča. Evidencija, odnosno podaci iz stava 1, 2. i 3. ovog člana za domaće državljane mogu da sadrže: ime i prezime; jedinstveni matični broj građana; pol; dan, mesec i godina rođenja; mesto, opština i država rođenja; mesto, opština i država stanovanja. Evidencija, odnosno podaci iz stava 1. i 3. ovog člana za strane državljane mogu da sadrže: prezime i ime; pol; dan, mesec i godina rođenja;

državljanstvo; mesto i država rođenja; vrsta, broj i datum izdavanja strane putne isprave. Obrada podataka u ministarstvu i jedinici lokalne samouprave vrši se u elektronskoj formi u okviru informaciono-komunikacionog sistema, u formi audio-video zapisa i fotografija i u papirnoj formi u obliku registara, kartoteka i drugom obliku, u skladu sa zakonom koji određuje zaštitu podataka o ličnosti. Ministarstvo i jedinica lokalne samouprave dužni su da bazu podataka turističkih vodiča i turističkih pratilaca, kao i lokalnih turističkih vodiča da učine javno dostupnom, objavljivanjem na sajtu ministarstva, odnosno lokalne samouprave. Baza iz stava 2. ovog člana sadrži ime i prezime, broj legitimacije, mesto boravka, kontakt podatke i poznavanje stranog jezika. Izuzetno od stava 3. ovog člana baza sadrži i podatak o lokalnu za koje je lokalni turistički vodič specijalizovan. Dalje, propisuje se da ministarstvo i jedinica lokalne samouprave podatke o ličnosti obrađuju, prikupljaju i razmenjuju u svrhu: izvršenja poslova iz delokruga svoje nadležnosti; vršenja nadzora nad obavljanjem delatnosti i pružanjem usluga uređenih ovim zakonom; uvođenja podataka u centralni informacioni sistem i praćenja stanja na tržištu; obezbeđivanja jedinstvene javne i elektronske evidencije podataka iz oblasti turizma; učešća u finansiranju promotivnih aktivnosti turističkih destinacija i turističkih mesta, turističko-kulturnih i turističkih manifestacija u zemlji i inostranstvu, kao i programa edukacije i usavršavanja veština zaposlenih u turizmu; učešća u finansiranju izrade projekta zaštite prirode, životne sredine, prirodnih resursa i kulturne baštine turističkog mesta; podsticanja izgradnje turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, sportsko-rekreativnih i drugih pratećih sadržaja javnog karaktera značajnih za unapređenje kvaliteta turističke ponude; unapređenje postojeće turističke ponude i intenziviranje njenog korišćenja; podsticanje unapređenja turističkog prometa; planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma u skladu sa Strategijom. Dalje, utvrđuje se da ministarstvo i jedinica lokalne samouprave prikupljaju podatke o ličnosti neposredno od lica na koje se podaci odnose. Ministarstvo može da prikuplja podatke o ličnosti od drugih organa državne uprave, organa autonomnih pokrajina, organa jedinice lokalne samouprave i imalaca javnih ovlašćenja, kao i od privrednih subjekata i fizičkih lica, koji na osnovu odredaba ovog zakona obavljaju privrednu delatnost i dužni su da vode evidenciju korisnika usluge, u cilju izvršenja poslova iz delokruga nadležnosti. Ministarstvo i jedinica lokalne samouprave mogu da razmenjuju podatke sa državnim organima, organima autonomnih pokrajina, organima jedinice lokalne samouprave i imalcima javnih ovlašćenja, u cilju izvršenja poslova iz delokruga nadležnosti. Razmena podataka se vrši upotrebom informaciono-komunikacionih tehnologija, na kontrolisan i bezbedan način, uz primenu mera informacione bezbednosti kojima se obezbeđuje osnovna zaštita podataka na fizičkom tehničkom i organizacionom nivou. Ministarstvo i jedinica lokalne samouprave mogu podatke iz evidencije da dostave i fizičkom licu na koje se podaci odnose, na osnovu obrazloženog pisanog zahteva, saglasno odredbama zakona koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti. Predviđa se da turistička agencija i pružalac usluga iznajmljivanja motornog vozila može da prikuplja lične podatke o korisniku usluge i uvodi ih u propisanu evidenciju na način propisan ovim zakonom, a u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti. Turistička agencija i pružalac usluga iznajmljivanja motornog vozila može da prikuplja lične podatke i da vodi evidenciju u vezi sa garancijama putovanja, odnosno izdatim polisama osiguranja, pruženim uslugama, podnetom reklamacijom i sl. Sindikalne organizacije, udruženja penzionera, ferijalne, studentske, izviđačke i planinarske organizacije i ustanove socijalne i dečje zaštite, kao i druga udruženja mogu da prikupljaju lične podatke o članovima, odnosno korisnicima i uvode ih u propisanu evidenciju na način propisan ovim zakonom, a u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti. Lica iz st. 1, 2. i 3. člana 117. mogu da prikupljaju lične podatke o licima kojima je povereno izvršenje usluga, na način propisan ovim zakonom.

Podaci iz st. 1, 2. i 3. člana 117, za domaće državljane, mogu da sadrže: ime i prezime; broj lične isprave; pol; dan, mesec i godina rođenja; adresa stanovanja.

Podaci iz st. 1, 2. i 3. člana 117, za strane državljane mogu da sadrže: ime i prezime; pol; dan, mesec i godina rođenja; državljanstvo; vrsta, broj i datum izdavanja strane putne isprave. Podaci iz st. 5. i 6. člana 117. unose se na osnovu lične isprave ili druge javne isprave sa fotografijom i drugih odgovarajućih podataka. Lica iz st. 1, 2 i 3. člana 117. mogu da razmenjuju podatke o ličnosti samo sa onim subjektima sa kojima imaju zaključene ugovore neophodne za realizaciju ugovora sa korisnikom usluga (pružaoci usluga smeštaja, prevoznici i sl.). Turističke agencije mogu da razmenjuju podatke o ličnosti sa onim subjektima sa kojima imaju zaključene ugovore o posredovanju. Turističke agencije mogu da razmenjuju podatke o ličnosti sa onim subjektima sa kojima imaju zaključene ugovore o garanciji putovanja, odnosno sa davaocem garancije putovanja (osiguravač, ugovarač osiguranja ili banka). Lica iz st. 1, 2 i 3. člana 117. mogu da razmenjuju podatke o ličnosti sa onim subjektima sa kojima imaju zaključene ugovore o prodaji osiguranja. Prikupljanje, držanje, obrada i korišćenje podataka o ličnosti, prava lica i zaštita prava lica čiji se podaci prikupljaju i obrađuju, ograničenja zaštite podataka o ličnosti i obezbeđenje podataka, vrši se u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti. Privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik registrovan u odgovarajućem registru, koje obavlja delatnost, odnosno pruža usluge u skladu sa ovim zakonom dužno je da obradu podataka o ličnosti vrši u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti. Povredom zaštite prava lica smatraće se svaka zloupotreba podataka o ličnosti, koje se vrše bez ovlašćenja, koja su propisana ovim zakonom i zakonom koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

Članom 119. propisuje se da nadzor nad primenom odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši ministarstvo. Inspekcijski nadzor nad primenom ovog zakona vrši ministarstvo preko turističkih inspektora. Na pitanja inspekcijskog nadzora nad primenom ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona, koja nisu posebno uređena ovim zakonom, primenjuje se zakon kojim se uređuje inspekcijski nadzor. Ministarstvo vrši nadzor nad radom imalaca javnih ovlašćenja kojima je ovim zakonom povereno vršenje poslova državne uprave, u skladu sa propisima kojima se uređuje državna uprava

Članom 120. utvrđuje se da turistički inspektor prilikom vršenja nadzora ima službenu legitimaciju, značku i odgovarajuću vrstu odeće, obuće i opreme.

Ministar propisuje izgled značke i odgovarajuću vrstu odeće, obuće i opreme koju nosi turistički inspektor.

Članom 121. definiše se da u vršenju inspekcijskog nadzora turistički inspektor ima pravo i dužnost da: proverava da li su ispunjeni propisani uslovi za obavljanje delatnosti i pružanje usluga uređenih ovim zakonom; utvrđuje identitet zaposlenih, odnosno radno angažovanih lica kod privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika koja obavljaju delatnost i pružaju usluge uređene ovim zakonom, uvidom u ličnu kartu, putnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom; utvrđuje identitet fizičkog lica koje pruža usluge uređene ovim zakonom, uvidom u ličnu kartu, putnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom; utvrđuje identitet fizičkog lica koje obavlja delatnost ili pruža usluge uređene ovim zakonom, bez upisa u odgovarajući registar, odnosno bez položenog stručnog ispita, uvidom u ličnu kartu, putnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom; utvrđuje identitet korisnika usluge uvidom u ličnu kartu, putnu ispravu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom; pregleda prostorije, odnosno prostor privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika, koji obavljaju delatnost i pružaju usluge uređene ovim zakonom; fotografiše, odnosno vrši video snimanje prostora iz stav 1. tačka 6) ovog člana; pregleda ugovore, evidencije, isprave, elektronska dokumenta i drugu dokumentaciju potrebnu za utvrđivanje zakonitosti poslovanja privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica koji obavljaju delatnost i pružaju usluge uređene ovim zakonom, a koju nije mogao da pribavi po službenoj dužnosti; vrši štampanje, kopiranje, odnosno fotografisanje i snimanje poslovnih dokumenata iz stav 1. tačka 8) ovog člana; vrši uvid u presek stanja fiskalne kase; nastupi kao anonimni korisnik

usluga (provokativna kupovina); zahteva pisanu odluku nadležnog suda za uviđaj u stambenom ili drugom prostoru sa takvom namenom, kod saznanja da se u tom prostoru obavlja delatnost ili pruža usluga u slučaju kada se vlasnik ili korisnik, odnosno držalac protivi vršenju inspekcijskog nadzora; zahteva asistenciju policije, odnosno komunalne policije, ako osnovano proceni da je to potrebno u skladu sa Zakonom o inspekcijskom nadzoru, a prema zakonima kojima se uređuje policija i komunalna policija; preduzme i druge propisane mere predviđene zakonom. U vršenju inspekcijskog nadzora, ako se korišćenjem drugih dokaznih radnji ne mogu prikupiti ili obezbediti potrebni dokazi ili bi njihovo prikupljanje ili obezbeđenje bilo znatno otežano, turistički inspektor ima ovlašćenje da, u slučaju sumnje da lice obavlja delatnost neregistrovano ili da za pružanje usluge ne izdaje račun, radi prikupljanja ili obezbeđenja dokaza, obavi prikrivenu kupovinu usluge, odnosno nastupi kao anonimni korisnik. U slučaju iz stava 2. ovog člana turistički inspektor nastupa kao anonimni korisnik bez prethodnog obaveštavanja i predočavanja nadziranom subjektu službene legitimacije i naloga za inspekcijski nadzor. Stan, prateći ili drugi prostor stambenog karaktera, koji je registrovan kao sedište ili kao mesto u kojem se obavlja delatnost, u skladu sa propisima o registraciji privrednih subjekata, odnosno drugim propisima kojima se uređuju posebne delatnosti, smatra se poslovnim prostorom. U slučaju sumnje da li se radi o stambenom ili poslovnom prostoru, za opredeljenje vrste prostora presudna je njegova faktička namena (stanovanje ili obavljanje delatnosti i pružanje usluga).

Članom 122. propisuje se da je turistički inspektor ovlašćen da: privremeno zabrani obavljanje delatnosti pravnom i fizičkom licu koje obavlja turističku delatnost ili pruža usluge iznajmljivanja vozila, a nije registrovalo privrednu delatnost u odgovarajući registar; privremeno zabrani fizičkom licu pružanje usluge turističkog vodiča, i turističkog pratioca i lokalnog turističkog vodiča, koji pruža uslugu a nema položen stručni ispit; privremeno zabrani preduzetniku koji obavlja turističku delatnost ili pruža usluge iznajmljivanja vozila, ako u periodu prekida obavljanja delatnosti postupi suprotno članu 47. stav 3. i članu 104. stav 3. ovog zakona; privremeno zabrani privrednom društvu, drugom pravnom licu i preduzetniku obavljanje poslova iz člana 52. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona koji obavlja poslove bez licence; privremeno zabrani privrednom društvu, drugom pravnom licu i preduzetniku obavljanje poslova iz člana 52. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona kada nastupe okolnosti koje su razlog za oduzimanje licence; privremeno zabrani privrednom društvu, drugom pravnom licu i preduzetniku obavljanje poslova iz člana 52. stav 1. tač. 3) do 15) ovog zakona koji obavlja poslove bez prethodne registracije u Registru turizma; privremeno zabrani obavljanje delatnosti, odnosno pružanje usluge pravnom licu, privrednom društvu, preduzetniku, odnosno fizičkom licu, ako se turističkom inspektoru onemogućiti vršenje poslova nadzora; privremeno zabrani privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu obavljanje poslova, u slučaju propisanim zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor; naloži da se vrati iznos koji je više naplaćen u odnosu na istaknute, odnosno ugovorene cene; podnese predlog za oduzimanje licence; zapisnikom o inspekcijskom nadzoru naloži jednu ili više mera za otklanjanje nepravilnosti; sačini službenu belešku o onim radnjama u postupku za koje se ne sastavlja zapisnik; izriče preventivne, kao i druge mere koje su posebno uređene zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor; preduzima radnje koje su posebno uređene zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor; izda prekršajni nalog; podnese prijavu nadležnom organu za krivično delo ili privredni prestup, odnosno podnese zahtev za pokretanje prekršajnog postupka. U slučaju iz stava 1. tačka 11) ovog člana, kada nadzirani subjekt otkloni naložene nepravilnosti, turistički inspektor ne podnosi zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno ne izdaje prekršajni nalog, ukoliko najviši iznos zaprećene kazne ne prelazi 100.000,00 dinara. Turistički inspektor donosi rešenje o privremenoj zabrani obavljanja delatnosti i pružanja usluge do ispunjenja zakonom propisanih uslova.

Članom 123. propisuje se da ako u vršenju inspeksijskog nadzora turistički inspektor utvrdi da propis nije primenjen ili je nepravilno primenjen, odnosno da nije postupljeno po nalogu iz člana 122. stav 1. tačka 11) ovog zakona dužan je da donese rešenje kojim nalaže otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i odredi rok za njihovo otklanjanje. Turistički inspektor je dužan da donese rešenje o privremenoj zabrani obavljanja delatnosti i pružanja usluge, odnosno rada u objektu, ako se utvrđene nepravilnosti u ostavljenom roku iz rešenja o otklanjanju nepravilnosti ne otklone.

Članom 124. predviđa se da se protiv rešenja turističkog inspektora može izjaviti žalba ministru u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Protiv rešenja inspektora donetog iz delokruga nadležnosti iz člana 119. stav 3. ovog zakona može se izjaviti žalba ministru iz delokruga inspeksijskog nadzora, kao nadležnom drugostepenom organu, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Žalba izjavljena na rešenja iz st. 1. i 2. ovog člana odlaže izvršenje rešenja, osim kada se radi o preduzimanju hitnih mera. Žalba izjavljena na rešenja iz člana 54. stav 4., člana 80. stav 5., člana 122. stav 1. tač. 1) do 8) , člana 123. stav 2. ovog zakona, ne odlaže izvršenje rešenja.

Čl. 125 – 132. uređuje se kaznena politika za sve subjekte, a za pojedine prekršaje propisuje se kazne u fiksnom iznosu (mogućnost izdavanja prekršajnog naloga).

Čl. 133 - 138. uređuju se prelazne i završne odredbe: TOS, turistička organizacija autonomne pokrajine i turistička organizacija jedinice lokalne samouprave uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od dva meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ogranak stranog pravnog lica koji obavlja turističku delatnost ili pruža usluge u turizmu uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Turistički vodiči i turistički pratilac koji poseduje legitimaciju bez naznačenog roka važenja u obavezi je da izvrši njihovu zamenu u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postupci započeti po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaću se po tim propisima.

Do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primenjivaće se, osim u delu u kome su u suprotnosti sa ovim zakonom, sledeći podzakonski akti:

Do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primenjivaće se, osim u delu u kome su u suprotnosti sa ovim zakonom, sledeći podzakonski akti:

1. Pravilnik o obrascu službene legitimacije i izgledu značke i odgovarajućoj vrsti odeće, obuće i opreme turističkog inspektora („Službeni glasnik RS”, br. 78/09, 14/13 i 81/15 - dr. pravilnik);
2. Pravilnik o bližim uslovima u pogledu prostora i opreme koje mora da ispunjava turistička agencija koja neposredno pruža usluge putniku („Službeni glasnik RS”, broj 78/09);
3. Pravilnik o sadržini i načinu isticanja turističke signalizacije („Službeni glasnik RS”, br. 22/10 i 102/11);
4. Pravilnik o načinu izrade planskih dokumenata, kao i studije opravdanosti za proglašenje turističkog prostora („Službeni glasnik RS”, broj 58/11);
5. Pravilnik o stručnom ispitu za turističkog vodiča i turističkog pratioca („Službeni glasnik RS”, broj 102/15);
6. Pravilnik o kategorizaciji turističkih mesta („Službeni glasnik RS”, br. 24/12, 31/12 - ispravka i 102/15);

7. Pravilnik o vrsti i uslovima garancije putovanja, načinu aktiviranja i drugim uslovima koje mora da ispuni organizator putovanja u zavisnosti od vrste organizovanog putovanja („Službeni glasnik RS”, broj 2/16);
8. Pravilnik o obliku, sadržini i načinu vođenja evidencije ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga iz programa putovanja i prodatih turističkih putovanja („Službeni glasnik RS”, broj 4/16)
9. Pravilnik o sadržini zahteva za izdavanje licence i uslovima i načinu izdavanja svečane forme licence za organizovanje i realizovanje turističkih putovanja u zemlji i inostranstvu („Službeni glasnik RS”, br. 55/12 i 4/16);
10. Pravilnik o obliku i sadržini uverenja i legitimacije turističkog vodiča i turističkog pratioca, kao i o načinu i uslovima izdavanja i rokovima važenja „Službeni glasnik RS”, broj 56/16);
11. Pravilnik o bližim uslovima i načinu uplate sredstava od prodatog turističkog putovanja, načinu uređivanja međusobnih odnosa organizatora putovanja i posrednika, kao i odnos organizatora putovanja i posrednika prema putniku „Službeni glasnik RS”, broj 91/16);
12. Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja kreditnih sredstava za podsticanje kvaliteta turističke ponude („Službeni glasnik RS”, broj 22/16).
13. Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja sredstava za podsticanje unapređenja turističkog prometa domaćih turista na teritoriji Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 119/17);
14. Uredba o uslovima i načinu dodele i korišćenja sredstava za podsticanje unapređenja organizovanog turističkog prometa stranih turista na teritoriji Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 13/18).

Propisuje se da podzakonski akti propisani ovim zakonom biće doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propisuje se da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o turizmu („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 99/11 - dr. zakon, 93/12 i 84/15) izuzev odredaba čl. 72-79. koje prestaju da važe 1. jula 2019. godine.

Propisuje se da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za aktivnosti planirane Predlogom zakona o turizmu sredstva su planirana Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2018. godinu („Službeni glasnik RS”, broj 113/17), kao i Nacrtom finansijskih planova za 2019. i 2020. godinu i to na razdelu 32-Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija, funkcija 473-Turizam, programska aktivnost 1507-Uređenje i razvoj u oblasti turizma na sledećim programskim aktivnostima/projektima:

PA 0005-Podsticaji za izgradnju infrastrukture i suprastrukture u turističkim destinacijama, na ekonomskoj klasifikaciji 451-Subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u 2018. godini iznose 225.000.000 dinara, dok za 2019. i 2020. godinu planirana sredstva iznose 195.000.000 dinara za svaku godinu. Na ekonomskoj klasifikaciji 463-Transferi ostalim nivoima vlasti u 2018. godini iznose 525.000.000 dinara, a planirana sredstva za 2019. i 2020. godinu iznose 463.730.000, odnosno 474.460.000 dinara. Na ekonomskoj klasifikaciji 621-Nabavka domaće finansijske imovine obezbeđena sredstva za 2018. godinu iznose 50.000.000 dinara, koliko iznose i planirana sredstva za 2019. i 2020. godinu.

PA 0006-Podrška radu JP „Skijališta Srbije”, na ekonomskoj klasifikaciji 451-Subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u 2018. godini obezbeđena sredstva iznose 10.000.000 dinara, koliko je planirano i za 2019. i 2020. godinu.

PA 0007- Podrška radu JP „Stara planina”, na ekonomskoj klasifikaciji 451-Subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u 2018. godini obezbeđena sredstva iznose 20.000.000 dinara, planirana sredstva za 2019. i 2020. godinu iznose 10.000.000 dinara.

PA 0008-Podrška radu „Golubački grad” d.o.o. na ekonomskoj klasifikaciji 451-Subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u 2018. godini obezbeđena sredstva iznose 10.000.000 dinara, koliko je planirano i za 2019. i 2020. godinu.

PA 0009-Podrška radu „Park Palić” d.o.o. na ekonomskoj klasifikaciji 451-Subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u 2018. godini obezbeđena sredstva iznose 10.000.000 dinara, koliko je planirano i za 2019. i 2020. godinu.

PA 0010-Podsticaji za projekte promocije, edukacije i treninga u turizmu, na ekonomskoj klasifikaciji 451-Subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u 2018. godini obezbeđena sredstva iznose 5.000.000 dinara, koliko je planirano i za 2019. i 2020. godinu. Na ekonomskoj klasifikaciji 463- Transferi ostalim nivoima vlasti obezbeđena sredstva iznose 65.000.000 dinara, koliko je planirano i za 2019. i 2020. godinu, dok na ekonomskoj klasifikaciji 481-Dotacije nevladinim organizacijama obezbeđena sredstva iznose 45.000.000 dinara, koliko je planirano i za 2019. i 2020. godinu.

PA 0011-Podrška radu Turističke organizacije Srbije, na ekonomskoj klasifikaciji 451-Subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u 2018. godini obezbeđena sredstva, zajedno sa sredstvima iz tekuće budžetske rezerve, iznose 492.500.000 dinara, dok planirana sredstva za 2019. i 2020. godinu iznose 450.000.000 dinara, odnosno 469.719.000 dinara.

PA 0012-Istraživanje tržišta, upravljanje kvalitetom, unapređenje turističkih proizvoda i konkurentnosti u turizmu, na ekonomskoj klasifikaciji 423-Usluge po ugovoru, utrošena sredstva, u 2018. godini, za realizaciju stručnog ispita za turističkog vodiča i pratioca i ispita za redara na skijalištu iznose 1.775.440 dinara (od planiranih 4.200.000 dinara), ukupni prihodi po ovom osnovu iznose 3.384.000 dinara (od planiranih 7.200.000 dinara). Planirani troškovi na ekonomskoj klasifikaciji 423-Usluge po ugovoru za 2019. i 2020. godinu iznose 4.200.000 dinara za svaku godinu, dok planirani prihodi za svaku godinu iznose 7.200.000 dinara.

Broj članova komisije za polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča i pratioca varira od godine do godine i zavisi od broja stranih jezika za koje je raspisan poziv, kao i od broja prijavljenih kandidata. U 2018. godini broj članova komisije za polaganje stručnog ispita za turističkog vodiča iznosio je 32, dok je za turističkog pratioca iznosio 26. Naknada članovima komisije, po kandidatu, iznosi 1.600 dinara (bruto). Za polaganje popravnog ispita naknada iznosi 800 dinara (bruto).

Komisija za polaganje ispita za redara na skijalištu broji 4 člana, naknada za rad članova komisije iznosi 1.600 dinara (bruto), po kandidatu.

PJ 4003-Vaučeri za intenziviranje korišćenja turističke ponude Republike Srbije, na ekonomskoj klasifikaciji 451-Subvencije javnim nefinansijskim preduzećima i organizacijama u 2018. godini, zajedno sa sredstvima obezbeđenim iz tekuće budžetske rezerve, sredstva iznose 125.000.000 dinara. Planirana sredstva za 2019. i 2020. godinu iznose 100.000.000 dinara za svaku godinu. Na ekonomskoj klasifikaciji 454-Subvencije privatnim preduzećima u 2018. godini, zajedno sa sredstvima obezbeđenim iz tekuće budžetske rezerve, sredstva iznose 375.000.000 dinara. Planirana sredstva za 2019. i 2020. godinu iznose 300.000.000 dinara za svaku godinu.

PJ 4004-Podsticaji unapređenju receptivne turističko-ugostiteljske ponude, na ekonomskoj klasifikaciji 454-Subvencije privatnim preduzećima u 2018. godini, obezbeđena sredstva iznose 50.000.000 dinara, koliko iznose i planirana sredstva za 2019. i 2020. godinu.

PJ 5001-Izgradnja gondole u Beogradu, na ekonomskoj klasifikaciji 511-Zgrade i građevinski objekti obezbeđena sredstva za realizaciju kapitalnog projekta iznose, u 2018. godini, 360.000.000 dinara, dok za 2019. godinu planirana sredstva iznose 840.000.000 dinara.

ANALIZA EFEKATA

1. Određivanje problema koje zakon treba da reši

Važećim Zakonom o turizmu („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 99/11 - dr. zakon, 93/12 i 84/15), regulisana je oblast turizma i ugostiteljstva, međutim imajući u vidu, kako regulativu Evropske unije, regulativu razvijenih turističkih zemalja u okruženju, tako i stepen dostignutog razvoja turizma i ugostiteljstva, odnosno, turističke i ugostiteljske privrede u Republici Srbiji, stvorili su se uslovi, da se ova oblast sistemski reguliše sa dva zakona – Zakonom o turizmu i Zakonom o ugostiteljstvu.

Predlog zakona o turizmu nastao je kao rezultat analize stanja na turističkom tržištu i sagledavanja problema sa kojim se suočavaju akteri turističke privrede, kao i drugi subjekti koji obavljaju privrednu delatnost, koja je neposredno povezana sa turizmom.

Analiza primene dosadašnjih zakonskih rešenja u oblasti turizma ukazala je na postojanje problema nedovoljne koordinacije rada svih aktera javnog (nacionalni, regionalni i lokalni nivo) i privatnog sektora u turizmu što je nepovoljno uticalo na konkurentnost Republike Srbije kao turističke destinacije. Konkurentna pozicija Srbije kao turističke destinacije obuhvaćena je i Indeksom konkurentnosti u turizmu Svetskog ekonomskog foruma. Prema poslednjem izveštaju iz 2017. godine Srbija zauzima 95. mesto od ukupno 136 zemalja (pad sa 89. mesta iz 2013. godine). Takođe, analize su ukazale i na odsustvo usklađenosti planiranja i programiranja aktivnosti i raspoloživih resursa na svim nivoima.

Osim toga, jedan od ključnih problema sa kojima se suočava delatnost turizma je visok stepen sive ekonomije posebno u delu organizovanja turističkih putovanja, bilo da je reč o turističkim agencijama (organizatorima turističkih putovanja i posrednicima) bilo da je reč o organizovanju putovanja za sopstvene potrebe.

Nadalje, analiza i primena postojećih zakonskih rešenja ukazala je na probleme nedovoljne zaštite putnika (potrošača) u oblasti turizma, posebno kada je reč o realizaciji turističkih putovanja od strane organizatora turističkih putovanja i posrednika, definisanja programa putovanja i elektronske prodaje turističkih putovanja, načinu definisanja i isticanja cena i dovođenja u zabludu putnika, mogućnosti reklamacija i dr.

2. Ciljevi koji se donošenjem zakona postižu

Osnovi cilj donošenja Predloga zakona je usklađivanje sa zakonodavstvom Evropske unije i to sa Direktivom (EU) broj 2015/2302, koja se odnosi na organizovana putovanja i povezane turističke aranžmane na koji način je u potpunosti došlo do transponovanja (uvođenja) ove Direktive u pravni sistem Republike Srbije. Ujedno je izvršeno i usaglašavanje sa odredbama drugih propisa, pre svega Zakona o zaštiti potrošača, sa preciznijim definisanjem odredaba kojima se obezbeđuje veća zaštite korisnika turističkih usluga, sa Zakonom o inspekcijском nadzoru, kao i sa Strategijom razvoja turizma Republike Srbije za period 2016. – 2025,

Ključni cilj Zakona o turizmu je unapređenje i koordinacije rada svih aktera javnog (nacionalni, regionalni i lokalni nivo) i privatnog sektora u turizmu radi unapređenja konkurentnosti Republike Srbije kao turističke destinacije, kao i postizanja boljih sinergetskih efekata te racionalnijeg trošenja ograničenih budžetskih sredstava na svim nivoima u cilju postizanja maksimalnih rezultata definisanih Strategijom razvoja turizma 2016-2025. godine. U cilju efikasnijeg ostvarivanja ovog primarnog zadatka, izvršeno je preciziranje prava, obaveza i odgovornosti turističkih

organizacija na svim nivoima (nacionalni, regionalni i lokalni). Unapređenje koordinacije svih aktera turističke privrede steći će se uslovi za ostvarivanje ciljeva kada je reč o broju dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista, kao i deviznog priliva od turizma (naredna tabela prikazuje projektovane ciljeve za period do 2020. i od 2020. do 2025. godine.

	PROJEKCIJE			PROSEČNE GODIŠNJE STOPE RASTA (u %)		
	2017	2020	2025	2020 /2015	2025 /2020	2025 /2015
Dolasci ukupno (domaći i strani)*	3.085.866	3.689.000	4.713.179	8,6	5,0	6,8
Noćenja ukupno (domaći i strani)*	8.325.144	9.607.926	14.840.134	7,6	9,1	8,4
Dolasci - domaći *	1.588.693	1.975.221	2.373.449	8,6	3,7	6,1
Dolasci - strani*	1.497.173	1.713.780	2.339.730	8,6	6,4	7,5
Noćenja - domaći*	5.150.017	5.200.000	6.600.000	4,1	4,8	4,5
Noćenja - strani*	3.175.127	4.300.000	8.100.000	12,3	13,5	12,9

U Republici Srbiji je za prvih pet meseci 2018. godine, u odnosu na isti period 2017. godine, ukupan broj dolazaka turista veći za 11% (domaćih turista za 10%, a stranih za 14%), a broj ukupnih noćenja veći je za 12% (broj noćenja domaćih turista veći je za 11%, a broj noćenja stranih turista veći je za 14%).

Istovremeno, očekuje se i povećanje deviznog priliva od turizma u visini od oko 15% godišnje (u 2017. godini devizni priliv je iznosio 1,2 milijardi evra što je predstavljalo rast u visini od 13.5% u odnosu na 2016. godine; u prva četiri meseca 2018. godine zabeležen je rast deviznog priliva u evrima u visini od 14% u odnosu na isti period 2017. godine).

Jedan od prioritarnih ciljeva je suzbijanje sive ekonomije, u svim delatnostima, koje zakon uređuje i uspostavljanje takvog pravnog okvira koji bi pružio punu podršku uspešnom i efikasnom upravljanju razvojem turizma i koji bi obezbedio usaglašenost svih zakona, kojima se reguliše oblast turizma. Usaglašavanje sa Zakonom o inspekcijском nadzoru (posebno u pogledu mera koje propisuje zapisnikom, kao i kod izricanja preventivnih i drugi mera) uslovalo je propisivanje širih, odnosno novih ovlašćenja turističkih inspektora, ali i drugih inspektora kojima je poveren nadzor nad izvršenjem zakona što će u značajnoj meri uticati na smanjenje sive ekonomije. Posledično, u narednom periodu očekuju se pojačane kontrole poslovanja turističkih agencija (ugovori, plaćanja, izdavanje fiskalnih računa i dr.), rada turističkih vodiča, ali i putovanja za sopstvene potrebe. Pokazatelji uspeha predloženih rešenja ogledaće se u povećanju broja i vrednosti realizovanih putovanja organizovanih putem turističkih agencija, kao i registrovanog prometa turističkih agencija, broja i vrednosti putovanja organizovanih za sopstvene potrebe i dr. Što se tiče ovlašćenja turističkog inspektora uvedena je i mogućnost da inspektor nastupi kao anonimni korisnik usluge što predstavlja novinu iz pozitivnih primera evropske prakse.

Dodatno se uvodi mogućnost podsticajnih mera, radi usmeravanja i podsticanja razvoja turizma u budžetu Republike Srbije i za: učešće u finansiranju unapređenja ekoloških standarda, energetske efikasnosti, korišćenja obnovljivih

izvora energije, učešće u finansiranju unapređenja digitalizacije i drugih inovativnih rešenja, a u cilju unapređenja turizma, a u skladu sa najnovijim trendovima na međunarodnom tržištu i preporukama Svetske turističke organizacije UN.

Pored ranije definisanih (propisanih) poslova TOS-a, precizira se nadležnost TOS-a u izradi predloga Strategijskog marketing plana, dalje, po ugledu na turistički razvijene zemlje EU, kao i zemlje okruženja, bliže se uređuje koordinacija rada lokalnih turističkih organizacija i turističkih organizacija AP od strane TOS-a, radi efikasnijeg vođenja marketinške politike na tržištima od interesa za razvoj turizma Republike Srbije koja su kao takva definisana Strategijom razvoja turizma RS od 2016. – 2025. godine.

Turistička organizacija, na propisan način, može sa drugom turističkom organizacijom, privrednim društvom, drugim pravnim licem i preduzetnikom koji obavlja delatnost iz određene oblasti, osnovati organizaciju za operativne, marketinške i promotivne poslove.

Propisivanjem uslova koje u realizaciji turističkih putovanja treba da ispune organizacije u realizaciji putovanja za sopstvene potrebe (sindikalne organizacije, organizacije penzionera, različita udruženja i dr.) doći će do transparentnijeg pružanja ovih usluga, smanjenja zloupotreba od pružanja turističkih usluga strane navedenih organizacija, kao i unapređenja bezbednosti i kvaliteta u realizaciji putovanja, odnosno, smanjenja sive ekonomije u ovoj oblasti, kao i povećanja kvaliteta i sigurnosti za korisnike usluga.

Kod turističkih profesija prvi put se uvodi mogućnost polaganja ispita za turističke vodiče na znakovnom jeziku, koji će se smatrati stranim jezikom čime se pospešuje inkluzivnost turizma u Republici Srbiji. Propisuje se rok važenja legitimacija za turističke vodiče i turističke pratiocice na 10 godina. Predlogom zakona precizirano je i da propisani uslov „znanje stranog jezika“ ne može biti znanje srpskog jezika. Takođe, data je puna definicija aktivnog znanja stranog jezika.

Kod iznajmljivanja motornog vozila (rent-a-car usluga), osim uslova koji su propisani za poslovanje i evidenciju vozila iz voznog parka, posebno je propisano da vozilo ne može da bude starije od pet godina, računajući vreme od dana prve registracije a pružalac usluga mora da ima najmanje pet registrovanih motornih vozila za pružanje usluge rent-a-car.

U pogledu kaznenih odredbi nije došlo do većih odstupanja, izuzetno u kategoriju zaprečenih većih kazni svrstana su ona lica ili subjekti koji rade bespravno, nastupaju „prevarno“, odnosno obmanjujuće i sl. Takođe, propisane su kaznene odredbe, odnosno prekršajna odgovornost za odgovorna lica u državnom organu i jedinici lokalne samouprave, kao i za pravne lica koja obavljaju poslove turističkih organizacija.

Može se reći da će stvaranjem uslova za brži razvoj turizma, njegovi efekti postati sve brojniji i heterogeniji i imati pozitivan uticaj na privredni razvoj (brojne privredne i neprivredne aktivnosti) putem kojih se ostvaruju određeni ciljevi ekonomskog i društvenog razvoja u celini. Osim što razvoj turizma ima veliki značaj kao potencijal privrednog rasta i razvoja, kreiranje nove dodatne vrednosti i novog zapošljavanja on ima veliki uticaja na poboljšanje i stalno unapređenje imidža zemlje.

3. Druge mogućnosti za rešavanje problema

Analize uočenih problema, kao i najbolja praksa evropskih zemalja, jasno je ukazala na potrebu unapređivanja regulatornog okvira odnosno donošenja novog propisa, te se pošlo od činjenice da je jedina mogućnost za rešavanje uočenih problema (kojima se Predlog zakona bavi) upravo donošenje novog Zakona o turizmu, imajući u vidu da se predložene izmene odnose na unapređenje oblasti gde su problemi i uočeni.

4. Zašto je donošenje zakona najbolje za rešavanje problema

Imajući u vidu regulativu razvijenih turističkih zemalja EU, a posebno zemalja u okruženju (Hrvatska, Slovenija, Grčka, Bugarska, Makedonija i dr.), stepen dostignutog razvoja turizma i ugostiteljstva, odnosno, turističke i ugostiteljske privrede u Republici Srbiji, specifičnost i kompleksnost savremenog turizma i ugostiteljstva, kao i zahteve ugostiteljske privrede Republike Srbije (iznete na sednicama Nacionalnog saveta za razvoj turizma u periodu od 2015. do 2018. godine, kao i zaključke 50. i 51. Skupštine poslovnog udruženja ugostiteljske privrede Srbije - HORES), stekli su se uslovi, da se ove dve privredne oblasti sistemski regulišu sa dva zasebna zakona – Zakonom o turizmu i Zakonom o ugostiteljstvu.

Donošenjem ovog zakona unaprediće se uslovi za podizanje stepena konkurentnosti Srbije kao turističke destinacije, poboljšaće se nivo standarda kvaliteta u pružanju usluga u turističkoj delatnosti, doći će do suzbijanja sive ekonomije, a istovremeno će se izvršiti usklađivanje sa Direktivom (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Saveta od 25. novembra 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Evropskog parlamenta i Saveta (Directive (EU) 2015/2302 of the European parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council)), na koji način je u potpunosti došlo do transponovanja (uvođenja) ove Direktive u pravni sistem Republike Srbije.

5. Na koga će i kako uticati predložena rešenja

Turizam ima višestruke efekte na privredni razvoj, pre svega, onih privrednih delatnosti koje učestvuju u ostvarivanju potreba domaćih i stranih turista.

Direktni efekti turizma:

- 1) ugostiteljstvo – hotelijerstvo i ostali oblici smeštaja i ishrane;
- 2) turističko posredovanje – turističke agencije i drugi posrednici u realizaciji turističkog prometa;
- 3) saobraćaj – svi vidovi saobraćaja namenjeni prevozu domaćih i stranih turista i to kako u javnom saobraćaju, tako i u prevozu za sopstvene potrebe (posebno automobilima);
- 4) trgovina - konkurentnost jedne turističke zemlje u velikoj meri zavisi od asortimana raznih vrsta proizvoda, a posebno suvenira koji se plasiraju domaćim i stranim turistima, kao i razne vrste prehrambenih i drugih proizvoda i specifičnih kvalitetnih finalnih proizvoda bilo domaće ili strane proizvodnje;
- 5) sport – širok kompleks raznih vrsta sportskih terena i wellness i spa centara koji su važni za masovnu aktivnu rekreaciju, kao i pripremu profesionalnih sportista u turističkim mestima;
- 6) posebni centri namenjeni organizaciji kongresa i raznih drugih skupova iz oblasti nauke, kulture, obrazovanja, politike i sl;
- 7) razne aktivnosti koje se tretiraju kao komunalne delatnosti u turističkim mestima, a koje pružaju direktne usluge domaćim i stranim turistima i od čijeg kvaliteta u velikoj meri zavisi kvalitet turističke ponude turističkog mesta (uređenost zelenih površina, parking prostora, površina za zabavu i razonodu, vodosnabdevanje, snabdevanje električnom energijom, gasom i dr);
- 8) opremljenost glavnih saobraćajnica u drumskom saobraćaju benzinskim pumpama sa širokim asortimanom proizvoda, opremljenost aerodroma, rečnih luka za prihvat kruzera, uređenost marina za individualna plovila i sl;
- 9) kvalitetne medicinske usluge od jednostavnijih do najsloženijih u okviru kliničkih centara i samostalnih privatnih zdravstvenih ustanova;
- 10) razne vrste kulturnih manifestacija, festivala i drugih događaja (BEMUS, EHIT, Guča i dr);
- 11) vrhunski sportski događaji evropskog i svetskog značaja.

Indirektni efekti turizma:

- 1) poljoprivreda - plasman poljoprivrednih proizvoda bez ograničenja od strane EU ili drugih organizacija, od ogromnog je značaja, jer mnogi od ovih proizvoda (naročito prehrambenih) ne bi mogli, prema svetskim standardima, da nađu plasman na svetskom tržištu zbog raznih ograničenja;
- 2) industrija - artikli široke potrošnje aktiviraju mnoge industrijske grane koje svoje proizvode plasiraju preko ugostiteljstva ili direktno domaćim i stranim turistima. Ovde spadaju i razni proizvodi namenjeni građevinarstvu (cement, čelične konstrukcije, nameštaj za opremanje smeštajnih objekata, tekstilni proizvodi i sl);
- 3) građevinarstvo - proizvodi građevinarstva nalaze široko tržište zahvaljujući razvoju turizma kroz izgradnju ugostiteljskih objekata za smeštaj i ishranu, objekata za rekreaciju, wellness i spa centara, akva parkova i dr;
- 4) energetika - obuhvata potrošnju električne energije, vodosnabdevanje, gasifikaciju objekata i dr.

S tim u vezi može se očekivati povećanje stvaranje dodatne vrednosti, kao i broja radnih mesta i zapošljavanje, pre svega lokalnog stanovništva, u onim preduzećima koji svojim aktivnostima, proizvodnjom i sl. zadovoljavaju potrebe turista (uvećanje mase proizvedenih roba i pruženih usluga).

Pozitivan efekat se može očekivati i kod onih subjekata i činilaca koji obavljaju delatnost u određenoj turističkoj destinaciji ili se bave poslovima razvoja i promocije turizma. Predloženim rešenjima doći će do većeg suzbijanja sive ekonomije i podizanja nivoa kvaliteta u pružanju usluga. Na ovaj način će se doprineti većem zadovoljstvu korisnika usluga, kao preduslovu za razvoj turizma, što će se sve odraziti na efekte pozitivnog poslovanja privrednih subjekata, odnosno svih onih činilaca koji učestvuju u turističkoj ponudi.

Kao što je već napred navedeno razrađeni su već postojeći pojmovi, a i uvedeni su i pojedini novi pojmovi, koji kao novina predstavljaju savremeniji oblik poslovanja i organizovanja subjekata u turizmu, kao što su: aktivno znanje stranog jezika, elektronska prodaja, znakovni jezik, prodajna cena, trajni nosač zapisa, fakultativna usluga, a sve sa ciljem efikasnijeg povezivanja zajedničkih potreba i jačanja konkurentnosti kako na domaćem tako i na inostranom tržištu, kao i u skladu sa potrebama turističke privrede.

Aktivnim znanjem stranog jezika smatra se viši srednji nivo znanja stranog jezika, koji nije srpski i koji podrazumeva razumevanje suštine i složenih sadržaja, kao i stručnu raspravu u vezi sa delatnošću koju lice obavlja, izražavanje sa određenim stepenom lakoće, kao i jasno i potpuno iskazivanje sopstvenog mišljenja. Aktivno znanje stranog jezika po CEFR međunarodnom standardu za procenjivanje nivoa znanja jezika odgovara nivou jezičke kompetentnosti B2.

Pod elektronskom prodajom podrazumeva se prodaja turističkog putovanja, izleta, kao i drugih usluga u turizmu posredstvom interneta, bez neposrednog kontakta sa strankama. Elektronska prodaja je uređena i važećim propisima koji se odnose na elektronsku trgovinu.

Kao prodajna cena propisuje se da je to ukupna cena turističkog putovanja iskazana u jedinstvenom iznosu, koja pored usluga iz programa putovanja, odnosno posebnih zahteva putnika, sadrži i sve dodatne troškove, uključujući poreze, takse, kao i druge troškove, koji su kao neodvojiv deo neophodni za realizaciju turističkog putovanja.

Trajnim nosačem zapisa se smatra sredstvo koje omogućava da davalac usluge ili korisnik usluge sačuva elektronske podatke koji su namenjeni korisniku usluge, da tim podacima može da se pristupi i da se reprodukuju u neizmenjenom obliku, u periodu koji odgovara svrsi čuvanja podataka.

Pod transferom se podrazumeva prevoz putnika koji se realizuje na kraćoj relaciji isključivo na destinaciji, odnosno lokalnu, u vezi sa realizacijom turističkog putovanja ili izleta.

Dok se pod fakultativnom uslugom smatra usluga koja može biti sadržana u programu putovanja, a ne čini njegov obavezan element, od koje ne zavisi realizacija turističkog putovanja i čija cena nije uračunata u prodajnu cenu turističkog putovanja (izleti, ulaznice, razni vidovi osiguranja i sl.).

Program razvoja turističkog proizvoda je planski dokument kojim se bliže određuje razvoj turističkih proizvoda od posebnog značaja utvrđenih Strategijom. Program razvoja turističkog proizvoda donosi Vlada na predlog ministarstva.

Predlogom zakona predviđeno je da izradu predloga programa razvoja turističkog proizvoda može da pripremi i autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, kao i udruženje osnovano sa ciljem razvoja i unapređenja onog turističkog proizvoda, na koji se predlog odnosi i dostavlja se ministarstvu.

U tom slučaju ministarstvo, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave i udruženje postupa na propisan način.

Takođe je predviđeno proglašenje turističkog prostora. Postupak za proglašenje turističkog prostora pokreće se predlogom za proglašenje, koji priprema ministarstvo. Inicijativu, koja treba da sadrži sve propisane elemente, može podneti i jedinica lokalne samouprave, na čijoj teritoriji se nalazi turistički prostor, uz prethodnu saglasnost ministarstva.

U pogledu poslova turističkih agencija uvedene su određene novine, a neke odredbe su dodatno razrađene i kvalitetnije formulisane kako bi se unela dodatna sigurnost i transparentnost poslovanja.

Delatnost turističke agencije može se obavljati povremeno na sajmovima i na drugim javnim manifestacijama, a najduže 15 dana, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

U tom slučaju turistička agencija se oslobađa od obaveze registracije ogranka, ispunjenosti uslova u pogledu uređenja i opremanja kao i da za taj prostor ima rukovodica. Kod oduzimanja licence za rad turističkoj agenciji, pored već propisanih razloga dodaje se nov, ako su u toku jedne godine doneta dva pravosnažna rešenja o zabrani rada. (Član 63.) Nakon oduzimanja licence organizator putovanja može da realizuje samo prethodno prodana putovanja, ako je za ta putovanja obezbeđena propisana garancija putovanja, kao i dokaz da je obezbeđeno izvršenje usluga za realizaciju tog putovanja i ako se putnik pisanim putem sa tim saglasi. (Član 63.)

Pored postojećih obaveza propisuje se i da na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obaveštava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl. (Čl.67.)

Isto tako i da za svaku promenu registrovanog podatka o sedištu i ogranku, odnosno izdvojenom posebnom prostoru prijavi odgovarajućem registru u roku od 7 dana (više ne treba i Registru turizma) kao i da u propisanom obliku, sadržini i načinu vodi evidenciju programa putovanja, da u periodu od dve godine čuva svu dokumentaciju u vezi sa prodatim turističkim putovanjima kao i da ugovori i dokumentacija moraju biti na srpskom jeziku. Izuzetno, daje se mogućnost da ugovori i dokumentacija mogu biti dvojezični, od kojih je jedan srpski jezik. (Čl.67.)

Kod prodaje turističkih aranžmana, turistička agencija je dužna da prodaje turističko putovanje po prodajnoj ceni, koja se iskazuje u jedinstvenom iznosu. Prodajna cena turističkog putovanja mora da sadrži sve one troškove, koji čine neodvojiv deo neophodan za realizaciju tog putovanja. (Član 64.)

Kod prodaje elektronskim putem, turistička agencija je dužna da posluje u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje elektronska trgovina. Takođe dužna je da ispuni posebne uslove, kao i da elektronsku prodaju vrši na propisan način. Mora da ima registrovan nacionalni internet domen Republike Srbije preko

koga prodaje usluge. Mora da na svojoj internet stranici, odnosno veb prezentaciji vidno objavi propisane podatke. Isto tako posredstvom društvenih mreža, drugih sajtova i sl., daje obaveštenje o turističkom putovanju, izletu i drugim uslugama koje pruža, dužna je da ispuni iste propisane uslove. (Član 50.)

Takođe pored postojećih elemenata propisuje se da program putovanja sadrži: redni broj i naziv programa putovanja iz propisane evidencije, podatke o broju i vrsti ležaja u smeštajnoj jedinici, kao i druge karakteristike uslova smeštaja, prodajnu cenu turističkog putovanja sa svim uslugama i cenu fakultativnih usluga.

Turistička agencija je u obavezi da nakon izrade programa putovanja isti numeriše, overi i odloži po hronološkom redu u poseban registar, koji se može voditi i na trajnom nosaču zapisa i ne može da vrši izmene propisanih elemenata. Naziv turističkog putovanja ne može da sadrži reči iz programa putovanja koje se odnose na fakultativnu uslugu. (Član 72.) Takođe Predlogom zakona je propisano da Turistička agencija je dužna da sva dokumenta iz ugovora o putovanju uruči putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa, uz potvrdu putnika o prijemu tih dokumenata (potpisom ili elektronskim putem).

Pre otpočinjanja turističkog putovanja turistička agencija je u obavezi da putniku na isti način da podatke o licu na destinaciji ovlašćenom za pružanje obaveštenja i uputstava i zaštite prava putnika za sve vreme trajanja turističkog putovanja (ime i prezime, kontakt telefon, imejl adresa i dr.), odnosno kontakt podatke o lokalnom predstavniku ili agenciji (Član 76.).

Kao što je napred navedeno kod turističkih profesija nema većih novina, osim preciziranja pojedinih pojmova. Kod iznajmljivanja motornog vozila (rent-a-car) detaljno je precizirano koje uslove preduzetnih treba da ispuni, propisana je specifikacija samog motornog vozila kao i potrebna dokumentacija, njeno vođenje i prava i obaveza korisnika usluge.

Usaglašavanje sa Zakonom o inspekcijском nadzoru uslovalo je propisivanje širih, odnosno novih ovlašćenja turističkih inspektora, ali i drugih inspektora kojima je poveren nadzor nad izvršenjem zakona. U delu kaznene politike nema značajnijih novina, međutim propisane su kazne u višem iznosu za sve one subjekte, koji po ovim odredbama, ali i odredbama Zakona o inspekcijском nadzoru imaju tretman neregistrovanog subjekta.

U tom smislu predložena su rešenja koja se odnose na javni sektor na svim nivoima, ali i na privredne subjekte koji obavljaju delatnosti i pružaju usluge iz oblasti turizma i ista će imati pozitivan uticaj i na korisnike turističkih usluga, kroz obezbeđivanje njihove efikasnije zaštite a u skladu sa Direktivom EU.

6. Troškovi koje će primena zakona stvoriti građanima i privredi

Ogranak stranog pravnog lica uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od dva meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, dok će privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik uskladiće svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Povećanje troškova za privredu se ne očekuje.

U delu koji se odnosi na građanstvo, Predlog propisuje da turistički vodiči i turistički pratioci koji poseduju legitimacije bez naznačenog roka važenja u obavezi su da izvrše njihovu zamenu u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona. Trošak sprovođenja ispita za turističke vodiče i turističke pratiocice iznosi oko 4,2 miliona RSD na godišnjem nivou iz budžeta Republike Srbije, dok je godišnji priliv po osnovu polaganja stručnog i praktičnog dela ispita za turističke vodiče i turističke pratiocice iznosi 7,2 miliona RSD. Cena ispita nije menjana od 2008. godine (niti postoji intencija povećanja iste) i iznosi 18.000 RSD za ispit za turističke vodiče i 9.000 RSD za polaganje ispita za turističke pratiocice. U ovom trenutku, u Republici Srbiji niti jedna lokalna samouprava nije organizovala ispit za lokalne turističke vodiče

pa ne postoje procene koje se odnose na visinu očekivanih troškova ili priliva u budžete lokalnih samouprava.

7. Da li pozitivni efekti opravdavaju troškove

Kao što je već navedeno, u vezi sa zamenom legitimacija za turističke vodiče i turističke pratioce korist je očigledna. Izdatak nije visok (visina troška administrativne takse), a korist je značajna, u smislu povećanja verodostojnosti i tačnosti podataka iz registra turističkih vodiča i pratilaca.

Strateško opredeljenje naše zemlje da razvija turizam kao jednu od podloga privrednog i ukupnog razvoja, podrazumeva i utvrđivanje ključnih turističkih destinacija i primenu mera turističke razvojne politike kako bi se turističke destinacije učinile konkurentnim na međunarodnom turističkom tržištu. Na ovaj način stvaraju se osnove za neprekidan, dinamičan, usklađen i konkurentan rast i razvoj zasnovan na principima održivosti i isplativosti, tržišno potvrđenom kvalitetu usluga, prednostima destinacije i prepoznatljivom identitetu i autentičnosti u međunarodnim okvirima.

Ovim zakonom ne uvode se novi registri niti se utiče na funkcionisanje postojećih u smislu povećanja troškova njihovog rada. Usaglašavanje sa Zakonom o inspekcijском nadzoru neće prouzrokovati nove i dodatne troškove rada nadležnih inspekcija.

Imajući u vidu napred navedeno procenjeno je da će pozitivni efekti zakona na građane, privredu ali i budžete Republike Srbije i jedinica lokalnih samouprava daleko prevazići troškove koje će im njegova primena eventualno prouzrokovati.

8. Da li se zakonom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija

Očekuje se da će novi pravni okvir stvoriti konkurentnije uslove poslovanja na tržištu te da će u sadejstvu sa ostalim merama koje su predviđene Predlogom svakako doprineti povećanom broju dolazaka i noćenja stranih turista, kao i deviznog priliva od turizma (detaljniji podaci u okviru odgovora na drugo pitanje). Takođe, navedene mere će doprineti i povećanju kretanja i boravka domaćih turista na teritoriji Republike Srbije. Odnosno, očekuje se povećanje receptivnih aktivnosti, što će neminovno dovesti do smanjenja deficita turističkog bilansa, kao dela platnog bilansa Republike Srbije, koji nastaje odlaskom domaćih turista van teritorije Republike Srbije.

9. Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o zakonu

Osnovana je Posebna radna grupa za pripremu teksta Nacrta zakona o turizmu i pripremu tehničke specifikacije IT strukture za razvoj i uspostavljanje elektronskog sistema prijavljivanja i odjavljivanja turista (E turista). Članovi Posebne radne grupe su formirani u dva tima:

- pravni tim, za izradu teksta Nacrta zakona o turizmu, odnosno na pripremi nacrta regulative kojom će se urediti oblast turizma;

- tehnički tim, zadužen za izradu tehničke specifikacije IT strukture za razvoj i uspostavljanje elektronskog sistema prijavljivanja i odjavljivanja turista (E turista) na teritoriji Republike Srbije.

Posebna radna grupa sastavljena je od predstavnika nadležnih resornih ministarstava, Kancelarije za IT i E upravu, a radom Posebne radne grupe predsedavao je savetnik Predsednika Vlade. Takođe, u rad Posebne radne grupe uključeni su i predstavnici asocijacije turističkih agencija (YUTA) i asocijacije hotelijera (HORES), udruženja banja Srbije, udruženja turističkih vodiča Srbije,

Privredne komore Srbije, TOS-a, TOB-a, Sekretarijata za privredu grada Beograda, kao i predstavnici visokoškolskih ustanova, iz redova stručnjaka u oblasti turizma.

Javna rasprava je održana u periodu od 1. do 20. juna 2018. godine (u skladu sa Programom javne rasprave koji je odredio Odbor za privredu i finansije) i počela je postavljanjem Nacrta zakona o turizmu na internet stranici Ministarstva trgovine, turizma i telekomunikacija.

Svi zainteresovani bili su u mogućnosti da preuzmu tekst Nacrta i upoznaju se sa predloženim rešenjima, kao i da dostave primedbe, predloge i komentare elektronskim putem.

Prema Programu javne rasprave centralni događaj, u formi okruglog stola, u organizaciji Ministarstva i Privredne komore Srbije, održan je 8. juna 2018. godine, u prostorijama Privredne komore Srbije.

Poziv za učešće na ovom događaju postavljen je na sajtu Ministarstva i Privredne komore Srbije i svi zainteresovani mogli su da prisustvuju događaju i aktivno učestvuju u diskusiji. Odziv predstavnika privrede i stručne javnosti bio je izuzetno velik i prisutnima su predstavljeni razlozi, kao i suština preloženih izmena Zakona.

Javnoj raspravi su prisustvovali predstavnici:

- asocijacija turističkih agencija – Yuta, Atas i Antas,
- HORES-a – Udruženje hotelijera i restoratera Srbije,
- Kamping asocijacije Srbije,
- Agencija koje pružaju uslugu iznajmljivanja vozila,
- Udruženje turističkih vodiča Srbije,
- Udruženje banja Srbije,
- Jedinca lokalne samouprave (grada i opštine) i to predstavnici Sekretarijata za privredu Grada Beograd,
- Turističke organizacija Beograd,
- Turistističke organizacije Srbije,
- TO Novi Sad,
- TO Soko Banja,
- Privredne komore Beograda,
- Predstavnici fakulteta i visokih škola na kojima se izučava turizam,
- brojni pojedinci, privrednici, koji su kao učesnici uzeli učešće u raspravi.

Nadalje, na sednici održanoj 19. juna 2018. godine o nacrtu zakona pozitivno se izjasnio i Nacionalni savet za razvoj turizma Republike Srbije osnovan Odlukom Vlade.

Imajući u vidu da je odziv relevantnih predstavnika turističkih agencija, ugostiteljstva, turističkih profesija, jedinica lokalne samouprave, turističkih organizacija, udruženja i dr. bio na veoma zavidnom nivou, opšta je ocena da je javna rasprava uspešno sprovedena i da je ostvarena zadovoljavajuća saradnja između predstavnika Ministarstva, kao predlagača propisa, i svih zainteresovanih strana.

10. Koje će se mere tokom primene zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem zakona namerava

Predlogom zakona predviđene su sledeće mere za sprovođenje akta:

Regulatorne: donošenje sledećih podzakonskih akata od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma u periodu od 6 meseci od dana stupanja na snagu Zakona o turizmu.

1. Kod turističkih agencija koje vrše prodaju elektronskim putem, propisano je da:

Ministar propisuje posebne uslove koje treba da ispuni turistička agencija koja prodaje usluge posredstvom interneta, kao i način elektronske prodaje turističkog putovanja, izleta i drugih usluga u turizmu.

Kod programa razvoja turističkog proizvoda propisano je da:

Ministar bliže propisuje sadržinu predloga, način i uslove za izradu i podnošenje predloga programa razvoja turističkog proizvoda.

Institucionalno upravljačke: ministarstvo nadležno za poslove turizma, AP, jedinice lokalne samouprave, Turistička organizacija Srbije, turističke organizacije AP, regionalne turističke organizacije (3), lokalne turističke organizacije (120), Agencija za privredne registre i dr. Odlukom Vlade osnovan je Nacionalni savet za razvoj turizma Republike Srbije koji okuplja visoke predstavnike svih relevantnih resora javnog sektora, AP Vojvodine, predstavnike Privredne komore Srbije, istaknute privrednike i pojedince, predstavnike poslovnih i strukovnih udruženja, TOS-a, univerziteta (fakulteta) privatnog i javnog sektora na kojima se izučava turizam. Zadaci Nacionalnog saveta su:

- 1) uspostavljanje koordinacije i komunikacije svih uključenih strana u cilju razvoja turističke industrije i pozicioniranja Republike Srbije;
- 2) obezbeđivanje javnosti i odgovornosti u domenu razvoja Republike Srbije kao turističke destinacije u razvoju turističkih proizvoda Republike Srbije;
- 3) povećanje stepena konkurentnosti turističke privrede Republike Srbije kao turističke destinacije i unapređenje poslovne klime u turizmu;
- 4) unapređenje investicione klime i povećanje investicionog ulaganja u turizam;
- 5) analiza efikasnosti mikroregiona (infrastruktura, turistički proizvodi, brendiranje);
- 6) preduzimanje mera za unapređenje konkurentnosti kroz promociju i marketing, izgradnju infrastrukture, usklađivanje lokalnih i regionalnih institucija i drugo.

Nacionalnim savetom predsedava ministar nadležan za poslove turizma.

Neregulatorne mere: Vlada na godišnjem nivou

Vlada uredbama bliže propisuje uslove i način dodele i korišćenja sredstava podsticaja iz člana 28. ovog zakona na godišnjem nivou u skladu sa zakonom o budžetu.

OBRAZAC IZJAVE O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE
--

**1. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa - Vlada
Obrađivač - Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija**

2. Naziv propisa

Predlog zakona o turizmu

3. Usklađenost propisa sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum),

a) Odredba Sporazuma koja se odnose na normativnu sadržinu propisa

Član 96. Sporazuma

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma

Član 96. Sporazuma – do kraja prelaznog perioda utvrđenog u članu 8. Sporazuma

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma

Delimično ispunjen (zajedno sa odredbama Zakona o zaštiti potrošača).

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma

Važeći Zakon o turizmu i Zakon o zaštiti potrošača komplementarni su u oblasti regulisanja prava i obaveza putnika u vezi sa paket aranžmanima koji su bili uređeni Direktivom Saveta 90/314/EEZ.

Nova direktiva, kojom se uređuju paket aranžmani, ali i povezani putni aranžmani koji nisu bili predmet regulisanja prethodne direktive, te ni naših zakona, delimično je transponovana u Predlog zakona o turizmu, a većim delom će biti transponovana u novi Zakon o zaštiti potrošača koji će u narednom periodu biti predložen.

d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije

-

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije

a) Navođenje primarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima

Ugovor o funkcionisanju Evropske unije:

Glava I Kategorije i oblasti nadležnosti unije član 6.

Glava IV Slobodno kretanje ljudi, usluga i kapitala čl. 49. i 56.

Glava XXII Turizam član 195.

b) Navođenje sekundarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima

1) Directive (EU) 2015/2302 of the European parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending

Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC

Direktiva (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Saveta od 25. novembra 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Evropskog parlamenta i Veća te o stavljanju izvan snage Direktive Saveta 90/314/EEZ

2) Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market, OJ L 376, 27.12.2006, p. 36–68

Direktiva 2006/123/EC Evropskog Parlamenta i Saveta od 12 decembra 2006 o uslugama na unutrašnjem tržištu

v) Navođenje ostalih izvora prava EU i usklađenost sa njima

/

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost

Potpuna usklađenost biće ostvarena zajedno sa odredbama novog Zakona o zaštiti potrošača.

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije

Član 96. Sporazuma – do kraja prelaznog perioda utvrđenog u članu 8.Sporazuma

5. Ako ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost treba obrazložiti tu činjenicu, u ovom slučaju nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe Direktive).

/

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava EU prevedeni na srpski jezik?

Ne

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik EU?

Ne

8. Učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti

Ne

<p>1. Naziv propisa Evropske unije :</p> <p>Directive (EU) 2015/2302 of the European parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC</p> <p>Direktiva (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Saveta od 25. novembra 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Evropskog parlamenta i Saveta i stavljanju van snage Direktive Saveta 90/314/EEZ</p>	<p>2. „CELEX” oznaka EU propisa</p> <p>32015L2302</p>
<p>3. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa Vlada</p>	<p>4. Datum izrade tabele:</p>
<p>Obrađivač Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija</p>	<p>22. jun 2018.</p>
<p>5. Naziv (nacrt, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom Evropske unije:</p>	<p>6. Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze NPAA:</p>
<p>Predlog zakona o turizmu</p>	
<p>7. Usklađenost odredaba propisa sa odredbama propisa EU</p>	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
<p>Odredba propisa EU</p>	<p>Sadržina odredbe</p>	<p>Odredbe propisa R. Srbije</p>	<p>Sadržina odredbe</p>	<p>Usklađenost¹</p>	<p>Razlozi za delimičnu usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost</p>	<p>Napomena o usklađenosti</p>
<p>1</p>	<p>Council Directive 90/314/EEC (3) lays down a number of important consumer rights in relation to package</p>			<p>NP</p>		

¹ Potpuno usklađeno - PU, delimično usklađeno - DU, neusklađeno - NU, neprenosivo – NP

	travel, in particular with regard to information requirements, the liability of traders in relation to the performance of a package, and protection against the insolvency of an organiser or a retailer. However, it is necessary to adapt the legislative framework to market developments, in order to make it more suitable for the internal market, to remove ambiguities and to close legislative gaps.					
2	Tourism plays an important role in the economy of the Union, and package travel, package holidays and package tours ('packages') represent a significant proportion of the travel market. That market has undergone considerable changes since the adoption of Directive 90/314/EEC. In addition to traditional distribution chains, the internet has become an increasingly important medium through which travel services are offered or sold. Travel services are not only combined in the form of traditional pre-arranged packages, but are often combined in a customised way. Many of those combinations of travel services are either in a legal 'grey zone' or are clearly not covered by Directive 90/314/EEC. This Directive aims to adapt the scope of protection to take account of those developments, to enhance transparency, and to increase legal certainty for travellers and traders.			NP		
3	Article 169(1) and point (a) of Article 169(2) of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) provide that the Union is to contribute to the attainment of a high level of consumer protection through measures adopted pursuant to Article 114 TFEU.			NP		

4	<p>Directive 90/314/EEC gives broad discretion to the Member States as regards transposition. Therefore, significant divergences between the laws of the Member States remain. Legal fragmentation leads to higher costs for businesses and obstacles for those wishing to operate cross-border, thus limiting consumers' choice.</p>			NP		
5	<p>In accordance with Article 26(2) and Article 49 TFEU, the internal market is to comprise an area without internal frontiers in which the free movement of goods and services and the freedom of establishment are ensured. The harmonisation of the rights and obligations arising from contracts relating to package travel and to linked travel arrangements is necessary for the creation of a real consumer internal market in that area, striking the right balance between a high level of consumer protection and the competitiveness of businesses</p>			NP		
6	<p>The cross-border potential of the package travel market in the Union is currently not fully exploited. Disparities in the rules protecting travellers in different Member States act as a disincentive for travellers in one Member State from buying packages and linked travel arrangements in another Member State and, likewise, a disincentive for organisers and retailers in one Member State from selling such services in another Member State. In order to enable travellers and traders to benefit fully from the internal market, while ensuring a</p>			NP		

	high level of consumer protection across the Union, it is necessary to further approximate the laws of the Member States relating to packages and linked travel arrangements.					
7	The majority of travellers buying packages or linked travel arrangements are consumers within the meaning of Union consumer law. At the same time, it is not always easy to distinguish between consumers and representatives of small businesses or professionals who book trips related to their business or profession through the same booking channels as consumers. Such travellers often require a similar level of protection. In contrast, there are companies or organisations that make travel arrangements on the basis of a general agreement, often concluded for numerous travel arrangements for a specified period, for instance with a travel agency. The latter type of travel arrangements does not require the level of protection designed for consumers. Therefore, this Directive should apply to business travellers, including members of liberal professions, or self-employed or other natural persons, where they do not make travel arrangements on the basis of a general agreement. In order to avoid confusion with the definition of the term 'consumer' used in other Union legislation, persons protected under this Directive should be referred to as 'travellers'.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
8	Since travel services may be combined in many different ways, it is appropriate to consider as			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

	<p>packages all combinations of travel services that display features which travellers typically associate with packages, in particular where separate travel services are combined into a single travel product for which the organiser assumes responsibility for proper performance. In accordance with the case-law of the Court of Justice of the European Union (1), it should make no difference whether travel services are combined before any contact with the traveller or at the request of or in accordance with the selection made by the traveller. The same principles should apply irrespective of whether the booking is made through a high street trader or online.</p>					
9	<p>For the sake of transparency, packages should be distinguished from linked travel arrangements, where online or high street traders facilitate the procurement of travel services by travellers leading the traveller to conclude contracts with different travel services providers, including through linked booking processes, which do not contain the features of a package and in relation to which it would not be appropriate to apply all of the obligations applicable to packages.</p>			NU		<p>Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača</p>
10	<p>In the light of market developments, it is appropriate to further define packages on the basis of alternative objective criteria which predominantly relate to the way in which the travel services are presented or purchased and where travellers may reasonably expect to be protected by this Directive. That is</p>			NU		<p>Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača</p>

	<p>the case, for instance, where different types of travel services are purchased for the purpose of the same trip or holiday from a single point of sale and those services have been selected before the traveller agrees to pay, that is to say within the same booking process, or where such services are offered, sold or charged at an inclusive or total price, as well as where such services are advertised or sold under the term 'package' or under a similar term indicating a close connection between the travel services concerned. Such similar terms could be, for instance, 'combined deal', 'all-inclusive' or 'all-in arrangement'.</p>					
11	<p>It should be clarified that travel services combined after the conclusion of a contract by which a trader entitles a traveller to choose among a selection of different types of travel services, such as in the case of a package travel gift box, constitute a package. Moreover, a combination of travel services should be considered to be a package where the traveller's name, payment details and e-mail address are transmitted between the traders and where another contract is concluded at the latest 24 hours after the booking of the first travel service is confirmed.</p>			NU		<p>Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača</p>
12	<p>At the same time, linked travel arrangements should be distinguished from travel services which travellers book independently, often at different times, even for the purpose of the same trip or holiday. Online linked travel arrangements should also be distinguished from linked websites which do not have the objective of</p>			NU		<p>Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača</p>

	<p>concluding a contract with the traveller and from links through which travellers are simply informed about further travel services in a general way, for instance where a hotel or an organiser of an event includes on its website a list of all operators offering transport services to its location independently of any booking or if 'cookies' or meta data are used to place advertisements on websites.</p>					
13	<p>Specific rules should be laid down for both high street and online traders which assist travellers, on the occasion of a single visit or contact with their point of sale, in concluding separate contracts with individual service providers and for online traders which, for instance, through linked online booking processes, facilitate in a targeted manner the procurement of at least one additional travel service from another trader, where a contract is concluded at the latest 24 hours after the confirmation of the booking of the first travel service. Such facilitation will often be based on a commercial link involving remuneration between the trader who facilitates the procurement of additional travel services and the other trader, regardless of the calculation method of such remuneration which might, for instance, be based on the number of clicks or on the turnover. Those rules would apply, for example, where, along with the confirmation of the booking of a first travel service such as a flight or a train journey, a traveller receives an invitation to book an additional travel service</p>			NU		<p>Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača</p>

	available at the chosen travel destination, for instance, hotel accommodation, with a link to the booking website of another service provider or intermediary. While those arrangements should not constitute packages within the meaning of this Directive, under which one organiser is liable for the proper performance of all travel services, such linked travel arrangements constitute an alternative business model that often competes closely with packages.					
14	In order to ensure fair competition and to protect travellers, the obligation to provide sufficient evidence of security for the refund of payments and the repatriation of travellers in the event of insolvency should also apply to linked travel arrangements.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
15	The purchase of a travel service on a stand-alone basis as a single travel service should constitute neither a package nor a linked travel arrangement.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
16	In order to increase clarity for travellers and enable them to make informed choices as to the different types of travel arrangements on offer, traders should be required to state clearly and prominently whether they are offering a package or a linked travel arrangement, and provide information on the corresponding level of protection, before the traveller agrees to pay. A trader's declaration as to the legal nature of the travel product being marketed should correspond to the true legal nature of the product concerned. The relevant enforcement authorities should intervene where traders do not provide accurate information to travellers.	Član 67. stav 1. tačka 16)	Turistička agencija je dužna da: 16) na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obavještava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl.;	PU		

17	<p>Only the combination of different types of travel services, such as accommodation, carriage of passengers by bus, rail, water or air, as well as rental of motor vehicles or certain motorcycles, should be considered for the purposes of identifying a package or a linked travel arrangement. Accommodation for residential purposes, including for long-term language courses, should not be considered as accommodation within the meaning of this Directive. Financial services such as travel insurances should not be considered as travel services. In addition, services which are intrinsically part of another travel service should not be considered as travel services in their own right. This includes, for instance, transport of luggage provided as part of carriage of passengers, minor transport services such as carriage of passengers as part of a guided tour or transfers between a hotel and an airport or a railway station, meals, drinks and cleaning provided as part of accommodation, or access to on-site facilities such as a swimming pool, sauna, spa or gym included for hotel guests. This also means that in cases where, unlike in the case of a cruise, overnight accommodation is provided as part of passenger transport by road, rail, water or air, accommodation should not be considered as a travel service in its own right if the main component is clearly transport.</p>			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
18	<p>Other tourist services which are not intrinsically part of carriage of passengers, accommodation or the rental of motor vehicles or certain motorcycles, may be, for instance, admission to concerts, sport events,</p>			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

	<p>excursions or event parks, guided tours, ski passes and rental of sports equipment such as skiing equipment, or spa treatments. However, if such services are combined with only one other type of travel service, for instance accommodation, this should lead to the creation of a package or linked travel arrangement only if they account for a significant proportion of the value of the package or linked travel arrangement, or are advertised as or otherwise represent an essential feature of the trip or holiday. If other tourist services account for 25 % or more of the value of the combination, those services should be considered as representing a significant proportion of the value of the package or linked travel arrangement. It should be clarified that where other tourist services are added, for instance, to hotel accommodation, booked as a stand-alone service, after the traveller's arrival at the hotel, this should not constitute a package. This should not lead to circumvention of this Directive, with organisers or retailers offering the traveller the selection of additional tourist services in advance and then offering conclusion of the contract for those services only after the performance of the first travel service has started.</p>					
19	<p>Since there is less need to protect travellers in cases of short-term trips, and in order to avoid an unnecessary burden for traders, trips lasting less than 24 hours which do not include accommodation, as well as packages or linked travel arrangements offered or facilitated occasionally and on a not-for-profit basis and only to a limited group of travellers, should be excluded from the scope of this</p>			NU		<p>Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača</p>

	Directive. The latter may for example include trips organised not more than a few times a year by charities, sports clubs or schools for their members, without being offered to the general public. Adequate information on that exclusion should be made publicly available in order to ensure that traders and travellers are properly informed that those packages or linked travel arrangements are not covered by this Directive.					
20	This Directive should be without prejudice to national contract law for those aspects that are not regulated by it.			NP		
21	Member States should remain competent, in accordance with Union law, to apply the provisions of this Directive to areas not falling within its scope. Member States may therefore maintain or introduce national legislation corresponding to the provisions of this Directive, or certain of its provisions, in relation to contracts that fall outside the scope of this Directive. For instance, Member States may maintain or introduce corresponding provisions for certain stand-alone contracts regarding single travel services (such as the rental of holiday homes) or for packages and linked travel arrangements that are offered or facilitated, on a not-for-profit basis to a limited group of travellers and only occasionally, or to packages and linked travel arrangements covering a period of less than 24 hours and which do not include accommodation.			NP		
22	The main characteristic of a package is that there is one trader responsible as an organiser for the proper performance of the package as a whole. Only in cases where another			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

	<p>trader is acting as the organiser of a package should a trader, typically a high street or online travel agent, be able to act as a mere retailer or intermediary and not be liable as an organiser. Whether a trader is acting as an organiser for a given package should depend on that trader's involvement in the creation of the package, and not on how the trader describes his business. When considering whether a trader is an organiser or retailer, it should make no difference whether that trader is acting on the supply side or presents himself as an agent acting for the traveller.</p>				
23	<p>Directive 90/314/EEC has given discretion to the Member States to determine whether retailers, organisers or both retailers and organisers are liable for the proper performance of a package. That flexibility has led to ambiguity in some Member States as to which trader is liable for the performance of the relevant travel services. Therefore, it should be clarified in this Directive that organisers are responsible for the performance of the travel services included in the package travel contract, unless national law provides that both the organiser and the retailer are liable.</p>	<p>Član 58.</p>	<p>4.2. Garancija putovanja</p> <p>Garancijom putovanja usled insolventnosti organizatora putovanja posebno se obezbeđuju troškovi nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska u zemlji i inostranstvu, kao i sva nastala potraživanja putnika.</p> <p>Garancijom putovanja radi naknade štete obezbeđuje se naknada štete koja se prouzrokuje putniku neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja.</p>	PU	
		<p>Član 59.</p>	<p>Korisnik garancije putovanja je lice koje u skladu sa ovim zakonom ima pravo na naknadu troškova i to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lice koje je izmirilo troškove nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska; 2) putnik u slučaju neispunjenja, delimičnog ispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja. <p>Garanciju putovanja u propisanom iznosu,</p>		

		<p>Član 60.</p> <p>Član 61.</p> <p>Član 71.</p>	<p>organizator putovanja mora da ima za sve vreme trajanja licence.</p> <p>Garancijom putovanja ne mogu se ograničiti prava lica iz člana 59. ovog zakona na naknadu u skladu sa ovim zakonom.</p> <p>Sva turistička putovanja prodana u periodu trajanja licence i izdate garancije putovanja obezbeđuju se iz te garancije, bez obzira na period realizacije turističkog putovanja.</p> <p>Ministar bliže propisuje vrstu, visinu i uslove garancije putovanja, način aktiviranja, kao i druge uslove koje mora da ispuni organizator putovanja.</p> <p>Opštim uslovima putovanja uređuju se prava i obaveze organizatora putovanja i prava i obaveze putnika.</p> <p>Opšti uslovi putovanja sadrže:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pravo organizatora putovanja na naknadu stvarnih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vreme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor; 2) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik obezbedio odgovarajuću zamenu ili je zamenu našao sam organizator; 3) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik blagovremeno, pre roka predviđenog opštim uslovima putovanja, otkazao turističko putovanje; 4) odgovornost organizatora putovanja kada izvršenje usluga iz programa putovanja poveri trećim licima; 5) prava putnika za slučaj otkaza putovanja; 6) uslove za izmenu ugovora o putovanju, pre 			
--	--	---	---	--	--	--

			<p>otpočinjanja putovanja;</p> <p>7) podatke o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja;</p> <p>8) postupak, rokove i obaveze organizatora putovanja u vezi sa reklamacijom putnika zbog otkaza putovanja, neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja.</p> <p>Izuzetno od stava 2. tačka 2) ovog člana ako lice kome je poverena usluga prevoza zahteva naknadu za promenu imena putnika ili poništavanje karte i izdavanje nove, organizator putovanja ima pravo i na naknadu tih troškova.</p> <p>Pravo na naknadu iz stava 3. ovog člana organizator putovanja ostvaruje samo u slučaju kada se ti troškovi obrazloženo dokumentuju.</p> <p>Podaci o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja iz stave 2. tačke 7) ovog člana moraju biti posebno uokvireni.</p> <p>U slučaju izmene bitnih elemenata ugovora o putovanju, koje je putnik prihvatio, turistička agencija je dužna da nova dokumenta ugovora o putovanju uruči putniku na način propisan članom 76. stav 1. ovog zakona, uz potvrdu prijema.</p> <p>Dokumenta iz stava 6. ovog člana, smatraće se novim ugovorom o putovanju.</p>			
24	In relation to packages, retailers should be responsible together with the organiser for the provision of pre-contractual information. In order to facilitate communication, in particular in cross-border cases, travellers should be able to contact the	Član 68. stav 1. tačka 13) i 14)	<p>Organizator putovanja je dužan da:</p> <p>13) angažuje predstavnika na turističkoj destinaciji za turističku grupu, ako na destinaciji nisu angažovana lica iz tačke 12) ovog stava;</p> <p>14) za one putnike, koji ne čine turističku grupu,</p>	PU		

	organiser also via the retailer through which they purchased the package		omogućiti kontakt za hitne slučajeve sa određenim lokalnim predstavnikom ili agencijom;			
25	The traveller should receive all necessary information before purchasing a package, whether it is sold through means of distance communication, over the counter or through other types of distribution. In providing that information, the trader should take into account the specific needs of travellers who are particularly vulnerable because of their age or physical infirmity, which the trader could reasonably foresee.	Član 67. stav 1. tačka 16)	Turistička agencija je dužna da: 16) na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obavještava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl.;	PU		Zakon o zaštiti poštošača član 94.
26	Key information, for example on the main characteristics of the travel services or the prices, provided in advertisements, on the organiser's website or in brochures as part of the pre-contractual information, should be binding, unless the organiser reserves the right to make changes to those elements and unless such changes are clearly, comprehensibly and prominently communicated to the traveller before the conclusion of the package travel contract. However, in the light of new communication technologies, which easily allow updates, there is no longer any need to lay down specific rules on brochures, while it is appropriate to ensure that, changes to pre-contractual information are communicated to the traveller. It should always be possible to make changes to pre-contractual information where expressly agreed by both parties to the package travel contract.	Član 72. stav 8.	Turistička agencija može putniku da stavi na raspolaganje brošuru, koja mora da sadrži istinite podatke.	PU		
27	The information requirements laid down in this Directive are exhaustive, but should be without prejudice to the			NP		

	information requirements laid down in other applicable Union legislation.					
28	Organisers should provide general information on the visa requirements of the country of destination. The information on approximate periods for obtaining visas can be provided as a reference to official information of the country of destination.			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 93. stav 1. tačka 9)
29	Taking into account the specificities of package travel contracts, the rights and obligations of the contracting parties should be laid down for the period before and after the start of the package, in particular if the package is not properly performed or if particular circumstances change.	Član 68.	<p>Organizator putovanja je dužan da:</p> <p>1) svaku promenu podataka iz člana 57. tačka 1), 5) i 6) ovog zakona prijavi Registru turizma u roku od 7 dana;</p> <p>2) utvrdi opšte uslove putovanja i da izradi program putovanja, u pisanoj formi (štampanoj, elektronskoj ili na trajnom nosaču zapisa) i da ih se pridržava;</p> <p>3) prodaje program putovanja koji je pripremljen na osnovu zaključenog ugovora sa trećim licima, kojima je povereno izvršenje usluga iz tog programa putovanja;</p> <p>4) za svakog putnika, odnosno ugovoreno turističko putovanje obezbedi garanciju putovanja;</p> <p>5) u propisanom obliku, sadržini i načinu vodi evidenciju izdatih garancija putovanja;</p> <p>6) u slučaju otkaza putovanja od strane organizatora putovanja putniku izvrši povraćaj uplaćenih sredstava u roku od 15 dana;</p> <p>7) putniku vrati razliku između ugovorene cene putovanja i cene putovanja snižene srazmerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga u roku od 15 dana, u slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja, na propisan način;</p> <p>8) putniku vrati uplaćena sredstva u slučaju otkaza putovanja od strane putnika, u visini određenoj opštim uslovima putovanja, u roku od 15 dana od</p>	PU		Zakon o zaštiti potrošača član 98.

			<p>dana otkaza putovanja;</p> <p>9) obezbedi smeštaj putnika za sve vreme trajanja putovanja;</p> <p>10) obezbedi povratak putnika na odredište;</p> <p>11) se stara da putnici ne budu neopravdano zadržani na putovanju duže nego što je predviđeno programom putovanja;</p> <p>12) angažuje tokom celog turističkog putovanja najmanje jednog turističkog pratioca ili turističkog vodiča za turističku grupu, a po prevoznom sredstvu kojim se obavlja usluga prevoza;</p> <p>13) angažuje predstavnika na turističkoj destinaciji za turističku grupu, ako na destinaciji nisu angažovana lica iz tačke 12) ovog stava;</p> <p>14) za one putnike, koji ne čine turističku grupu, omogući kontakt za hitne slučajeve sa određenim lokalnim predstavnikom ili agencijom;</p> <p>15) za pružanje usluge turističkog vodiča, turističkog pratioca ili lokalnog turističkog vodiča, angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 89. stav 1. i člana 95. stav 1. ovog zakona;</p> <p>16) za predstavnika na turističkoj destinaciji angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 102. ovog zakona.</p> <p>Organizator putovanja je odgovoran za realizaciju turističkog putovanja.</p> <p>Opšti uslovi putovanja se utvrđuju u skladu sa ovim zakonom, a na pitanja koja nisu posebno uređena ovim zakonom shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje zaštita potrošača i zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.</p>			
--	--	--	---	--	--	--

		Član 70.				
30	Since packages are often purchased a long time before their performance, unforeseen events may occur. Therefore the traveller should, under certain conditions, be entitled to transfer a package travel contract to another traveller. In such situations, the organiser should be able to recover his expenses, for instance if a sub-contractor requires a fee for changing the name of the traveller or for cancelling a transport ticket and issuing a new one.	Član 71. stav 2. tačka 2) Član 68. stav 1. tačka 8)	Opšti uslovi putovanja sadrže: 2) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik obezbedio odgovarajuću zamenu ili je zamenu našao sam organizator; Organizator putovanja je dužan da: 8) putniku vrati uplaćena sredstva u slučaju otkaza putovanja od strane putnika, u visini određenoj opštim uslovima putovanja, u roku od 15 dana od dana otkaza putovanja;	PU		Zakon o zaštiti potrošača član 97.
31	Travellers should also be able to terminate the package travel contract at any time before the start of the package in return for payment of an appropriate and justifiable termination fee, taking into account expected cost savings and income from alternative deployment of the travel services. They should also have the right to terminate the package travel contract without paying any termination fee where unavoidable and extraordinary circumstances will significantly affect the performance of the package. This may cover for example warfare, other serious security problems such as terrorism, significant risks to human health such as the outbreak of a serious disease at the travel destination, or natural disasters such as floods, earthquakes or weather conditions	Član 71. stav 2. tačka 1)	Opšti uslovi putovanja sadrže: 1) pravo organizatora putovanja na naknadu stvarnih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vreme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor;	PU		

	which make it impossible to travel safely to the destination as agreed in the package travel contract					
32	In specific situations, the organiser should also be entitled to terminate the package travel contract before the start of the package without paying compensation, for instance if the minimum number of participants is not reached and where that possibility has been reserved in the contract. In that event, the organiser should refund all payments made in respect of the package.	Član 72. stav 1. tačka 15)	Program putovanja turističke agencije sadrži informacije o svim elementima turističkog putovanja i to: 15) minimalni broj putnika, ako je to uslov za realizaciju putovanja i krajnji rok za obaveštavanje putnika za slučaj otkazivanja.	PU		
33	In certain cases organisers should be allowed to make unilateral changes to the package travel contract. However, travellers should have the right to terminate the package travel contract if the changes alter significantly any of the main characteristics of the travel services. This may for instance be the case if the quality or the value of the travel services diminishes. Changes of departure or arrival times indicated in the package travel contract should be considered significant, for instance, where they would impose on the traveller considerable inconvenience or additional costs, for instance rearrangement of transport or accommodation. Price increases should be possible only if there has been a change in the cost of fuel or other power sources for the carriage of passengers, in taxes or fees imposed by a third party not directly involved in the performance of the travel services included in the package travel contract or in the exchange rates relevant to the package and only if the contract expressly reserves the possibility of such a price increase and states that	Član 71. st. 6. i 7. Član 76. stav 1. Član 64. stav 3.	U slučaju izmene bitnih elemenata ugovora o putovanju, koje je putnik prihvatio, turistička agencija je dužna da nova dokumenta ugovora o putovanju uruči putniku na način propisan članom 76. stav 1. ovog zakona, uz potvrdu prijema. Dokumenta iz stava 6. ovog člana, smatraće se novim ugovorom o putovanju. Turistička agencija je dužna da sva dokumenta iz ugovora o putovanju uruči putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa, uz potvrdu putnika o prijemu tih dokumenata (potpisom ili elektronskim putem). Izuzetno može doći do promene prodajne cene samo u slučaju nastupanja novih okolnosti, koje u trenutku prodaje, odnosno ugovaranja turističkog putovanja turističkoj agenciji nisu mogle biti poznate (povećanje cene goriva, uvođenja novih taksi na destinaciji i sl.).	DU		Zakon o zaštiti potrošača član 98.

	the traveller is entitled to a price reduction corresponding to a decrease in those costs. If the organiser proposes a price increase of more than 8 % of the total price, the traveller should be entitled to terminate the package travel contract without paying a termination fee.					
34	It is appropriate to set out specific rules on remedies as regards the lack of conformity in the performance of the package travel contract. The traveller should be entitled to have problems resolved and, where a significant proportion of travel services included in the package travel contract cannot be provided, the traveller should be offered suitable alternative arrangements. If the organiser does not remedy the lack of conformity within a reasonable period set by the traveller, the traveller should be able to do so himself and request reimbursement of the necessary expenses. In certain cases there should not be a need to specify a time-limit, in particular if immediate remedy is required. This would apply, for instance, when, due to the delay of a bus provided by the organiser, the traveller has to take a taxi to catch his flight on time. Travellers should also be entitled to a price reduction, termination of the package travel contract and/or compensation for damages. Compensation should also cover non-material damage, such as compensation for loss of enjoyment of the trip or holiday because of substantial problems in the performance of the relevant travel services. The traveller should be required to inform the organiser	Član 68. stav 1. tačka 7)	Organizator putovanja je dužan da: 7) putniku vrati razliku između ugovorene cene putovanja i cene putovanja snižene srazmerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga u roku od 15 dana, u slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja, na propisan način;	DU		Zakon o zaštiti potrošača član 100.

	without undue delay, taking into account the circumstances of the case, of any lack of conformity he perceives during the performance of a travel service included in the package travel contract. Failure to do so may be taken into account when determining the appropriate price reduction or compensation for damages where such notice would have avoided or reduced the damage.					
35	In order to ensure consistency, it is appropriate to align the provisions of this Directive with international conventions regulating travel services and with the Union passenger rights legislation. Where the organiser is liable for failure to perform or improper performance of the travel services included in the package travel contract, the organiser should be able to invoke the limitations of the liability of service providers set out in such international conventions as the Montreal Convention of 1999 for the Unification of certain Rules for International Carriage by Air (1), the Convention of 1980 concerning International Carriage by Rail (COTIF) (2) and the Athens Convention of 1974 on the Carriage of Passengers and their Luggage by Sea (3). Where it is impossible to ensure the traveller's timely return to the place of departure because of unavoidable and extraordinary circumstances, the organiser should bear the cost of the travellers' necessary accommodation for a period not exceeding three nights per traveller, unless longer periods are provided for in existing or future Union passenger rights legislation.			NP		

36	<p>This Directive should not affect the rights of travellers to present claims both under this Directive and under other relevant Union legislation or international conventions, so that travellers continue to have the possibility to address claims to the organiser, the carrier or any other liable party, or, as the case may be, to more than one party. It should be clarified that, in order to avoid overcompensation, compensation or price reduction granted under this Directive and the compensation or price reduction granted under other relevant Union legislation or international conventions should be deducted from each other. The organiser's liability should be without prejudice to the right to seek redress from third parties, including service providers.</p>	<p>Član 71. st. 3-7.</p>	<p>Izuzetno od stava 2. tačka 2) ovog člana ako lice kome je poverena usluga prevoza zahteva naknadu za promenu imena putnika ili poništavanje karte i izdavanje nove, organizator putovanja ima pravo i na naknadu tih troškova.</p> <p>Pravo na naknadu iz stava 3. ovog člana organizator putovanja ostvaruje samo u slučaju kada se ti troškovi obrazloženo dokumentuju.</p> <p>Podaci o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja iz stave 2. tačke 7) ovog člana moraju biti posebno uokvireni.</p> <p>U slučaju izmene bitnih elemenata ugovora o putovanju, koje je putnik prihvatio, turistička agencija je dužna da nova dokumenta ugovora o putovanju uruči putniku na način propisan članom 76. stav 1. ovog zakona, uz potvrdu prijema.</p> <p>Dokumenta iz stava 6. ovog člana, smatraće se novim ugovorom o putovanju.</p>	<p>PU</p>		
37	<p>If the traveller is in difficulty during the trip or holiday, the organiser should be obliged to give appropriate assistance without undue delay. Such assistance should consist mainly of providing, where appropriate, information on aspects such as health services, local authorities and consular assistance, as well as practical help, for instance with regard to distance communications and alternative travel arrangements</p>	<p>Član 68. stav 1. tač. 12)-16)</p>	<p>Organizator putovanja je dužan da:</p> <p>12) angažuje tokom celog turističkog putovanja najmanje jednog turističkog pratioca ili turističkog vodiča za turističku grupu, a po prevoznom sredstvu kojim se obavlja usluga prevoza;</p> <p>13) angažuje predstavnika na turističkoj destinaciji za turističku grupu, ako na destinaciji nisu angažovana lica iz tačke 12) ovog stava;</p> <p>14) za one putnike, koji ne čine turističku grupu, omogućiti kontakt za hitne slučajeve sa određenim lokalnim predstavnikom ili agencijom;</p> <p>15) za pružanje usluge turističkog vodiča, turističkog pratioca ili lokalnog turističkog vodiča, angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 89. stav 1. i člana 95. stav 1. ovog zakona;</p> <p>16) za predstavnika na turističkoj destinaciji angažuje</p>	<p>PU</p>		

		Član 76. stav 2.	lice koje ispunjava uslove iz člana 102. ovog zakona. Pre otpočinjanja turističkog putovanja turistička agencija je u obavezi da putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa da podatke o licu na destinaciji ovlašćenom za pružanje obaveštenja i uputstava i zaštite prava putnika za sve vreme trajanja turističkog putovanja (ime i prezime, kontakt telefon, e-mail adresa i dr.), odnosno kontakt podatke o lokalnom predstavniku ili agenciji iz člana 68. tačka 13) ovog zakona.			
38	In its Communication of 18 March 2013 entitled 'Passenger protection in the event of airline insolvency', the Commission set out measures to improve the protection of travellers in the event of an airline insolvency, including better enforcement of Regulation (EC) No 261/2004 of the European Parliament and of the Council (1) and of Regulation (EC) No 1008/2008, and engagement with industry stakeholders, failing which a legislative measure could be considered. That Communication concerns the purchase of an individual component, namely air travel services, and does not therefore address insolvency protection for packages and for linked travel arrangements.			NP		
39	Member States should ensure that travellers purchasing a package are fully protected against the organiser's insolvency. Member States in which organisers are established should ensure that they provide security for the refund of all payments made by or on behalf of travellers and, insofar as a package includes the carriage of passengers, for the traveller's repatriation in the event of the organiser's insolvency. However, it should be possible to offer travellers	Član 58.	Garancijom putovanja usled insolventnosti organizatora putovanja posebno se obezbeđuju troškovi nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska u zemlji i inostranstvu, kao i sva nastala potraživanja putnika. Garancijom putovanja radi naknade štete obezbeđuje se naknada štete koja se prouzrokuje putniku neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja.	PU		

	<p>the continuation of the package. While retaining discretion as to the way in which insolvency protection is to be arranged, Member States should ensure that the protection is effective. Effectiveness implies that the protection should become available as soon as, as a consequence of the organiser's liquidity problems, travel services are not being performed, will not be or will only partially be performed, or where service providers require travellers to pay for them. Member States should be able to require that organisers provide travellers with a certificate documenting a direct entitlement against the provider of the insolvency protection.</p>	<p>Član 59.</p> <p>Član 60.</p> <p>Član 61.</p>	<p>Korisnik garancije putovanja je lice koje u skladu sa ovim zakonom ima pravo na naknadu troškova i to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lice koje je izmirilo troškove nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska; 2) putnik u slučaju neispunjenja, delimičnog ispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja. <p>Garanciju putovanja u propisanom iznosu, organizator putovanja mora da ima za sve vreme trajanja licence.</p> <p>Garancijom putovanja ne mogu se ograničiti prava lica iz člana 59. ovog zakona na naknadu u skladu sa ovim zakonom.</p> <p>Sva turistička putovanja prodana u periodu trajanja licence i izdate garancije putovanja obezbeđuju se iz te garancije, bez obzira na period realizacije turističkog putovanja.</p> <p>Ministar bliže propisuje vrstu, visinu i uslove garancije putovanja, način aktiviranja, kao i druge uslove koje mora da ispuni organizator putovanja.</p> <p>Opštim uslovima putovanja uređuju se prava i obaveze organizatora putovanja i prava i obaveze putnika.</p>			
40	<p>For the insolvency protection to be effective, it should cover the foreseeable amounts of payments affected by the organiser's insolvency and, where applicable, the foreseeable cost for repatriations. This means that the protection should be sufficient to cover all foreseeable payments made by or on behalf of travellers in respect of packages in peak season, taking into account the period between receiving such payments and the completion of the trip or holiday, as</p>	<p>Član 58.</p>	<p>Garancijom putovanja usled insolventnosti organizatora putovanja posebno se obezbeđuju troškovi nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska u zemlji i inostranstvu, kao i sva nastala potraživanja putnika.</p> <p>Garancijom putovanja radi naknade štete obezbeđuje se naknada štete koja se prouzrokuje putniku neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja.</p>	<p>PU</p>		

	<p>well as, where applicable, the foreseeable cost for repatriations. That will generally mean that the security has to cover a sufficiently high percentage of the organiser's turnover in respect of packages, and may depend on factors such as the type of packages sold, including the mode of transport, the travel destination, and any legal restrictions or the organiser's commitments regarding the amounts of pre-payments he may accept and their timing before the start of the package. Whereas the necessary cover may be calculated on the basis of the most recent business data, for instance the turnover achieved in the last business year, organisers should be obliged to adapt the insolvency protection in the event of increased risks, including a significant increase in the sale of packages. However, effective insolvency protection should not have to take into account highly remote risks, for instance the simultaneous insolvency of several of the largest organisers, where to do so would disproportionately affect the cost of the protection, thus hampering its effectiveness. In such cases the guarantee for refunds may be limited.</p>	<p>Član 59.</p> <p>Član 60.</p> <p>Član 61.</p>	<p>Korisnik garancije putovanja je lice koje u skladu sa ovim zakonom ima pravo na naknadu troškova i to:</p> <p>1) lice koje je izmirilo troškove nužnog smeštaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mesto polaska;</p> <p>2) putnik u slučaju neispunjenja, delimičnog ispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza organizatora putovanja, koje su određene opštim uslovima i programom putovanja.</p> <p>Garanciju putovanja u propisanom iznosu, organizator putovanja mora da ima za sve vreme trajanja licence.</p> <p>Garancijom putovanja ne mogu se ograničiti prava lica iz člana 59. ovog zakona na naknadu u skladu sa ovim zakonom.</p> <p>Sva turistička putovanja prodana u periodu trajanja licence i izdate garancije putovanja obezbeđuju se iz te garancije, bez obzira na period realizacije turističkog putovanja.</p> <p>Ministar bliže propisuje vrstu, visinu i uslove garancije putovanja, način aktiviranja, kao i druge uslove koje mora da ispuni organizator putovanja.</p> <p>Opštim uslovima putovanja uređuju se prava i obaveze organizatora putovanja i prava i obaveze putnika.</p>			
41	<p>Given the differences in national law and practice regarding the parties to a package travel contract and the receipt of payments made by or on behalf of travellers, Member States should be allowed to require retailers to take out insolvency protection as well.</p>			NP		
42	<p>In line with Directive 2006/123/EC, it is appropriate to lay down rules so as to prevent insolvency protection obligations from acting as an obstacle</p>			NP		

	to the free movement of services and the freedom of establishment. Therefore, Member States should be obliged to recognise insolvency protection under the law of the Member State of establishment. In order to facilitate the administrative cooperation and supervision of organisers and, where applicable, retailers which are operating in different Member States with regard to insolvency protection, Member States should be obliged to designate central contact points.					
43	Traders facilitating linked travel arrangements should be obliged to inform travellers that they are not buying a package and that individual travel service providers are solely responsible for the proper performance of their contracts. Traders facilitating linked travel arrangements should, in addition, be obliged to provide insolvency protection for the refund of payments they receive and, insofar as they are responsible for the carriage of passengers, for the travellers' repatriation, and should inform travellers accordingly. Traders responsible for the performance of the individual contracts forming part of a linked travel arrangement are subject to general Union consumer protection legislation and sector-specific Union legislation.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
44	When laying down rules on insolvency protection schemes in relation to packages and linked travel arrangements, Member States should not be prevented from taking into account the special situation of smaller companies while ensuring the same level of protection for travellers.			NP		
45	Travellers should be protected in	Član 67. stav 1. tačka 16)	Turistička agencija je dužna da:	PU		

	relation to errors occurring in the booking process of packages and linked travel arrangements.		16) na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obaveštava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl.;			
46	It should be confirmed that travellers may not waive rights stemming from this Directive and that organisers or traders facilitating linked travel arrangements may not escape from their obligations by claiming that they are simply acting as a travel service provider, an intermediary, or in any other capacity.			NP		
47	Member States should lay down rules on penalties for infringements of national provisions transposing this Directive and ensure that they are implemented. Those penalties should be effective, proportionate and dissuasive.			NP		
48	The adoption of this Directive makes it necessary to adapt certain Union consumer protection legislative acts. In particular, it should be clarified that Regulation (EC) No 2006/2004 of the European Parliament and of the Council (1) applies to infringements of this Directive. Also, taking into account the fact that Directive 2011/83/EU of the European Parliament and the Council (2) in its current form does not apply to contracts covered by Directive 90/314/EEC, it is necessary to amend Directive 2011/83/EU to ensure that it continues to apply to individual travel services that form part of a linked travel arrangement, insofar as those individual services are not otherwise excluded from the scope of Directive 2011/83/EU, and that certain consumer rights laid down in that Directive also apply to packages..			NP		
49	This Directive is without prejudice to			NP		

	rules on the protection of personal data laid down in Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council (3) and to the Union rules on private international law, including Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council					
50	It should be clarified that the regulatory requirements of this Directive on insolvency protection and information in relation to linked travel arrangements should also apply to traders not established in a Member State which by any means direct their activities within the meaning of Regulation (EC) No 593/2008 and Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council to one or more Member States.			NP		
51	Since the objective of this Directive, namely to contribute to the proper functioning of the internal market and to the achievement of a high and as uniform as possible level of consumer protection, cannot be sufficiently achieved by the Member States, but can rather, by reason of its scale, be better achieved at Union level, the Union may adopt measures, in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on European Union. In accordance with the principle of proportionality, as set out in that Article, this Directive does not go beyond what is necessary in order to achieve that objective.			NP		
52	This Directive respects the fundamental rights and observes the principles recognised by the Charter of Fundamental Rights of the European Union. This Directive, in particular, respects the freedom to			NP		

	conduct a business laid down in Article 16 of the Charter, while ensuring a high level of consumer protection within the Union, in accordance with Article 38 of the Charter.					
53	In accordance with the Joint Political Declaration of 28 September 2011 of Member States and the Commission on explanatory documents (1), Member States have undertaken to accompany, in justified cases, the notification of their transposition measures with one or more documents explaining the relationship between the components of a directive and the corresponding parts of national transposition instruments. With regard to this Directive, the legislator considers the transmission of such documents to be justified.			NP		
54	Directive 90/314/EEC should therefore be repealed,			NP		
CHAPTER I Article 1	Subject matter The purpose of this Directive is to contribute to the proper functioning of the internal market and to the achievement of a high and as uniform as possible level of consumer protection by approximating certain aspects of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States in respect of contracts between travellers and traders relating to package travel and linked travel arrangements.			NP		
2.1.	This Directive applies to packages offered for sale or sold by traders to travellers and to linked travel arrangements facilitated by traders for travellers.			NP		
2.2.	This Directive does not apply to: (a) packages and linked travel arrangements covering a period of less than 24 hours unless overnight accommodation is included;	Član 3. tačka 8)	Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje: <i>izlet</i> je kombinacija dve ili više turističkih usluga (prevoz i druge turističke usluge), koje je utvrdila turistička agencija samostalno ili po zahtevu putnika,	PU		

	<p>(b) packages offered, and linked travel arrangements facilitated, occasionally and on a not-for-profit basis and only to a limited group of travellers;</p> <p>(c) packages and linked travel arrangements purchased on the basis of a general agreement for the arrangement of business travel between a trader and another natural or legal person who is acting for purposes relating to his trade, business, craft or profession.</p>	<p>Član 84.</p> <p>Član 85.</p>	<p>u trajanju kraćem od 24 sata, koja ne uključuje noćenje, a koje turistička agencija prodaje po jedinstvenoj ceni;</p> <p>Sindikalne organizacije, udruženja penzionera, ferijalne, studentske, izviđačke i planinarske organizacije i ustanove socijalne i dečje zaštite, kao i druga udruženja i organizacije (u daljem tekstu: organizacija), mogu samo za svoje članove, odnosno korisnike, u skladu sa svojim statutom, organizovati putovanje za sopstvene potrebe ili izlet (u daljem tekstu: putovanje), bez svrhe sticanja dobiti. Organizacija je dužna da utvrdi godišnji plan putovanja (u daljem tekstu: plan putovanja) i dostavi ga turističkoj inspekciji, u roku od sedam dana, od dana usvajanja. Plan putovanja koji nije dostavljen turističkoj inspekciji smatraće se kao da nije ni donet. Plan putovanja aktom usvaja nadležni organ organizacije, utvrđen statutom.</p> <p>Organizacija koja je utvrdila plan putovanja dužna je da istovremeno sa planom putovanja dostavi turističkoj inspekciji osnivački akt i statut, podatke o broju članova, dokaz o upisu u odgovarajući registar, odnosno evidenciju, kao i akt iz člana 84. stava 4. ovog zakona.</p> <p>U slučaju promene plana putovanja organizacija je dužna da novi plan putovanja dostavi turističkoj inspekciji najkasnije pet dana od dana usvajanja tog plana.</p> <p>U slučaju promene dokumenata i podataka iz stava 1. ovog člana organizacija je dužna da nova dokumenta i podatke dostavi turističkoj inspekciji najkasnije pet dana od dana nastanka promene.</p> <p>Organizacija može da realizuju samo ona putovanja koja su predviđena planom putovanja i kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni osnivačkim aktom, odnosno</p>				
--	--	---------------------------------	--	--	--	--	--

		<p>Član 86.</p>	<p>statutom. Organizacija je dužna da svako putovanje prijavi turističkoj inspekciji, najkasnije pet radnih dana pre otpočinjanja putovanja. Uz prijavu iz stava 2. ovog člana organizacija je u obavezi da dostavi program putovanja sa bitnim elementima iz člana 72. stav 1. ovog zakona, spisak putnika sa dokazom o članstvu i dr. Organizacija je dužna da u programu putovanja posebno uokviri obaveštenje da za putovanje nije obezbeđena zaštita u pogledu garancija putovanja. Putovanje se ne može javno oglašavati i reklamirati, osim davanja obaveštenja članovima odnosno korisnicima.</p> <p>Organizacija je dužna da vodi evidenciju ugovora i podataka iz ugovora zaključenih sa trećim licima kojima je povereno izvršenje usluga prevoza, smeštaja, usluga turističkih profesija i drugih usluga iz programa putovanja. Organizacija je dužna da za svako putovanje vodi i evidenciju koja naročito sadrži:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) podatke o putniku (ime, prezime, broj članske karte sa datumom izdavanja i dr.); 2) mesto, datum i vreme početka i završetka putovanja, opis odredišta putovanja i periode boravka sa datumima; 3) podatke o vrsti prevoza i svojstvima prevoznog sredstva koje se koristi; 4) podatke o smeštajnom objektu (vrsta i naziv, lokacija i kategorija prema važećim propisima zemlje u kojoj se objekat nalazi i sadržaje koje objekat ima); 5) podatke o broju noćenja, vrsti i broju usluga i ukupnom broju dana putovanja; 6) prodajnu cenu putovanja sa uslugama, koje su obuhvaćene tom cenom; 7) cenu onih fakultativnih usluga, koje nisu obuhvaćene prodajnom cenom; 8) način i dinamiku plaćanja putovanja; 			
--	--	-----------------	--	--	--	--

			<p>9) cilj i svrhu putovanja, usaglašeni sa aktom o osnivanju, odnosno statutom.</p> <p>Evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana vode se po načelima urednosti i tačnosti, na način koji ne dozvoljava brisanje unetih podataka i kojim se omogućava uvid u podatke po hronološkom redu.</p> <p>Ugovori i dokumentacija iz stava 1. ovog člana moraju biti na srpskom jeziku.</p> <p>Izuzetno od stava 3. ovog člana ugovori i dokumentacija mogu biti na stranom jeziku, ali je organizacija dužna da na zahtev organa obezbedi njihov prevod.</p> <p>Podaci sadržani u ugovoru iz stava 1. ovog člana moraju biti istiniti.</p> <p>Dokumentacija iz st. 1. i 2. ovog člana može se čuvati na trajnom nosaču zapisa.</p> <p>Putovanje koje nije u planu putovanja ili podaci o putovanju koji nisu evidentirani na način iz člana 87. st. 1. i 2. ovog zakona, a imaju elemente turističkog putovanja u smislu ovog zakona smatraće se turističkim putovanjem, za čije je organizovanje i realizovanje potrebna licenca iz člana 54. ovog zakona.</p>			
		Član 88.				
2.3.	This Directive does not affect national general contract law such as the rules on the validity, formation or effect of a contract, insofar as general contract law aspects are not regulated in this Directive.			NP		
3.1.	For the purposes of this Directive, the following definitions apply: 'travel service' means: (a) carriage of passengers; (b) accommodation which is not intrinsically part of carriage of	Član 103.	<p>Uslugom iznajmljivanja motornog vozila smatra se iznajmljivanje motornog vozila A i B kategorije bez vozača (rent-a-car).</p> <p>Posebna vrsta iznajmljivanja motornog vozila je iznajmljivanje motornog vozila B kategorije sa</p>	DU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

	<p>passengers and is not for residential purposes;</p> <p>(c) rental of cars, other motor vehicles within the meaning of Article 3(11) of Directive 2007/46/EC of the European Parliament and of the Council (1), or motorcycles requiring a Category A driving license in accordance with point (c) of Article 4(3) of Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council (2);</p> <p>(d) any other tourist service not intrinsically part of a travel service within the meaning of points (a), (b) or (c);</p>		<p>uslugama vozača (limo service).</p>			
3.2.	<p>‘package’ means a combination of at least two different types of travel services for the purpose of the same trip or holiday, if: (a) those services are combined by one trader, including at the request of or in accordance with the selection of the traveller, before a single contract on all services is concluded; or (b) irrespective of whether separate contracts are concluded with individual travel service providers, those services are: (i) purchased from a single point of sale and those services have been selected before the traveller agrees to pay, (ii) offered, sold or charged at an inclusive or total price, (iii) advertised or sold under the term ‘package’ or under a similar term, (iv) combined after the conclusion of a contract by which a trader entitles the traveller to choose among a selection of different types of travel services, or (v) purchased from separate traders through linked online booking processes where the traveller’s name, payment details and e-mail address are transmitted from the trader with whom the first contract is concluded</p>	<p>Član 3. tačka 42)</p> <p>Član 65.</p>	<p><i>turističko putovanje</i> jeste kombinacija dve ili više turističkih usluga (prevoz, smeštaj i druge turističke usluge), koje je utvrdio ili pripremio organizator putovanja samostalno ili po zahtevu putnika, u trajanju dužem od 24 sata ili u kraćem trajanju ako uključuje jedno noćenje, kao i jedno ili više noćenja koji uključuje samo uslugu smeštaja u određenom terminu ili vremenskom trajanju koje se prodaje po jedinstvenoj ceni;</p> <p>Turistička agencija koja prodaje uslugu putniku elektronskim putem posluje u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje elektronska trgovina.</p> <p>Turistička agencija iz stava 1. ovog člana dužna je da ispuni posebne uslove, kao i da elektronsku prodaju turističkog putovanja, izleta i drugih usluga u turizmu vrši na propisan način.</p> <p>Turistička agencija iz stava 2. ovog člana mora da ima registrovan nacionalni internet domen Republike Srbije preko koga prodaje usluge.</p> <p>Turistička agencija iz stava 1. ovog člana na svojoj internet stranici, odnosno web prezentaciji mora vidno da objavi sledeće podatke:</p> <p>1) poslovno ime i matični broj;</p>	DU		<p>Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača</p>

	to another trader or traders and a contract with the latter trader or traders is concluded at the latest 24 hours after the confirmation of the booking of the first travel service. A combination of travel services where not more than one type of travel service as referred to in point (a), (b) or (c) of point 1 is combined with one or more tourist services as referred to in point (d) of point 1 is not a package if the latter services: (a) do not account for a significant proportion of the value of the combination and are not advertised as and do not otherwise represent an essential feature of the combination; or (b) are selected and purchased only after the performance of a travel service as referred to in point (a), (b) or (c) of point 1 has started;		<ol style="list-style-type: none"> 2) adresu, sedište, odnosno ogranak ili izdvojeno mesto; 3) kontakt podatke (telefon, imajl adresa i dr.); 4) broj licence; 5) garanciju putovanja, osiguravača, rok važenja garancije (skadenca); 6) opšte uslove putovanja; 7) program putovanja koji se prodaje, sa propisanim elementima; 8) ime i prezime i kontakt lica zaduženog za prijem reklamacije; 9) broj tekućeg računa turističke agencije. <p>Ako turistička agencija posredstvom društvenih mreža, drugih sajtova i sl., daje obaveštenje o turističkom putovanju, izletu i drugim uslugama koje pruža, dužna je da ispuni uslove iz stava 4. ovog člana.</p> <p>Ministar propisuje posebne uslove koje treba da ispuni turistička agencija koja prodaje usluge posredstvom interneta, kao i način elektronske prodaje turističkog putovanja, izleta i drugih usluga u turizmu.</p>			
3.3.	‘package travel contract’ means a contract on the package as a whole or, if the package is provided under separate contracts, all contracts covering travel services included in the package;			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
3.4.	‘start of the package’ means the beginning of the performance of travel services included in the package;			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
3.5.	‘linked travel arrangement’ means at			NU		Biće regulisano novim

	<p>least two different types of travel services purchased for the purpose of the same trip or holiday, not constituting a package, resulting in the conclusion of separate contracts with the individual travel service providers, if a trader facilitates: (a) on the occasion of a single visit or contact with his point of sale, the separate selection and separate payment of each travel service by travellers; or</p> <p>(b) in a targeted manner, the procurement of at least one additional travel service from another trader where a contract with such other trader is concluded at the latest 24 hours after the confirmation of the booking of the first travel service. Where not more than one type of travel service as referred to in point (a), (b) or (c) of point 1 and one or more tourist services as referred to in point (d) of point 1 are purchased, they do not constitute a linked travel arrangement if the latter services do not account for a significant proportion of the combined value of the services and are not advertised as, and do not otherwise represent, an essential feature of the trip or holiday.</p>					Zakonom o zaštiti potrošača
3.6.	‘traveller’ means any person who is seeking to conclude a contract, or is entitled to travel on the basis of a contract concluded, within the scope of this Directive;	Član 3. tačka 19)	<i>putnik</i> je lice koje kupuje ili za čiji račun se kupuje, odnosno lice koje koristi turističko putovanje ili izlet, kao i drugu turističku uslugu;	PU		
3.7.	‘trader’ means any natural person or any legal person, irrespective of whether privately or publicly owned, who is acting, including through any other person acting in his name or on his behalf, for purposes relating to his trade, business, craft or profession in relation to contracts covered by this Directive, whether acting in the			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 5. tačka 2)

	capacity of organiser, retailer, trader facilitating a linked travel arrangement or as a travel service provider;					
3.8.	'organiser' means a trader who combines and sells or offers for sale packages, either directly or through another trader or together with another trader, or the trader who transmits the traveller's data to another trader in accordance with point (b)(v) of point 2;	<p>Član 49. stav1. tačka 1)</p> <p>Član 52.</p>	<p>Prema vrsti poslova koje obavljaju turističke agencije mogu biti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) turistička agencija organizator turističkog putovanja (u daljem tekstu: organizator putovanja). <p>Turistička agencija obavlja poslove:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) organizovanja, realizovanja i prodaje turističkih putovanja u zemlji i u inostranstvu; 2) organizovanja, realizovanja i prodaje putovanja učenika i studenata u inostranstvo radi učenja stranog jezika ili stručnog usavršavanja sa mogućnošću obavljanja privremenih i povremenih poslova; 3) prodaje i posredovanja u prodaji turističkih putovanja; 4) prihvata, prevoza i transfera putnika; 5) organizovanja izleta, turističkih razgledanja, zabavnih programa i slično, kao i posredovanja u organizovanju skupova, sajmova, manifestacija i sportskih priredbi; 6) pružanja, odnosno, posredovanja u pružanju usluga turističkih vodiča, turističkih pratilaca, lokalnih turističkih vodiča i turističkih animatora; 7) pribavljanja putnih isprava, rezervacije i prodaje putnih karata u ime i za račun domaćih i stranih prevoznika; 8) rezervacije turističkih, ugostiteljskih i drugih usluga u vezi sa putovanjem i boravkom putnika; 9) posredovanja u prodaji ugostiteljskih ili turističkih usluga; 10) posredovanja u iznajmljivanju motornih vozila; 11) rezervacije i prodaje karata za sportske, kulturne i druge priredbe i manifestacije; 12) zastupanja u osiguranju putnika i prtljaga u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje; 	PU		

		Član 53. st. 1. i 2.	<p>13) prodaje turističkih publikacija i drugo; 14) zamene strane valute (menjačke poslove); 15) druge poslove uobičajene u turističkom prometu.</p> <p>Organizator putovanja može da obavlja poslove iz člana 52. stav 1. ovog zakona, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom.</p> <p>Organizator putovanja može da obavlja poslove iz člana 52. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona, ako ima licencu za organizovanje turističkog putovanja.</p>			
3.9.	'retailer' means a trader other than the organiser who sells or offers for sale packages combined by an organiser;	<p>Član 49. stav1. tačka 2)</p> <p>Član 52. tač. 3) do 15)</p>	<p>Prema vrsti poslova koje obavljaju turističke agencije mogu biti:</p> <p>2) turistička agencija posrednik u prodaji turističkog putovanja (u daljem tekstu: posrednik).</p> <p>Turistička agencija obavlja poslove:</p> <p>3) prodaje i posredovanja u prodaji turističkih putovanja; 4) prihvata, prevoza i transfera putnika; 5) organizovanja izleta, turističkih razgledanja, zabavnih programa i slično, kao i posredovanja u organizovanju skupova, sajmova, manifestacija i sportskih priredbi; 6) pružanja, odnosno, posredovanja u pružanju usluga turističkih vodiča, turističkih pratilaca, lokalnih turističkih vodiča i turističkih animatora; 7) pribavljanja putnih isprava, rezervacije i prodaje putnih karata u ime i za račun domaćih i stranih prevoznika; 8) rezervacije turističkih, ugostiteljskih i drugih usluga u vezi sa putovanjem i boravkom putnika; 9) posredovanja u prodaji ugostiteljskih ili turističkih usluga; 10) posredovanja u iznajmljivanju motornih vozila; 11) rezervacije i prodaje karata za sportske, kulturne i</p>	PU		

		Član 53. stav 3.	<p>druge priredbe i manifestacije; 12) zastupanja u osiguranju putnika i prtljaga u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje; 13) prodaje turističkih publikacija i drugo; 14) zamene strane valute (menjačke poslove); 15) druge poslove uobičajene u turističkom prometu.</p> <p>Posrednik može da obavlja poslove iz člana 52. stav 1. tač. 3) do 15) ovog zakona, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom.</p>			
3.10.	'establishment' means establishment as defined in point 5 of Article 4 of Directive 2006/123/EC;			NP		
3.11.	'durable medium' means any instrument which enables the traveller or the trader to store information addressed personally to him in a way accessible for future reference for a period of time adequate for the purposes of the information and which allows the unchanged reproduction of the information stored;	Član 3. tačka 25)	<i>trajni nosač zapisa</i> jeste sredstvo koje omogućava da davalac usluge ili korisnik usluge sačuva elektronske podatke koji su namenjeni korisniku usluge, da tim podacima može da se pristupi i da se reprodukuju u neizmenjenom obliku, u periodu koji odgovara svrsi čuvanja podataka.	PU		
3.12.	'unavoidable and extraordinary circumstances' means a situation beyond the control of the party who invokes such a situation and the consequences of which could not have been avoided even if all reasonable measures had been taken;			NU		Zakonom o zaštiti potrošača član 99. stav 4. i 5.
3.13.	'lack of conformity' means a failure to perform or improper performance of the travel services included in a			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

	package;					
3.14.	'minor' means a person below the age of 18 years;			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
3.15.	'point of sale' means any retail premises, whether movable or immovable, or a retail website or similar online sales facility, including where retail websites or online sales facilities are presented to travellers as a single facility, including a telephone service;			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
3.16.	'repatriation' means the traveller's return to the place of departure or to another place the contracting parties agree upon.	Član 68. tačka 10)	Organizator putovanja je dužan da: 10) obezbedi povratak putnika na određište;	PU		
Article 4.	Unless otherwise provided for in this Directive, Member States shall not maintain or introduce, in their national law, provisions diverging from those laid down in this Directive, including more or less stringent provisions which would ensure a different level of traveller protection.			NP		
CHAPTER II Article 5.1.	INFORMATION OBLIGATIONS AND CONTENT OF THE PACKAGE TRAVEL CONTRACT 1. Member States shall ensure that, before the traveller is bound by any package travel contract or any corresponding offer, the organiser and, where the package is sold through a retailer, also the retailer shall provide the traveller with the standard information by means of the relevant form as set out in Part A or Part B of Annex I, and, where applicable to the package, with the following information: (a) the main characteristics of the travel services: (i) the travel			NU		Član 93. Zakon o zaštiti potrošača

	<p>destination(s), itinerary and periods of stay, with dates and, where accommodation is included, the number of nights included; (ii) the means, characteristics and categories of transport, the points, dates and time of departure and return, the duration and places of intermediate stops and transport connections. Where the exact time is not yet determined, the organiser and, where applicable, the retailer shall inform the traveller of the approximate time of departure and return; (iii) the location, main features and, where applicable, tourist category of the accommodation under the rules of the country of destination; (iv) the meal plan; (v) visits, excursion(s) or other services included in the total price agreed for the package; (vi) where it is not apparent from the context, whether any of the travel services will be provided to the traveller as part of a group and, if so, where possible, the approximate size of the group; (vii) where the traveller's benefit from other tourist services depends on effective oral communication, the language in which those services will be carried out; and (viii) whether the trip or holiday is generally suitable for persons with reduced mobility and, upon the traveller's request, precise information on the suitability of the trip or holiday taking into account the traveller's needs;</p> <p>(b) the trading name and geographical address of the organiser and, where applicable, of the retailer, as well as their telephone number and, where applicable, e-mail address;</p> <p>(c) the total price of the package inclusive of taxes and, where applicable, of all additional fees,</p>					
--	--	--	--	--	--	--

	<p>charges and other costs or, where those costs cannot reasonably be calculated in advance of the conclusion of the contract, an indication of the type of additional costs which the traveller may still have to bear;</p> <p>(d) the arrangements for payment, including any amount or percentage of the price which is to be paid as a down payment and the timetable for payment of the balance, or financial guarantees to be paid or provided by the traveller;</p> <p>(e) the minimum number of persons required for the package to take place and the time-limit, referred to in point (a) of Article 12(3), before the start of the package for the possible termination of the contract if that number is not reached;</p> <p>(f) general information on passport and visa requirements, including approximate periods for obtaining visas and information on health formalities, of the country of destination;</p> <p>(g) information that the traveller may terminate the contract at any time before the start of the package in return for payment of an appropriate termination fee, or, where applicable, the standardised termination fees requested by the organiser, in accordance with Article 12(1);</p> <p>(h) information on optional or compulsory insurance to cover the cost of termination of the contract by the traveller or the cost of assistance, including repatriation, in the event of accident, illness or death. For package travel contracts concluded by telephone, the organiser and, where applicable, the retailer shall provide the traveller with the standard</p>					
--	--	--	--	--	--	--

	information set out in Part B of Annex I, and the information set out in points (a) to (h) of the first subparagraph.					
5.2.	2. With reference to packages as defined in point (b)(v) of point 2 of Article 3 the organiser and the trader to whom the data are transmitted shall ensure that each of them provides, before the traveller is bound by a contract or any corresponding offer, the information set out in points (a) to (h) of the first subparagraph of paragraph 1 of this Article in so far as it is relevant for the respective travel services they offer. The organiser shall also provide, at the same time, the standard information by means of the form set out in Part C of Annex I.			NU		Član 93. Zakon o zaštiti potrošača
5.3.	3. The information referred to in paragraphs 1 and 2 shall be provided in a clear, comprehensible and prominent manner. Where such information is provided in writing, it shall be legible.			NU		Član 93. Zakon o zaštiti potrošača
Article 6.1.	<p>Binding character of pre-contractual information and conclusion of the package travel contract</p> <p>1. Member States shall ensure that the information provided to the traveller pursuant to points (a), (c), (d), (e) and (g) of the first subparagraph of Article 5(1) shall form an integral part of the package travel contract and shall not be altered unless the contracting parties expressly agree otherwise. The organiser and, where applicable, the retailer shall communicate all changes to the pre-contractual information to the traveller in a clear, comprehensible and prominent manner before the conclusion of the package travel contract.</p>	Član 67. stav 1. tačka 16)	Turistička agencija je dužna da: 16) na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obavještava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl.;	PU		

6.2.	<p>2.If the organiser and, where applicable, the retailer has not complied with the information requirements on additional fees, charges or other costs as referred to in point (c) of the first subparagraph of Article 5(1) before the conclusion of the package travel contract, the traveller shall not bear those fees, charges or other costs.</p>	Član 75.	<p>Prilikom prodaje turističkog putovanja turistička agencija može ponuditi putniku osiguranje od posledica nesrećnog slučaja i bolesti, oštećenja i gubitka prtljaga, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vreme trajanja turističkog putovanja, osiguranje od otkaza putovanja, kao i druge vidove osiguranja putnika.</p> <p>U slučaju iz stava 1. ovog člana turistička agencija je dužna da putniku da punu informaciju o uslovima i ceni osiguranja.</p> <p>Turistička agencija koja zaključi polisu osiguranja ne može od putnika da naplati iznos premije osiguranja uvećan za iznos provizije.</p> <p>Turistička agencija je dužna da u slučaju iz st. 1, 2. i 3. ovog člana postupi saglasno odredbama zakona kojim se uređuje oblast osiguranja.</p>	PU		
Article 7.1.	<p>Content of the package travel contract and documents to be supplied before the start of the package</p> <p>1.Member States shall ensure that package travel contracts are in plain and intelligible language and, in so far as they are in writing, legible. At the conclusion of the package travel contract or without undue delay thereafter, the organiser or retailer shall provide the traveller with a copy or confirmation of the contract on a durable medium. The traveller shall be entitled to request a paper copy if the package travel contract has been concluded in the simultaneous physical presence of the parties. With respect to off-premises contracts as defined in point 8 of Article 2 of Directive 2011/83/EU, a copy or confirmation of the package travel contract shall be provided to the traveller on paper or, if the traveller agrees, on another durable medium.</p>	<p>Član 70.</p> <p>Član 74.</p> <p>Član 76. stav 1.</p>	<p>Opšti uslovi putovanja se utvrđuju u skladu sa ovim zakonom, a na pitanja koja nisu posebno uređena ovim zakonom shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje zaštita potrošača i zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.</p> <p>Tekst ugovora o putovanju, odnosno opšti uslovi putovanja, program putovanja i potvrda o putovanju, moraju da budu štampani slovniim znacima i brojevima koji su jednake veličine ali ne manjim od standardne veličine 12.</p> <p>Turistička agencija je dužna da sva dokumenta iz ugovora o putovanju uruči putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa, uz potvrdu putnika o prijemu tih dokumenata (potpisom ili elektronskim putem).</p>	PU		

7.2.	<p>2.The package travel contract or confirmation of the contract shall set out the full content of the agreement which shall include all the information referred to in points (a) to (h) of the first subparagraph of Article 5(1) and the following information: (a) special requirements of the traveller which the organiser has accepted; (b) information that the organiser is: (i) responsible for the proper performance of all travel services included in the contract in accordance with Article 13; and (ii) obliged to provide assistance if the traveller is in difficulty in accordance with Article 16; (c) the name of the entity in charge of the insolvency protection and its contact details, including its geographical address, and, where applicable, the name of the competent authority designated by the Member State concerned for that purpose and its contact details; (d) the name, address, telephone number, e-mail address and, where applicable, the fax number of the organiser's local representative, of a contact point or of another service which enables the traveller to contact the organiser quickly and communicate with him efficiently, to request assistance when the traveller is in difficulty or to complain about any lack of conformity perceived during the performance of the package; (e) information that the traveller is required to communicate any lack of conformity which he perceives during the performance of the package in accordance with Article 13(2); (f) where minors, unaccompanied by a parent or another authorised person, travel on the basis of a package travel contract which includes accommodation, information enabling direct contact with the minor</p>	<p>Član 71.</p>	<p>Opštim uslovima putovanja uređuju se prava i obaveze organizatora putovanja i prava i obaveze putnika.</p> <p>Opšti uslovi putovanja sadrže:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pravo organizatora putovanja na naknadu stvarnih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vreme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor; 2) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik obezbedio odgovarajuću zamenu ili je zamenu našao sam organizator; 3) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik blagovremeno, pre roka predviđenog opštim uslovima putovanja, otkazao turističko putovanje; 4) odgovornost organizatora putovanja kada izvršenje usluga iz programa putovanja poveri trećim licima; 5) prava putnika za slučaj otkaza putovanja; 6) uslove za izmenu ugovora o putovanju, pre otpočinjanja putovanja; 7) podatke o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja; 8) postupak, rokove i obaveze organizatora putovanja u vezi sa reklamacijom putnika zbog otkaza putovanja, neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja. 	<p>PU</p>		<p>Zakon o zaštiti potrošača član 93. stav 3.</p>
------	--	-----------------	---	-----------	--	---

	<p>or the person responsible for the minor at the minor's place of stay; (g) information on available in-house complaint handling procedures and on alternative dispute resolution ('ADR') mechanisms pursuant to Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council (1), and, where applicable, on the ADR entity by which the trader is covered and on the online dispute resolution platform pursuant to Regulation (EU) No 524/2013 of the European Parliament and of the Council (2); (h) information on the traveller's right to transfer the contract to another traveller in accordance with Article 9.</p>	<p>Član 72.</p>	<p>Izuzetno od stava 2. tačka 2) ovog člana ako lice kome je poverena usluga prevoza zahteva naknadu za promenu imena putnika ili poništavanje karte i izdavanje nove, organizator putovanja ima pravo i na naknadu tih troškova.</p> <p>Pravo na naknadu iz stava 3. ovog člana organizator putovanja ostvaruje samo u slučaju kada se ti troškovi obrazloženo dokumentuju.</p> <p>Podaci o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja iz stave 2. tačke 7) ovog člana moraju biti posebno uokvireni.</p> <p>U slučaju izmene bitnih elemenata ugovora o putovanju, koje je putnik prihvatio, turistička agencija je dužna da nova dokumenta ugovora o putovanju uruči putniku na način propisan članom 76. stav 1. ovog zakona, uz potvrdu prijema.</p> <p>Dokumenta iz stava 6. ovog člana, smatraće se novim ugovorom o putovanju.</p> <p>Program putovanja turističke agencije sadrži informacije o svim elementima turističkog putovanja i to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) redni broj i naziv programa putovanja iz propisane evidencije; 2) naziv organizatora putovanja, poslovno ime i sedište; 3) broj licence; 4) mesto, datum i vreme početka i završetka putovanja, opis odredišta putovanja i periode boravka sa datumima ako je boravak u delovima; 5) podatke o vrsti prevoza i svojstvima prevoznog sredstva koje se koristi; 6) podatke o smeštajnom objektu (vrsta, naziv 			
--	---	-----------------	--	--	--	--

			<p>i kategorija prema važećim propisima zemlje u kojoj se objekat nalazi, sadržaje koje objekat ima i dr.);</p> <p>7) podatke o smeštajnoj jedinici (soba, studio, apartman,) opremljenost, nivo komfora i usluga, kao i ostale karakteristike;</p> <p>8) podatke o broju i vrsti ležaja u smeštajnoj jedinici, kao i druge karakteristike uslova smeštaja;</p> <p>9) podatke o broju noćenja, vrsti i broju usluga i ukupnom broju dana turističkog putovanja;</p> <p>10) broj, vrstu i način usluživanja obroka;</p> <p>11) prodajnu cenu turističkog putovanja sa uslugama, koje su obuhvaćene tom cenom;</p> <p>12) cenu onih fakultativnih usluga, koje nisu obuhvaćene prodajnom cenom;</p> <p>13) način i dinamiku plaćanja;</p> <p>14) posebne obaveze putnika koje su uslov za realizaciju putovanja (zdravstvene, carinske i granične formalnosti, administrativne i vizne, kao i dokumenta i rokovi neophodni za pribavljanje viza i sl.);</p> <p>15) minimalni broj putnika, ako je to uslov za realizaciju putovanja i krajnji rok za obaveštavanje putnika za slučaj otkazivanja.</p> <p>Turistička agencija je u obavezi da nakon izrade programa putovanja iz stava 1. ovog člana isti numeriče, overi i odloži po hronološkom redu u poseban registar.</p> <p>Prilikom izrade dokumenta, koji pod istim nazivom i</p>			
--	--	--	--	--	--	--

		<p>Član 73.</p>	<p>za istu destinaciju sadrži više različitih programa putovanja u pogledu vrste smeštajnog objekta, uslova smeštajne jedinice, prevoznog sredstva, termina i dr. numeracija se može vršiti istim brojem.</p> <p>Poseban registar iz stava 2. ovog člana može se voditi na način propisan članom 67. stav 6. ovog zakona.</p> <p>Turistička agencija nakon prodatog turističkog putovanja u programu putovanja ne može da vrši izmene elemenata iz stava 1. ovog člana.</p> <p>Naziv turističkog putovanja ne može da sadrži reči iz programa putovanja koje se odnose na fakultativnu uslugu.</p> <p>Ako usluga iz programa turističkog putovanja (prisustvo umetničkim, kulturnim, sportskim i drugim manifestacijama) čini svrhu putovanja, turistička agencija je u obavezi da obezbedi izvršenje usluge.</p> <p>Turistička agencija može putniku da stavi na raspolaganje brošuru, koja mora da sadrži istinite podatke.</p> <p>Turistička agencija je u obavezi da prilikom prodaje turističkog putovanja pored opštih uslova putovanja i programa putovanja putniku uruči potvrdu o putovanju.</p> <p>Potvrda o putovanju, pored podataka o organizatoru putovanja (naziv, poslovno ime, sedište, broj licence i sl.), sadrži podatke o putniku (ime, prezime, adresa, kontakt telefon i sl.), destinaciji, nazivu smeštajnog objekta, datumu početka i završetka putovanja, broju noćenja, vrsti i broju usluga, ukupnom broju dana turističkog putovanja, podatke o vrsti prevoza, prodajnoj ceni, kao i ceni onih usluga koje ne čine obavezni element programa putovanja i dr.</p> <p>Potvrda o putovanju sadrži mesto, datum izdavanja, kao i potpise ugovornih strana.</p> <p>Potvrda o putovanju mora da sadrži i podatke o garanciji putovanja sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje.</p>			
--	--	-----------------	---	--	--	--

		Član 76. stav 2.	Pre otpočinjanja turističkog putovanja turistička agencija je u obavezi da putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa da podatke o licu na destinaciji ovlašćenom za pružanje obavještenja i uputstava i zaštite prava putnika za sve vreme trajanja turističkog putovanja (ime i prezime, kontakt telefon, e-mail adresa i dr.), odnosno kontakt podatke o lokalnom predstavniku ili agenciji iz člana 68. tačka 13) ovog zakona.			
7.3.	3. With reference to packages as defined in point (b)(v) of point 2 of Article 3, the trader to whom the data are transmitted shall inform the organiser of the conclusion of the contract leading to the creation of a package. The trader shall provide the organiser with the information necessary to comply with his obligations as an organiser. As soon as the organiser is informed that a package has been created, the organiser shall provide to the traveller the information referred to in points (a) to (h) of paragraph 2 on a durable medium.	Član 3 tačka 25)	<i>trajni nosač zapisa</i> jeste sredstvo koje omogućava da davalac usluge ili korisnik usluge sačuva elektronske podatke koji su namenjeni korisniku usluge, da tim podacima može da se pristupi i da se reprodukuju u neizmenjenom obliku, u periodu koji odgovara svrsi čuvanja podataka.	PU		
7.4.	4. The information referred to in paragraphs 2 and 3 shall be provided in a clear, comprehensible and prominent manner.	Član 67. stav 1. tačka 16)	Turistička agencija je dužna da: 16) na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obavestava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl.;	PU		
7.5.	5. In good time before the start of the package, the organiser shall provide the traveller with the necessary receipts, vouchers and tickets, information on the scheduled times of departure and, where applicable, the	Član 73.	Turistička agencija je u obavezi da prilikom prodaje turističkog putovanja pored opštih uslova putovanja i programa putovanja putniku uruči potvrdu o putovanju. Potvrda o putovanju, pored podataka o organizatoru	PU		

	deadline for check-in, as well as the scheduled times for intermediate stops, transport connections and arrival.		putovanja (naziv, poslovno ime, sedište, broj licence i sl.), sadrži podatke o putniku (ime, prezime, adresa, kontakt telefon i sl.), destinaciji, nazivu smeštajnog objekta, datumu početka i završetka putovanja, broju noćenja, vrsti i broju usluga, ukupnom broju dana turističkog putovanja, podatke o vrsti prevoza, prodajnoj ceni, kao i ceni onih usluga koje ne čine obavezni elemenat programa putovanja i dr. Potvrda o putovanju sadrži mesto, datum izdavanja, kao i potpise ugovornih strana. Potvrda o putovanju mora da sadrži i podatke o garanciji putovanja sa podacima potrebnim za njeno aktiviranje.			
Article 8.	Burden of proof As regards compliance with the information requirements laid down in this Chapter, the burden of proof shall be on the trader.			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 102.
CHAPTER III Article 9.1.	CHANGES TO THE PACKAGE TRAVEL CONTRACT BEFORE THE START OF THE PACKAGE Transfer of the package travel contract to another traveler 1.Member States shall ensure that a traveller may, after giving the organiser reasonable notice on a durable medium before the start of the package, transfer the package travel contract to a person who satisfies all the conditions applicable to that contract. Notice given at the latest seven days before the start of the package shall in any event be deemed to be reasonable.	Član 71. stav 2. tačka 2)	Opšti uslovi putovanja sadrže: 2) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik obezbedio odgovarajuću zamenu ili je zamenu našao sam organizator;	PU		
9.2.	2.The transferor of the package travel contract and the transferee shall be jointly and severally liable for the payment of the balance due and for any additional fees, charges or other costs arising from the transfer. The organiser shall inform the transferor about the actual costs of the transfer.	Član 3. tačka 1)	<i>administrativni troškovi</i> su učinjeni troškovi turističke agencije u vezi sa izradom ugovora o turističkom putovanju i druge dokumentacije koju je turistička agencija uručila putniku, a koja se odnosi na prodato turističko putovanje;	PU		

	Those costs shall not be unreasonable and shall not exceed the actual cost incurred by the organiser due to the transfer of the package travel contract.					
9.3.	3.The organiser shall provide the transferor with proof of the additional fees, charges or other costs arising from the transfer of the package travel contract.			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 97. stav 2.
Article 10.1.	<p>Alteration of the price</p> <p>1.Member States shall ensure that after the conclusion of the package travel contract, prices may be increased only if the contract expressly reserves that possibility and states that the traveller is entitled to price reduction under paragraph 4. In that event the package travel contract shall state how price revisions are to be calculated. Price increases shall be possible exclusively as a direct consequence of changes in: (a) the price of the carriage of passengers resulting from the cost of fuel or other power sources; (b) the level of taxes or fees on the travel services included in the contract imposed by third parties not directly involved in the performance of the package, including tourist taxes, landing taxes or embarkation or disembarkation fees at ports and airports; or (c) the exchange rates relevant to the package.</p>	Član 64. stav 3.	Izuzetno može doći do promene prodajne cene samo u slučaju nastupanja novih okolnosti, koje u trenutku prodaje, odnosno ugovaranja turističkog putovanja turističkoj agenciji nisu mogle biti poznate (povećanje cene goriva, uvođenja novih taksi na destinaciji i sl.).	PU		
10.2.	2.If the price increase referred to in paragraph 1 of this Article exceeds 8 % of the total price of the package, Article 11(2) to (5) shall apply.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
10.3.	3.Irrespective of its extent, a price increase shall be possible only if the organiser notifies the traveller clearly and comprehensibly of it with a			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

	justification for that increase and a calculation, on a durable medium at the latest 20 days before the start of the package.					
10.4.	4.If the package travel contract stipulates the possibility of price increases, the traveller shall have the right to a price reduction corresponding to any decrease in the costs referred to in points (a), (b) and (c) of paragraph 1 that occurs after the conclusion of the contract before the start of the package.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
10.5.	5.In the event of a price decrease, the organiser shall have the right to deduct actual administrative expenses from the refund owed to the traveller. At the traveller's request, the organiser shall provide proof of those administrative expenses.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača Delimično regulisano članom 104. Zakona o zaštiti potrošača
Article 11.1.	Alteration of other package travel contract terms 1.Member States shall ensure that, before the start of the package, the organiser may not unilaterally change package travel contract terms other than the price in accordance with Article 10, unless: (a) the organiser has reserved that right in the contract; (b) the change is insignificant; and (c) the organiser informs the traveller of the change in a clear, comprehensible and prominent manner on a durable medium.			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 98.
11.2.	2.If, before the start of the package, the organiser is constrained to alter significantly any of the main characteristics of the travel services as referred to in point (a) of the first subparagraph of Article 5(1) or cannot fulfil the special requirements as referred to in point (a) of Article			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača Delimično regulisano članom 103. stav 1. i 2. i članom 105. stav 1. i 2. Zakona o zaštiti potrošača

	7(2), or proposes to increase the price of the package by more than 8 % in accordance with Article 10(2), the traveller may within a reasonable period specified by the organiser: (a) accept the proposed change; or (b) terminate the contract without paying a termination fee. If the traveller terminates the package travel contract, the traveller may accept a substitute package where this is offered by the organiser, if possible of an equivalent or a higher quality.					
11.3.	3.The organiser shall without undue delay inform the traveller in a clear, comprehensible and prominent manner on a durable medium of: (a) the proposed changes referred to in paragraph 2 and, where appropriate in accordance with paragraph 4, their impact on the price of the package; (b) a reasonable period within which the traveller has to inform the organiser of his decision pursuant to paragraph 2; (c) the consequences of the traveller's failure to respond within the period referred to point (b), in accordance with applicable national law; and (d) where applicable, the offered substitute package and its price.			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 96. stav 4.
11.4.	4.Where the changes to the package travel contract referred to in the first subparagraph of paragraph 2 or the substitute package referred to in the second subparagraph of paragraph 2 result in a package of lower quality or cost, the traveller shall be entitled to an appropriate price reduction.			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 104. stav 2.
11.5.	5.If the package travel contract is terminated pursuant to point (b) of the first subparagraph of paragraph 2 of	Član 68. tač.6),7) i 8)	Organizator putovanja je dužan da: 6) u slučaju otkaza putovanja od strane organizatora putovanja putniku izvrši povraćaj uplaćenih sredstava	PU		

	<p>this Article, and the traveller does not accept a substitute package, the organiser shall refund all payments made by or on behalf of the traveller without undue delay and in any event not later than 14 days after the contract is terminated. Article 14(2), (3), (4), (5) and (6) shall apply <i>mutatis mutandis</i>.</p>		<p>u roku od 15 dana; 7) putniku vrati razliku između ugovorene cene putovanja i cene putovanja snižene srazmerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga u roku od 15 dana, u slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja, na propisan način; 8) putniku vrati uplaćena sredstva u slučaju otkaza putovanja od strane putnika, u visini određenoj opštim uslovima putovanja, u roku od 15 dana od dana otkaza putovanja;</p>			
<p>Article 12.1.</p>	<p>Termination of the package travel contract and the right of withdrawal before the start of the package 1.Member States shall ensure that the traveller may terminate the package travel contract at any time before the start of the package. Where the traveller terminates the package travel contract under this paragraph, the traveller may be required to pay an appropriate and justifiable termination fee to the organiser. The package travel contract may specify reasonable standardised termination fees based on the time of the termination of the contract before the start of the package and the expected cost savings and income from alternative deployment of the travel services. In the absence of standardised termination fees, the amount of the termination fee shall correspond to the price of the package minus the cost savings and income from alternative deployment of the travel services. At the traveller's request the organiser shall provide a justification for the amount of the termination fees.</p>	<p>Član 71.</p>	<p>Opštim uslovima putovanja uređuju se prava i obaveze organizatora putovanja i prava i obaveze putnika.</p> <p>Opšti uslovi putovanja sadrže:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pravo organizatora putovanja na naknadu stvarnih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vreme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor; 2) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik obezbedio odgovarajuću zamenu ili je zamenu našao sam organizator; 3) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik blagovremeno, pre roka predviđenog opštim uslovima putovanja, otkazao turističko putovanje; 4) odgovornost organizatora putovanja kada izvršenje usluga iz programa putovanja poveri trećim licima; 5) prava putnika za slučaj otkaza putovanja; 	<p>PU</p>		

			<p>6) uslove za izmenu ugovora o putovanju, pre otpočinjanja putovanja;</p> <p>7) podatke o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja;</p> <p>8) postupak, rokove i obaveze organizatora putovanja u vezi sa reklamacijom putnika zbog otkaza putovanja, neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja.</p> <p>Izuzetno od stava 2. tačka 2) ovog člana ako lice kome je poverena usluga prevoza zahteva naknadu za promenu imena putnika ili poništavanje karte i izdavanje nove, organizator putovanja ima pravo i na naknadu tih troškova.</p> <p>Pravo na naknadu iz stava 3. ovog člana organizator putovanja ostvaruje samo u slučaju kada se ti troškovi obrazloženo dokumentuju.</p> <p>Podaci o garanciji putovanja, odnosno informacije o osiguranim slučajevima i instrumentima obezbeđenja, kao i načinu njihovog aktiviranja iz stave 2. tačke 7) ovog člana moraju biti posebno uokvireni.</p> <p>U slučaju izmene bitnih elemenata ugovora o putovanju, koje je putnik prihvatio, turistička agencija je dužna da nova dokumenta ugovora o putovanju uruči putniku na način propisan članom 76. stav 1. ovog zakona, uz potvrdu prijema.</p> <p>Dokumenta iz stava 6. ovog člana, smatraće se novim ugovorom o putovanju.</p>			
--	--	--	---	--	--	--

12.2.	<p>2. Notwithstanding paragraph 1, the traveller shall have the right to terminate the package travel contract before the start of the package without paying any termination fee in the event of unavoidable and extraordinary circumstances occurring at the place of destination or its immediate vicinity and significantly affecting the performance of the package, or which significantly affect the carriage of passengers to the destination. In the event of termination of the package travel contract under this paragraph, the traveller shall be entitled to a full refund of any payments made for the package, but shall not be entitled to additional compensation.</p>	Član 71. stav 2. tačka 1)	<p>Opšti uslovi putovanja sadrže: 2) pravo organizatora putovanja na naknadu stvarnih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vreme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor;</p>	PU		
12.3.	<p>3. The organiser may terminate the package travel contract and provide the traveller with a full refund of any payments made for the package, but shall not be liable for additional compensation, if: (a) the number of persons enrolled for the package is smaller than the minimum number stated in the contract and the organiser notifies the traveller of the termination of the contract within the period fixed in the contract, but not later than: (i) 20 days before the start of the package in the case of trips lasting more than six days; (ii) seven days before the start of the package in the case of trips lasting between two and six days; (iii) 48 hours before the start of the package in the case of trips lasting less than two days; or (b) the organiser is prevented from performing the contract because of unavoidable and extraordinary circumstances and notifies the</p>	Član 72. stav 1. tačka 15)	<p>Program putovanja turističke agencije sadrži informacije o svim elementima turističkog putovanja i to: 15) minimalni broj putnika, ako je to uslov za realizaciju putovanja i krajnji rok za obaveštavanje putnika za slučaj otkazivanja.</p>	PU		

	traveller of the termination of the contract without undue delay before the start of the package.					
12.4.	4.The organiser shall provide any refunds required under paragraphs 2 and 3 or, with respect to paragraph 1, reimburse any payments made by or on behalf of the traveller for the package minus the appropriate termination fee. Such refunds or reimbursements shall be made to the traveller without undue delay and in any event not later than 14 days after the package travel contract is terminated.	Član 68. stav1. tač. 6),7) i 8)	Organizator putovanja je dužan da: 6) u slučaju otkaza putovanja od strane organizatora putovanja putniku izvrši povraćaj uplaćenih sredstava u roku od 15 dana; 7) putniku vrati razliku između ugovorene cene putovanja i cene putovanja snižene srazmerno neizvršenju ili nepotpunom izvršenju usluga u roku od 15 dana, u slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja, na propisan način; 8) putniku vrati uplaćena sredstva u slučaju otkaza putovanja od strane putnika, u visini određenoj opštim uslovima putovanja, u roku od 15 dana od dana otkaza putovanja;	PU		
12.5.	5.With respect to off-premises contracts, Member States may provide in their national law that the traveller has the right to withdraw from the package travel contract within a period of 14 days without giving any reason.			NP		
CHAPTER IV PERFORM ANCE OF THE PACKAGE Article 13.1.	Responsibility for the performance of the package 1.Member States shall ensure that the organiser is responsible for the performance of the travel services included in the package travel contract, irrespective of whether those services are to be performed by the organiser or by other travel service providers. Member States may maintain or introduce in their national law provisions under which the retailer is also responsible for the performance of the package. In that case the provisions of Article 7 and Chapter III, this Chapter and Chapter V which are applicable to the organiser shall also apply mutatis mutandis to the			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 102.

	retailer.					
13.2.	2.The traveller shall inform the organiser without undue delay, taking into account the circumstances of the case, of any lack of conformity which he perceives during the performance of a travel service included in the package travel contract.	Član 78.	<p>U slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja putnik može da izjavi reklamaciju u roku od mesec dana od dana nastanka nepravilnosti ili osam dana od dana završetka putovanja.</p> <p>Organizator putovanja je dužan da bez odlaganja ukloni svako odstupanje od prodatog turističkog putovanja, odnosno da najkasnije u roku od osam dana od dana prijema reklamacije pisanim ili elektronskim putem odgovori putniku na izjavljenu reklamaciju.</p> <p>Način podnošenja reklamacije, evidencija, postupanje po podnetoj reklamaciji i dr. turistička agencija vodi u skladu sa propisima, kojima se uređuje oblast zaštite potrošača.</p>	PU		
13.3.	3.If any of the travel services are not performed in accordance with the package travel contract, the organiser shall remedy the lack of conformity, unless that: (a) is impossible; or (b) entails disproportionate costs, taking into account the extent of the lack of conformity and the value of the travel services affected. If the organiser, in accordance with point (a) or point (b) of the first subparagraph of this paragraph, does not remedy the lack of conformity, Article 14 shall apply.			NU		<p>Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača</p> <p>Delimično regulisano članom 104. Zakona o zaštiti potrošača</p>

13.4.	4. Without prejudice to the exceptions laid down in paragraph 3, if the organiser does not remedy the lack of conformity within a reasonable period set by the traveller, the traveller may do so himself and request reimbursement of the necessary expenses. It shall not be necessary for the traveller to specify a time-limit if the organiser refuses to remedy the lack of conformity or if immediate remedy is required.			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 103. stav 3. i 4.
13.5.	5. Where a significant proportion of the travel services cannot be provided as agreed in the package travel contract, the organiser shall offer, at no extra cost to the traveller, suitable alternative arrangements of, where possible, equivalent or higher quality than those specified in the contract, for the continuation of the package, including where the traveller's return to the place of departure is not provided as agreed. Where the proposed alternative arrangements result in a package of lower quality than that specified in the package travel contract, the organiser shall grant the traveller an appropriate price reduction. The traveller may reject the proposed alternative arrangements only if they are not comparable to what was agreed in the package travel contract or the price reduction granted is inadequate.			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 105.
13.6	6. Where a lack of conformity substantially affects the performance of the package and the organiser has failed to remedy it within a			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 103. stav 1. i 2.

	reasonable period set by the traveller, the traveller may terminate the package travel contract without paying a termination fee and, where appropriate, request, in accordance with Article 14, price reduction and/or compensation for damages. If it is impossible to make alternative arrangements or the traveller rejects the proposed alternative arrangements in accordance with the third subparagraph of paragraph 5 of this Article, the traveller is, where appropriate, entitled to price reduction and/or compensation for damages in accordance with Article 14 without terminating the package travel contract. If the package includes the carriage of passengers, the organiser shall, in the cases referred to in the first and second subparagraphs, also provide repatriation of the traveller with equivalent transport without undue delay and at no extra cost to the traveller.					
13.7.	7.As long as it is impossible to ensure the traveller's return as agreed in the package travel contract because of unavoidable and extraordinary circumstances, the organiser shall bear the cost of necessary accommodation, if possible of equivalent category, for a period not exceeding three nights per traveller. Where longer periods are provided for in Union passenger rights legislation applicable to the relevant means of transport for the traveller's return, those periods shall apply.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
13.8.	8.The limitation of costs referred to in paragraph 7 of this Article shall not apply to persons with reduced			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

	<p>mobility, as defined in point (a) of Article 2 of Regulation (EC) No 1107/2006, and any person accompanying them, pregnant women and unaccompanied minors, as well as persons in need of specific medical assistance, provided that the organiser has been notified of their particular needs at least 48 hours before the start of the package. The organiser may not invoke unavoidable and extraordinary circumstances to limit the liability under paragraph 7 of this Article if the relevant transport provider may not rely on such circumstances under applicable Union legislation.</p>					
Article 14.1.	<p>Price reduction and compensation for damages 1.Member States shall ensure that the traveller is entitled to an appropriate price reduction for any period during which there was lack of conformity, unless the organiser proves that the lack of conformity is attributable to the traveller.</p>			NU		Zakon o zaštiti potrošača član 104
14.2.	<p>2.The traveller shall be entitled to receive appropriate compensation from the organiser for any damage which the traveller sustains as a result of any lack of conformity. Compensation shall be made without undue delay.</p>	Član 75.	<p>Prilikom prodaje turističkog putovanja turistička agencija može ponuditi putniku osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja i bolesti, oštećenja i gubitka prtljaga, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vreme trajanja turističkog putovanja, osiguranje od otkaza putovanja, kao i druge vidove osiguranja putnika. U slučaju iz stava 1. ovog člana turistička agencija je dužna da putniku da punu informaciju o uslovima i ceni osiguranja. Turistička agencija koja zaključi polisu osiguranja ne može od putnika da naplati iznos premije osiguranja uvećan za iznos provizije. Turistička agencija je dužna da u slučaju iz st. 1, 2. i 3. ovog člana postupi saglasno odredbama zakona kojim se uređuje oblast osiguranja.</p>	PU		

14.3.	<p>3.The traveller shall not be entitled to compensation for damages if the organiser proves that the lack of conformity is: (a) attributable to the traveller; (b) attributable to a third party unconnected with the provision of the travel services included in the package travel contract and is unforeseeable or unavoidable; or (c) due to unavoidable and extraordinary circumstances.</p>	<p>Član 71. stav 2. tač. 1), 3) i 4)</p>	<p>Opšti uslovi putovanja sadrže:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pravo organizatora putovanja na naknadu stvarnih troškova ako je putnik odustao od ugovora zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi da su postojale u vreme zaključenja ugovora predstavljale opravdan razlog da ne zaključi ugovor; 3) pravo organizatora putovanja na naknadu administrativnih troškova kada je putnik blagovremeno, pre roka predviđenog opštim uslovima putovanja, otkazao turističko putovanje; 4) odgovornost organizatora putovanja kada izvršenje usluga iz programa putovanja poveri trećim licima; 	<p>PU</p>		
14.4.	<p>4.Insofar as international conventions binding the Union limit the extent of or the conditions under which compensation is to be paid by a provider carrying out a travel service which is part of a package, the same limitations shall apply to the organiser. Insofar as international conventions not binding the Union limit compensation to be paid by a service provider, Member States may limit compensation to be paid by the organiser accordingly. In other cases, the package travel contract may limit compensation to be paid by the organiser as long as that limitation does not apply to personal injury or damage caused intentionally or with negligence and does not amount to less than three times the total price of the package.</p>			<p>NP</p>		
14.5.	<p>5.Any right to compensation or price reduction under this Directive shall</p>			<p>NP</p>		

	not affect the rights of travellers under Regulation (EC) No 261/2004, Regulation (EC) No 1371/2007, Regulation (EC) No 392/2009 of the European Parliament and of the Council (1), Regulation (EU) No 1177/2010 and Regulation (EU) No 181/2011, and under international conventions. Travellers shall be entitled to present claims under this Directive and under those Regulations and international conventions. Compensation or price reduction granted under this Directive and the compensation or price reduction granted under those Regulations and international conventions shall be deducted from each other in order to avoid overcompensation.				
14.6.	6.The limitation period for introducing claims under this Article shall not be less than two years.			NU	Biće regulisano Zakonom o zaštiti potrošača
Article 15.	<p>Possibility to contact the organiser via the retailer</p> <p>Without prejudice to the second subparagraph of Article 13(1), Member States shall ensure that the traveller may address messages, requests or complaints in relation to the performance of the package directly to the retailer through which it was purchased. The retailer shall forward those messages, requests or complaints to the organiser without undue delay.</p> <p>For the purpose of compliance with time-limits or limitation periods, receipt of the messages, requests or complaints referred to in the first subparagraph by the retailer shall be considered as receipt by the organiser.</p>	<p>Član 65. stav 4. tačka 7)</p> <p>Član 67) tačka 19)</p> <p>Član 71. stav 2. tačka 8)</p>	<p>Turistička agencija iz stava 1. ovog člana na svojoj internet stranici, odnosno web prezentaciji mora vidno da objavi sledeće podatke:</p> <p>7) program putovanja koji se prodaje, sa propisanim elementima;</p> <p>Turistička agencija je dužna da:</p> <p>19) korisniku usluge omogući podnošenje reklamacije;</p> <p>Opšti uslovi putovanja sadrže:</p> <p>8) postupak, rokove i obaveze organizatora putovanja u vezi sa reklamacijom putnika zbog otkaza putovanja, neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja.</p> <p>U slučaju neizvršenja ili nepotpunog izvršenja usluga obuhvaćenih programom putovanja putnik može da</p>	PU	

		Član 78.	<p>izjavi reklamaciju u roku od mesec dana od dana nastanka nepravilnosti ili osam dana od dana završetka putovanja.</p> <p>Organizator putovanja je dužan da bez odlaganja otkloni svako odstupanje od prodatog turističkog putovanja, odnosno da najkasnije u roku od osam dana od dana prijema reklamacije pisanim ili elektronskim putem odgovori putniku na izjavljenu reklamaciju.</p> <p>Način podnošenja reklamacije, evidencija, postupanje po podnetoj reklamaciji i dr. turistička agencija vodi u skladu sa propisima, kojima se uređuje oblast zaštite potrošača.</p>			
Article 16.	<p>Obligation to provide assistance Member States shall ensure that the organiser gives appropriate assistance without undue delay to the traveller in difficulty, including in the circumstances referred to in Article 13(7), in particular by: (a) providing appropriate information on health services, local authorities and consular assistance; and (b) assisting the traveller to make distance communications and helping the traveller to find alternative travel arrangements. The organiser shall be able to charge a reasonable fee for such assistance if the difficulty is caused intentionally by the traveller or through the traveller's negligence. That fee shall not in any event exceed the actual costs incurred by the organiser.</p>	<p>Član 68. stav 1. tač. 12)-16)</p> <p>Član 76. stav 2.</p>	<p>Organizator putovanja je dužan da:</p> <p>12) angažuje tokom celog turističkog putovanja najmanje jednog turističkog pratioca ili turističkog vodiča za turističku grupu, a po prevoznom sredstvu kojim se obavlja usluga prevoza;</p> <p>13) angažuje predstavnika na turističkoj destinaciji za turističku grupu, ako na destinaciji nisu angažovana lica iz tačke 12) ovog stava;</p> <p>14) za one putnike, koji ne čine turističku grupu, omogući kontakt za hitne slučajeve sa određenim lokalnim predstavnikom ili agencijom;</p> <p>15) za pružanje usluge turističkog vodiča, turističkog pratioca ili lokalnog turističkog vodiča, angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 89. stav 1. i člana 95. stav 1. ovog zakona;</p> <p>16) za predstavnika na turističkoj destinaciji angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 102. ovog zakona.</p> <p>Pre otpočinjanja turističkog putovanja turistička agencija je u obavezi da putniku neposredno, elektronskim putem ili na trajnom nosaču zapisa da podatke o licu na destinaciji ovlašćenom za pružanje obaveštenja i uputstava i zaštite prava putnika za sve vreme trajanja turističkog putovanja (ime i prezime, kontakt telefon, e-mail adresa i dr.), odnosno kontakt podatke o lokalnom predstavniku ili agenciji iz člana</p>	PU		

			68. tačka 13) ovog zakona.			
CHAPTER V INSOLVENCY PROTECTION	Effectiveness and scope of insolvency protection 1.Member States shall ensure that organisers established in their territory provide security for the refund of all payments made by or on behalf of travellers insofar as the relevant services are not performed as a consequence of the organiser's insolvency. If the carriage of passengers is included in the package travel contract, organisers shall also provide security for the travellers' repatriation. Continuation of the package may be offered. Organisers not established in a Member State which sell or offer for sale packages in a Member State, or which by any means direct such activities to a Member State, shall be obliged to provide the security in accordance with the law of that Member State.			NP		
Article 17.1.						
17.2.	2.The security referred to in paragraph 1 shall be effective and shall cover reasonably foreseeable costs. It shall cover the amounts of payments made by or on behalf of travellers in respect of packages, taking into account the length of the period between down payments and final payments and the completion of the packages, as well as the estimated cost for repatriations in the event of the organiser's insolvency.			NP		
17.3.	3.An organiser's insolvency protection shall benefit travellers regardless of their place of residence, the place of departure or where the package is sold and irrespective of the Member State where the entity in charge of the insolvency protection is			NP		

	located.					
17.4.	4. When the performance of the package is affected by the organiser's insolvency, the security shall be available free of charge to ensure repatriations and, if necessary, the financing of accommodation prior to the repatriation.			NP		
17.5.	5. For travel services that have not been performed, refunds shall be provided without undue delay after the traveller's request.			NP		
Article 18.1.	Mutual recognition of insolvency protection and administrative cooperation 1. Member States shall recognise as meeting the requirements of their national measures transposing Article 17 any insolvency protection an organiser provides under such measures of the Member State of his establishment.			NP		
18.2.	2. Member States shall designate central contact points to facilitate the administrative cooperation and supervision of organisers operating in different Member States. They shall notify the contact details of those contact points to all other Member States and the Commission.			NP		
18.3.	3. The central contact points shall make available to each other all necessary information on their national insolvency protection requirements and the identity of the entity or entities in charge of the insolvency protection for specific organisers established in their territory. Those contact points shall grant each other access to any available inventory listing organisers which are in compliance with their			NP		

	insolvency protection obligations. Any such inventory shall be publicly accessible, including online.					
18.4.	4.If a Member State has doubts about an organiser's insolvency protection, it shall seek clarification from the organiser's Member State of establishment. Member States shall respond to requests from other Member States as quickly as possible taking into account the urgency and complexity of the matter. In any event a first response shall be issued at the latest within 15 working days from receiving the request.			NP		
CHAPTER VI LINKED TRAVEL ARRANGEMENTS Article 19.1.	Insolvency protection and information requirements for linked travel arrangements 1.Member States shall ensure that traders facilitating linked travel arrangements shall provide security for the refund of all payments they receive from travellers insofar as a travel service which is part of a linked travel arrangement is not performed as a consequence of their insolvency. If such traders are the party responsible for the carriage of passengers, the security shall also cover the traveller's repatriation. The second subparagraph of Article 17(1), Article 17(2) to (5) and Article 18 shall apply mutatis mutandis.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

19.2.	2. Before the traveller is bound by any contract leading to the creation of a linked travel arrangement or any corresponding offer, the trader facilitating linked travel arrangements, including where the trader is not established in a Member State but, by any means, directs such activities to a Member State, shall state in a clear, comprehensible and prominent manner that the traveller: (a) will not benefit from any of the rights applying exclusively to packages under this Directive and that each service provider will be solely responsible for the proper contractual performance of his service; and (b) will benefit from insolvency protection in accordance with paragraph 1. In order to comply with this paragraph, the trader facilitating a linked travel arrangement shall provide the traveller with that information by means of the relevant standard form set out in Annex II, or, where the particular type of linked travel arrangement is not covered by any of the forms set out in that Annex, provide the information contained therein.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
19.3.	3. Where the trader facilitating linked travel arrangements has not complied with the requirements set out in paragraphs 1 and 2 of this Article, the rights and obligations laid down in Articles 9 and 12 and Chapter IV shall apply in relation to the travel services included in the linked travel arrangement.			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača
19.4.	4. Where a linked travel arrangement is the result of the conclusion of a contract between a traveller and a trader who does not facilitate the			NU		Biće regulisano novim Zakonom o zaštiti potrošača

	linked travel arrangement, that trader shall inform the trader facilitating the linked travel arrangement of the conclusion of the relevant contract.					
CHAPTER VII GENERAL PROVISIONS Article 20.	Specific obligations of the retailer where the organiser is established outside the European Economic Area Without prejudice to the second subparagraph of Article 13(1), where the organiser is established outside the European Economic Area, the retailer established in a Member State shall be subject to the obligations laid down for organisers in Chapters IV and V, unless the retailer provides evidence that the organiser complies with those Chapters.			NP		
Article 21.	Liability for booking errors Member States shall ensure that a trader is liable for any errors due to technical defects in the booking system which are attributable to him and, where the trader has agreed to arrange the booking of a package or of travel services which are part of linked travel arrangements, for the errors made during the booking process. A trader shall not be liable for booking errors which are attributable to the traveller or which are caused by unavoidable and extraordinary circumstances.	Član 67. stav 1 tačka 16)	Turistička agencija je dužna da: 16) na istinit, jasan, razumljiv i neobmanjujući način, obavještava korisnika usluge o usluzi koju nudi, u pogledu načina, vremena pružanja usluge, realizacije, cene, posebnih pogodnosti, drugih troškova i sl.	DU		
Article 22.	Right of redress In cases where an organiser or, in accordance with the second subparagraph of Article 13(1) or Article 20, a retailer pays compensation, grants price reduction or meets the other obligations incumbent on him under this Directive, Member States shall ensure that the organiser or retailer has the right to seek redress from any third parties which contributed to the event	Član 71. stav 2. tačka 4) Član 71. stav 3.	Opšti uslovi putovanja sadrže: 4)odgovornost organizatora putovanja kada izvršenje usluga iz programa putovanja poveri trećim licima. Izuzetno od stava 2. tačka 2) ovog člana ako lice kome je poverena usluga prevoza zahteva naknadu za promenu imena putnika ili poništavanje karte i izdavanje nove, organizator putovanja ima pravo i na	PU		

	triggering compensation, price reduction or other obligations.	Član 71. stav 4.	naknadu tih troškova. Pravo na naknadu iz stava 3. ovog člana organizator putovanja ostvaruje samo u slučaju kada se ti troškovi obrazloženo dokumentuju.			
Article 23.1.	Imperative nature of the Directive 1.A declaration by an organiser of a package or a trader facilitating a linked travel arrangement that he is acting exclusively as a travel service provider, as an intermediary or in any other capacity, or that a package or a linked travel arrangement does not constitute a package or a linked travel arrangement, shall not absolve that organiser or trader from the obligations imposed on them under this Directive.			NP		
23.2.	2.Travellers may not waive the rights conferred on them by the national measures transposing this Directive.			NP		
23.3.	3.Any contractual arrangement or any statement by the traveller which directly or indirectly waives or restricts the rights conferred on travellers pursuant to this Directive or aims to circumvent the application of this Directive shall not be binding on the traveller.			NP		
Article 24.	Enforcement Member States shall ensure that adequate and effective means exist to ensure compliance with this Directive.			NP		
Article 25.	Penalties Member States shall lay down the			NP		

	rules on penalties applicable to infringements of national provisions adopted pursuant to this Directive and shall take all measures necessary to ensure that they are implemented. The penalties provided for shall be effective, proportionate and dissuasive.					
Article 26.	<p>Reporting by the Commission and review</p> <p>By 1 January 2019, the Commission shall submit a report to the European Parliament and to the Council on the provisions of this Directive applying to online bookings made at different points of sale and the qualification of such bookings as packages, linked travel arrangements or stand-alone travel services, and in particular on the definition of package set out in point (b)(v) of point 2 of Article 3 and whether an adjustment or broadening of that definition is appropriate.</p> <p>By 1 January 2021, the Commission shall submit a general report on the application of this Directive to the European Parliament and to the Council.</p> <p>The reports referred to in the first and the second paragraphs shall be accompanied, where necessary, by legislative proposals.</p>			NP		
Article 27.	<p>Amendment of Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU</p> <p>1.Point 5 of the Annex to Regulation (EC) No 2006/2004 is replaced by the following: ‘5. Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council (*) (*)Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation</p>			NP		

	(EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC (OJ L 326, 11.12.2015, p. 1). ² Point (g) of Article 3(3) of Directive 2011/83/EU is replaced by the following: '(g) on packages as defined in point 2 of Article 3 of Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council (**). Article 6(7), Article 8(2) and (6) and Articles 19, 21 and 22 of this Directive shall apply mutatis mutandis to packages as defined in point 2 of Article 3 of Directive (EU) 2015/2302 in relation to travellers as defined in point 6 of Article 3 of that Directive. (**)Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC (OJ L 326, 11.12.2015, p. 1). ²				
CHAPTER VIII FINAL PROVISIONS Article 28.1.	Transposition 1.Member States shall adopt and publish, by 1 January 2018, the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive. They shall forthwith communicate to the Commission the text of those measures.			NP	
28.2.	2.They shall apply those measures from 1 July 2018.			NP	

28.3.	3.When Member States adopt those measures, they shall contain a reference to this Directive or be accompanied by such a reference on the occasion of their official publication. Member States shall determine how such reference is to be made.			NP		
28.4.	4.Member States shall communicate to the Commission the text of the main provisions of national law which they adopt in the field covered by this Directive			NP		
Article 29.	Repeal Directive 90/314/EEC is repealed with effect from 1 July 2018. References to the repealed Directive shall be construed as references to this Directive and shall be read in accordance with the correlation table set out in Annex III.			NP		
Article 30.	Entry into force This Directive shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the Official Journal of the European Union.			NP		
ANNEX I Part A	Standard information form for package travel contracts where the use of hyperlinks is possible The combination of travel services offered to you is a package within the meaning of Directive (EU) 2015/2302. Therefore, you will benefit from all EU rights applying to packages. Company XY/companies XY will be fully responsible for the proper performance of the package as a whole. Additionally, as required by law, company XY/companies XY has/have protection in place to refund your payments and, where transport is included in the package, to ensure			NU		Biće regulisano podzakonskim aktom novog Zakona o zaštiti potrošača

<p>your repatriation in the event that it becomes/they become insolvent. More information on key rights under Directive (EU) 2015/2302 (to be provided in the form of a hyperlink). Following the hyperlink the traveller will receive the following information: Key rights under Directive (EU) 2015/2302</p> <ul style="list-style-type: none"> — Travellers will receive all essential information about the package before concluding the package travel contract. — There is always at least one trader who is liable for the proper performance of all the travel services included in the contract. — Travellers are given an emergency telephone number or details of a contact point where they can get in touch with the organiser or the travel agent. — Travellers may transfer the package to another person, on reasonable notice and possibly subject to additional costs. — The price of the package may only be increased if specific costs rise (for instance, fuel prices) and if expressly provided for in the contract, and in any event not later than 20 days before the start of the package. If the price increase exceeds 8 % of the price of the package, the traveller may terminate the contract. If the organiser reserves the right to a price increase, the traveller has a right to a price reduction if there is a decrease in the relevant costs. — Travellers may terminate the contract without paying any termination fee and get a full refund of any payments if any of the essential elements of the package, other than the price, are changed significantly. If before the start of the 					
--	--	--	--	--	--

	<p>package the trader responsible for the package cancels the package, travellers are entitled to a refund and compensation where appropriate.</p> <p>— Travellers may terminate the contract without paying any termination fee before the start of the package in the event of exceptional circumstances, for instance if there are serious security problems at the destination which are likely to affect the package.</p> <p>— Additionally, travellers may at any time before the start of the package terminate the contract in return for an appropriate and justifiable termination fee.</p> <p>— If, after the start of the package, significant elements of the package cannot be provided as agreed, suitable alternative arrangements will have to be offered to the traveller at no extra cost. Travellers may terminate the contract without paying any termination fee, where services are not performed in accordance with the contract and this substantially affects the performance of the package and the organiser fails to remedy the problem.</p> <p>Travellers are also entitled to a price reduction and/or compensation for damages where the travel services are not performed or are improperly performed. — The organiser has to provide assistance if the traveller is in difficulty. — If the organiser or, in some Member States, the retailer becomes insolvent, payments will be refunded. If the organiser or, where applicable, the retailer becomes insolvent after the start of the package and if transport is included in the package, repatriation of the travellers is secured. XY has taken out</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if services are denied because of XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into national law (hyperlink)</p>					
Part B	<p>Standard information form for package travel contracts in situations other than those covered by Part A</p> <p>The combination of travel services offered to you is a package within the meaning of Directive (EU) 2015/2302. Therefore, you will benefit from all EU rights applying to packages. Company XY/companies XY will be fully responsible for the proper performance of the package as a whole. Additionally, as required by law, company XY/companies XY has/have protection in place to refund your payments and, where transport is included in the package, to ensure your repatriation in the event that it becomes/they become insolvent. Key rights under Directive (EU) 2015/2302</p> <ul style="list-style-type: none"> — Travellers will receive all essential information about the package before concluding the package travel contract. — There is always at least one trader who is liable for the proper performance of all the travel services included in the contract. — Travellers are given an emergency telephone number or details of a 			NU		<p>Biće regulisano podzakonskim aktom novog Zakona o zaštiti potrošača</p>

<p>contact point where they can get in touch with the organiser or the travel agent.</p> <p>— Travellers may transfer the package to another person, on reasonable notice and possibly subject to additional costs.</p> <p>— The price of the package may only be increased if specific costs rise (for instance fuel prices), and if expressly provided for in the contract, and in any event not later than 20 days before the start of the package. If the price increase exceeds 8 % of the price of the package, the traveller may terminate the contract. If the organiser reserves the right to a price increase, the traveller has a right to a price reduction if there is a decrease in the relevant costs.</p> <p>— Travellers may terminate the contract without paying any termination fee and get a full refund of any payments if any of the essential elements of the package, other than the price, are changed significantly. If before the start of the package the trader responsible for the package cancels the package, travellers are entitled to a refund and compensation where appropriate.</p> <p>— Travellers may terminate the contract without paying any termination fee before the start of the package in the event of exceptional circumstances, for instance if there are serious security problems at the destination which are likely to affect the package. — Additionally, travellers may at any time before the start of the package terminate the contract in return for an appropriate and justifiable termination fee.</p> <p>— If, after the start of the package, significant elements of the package</p>					
---	--	--	--	--	--

	<p>cannot be provided as agreed, suitable alternative arrangements will have to be offered to the traveller at no extra cost. Travellers may terminate the contract without paying any termination fee, where services are not performed in accordance with the contract and this substantially affects the performance of the package and the organiser fails to remedy the problem.</p> <p>— Travellers are also entitled to a price reduction and/or compensation for damages where the travel services are not performed or are improperly performed.</p> <p>— The organiser has to provide assistance if the traveller is in difficulty.</p> <p>— If the organiser or, in some Member States, the retailer becomes insolvent, payments will be refunded. If the organiser or, where applicable, the retailer becomes insolvent after the start of the package and if transport is included in the package, repatriation of the travellers is secured. XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if services are denied because of XY's insolvency. (Website where Directive (EU) 2015/2302 as transposed into national law can be found.)</p>					
Part C	<p>Standard information form where the organiser transmits data to another trader in accordance with point (b) (v) of point 2 of Article 3</p>			NU		<p>Biće regulisano podzakonskim aktom novog Zakona o zaštiti potrošača</p>

	<p>you conclude a contract with company AB not later than 24 hours after receiving the confirmation of the booking from company XY the travel service provided by XY and AB will constitute a package within the meaning of Directive (EU) 2015/2302. Therefore, you will benefit from all EU rights applying to packages. Company XY will be fully responsible for the proper performance of the package as a whole. Additionally, as required by law, company XY has protection in place to refund your payments and, where transport is included in the package, to ensure your repatriation in the event that it becomes insolvent. More information on key rights under Directive (EU) 2015/2302 (to be provided in the form of a hyperlink). Following the hyperlink the traveller will receive the following information: Key rights under Directive (EU) 2015/2302</p> <ul style="list-style-type: none"> — Travellers will receive all essential information about the travel services before concluding the package travel contract. — There is always at least one trader who is liable for the proper performance of all the travel services included in the contract. — Travellers are given an emergency telephone number or details of a contact point where they can get in touch with the organiser or the travel agent. — Travellers may transfer the package to another person, on reasonable notice and possibly subject to additional costs. — The price of the package may only be increased if specific costs rise (for instance, fuel prices) and if 					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>expressly provided for in the contract, and in any event not later than 20 days before the start of the package. If the price increase exceeds 8 % of the price of the package, the traveller may terminate the contract. If the organiser reserves the right to a price increase, the traveller has a right to a price reduction if there is a decrease in the relevant costs.</p> <p>Travellers may terminate the contract without paying any termination fee and get a full refund of any payments if any of the essential elements of the package, other than the price, are changed significantly. If before the start of the package the trader responsible for the package cancels the package, travellers are entitled to a refund and compensation where appropriate.</p> <p>— Travellers may terminate the contract without paying any termination fee before the start of the package in the event of exceptional circumstances, for instance if there are serious security problems at the destination which are likely to affect the package.</p> <p>— Additionally, travellers may at any time before the start of the package terminate the contract in return for an appropriate and justifiable termination fee.</p> <p>— If, after the start of the package, significant elements of the package cannot be provided as agreed, suitable alternative arrangements will have to be offered to the traveller at no extra cost. Travellers may terminate the contract without paying any termination fee, where services are not performed in accordance with the contract and this substantially affects the performance of the package and</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>the organiser fails to remedy the problem.</p> <p>— Travellers are also entitled to a price reduction and/or compensation for damages where the travel services are not performed or are improperly performed.</p> <p>— The organiser has to provide assistance if the traveller is in difficulty.</p> <p>— If the organiser or, in some Member States, the retailer becomes insolvent, payments will be refunded. If the organiser or, where applicable, the retailer becomes insolvent after the start of the package and if transport is included in the package, repatriation of the travellers is secured. XY has taken out insolvency protection with YZ [the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if services are denied because of XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into national law (hyperlink)</p>					
<p>ANNEX II Part A</p>	<p>Standard information form where the trader facilitating an online linked travel arrangement within the meaning of point (a) of point 5 of Article 3 is a carrier selling a return ticket</p> <p>If, after selecting and paying for one travel service, you book additional travel services for your trip or holiday via our company/XY, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible</p>			<p>NU</p>		<p>Biće regulisano podzakonskim aktom novog Zakona o zaštiti potrošača</p>

	<p>for the proper performance of those additional travel services. In case of problems please contact the relevant service provider. However, if you book any additional travel services during the same visit to our company's/XY's booking website, the travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency, and, where necessary, for your repatriation. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency of the relevant service provider. More information on insolvency protection (to be provided in the form of a hyperlink) Following the hyperlink the traveller will receive the following information: XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity, or where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into the national law (hyperlink)</p>					
Part B	<p>Standard information form where the trader facilitating an online linked travel arrangement within the meaning of point (a) of point 5 of Article 3 is a trader other than a</p>			NU		<p>Biće regulisano podzakonskim aktom novog Zakona o zaštiti potrošača</p>

	<p>carrier selling a return ticket</p> <p>If, after selecting and paying for one travel service, you book additional travel services for your trip or holiday via our company/XY, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible for the proper performance of the individual travel services. In case of problems please contact the relevant service provider. However, if you book any additional travel services during the same visit to our company's/XY's booking website, the travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency of the relevant service provider. More information on insolvency protection (to be proFollowing the hyperlink the traveller will receive the following information: XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into</p>					
--	---	--	--	--	--	--

	<p>the national law (hyperlink)vided in the form of a hyperlink)</p>					
<p>Part C</p>	<p>Standard information form in the case of linked travel arrangements within the meaning of point (a) of point 5 of Article 3 where the contracts are concluded in the simultaneous physical presence of the trader (other than a carrier selling a return ticket) and the traveler</p> <p>If, after selecting and paying for one travel service, you book additional travel services for your trip or holiday via our company/XY, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible for the proper performance of the individual travel services. In case of problems please contact the relevant service provider. However, if you book any additional travel services during the same visit to or contact with our company/XY, the travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency of the relevant service provider. XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number)</p>					

	<p>if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. (Website where Directive (EU) 2015/2302 as transposed into national law can be found.)</p>					
<p>Part D</p>	<p>Standard information form where the trader facilitating an online linked travel arrangement within the meaning of point (b) of point 5 of Article 3 is a carrier selling a return ticket</p> <p>If you book additional travel services for your trip or holiday via this link/these links, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible for the proper performance of those additional travel services. In case of problems, please contact the relevant service provider. However, if you book additional travel services via this link/these links not later than 24 hours after receiving the confirmation of the booking from our company/XY, those travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency, and, where necessary, for your repatriation. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency of the relevant service provider. More information on insolvency protection (to be provided in the form of a hyperlink)</p> <p>Following the hyperlink the traveller will receive the following information: XY has taken out</p>					

	<p>insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into the national law (hyperlink)</p>					
Part E	<p>Standard information form where the trader facilitating an online linked travel arrangement within the meaning of point (b) of point 5 of Article 3 is a trader other than a carrier selling a return ticket</p> <p>If you book additional travel services for your trip or holiday via this link/these links, you will NOT benefit from rights applying to packages under Directive (EU) 2015/2302. Therefore, our company/XY will not be responsible for the proper performance of those additional travel services. In case of problems please contact the relevant service provider. However, if you book additional travel services via this link/these links not later than 24 hours after receiving the confirmation of the booking from our company/XY, those travel services will become part of a linked travel arrangement. In that case XY has, as required by EU law, protection in place to refund your payments to XY for services not performed because of XY's insolvency. Please note that this does not provide a refund in the event of the insolvency</p>			NU		<p>Biće regulisano podzakonskim aktom novog Zakona o zaštiti potrošača</p>

	<p>of the relevant service provider. More information on insolvency protection (to be provided in the form of a hyperlink) Following the hyperlink the traveller will receive the following information: XY has taken out insolvency protection with YZ (the entity in charge of the insolvency protection, e.g. a guarantee fund or an insurance company). Travellers may contact this entity or, where applicable, the competent authority (contact details, including name, geographical address, email and telephone number) if the services are denied because of XY's insolvency. Note: This insolvency protection does not cover contracts with parties other than XY, which can be performed despite XY's insolvency. Directive (EU) 2015/2302 as transposed into the national law (hyperlink)</p>					
--	--	--	--	--	--	--

1. Naziv propisa Evropske unije : Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market, OJ L 376, 27.12.2006, p. 36–68 Direktiva 2006/123/EC Evropskog Parlamenta i Saveta od 12 decembra 2006 o uslugama na unutrašnjem tržištu			2. CELEX ² oznaka EU propisa 32006L0123			
3. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa Vlada Obrađivač Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija			4. Datum izrade tabele: 15/6/2018			
5. Naziv (nacrt, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom Evropske unije: Predlog zakona o turizmu			6. Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze			
7. Usklađenost odredaba propisa sa odredbama propisa EU						
Odredb a propisa EU	Sadržina odredbe	Odredbe propisa R. Srbije	Sadržina odredbe	Usklađenost ²	Razlozi za delimičnu usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost	Napomena o usklađenosti
1.	Subject matter 1. This Directive establishes general provisions facilitating the exercise of the freedom of establishment for service providers and the free movement of services, while maintaining a high quality of services. 2. This Directive does not deal with the liberalisation of services of general economic interest, reserved to public or private entities, nor with the privatisation of public entities providing services. 3. This Directive does not deal with the abolition of monopolies providing services nor with aids granted by Member States which are covered by			NP		

² Potpuno usklađeno - PU, delimično usklađeno - DU, neusklađeno - NU, neprenosivo – NP

<p>Community rules on competition.</p> <p>This Directive does not affect the freedom of Member States to define, in conformity with Community law, what they consider to be services of general economic interest, how those services should be organised and financed, in compliance with the State aid rules, and what specific obligations they should be subject to.</p> <p>4. This Directive does not affect measures taken at Community level or at national level, in conformity with Community law, to protect or promote cultural or linguistic diversity or media pluralism.</p> <p>5. This Directive does not affect Member States' rules of criminal law. However, Member States may not restrict the freedom to provide services by applying criminal law provisions which specifically regulate or affect access to or exercise of a service activity in circumvention of the rules laid down in this Directive.</p> <p>6. This Directive does not affect labour law, that is any legal or contractual provision concerning employment conditions, working conditions, including health and safety at work and the relationship between employers and workers, which Member States apply in accordance with national law which respects Community law. Equally, this Directive does not affect the social security legislation of the Member States.</p> <p>7. This Directive does not affect the exercise of fundamental rights as recognised in the Member States and by Community law. Nor does it affect the right to negotiate, conclude and enforce</p>					
---	--	--	--	--	--

	collective agreements and to take industrial action in accordance with national law and practices which respect Community law.					
2.	<p>1. This Directive shall apply to services supplied by providers established in a Member State.</p> <p>2. This Directive shall not apply to the following activities:</p> <p>(a) non-economic services of general interest;</p> <p>(b) financial services, such as banking, credit, insurance and re-insurance, occupational or personal pensions, securities, investment funds, payment and investment advice, including the services listed in Annex I to Directive 2006/48/EC;</p> <p>(c) electronic communications services and networks, and associated facilities and services, with respect to matters covered by Directives 2002/19/EC, 2002/20/EC, 2002/21/EC, 2002/22/EC and 2002/58/EC;</p> <p>(d) services in the field of transport, including port services, falling within the scope of Title V of the Treaty;</p> <p>(e) services of temporary work agencies;</p>			NP		

	<p>(f) healthcare services whether or not they are provided via healthcare facilities, and regardless of the ways in which they are organised and financed at national level or whether they are public or private;</p> <p>(g) audiovisual services, including cinematographic services, whatever their mode of production, distribution and transmission, and radio broadcasting;</p> <p>(h) gambling activities which involve wagering a stake with pecuniary value in games of chance, including lotteries, gambling in casinos and betting transactions;</p> <p>(i) activities which are connected with the exercise of official authority as set out in Article 45 of the Treaty;</p> <p>(j) social services relating to social housing, childcare and support of families and persons permanently or temporarily in need which are provided by the State, by providers mandated by the State or by charities recognised as such by the State;</p> <p>(k) private security services;</p> <p>(l) services provided by notaries and bailiffs, who are appointed by an official act of government.</p> <p>3. This Directive shall not apply to the field of taxation.</p>					
3.	<p>Relationship with other provisions of Community law</p> <p>1. If the provisions of this Directive conflict with a provision of another Community act governing specific aspects of access to or exercise of a service activity in specific sectors or for specific professions, the provision of</p>			NP		

	<p>the other Community act shall prevail and shall apply to those specific sectors or professions. These include:</p> <p>(a) Directive 96/71/EC;</p> <p>(b) Regulation (EEC) No 1408/71;</p> <p>(c) Council Directive 89/552/EEC of 3 October 1989 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the pursuit of television broadcasting activities [23];</p> <p>(d) Directive 2005/36/EC.</p> <p>2. This Directive does not concern rules of private international law, in particular rules governing the law applicable to contractual and non contractual obligations, including those which guarantee that consumers benefit from the protection granted to them by the consumer protection rules laid down in the consumer legislation in force in their Member State.</p> <p>3. Member States shall apply the provisions of this Directive in compliance with the rules of the Treaty on the right of establishment and the free movement of services.</p>					
4.	<p>Definitions</p> <p>For the purposes of this Directive, the following definitions shall apply:</p> <p>1) "service" means any self-employed economic activity, normally provided for remuneration, as referred to in Article 50 of the Treaty;</p> <p>2) "provider" means any natural person who is a national of a Member State, or any legal person as referred to in Article 48 of the Treaty and established in a</p>			NP		

<p>Member State, who offers or provides a service;</p> <p>3) "recipient" means any natural person who is a national of a Member State or who benefits from rights conferred upon him by Community acts, or any legal person as referred to in Article 48 of the Treaty and established in a Member State, who, for professional or non-professional purposes, uses, or wishes to use, a service;</p> <p>4) "Member State of establishment" means the Member State in whose territory the provider of the service concerned is established;</p> <p>5) "establishment" means the actual pursuit of an economic activity, as referred to in Article 43 of the Treaty, by the provider for an indefinite period and through a stable infrastructure from where the business of providing services is actually carried out;</p> <p>6) "authorisation scheme" means any procedure under which a provider or recipient is in effect required to take steps in order to obtain from a competent authority a formal decision, or an implied decision, concerning access to a service activity or the exercise thereof;</p> <p>7) "requirement" means any obligation, prohibition, condition or limit provided for in the laws, regulations or administrative provisions of the Member States or in consequence of case-law, administrative practice, the rules of professional bodies, or the collective rules of professional associations or other professional organisations, adopted in the exercise of their legal autonomy; rules laid down in collective agreements negotiated by the</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>social partners shall not as such be seen as requirements within the meaning of this Directive;</p> <p>8) "overriding reasons relating to the public interest" means reasons recognised as such in the case law of the Court of Justice, including the following grounds: public policy; public security; public safety; public health; preserving the financial equilibrium of the social security system; the protection of consumers, recipients of services and workers; fairness of trade transactions; combating fraud; the protection of the environment and the urban environment; the health of animals; intellectual property; the conservation of the national historic and artistic heritage; social policy objectives and cultural policy objectives;</p> <p>9) "competent authority" means any body or authority which has a supervisory or regulatory role in a Member State in relation to service activities, including, in particular, administrative authorities, including courts acting as such, professional bodies, and those professional associations or other professional organisations which, in the exercise of their legal autonomy, regulate in a collective manner access to service activities or the exercise thereof;</p> <p>10) "Member State where the service is provided" means the Member State where the service is supplied by a provider established in another Member State;</p> <p>11) "regulated profession" means a professional activity or a group of professional activities as referred to in Article 3(1)(a) of Directive</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>2005/36/EC;</p> <p>12) "commercial communication" means any form of communication designed to promote, directly or indirectly, the goods, services or image of an undertaking, organisation or person engaged in commercial, industrial or craft activity or practising a regulated profession. The following do not in themselves constitute commercial communications:</p> <p>(a) information enabling direct access to the activity of the undertaking, organisation or person, including in particular a domain name or an electronic-mailing address;</p> <p>(b) communications relating to the goods, services or image of the undertaking, organisation or person, compiled in an independent manner, particularly when provided for no financial consideration.</p>					
5.	<p>Simplification of procedures</p> <p>1. Member States shall examine the procedures and formalities applicable to access to a service activity and to the exercise thereof. Where procedures and formalities examined under this paragraph are not sufficiently simple, Member States shall simplify them.</p> <p>2. The Commission may introduce harmonised forms at Community level, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2). These forms shall be equivalent to certificates, attestations and any other documents required of a provider.</p> <p>3. Where Member States require a provider or recipient to supply a</p>			NP		

<p>certificate, attestation or any other document proving that a requirement has been satisfied, they shall accept any document from another Member State which serves an equivalent purpose or from which it is clear that the requirement in question has been satisfied. They may not require a document from another Member State to be produced in its original form, or as a certified copy or as a certified translation, save in the cases provided for in other Community instruments or where such a requirement is justified by an overriding reason relating to the public interest, including public order and security.</p> <p>The first subparagraph shall not affect the right of Member States to require non-certified translations of documents in one of their official languages.</p> <p>4. Paragraph 3 shall not apply to the documents referred to in Article 7(2) and 50 of Directive 2005/36/EC, in Articles 45(3), 46, 49 and 50 of Directive 2004/18/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts [24], in Article 3(2) of Directive 98/5/EC of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 to facilitate practice of the profession of lawyer on a permanent basis in a Member State other than that in which the qualification was obtained [25], in the First Council Directive 68/151/EEC of 9 March 1968 on coordination of safeguards which, for the protection of the interests of members and others, are required by Member States of companies within the meaning of the</p>					
---	--	--	--	--	--

	second paragraph of Article 58 of the Treaty, with a view to making such safeguards equivalent throughout the Community [26] and in the Eleventh Council Directive 89/666/EEC of 21 December 1989 concerning disclosure requirements in respect of branches opened in a Member State by certain types of company governed by the law of another State.					
6.	<p>Points of single contact</p> <p>1. Member States shall ensure that it is possible for providers to complete the following procedures and formalities through points of single contact:</p> <p>(a) all procedures and formalities needed for access to his service activities, in particular, all declarations, notifications or applications necessary for authorisation from the competent authorities, including applications for inclusion in a register, a roll or a database, or for registration with a professional body or association;</p> <p>(b) any applications for authorisation needed to exercise his service activities.</p> <p>2. The establishment of points of single contact shall be without prejudice to the allocation of functions and powers among the authorities within national systems.</p>			NP		
7.	<p>Right to information</p> <p>1. Member States shall ensure that the following information is easily accessible to providers and recipients through the points of single contact:</p> <p>(a) requirements applicable to providers established in their territory, in particular those requirements</p>	Član 112.	<p>Registar turizma vodi Agencija za privredne registre.</p> <p>U Registru turizma registruju se turističke agencije - organizatori putovanja i turističke agencije - posrednici.</p> <p>U Registru turizma evidentiraju se:</p> <p>1) upravljači turističkih prostora;</p> <p>2) turistička mesta;</p>	PU		

<p>concerning the procedures and formalities to be completed in order to access and to exercise service activities;</p> <p>(b) the contact details of the competent authorities enabling the latter to be contacted directly, including the details of those authorities responsible for matters concerning the exercise of service activities;</p> <p>(c) the means of, and conditions for, accessing public registers and databases on providers and services;</p> <p>(d) the means of redress which are generally available in the event of dispute between the competent authorities and the provider or the recipient, or between a provider and a recipient or between providers;</p> <p>(e) the contact details of the associations or organisations, other than the competent authorities, from which providers or recipients may obtain practical assistance.</p> <p>2. Member States shall ensure that it is possible for providers and recipients to receive, at their request, assistance from the competent authorities, consisting in information on the way in which the requirements referred to in point (a) of paragraph 1 are generally interpreted and applied. Where appropriate, such advice shall include a simple step-by-step guide. The information shall be provided in plain and intelligible language.</p> <p>3. Member States shall ensure that the information and assistance referred to in paragraphs 1 and 2 are provided in a clear and unambiguous manner, that they are easily accessible at a distance and by electronic means and that they</p>	<p>3) destinacijske menadžment organizacije;</p> <p>4) destinacijske menadžment kompanije;</p> <p>5) profesionalni organizator kongresa;</p> <p>6) turističke organizacije;</p> <p>7) ugostitelji;</p> <p>8) kategorisani i nekategorisani ugostiteljski objekti;</p> <p>9) lica koja pružaju usluge u domaćoj radinosti;</p> <p>10) lica koja pružaju usluge u seoskim turističkim domaćinstvima;</p> <p>11) pružaoci nautičkih usluga;</p> <p>12) kategorisani i nekategorisani objekti nautičkog turizma;</p> <p>13) pružaoci lovnoturističkih usluga;</p> <p>14) kategorisani i nekategorisani objekti lovnog turizma;</p> <p>15) turistički vodiči;</p> <p>16) lokalni turistički vodiči;</p> <p>17) turistički pratioci;</p> <p>18) turistički animatori;</p> <p>19) privredni subjekti koji pružaju usluge iznajmljivanja vozila (rent-a-car) i usluge iznajmljivanja vozila sa uslugama vozača (limo service).</p> <p>Vrstu, visinu i način plaćanja naknada za registraciju, evidenciju i druge usluge koje pruža Registar turizma, određuje Upravni odbor Agencije za privredne registre, uz saglasnost Vlade.</p> <p>Podaci koji se upisuju u Registru turizma za privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnika su poslovno ime, sedište i matični broj.</p> <p>Podaci koji se upisuju u Registru turizma, za domaće fizičko lice su lično ime, jedinstveni matični broj građana i adresa prebivališta, a za stranca se upisuje lično ime, broj pasoša i država izdavanja, a ako je izdata lična karta za stranca, upisuje se i lični broj stranca, kao i</p>			
--	--	--	--	--

	<p>are kept up to date.</p> <p>4. Member States shall ensure that the points of single contact and the competent authorities respond as quickly as possible to any request for information or assistance as referred to in paragraphs 1 and 2 and, in cases where the request is faulty or unfounded, inform the applicant accordingly without delay.</p> <p>5. Member States and the Commission shall take accompanying measures in order to encourage points of single contact to make the information provided for in this Article available in other Community languages. This does not interfere with Member States' legislation on the use of languages.</p> <p>6. The obligation for competent authorities to assist providers and recipients does not require those authorities to provide legal advice in individual cases but concerns only general information on the way in which requirements are usually interpreted or applied.</p>	<p>95.1.</p> <p>54.3.</p> <p>54.4.</p>	<p>adresa boravka u Republici Srbiji.</p> <p>U Registar turizma se registruje ili evidentira ogranak, odnosno izdvojeno mesto ili druga odgovarajuća organizaciona jedinica, privrednog društva, drugog pravnog lice ili preduzetnika, koji se registruje ili evidentira u Registru turizma.</p> <p>Svaka promena podatka, koja se unosi u nadležni odgovarajući registar Agencije za privredne registre automatski se preuzima u Registar turizma.</p> <p>Ministarstvo vodi evidenciju turističkih vodiča i turističkih pratilaca i dužno je da Registru turizma dostavlja evidenciju koju vodi u pisanoj formi (štampanoj, elektronskoj ili na trajnom nosaču zapisa) najkasnije do 15. januara za prethodnu godinu.</p> <p>Registrovani podaci se objavljuju na internet stranici Agencije za privredne registre istog dana kada je doneto rešenje o izdavanju licence.</p> <p>Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba ministru, u roku i na način propisan zakonom kojim se uređuje postupak registracije u Agenciji za privredne registre.</p>	<p>NP</p>		
8.	<p>1. Member States shall ensure that all procedures and formalities relating to access to a service activity and to the exercise thereof may be easily completed, at a distance and by electronic means, through the relevant point of single contact and with the relevant competent authorities.</p> <p>2. Paragraph 1 shall not apply to the inspection of premises on which the service is provided or of equipment</p>			NP		

	<p>used by the provider or to physical examination of the capability or of the personal integrity of the provider or of his responsible staff.</p> <p>3. The Commission shall, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), adopt detailed rules for the implementation of paragraph 1 of this Article with a view to facilitating the interoperability of information systems and use of procedures by electronic means between Member States, taking into account common standards developed at Community level.</p>					
9.	<p>Authorisation schemes</p> <p>1. Member States shall not make access to a service activity or the exercise thereof subject to an authorisation scheme unless the following conditions are satisfied:</p> <p>(a) the authorisation scheme does not discriminate against the provider in question;</p> <p>(b) the need for an authorisation scheme is justified by an overriding reason relating to the public interest;</p> <p>(c) the objective pursued cannot be attained by means of a less restrictive measure, in particular because an a posteriori inspection would take place too late to be genuinely effective.</p> <p>2. In the report referred to in Article 39(1), Member States shall identify their authorisation schemes and give reasons showing their compatibility with paragraph 1 of this Article.</p> <p>3. This section shall not apply to those aspects of authorisation schemes which are governed directly or indirectly by other Community instruments.</p>	<p>53.1.</p> <p>53.2.</p> <p>54.</p>	<p>Organizator putovanja može da obavlja poslove iz člana 52. stav 1. ovog zakona, ako ispunjava uslove propisane ovim zakonom.</p> <p>Organizator putovanja može da obavlja poslove iz člana 52. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona, ako ima licencu za organizovanje turističkog putovanja (u daljem tekstu: licenca).</p> <p>Na zahtev podnosioca Registrator turizma rešenjem izdaje licencu, sa rokom važenja od tri godine, od dana izdavanja rešenja podnosiocu zahteva koje naročito sadrži: puno poslovno ime, matični broj i sedište.</p> <p>Uz zahtev za izdavanje licence podnose se dokazi o ispunjenosti uslova propisanih članom 57. ovog zakona.</p> <p>Registrovani podaci se objavljuju na internet stranici Agencije za privredne registre istog dana kada je doneto rešenje o izdavanju licence.</p> <p>Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba ministru, u roku i na način propisan zakonom kojim se uređuje postupak registracije u Agenciji za privredne registre.</p>	PU		

		<p>55. Licenca se može obnoviti na način i pod uslovima pod kojima se izdaje, s tim da se zahtev za obnavljanje licence mora podneti najkasnije pet dana pre isteka roka važenja licence.</p> <p>Na zahtev organizatora putovanja Registrator turizma izdaje svečanu formu licence.</p> <p>Na pitanja koja se odnose na postupak izdavanja licence, postupanje po nepotpunom i nerazumljivom zahtevu za izdavanje licence i promenu podataka registrovanih u Registru turizma koja ovim zakonom nisu posebno uređena shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje registracija privrednih subjekata, a ukoliko tim zakonom nisu uređena pojedina pitanja shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak.</p> <p>Turistički vodič, lokalni turistički vodič i turistički pratilac mora da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča, lokalnog turističkog vodiča, odnosno turističkog pratioca u skladu sa ovim zakonom.</p> <p>89.1. Stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca polaže se na srpskom jeziku pred komisijom koju obrazuje ministar.</p> <p>90.2. Ministarstvo izdaje uverenje o položenom stručnom ispitu za turističkog vodiča, odnosno za turističkog pratioca, kao i legitimaciju.</p> <p>Legitimacija se izdaje sa rokom važenja 10 godina.</p> <p>91.4. Turistička agencija je dužna da: za pružanje usluge turističkog vodiča, turističkog pratioca ili lokalnog turističkog</p>			
--	--	--	--	--	--

		91.5.	vodiča, angažuje lice koje ispunjava uslove iz člana 89. stav 1. i člana 95. stav 1. ovog zakona.			
		68.1.15)	Ministarstvo vodi evidenciju turističkih vodiča i turističkih pratilaca i dužno je da Registru turizma dostavlja evidenciju koju vodi u pisanoj formi (štampanoj, elektronskoj ili na trajnom nosaču zapisa) najkasnije do 15. januara za prethodnu godinu.			
		95.	Evidencija iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: ime i prezime; jedinstveni matični broj građana; pol; dan, mesec i godina rođenja; mesto, opština i država rođenja; mesto, opština i država stanovanja, i dr.			
			Stručni ispit za lokalnog turističkog vodiča može da polaže lice koje prethodno ima položen stručni ispit za turističkog vodiča.			
			Stručni ispit za lokalnog vodiča polaže se pred komisijom koju obrazuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave.			
		96.	Program, način i uslove polaganja stručnog ispita za lokalnog turističkog vodiča propisuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave ili više jedinica lokalnih samouprava, po prethodno pribavljenom mišljenju ministarstva.			
			Nadležni organ jedinice lokalne samouprave propisuje i visinu takse za polaganje stručnog ispita, izdavanje uverenja i oznake, uslove koje članovi komisije iz člana 96. stav 2. treba da ispune, kao i iznos naknade za rad članova komisije.			
		97.	Nadležni organ jedinice lokalne samouprave vodi evidenciju lokalnih turističkih vodiča,			

		100.	<p>kao povereni posao i dužan je da Registru turizma radi evidentiranja dostavi evidenciju u elektronskoj formi najkasnije do 15. januara za prethodnu godinu.</p> <p>Nadležni organ jedinice lokalne samouprave vodi evidenciju lokalnih turističkih vodiča, kao povereni posao i dužan je da je dostavi ministarstvu u elektronskoj formi u roku od 15 dana od dana izdavanja uverenja.</p> <p>Evidencija iz stava 1. ovog člana naročito sadrži: ime i prezime; jedinstveni matični broj građana; pol; dan, mesec i godina rođenja; mesto, opština i država rođenja; mesto, opština i država stanovanja, i dr.</p> <p>Nadležni organ jedinice lokalne samouprave propisuje oblik i sadržinu uverenja i oznake lokalnog turističkog vodiča, kao i način i uslove izdavanja i rokove važenja oznake.</p> <p>Nadležni organ jedinice lokalne samouprave izdaje uverenje o položenom stručnom ispitu za lokalnog turističkog vodiča, kao i oznaku.</p>			
		101.1.				
		101.2.				
10.	<p>Conditions for the granting of authorisation</p> <p>1. Authorisation schemes shall be based</p>	57.	<p>Licenca se izdaje privrednom društvu, drugom pravnom licu ili preduzetniku:</p> <p>1) koji ima zaposleno najmanje jedno lice u</p>	PU		

<p>on criteria which preclude the competent authorities from exercising their power of assessment in an arbitrary manner.</p> <p>2. The criteria referred to in paragraph 1 shall be:</p> <p>(a) non-discriminatory;</p> <p>(b) justified by an overriding reason relating to the public interest;</p> <p>(c) proportionate to that public interest objective;</p> <p>(d) clear and unambiguous;</p> <p>(e) objective;</p> <p>(f) made public in advance;</p> <p>(g) transparent and accessible.</p> <p>3. The conditions for granting authorisation for a new establishment shall not duplicate requirements and controls which are equivalent or essentially comparable as regards their purpose to which the provider is already subject in another Member State or in the same Member State. The liaison points referred to in Article 28(2) and the provider shall assist the competent authority by providing any necessary information regarding those requirements.</p> <p>4. The authorisation shall enable the provider to have access to the service activity, or to exercise that activity, throughout the national territory, including by means of setting up agencies, subsidiaries, branches or offices, except where an authorisation for each individual establishment or a limitation of the authorisation to a certain part of the territory is justified by an overriding reason relating to the</p>	51.	<p>svojstvu rukovodioca, koje ispunjava uslove iz člana 51. stav 2. ovog zakona;</p> <p>2) koji se ne nalazi u postupku stečaja ili likvidacije;</p> <p>3) kome u prethodnih 36 meseci nije oduzeta licenca;</p> <p>4) čiji osnivači ili lica koja nakon osnivanja pristupe privrednom društvu nisu fizička lica kojima je kao preduzetnicima oduzeta licenca, odnosno koja su direktno ili indirektno imala kontrolno učešće u kapitalu privrednog društva kome je oduzeta licenca;</p> <p>5) kome nije izrečena zaštitna mera zabrane obavljanja delatnosti, za vreme dok zabrana traje, niti je odgovornom licu izrečena mera bezbednosti zabrane vršenja delatnosti, poziva i dužnosti;</p> <p>6) koji ima propisanu garanciju putovanja za slučaj insolventnosti i radi naknade štete putniku nastale neispunjenjem, delimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem ugovornih obaveza (u daljem tekstu: garancija putovanja).</p> <p>Turistička agencija mora da ima u svakom poslovnom prostoru, odnosno mestu poslovanja u kome obavlja turističku delatnost jedno zaposleno lice, sa punim radnim vremenom u svojstvu rukovodioca.</p> <p>Lice iz stava 1. ovog člana mora da:</p> <p>1) zna srpski jezik;</p> <p>2) ima znanje jednog stranog jezika;</p> <p>3) ima najmanje višu stručnu spremu, odnosno stečeno visoko obrazovanje na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 180 ESPB bodova, osnovnim strukovnim studijama, odnosno na studijama u trajanju od tri godine, za rad kod organizatora putovanja;</p> <p>4) ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju turističkog,</p>	PU		
---	-----	--	----	--	--

	<p>public interest.</p> <p>5. The authorisation shall be granted as soon as it is established, in the light of an appropriate examination, that the conditions for authorisation have been met.</p> <p>6. Except in the case of the granting of an authorisation, any decision from the competent authorities, including refusal or withdrawal of an authorisation, shall be fully reasoned and shall be open to challenge before the courts or other instances of appeal.</p> <p>7. This Article shall not call into question the allocation of the competences, at local or regional level, of the Member States' authorities granting authorisations.</p>	<p>89.2.</p> <p>90.1.</p>	<p>ekonomskog ili drugog društvenog smera za rad kod posrednika;</p> <p>5) ima radno iskustvo u turističkoj delatnosti u trajanju od:</p> <p>(1) tri godine za rad kod organizatora putovanja;</p> <p>(2) jednu godinu za rad kod posrednika.</p> <p>Zaposleno lice koje je u neposrednom kontaktu sa strankama mora da ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju i da poznaje najmanje jedan strani jezik.</p> <p>Turistički vodič i turistički pratilac mora da:</p> <p>1) ima najmanje srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju;</p> <p>2) aktivno zna jedan strani jezik.</p> <p>Turističkim vodičem i turističkim pratiocem, u smislu ovoga zakona, smatra se i državljanin države članice Evropske unije i evropskog ekonomskog prostora koji mora da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca u skladu sa ovim zakonom.</p>	<p>PU</p>		
--	--	---------------------------	--	-----------	--	--

11.	<p>Duration of authorisation</p> <p>1. An authorisation granted to a provider shall not be for a limited period, except where:</p> <p>(a) the authorisation is being automatically renewed or is subject only to the continued fulfilment of requirements;</p> <p>(b) the number of available authorisations is limited by an overriding reason relating to the public interest;</p> <p>or</p> <p>(c) a limited authorisation period can be justified by an overriding reason relating to the public interest.</p> <p>2. Paragraph 1 shall not concern the maximum period before the end of which the provider must actually commence his activity after receiving</p>	54.1.	<p>Turističke agencije</p> <p>Na zahtev podnosioca Registrator turizma rešenjem izdaje licencu, sa rokom važenja od tri godine, od dana izdavanja rešenja podnosiocu zahteva koje naročito sadrži: puno poslovno ime, matični broj i sedište.</p>	NP		

	<p>authorisation.</p> <p>3. Member States shall require a provider to inform the relevant point of single contact provided for in Article 6 of the following changes:</p> <p>(a) the creation of subsidiaries whose activities fall within the scope of the authorisation scheme;</p> <p>(b) changes in his situation which result in the conditions for authorisation no longer being met.</p> <p>4. This Article shall be without prejudice to the Member States' ability to revoke authorisations, when the conditions for authorisation are no longer met.</p>					
12.	<p>Selection from among several candidates</p> <p>1. Where the number of authorisations available for a given activity is limited because of the scarcity of available natural resources or technical capacity, Member States shall apply a selection procedure to potential candidates which provides full guarantees of impartiality and transparency, including, in particular, adequate publicity about the launch, conduct and completion of the procedure.</p> <p>2. In the cases referred to in paragraph 1, authorisation shall be granted for an appropriate limited period and may not be open to automatic renewal nor confer any other advantage on the provider whose authorisation has just expired or on any person having any particular links with that provider.</p> <p>3. Subject to paragraph 1 and to Articles 9 and 10, Member States may take into account, in establishing the</p>			NP		

	rules for the selection procedure, considerations of public health, social policy objectives, the health and safety of employees or self-employed persons, the protection of the environment, the preservation of cultural heritage and other overriding reasons relating to the public interest, in conformity with Community law.					
13.	<p>Authorisation procedures</p> <p>1. Authorisation procedures and formalities shall be clear, made public in advance and be such as to provide the applicants with a guarantee that their application will be dealt with objectively and impartially.</p> <p>2. Authorisation procedures and formalities shall not be dissuasive and shall not unduly complicate or delay the provision of the service. They shall be easily accessible and any charges which the applicants may incur from their application shall be reasonable and proportionate to the cost of the authorisation procedures in question and shall not exceed the cost of the procedures.</p> <p>3. Authorisation procedures and formalities shall provide applicants with a guarantee that their application will be processed as quickly as possible and, in any event, within a reasonable period which is fixed and made public in advance. The period shall run only from the time when all documentation has been submitted. When justified by the complexity of the issue, the time period may be extended once, by the competent authority, for a limited time. The extension and its duration shall be duly motivated and shall be notified to the applicant before the original period</p>			PU	U skladu sa Zakonom o postupku registracije u Agenciji za privredne registre („Službeni glasnik RS“ br. 99/11 i 83/14) sve procedure su pojednostavljene i troškovi registracije privrednih subjekata su umereni	

	<p>has expired.</p> <p>4. Failing a response within the time period set or extended in accordance with paragraph 3, authorisation shall be deemed to have been granted. Different arrangements may nevertheless be put in place, where justified by overriding reasons relating to the public interest, including a legitimate interest of third parties.</p> <p>5. All applications for authorisation shall be acknowledged as quickly as possible. The acknowledgement must specify the following:</p> <p>(a) the period referred to in paragraph 3;</p> <p>(b) the available means of redress;</p> <p>(c) where applicable, a statement that in the absence of a response within the period specified, the authorisation shall be deemed to have been granted.</p> <p>6. In the case of an incomplete application, the applicant shall be informed as quickly as possible of the need to supply any additional documentation, as well as of any possible effects on the period referred to in paragraph 3.</p> <p>7. When a request is rejected because it fails to comply with the required procedures or formalities, the applicant shall be informed of the rejection as quickly as possible.</p>					
14.	<p>Prohibited requirements</p> <p>Member States shall not make access to, or the exercise of, a service activity in their territory subject to compliance with any of the following:</p> <p>1) discriminatory requirements based directly or indirectly on nationality or,</p>	<p>89.1.</p> <p>89.2.</p>	<p>Turistički vodič i turistički pratilac mora da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca u skladu sa ovim zakonom.</p> <p>Turistički vodič i turistički pratilac mora da:</p> <p>1) ima najmanje srednje obrazovanje u</p>	PU		

<p>in the case of companies, the location of the registered office, including in particular:</p> <p>(a) nationality requirements for the provider, his staff, persons holding the share capital or members of the provider's management or supervisory bodies;</p> <p>(b) a requirement that the provider, his staff, persons holding the share capital or members of the provider's management or supervisory bodies be resident within the territory;</p> <p>2) a prohibition on having an establishment in more than one Member State or on being entered in the registers or enrolled with professional bodies or associations of more than one Member State;</p> <p>3) restrictions on the freedom of a provider to choose between a principal or a secondary establishment, in particular an obligation on the provider to have its principal establishment in their territory, or restrictions on the freedom to choose between establishment in the form of an agency, branch or subsidiary;</p> <p>4) conditions of reciprocity with the Member State in which the provider already has an establishment, save in the case of conditions of reciprocity provided for in Community instruments concerning energy;</p> <p>5) the case-by-case application of an economic test making the granting of authorisation subject to proof of the existence of an economic need or market demand, an assessment of the potential or current economic effects of the activity or an assessment of the appropriateness of the activity in</p>	<p>89.3.</p> <p>90.1.</p>	<p>četvorogodišnjem trajanju;</p> <p>2) aktivno zna jedan strani jezik.</p> <p>Lice koje ima položen stručni ispit za turističkog vodiča može da obavlja i poslove turističkog pratioca.</p> <p>Turističkim vodičem i turističkim pratiocem, u smislu ovoga zakona, smatra se i državljanin države članice Evropske unije i evropskog ekonomskog prostora koji mora da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča i turističkog pratioca u skladu sa ovim zakonom.</p>			
---	---------------------------	---	--	--	--

	<p>relation to the economic planning objectives set by the competent authority; this prohibition shall not concern planning requirements which do not pursue economic aims but serve overriding reasons relating to the public interest;</p> <p>6) the direct or indirect involvement of competing operators, including within consultative bodies, in the granting of authorisations or in the adoption of other decisions of the competent authorities, with the exception of professional bodies and associations or other organisations acting as the competent authority; this prohibition shall not concern the consultation of organisations, such as chambers of commerce or social partners, on matters other than individual applications for authorisation, or a consultation of the public at large;</p> <p>7) an obligation to provide or participate in a financial guarantee or to take out insurance from a provider or body established in their territory. This shall not affect the possibility for Member States to require insurance or financial guarantees as such, nor shall it affect requirements relating to the participation in a collective compensation fund, for instance for members of professional bodies or organisations;</p> <p>8) an obligation to have been pre-registered, for a given period, in the registers held in their territory or to have previously exercised the activity for a given period in their territory.</p>					
15.	<p>Requirements to be evaluated</p> <p>1. Member States shall examine whether, under their legal system, any</p>			NP		

<p>of the requirements listed in paragraph 2 are imposed and shall ensure that any such requirements are compatible with the conditions laid down in paragraph 3. Member States shall adapt their laws, regulations or administrative provisions so as to make them compatible with those conditions.</p> <p>2. Member States shall examine whether their legal system makes access to a service activity or the exercise of it subject to compliance with any of the following non-discriminatory requirements:</p> <p>(a) quantitative or territorial restrictions, in particular in the form of limits fixed according to population or of a minimum geographical distance between providers;</p> <p>(b) an obligation on a provider to take a specific legal form;</p> <p>(c) requirements which relate to the shareholding of a company;</p> <p>(d) requirements, other than those concerning matters covered by Directive 2005/36/EC or provided for in other Community instruments, which reserve access to the service activity in question to particular providers by virtue of the specific nature of the activity;</p> <p>(e) a ban on having more than one establishment in the territory of the same State;</p> <p>(f) requirements fixing a minimum number of employees;</p> <p>(g) fixed minimum and/or maximum tariffs with which the provider must comply;</p> <p>(h) an obligation on the provider to</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>supply other specific services jointly with his service.</p> <p>3. Member States shall verify that the requirements referred to in paragraph 2 satisfy the following conditions:</p> <p>(a) non-discrimination: requirements must be neither directly nor indirectly discriminatory according to nationality nor, with regard to companies, according to the location of the registered office;</p> <p>(b) necessity: requirements must be justified by an overriding reason relating to the public interest;</p> <p>(c) proportionality: requirements must be suitable for securing the attainment of the objective pursued; they must not go beyond what is necessary to attain that objective and it must not be possible to replace those requirements with other, less restrictive measures which attain the same result.</p> <p>4. Paragraphs 1, 2 and 3 shall apply to legislation in the field of services of general economic interest only insofar as the application of these paragraphs does not obstruct the performance, in law or in fact, of the particular task assigned to them.</p> <p>5. In the mutual evaluation report provided for in Article 39(1), Member States shall specify the following:</p> <p>(a) the requirements that they intend to maintain and the reasons why they consider that those requirements comply with the conditions set out in paragraph 3;</p> <p>(b) the requirements which have been abolished or made less stringent.</p> <p>6. From 28 December 2006 Member</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>States shall not introduce any new requirement of a kind listed in paragraph 2, unless that requirement satisfies the conditions laid down in paragraph 3.</p> <p>7. Member States shall notify the Commission of any new laws, regulations or administrative provisions which set requirements as referred to in paragraph 6, together with the reasons for those requirements. The Commission shall communicate the provisions concerned to the other Member States. Such notification shall not prevent Member States from adopting the provisions in question.</p> <p>Within a period of 3 months from the date of receipt of the notification, the Commission shall examine the compatibility of any new requirements with Community law and, where appropriate, shall adopt a decision requesting the Member State in question to refrain from adopting them or to abolish them.</p> <p>The notification of a draft national law in accordance with Directive 98/34/EC shall fulfil the obligation of notification provided for in this Directive.</p>					
16.	<p>Freedom to provide services</p> <p>1. Member States shall respect the right of providers to provide services in a Member State other than that in which they are established.</p> <p>The Member State in which the service is provided shall ensure free access to and free exercise of a service activity within its territory.</p> <p>Member States shall not make access to or exercise of a service activity in their territory subject to compliance with any</p>			NP		

<p>requirements which do not respect the following principles:</p> <p>(a) non-discrimination: the requirement may be neither directly nor indirectly discriminatory with regard to nationality or, in the case of legal persons, with regard to the Member State in which they are established;</p> <p>(b) necessity: the requirement must be justified for reasons of public policy, public security, public health or the protection of the environment;</p> <p>(c) proportionality: the requirement must be suitable for attaining the objective pursued, and must not go beyond what is necessary to attain that objective.</p> <p>2. Member States may not restrict the freedom to provide services in the case of a provider established in another Member State by imposing any of the following requirements:</p> <p>(a) an obligation on the provider to have an establishment in their territory;</p> <p>(b) an obligation on the provider to obtain an authorisation from their competent authorities including entry in a register or registration with a professional body or association in their territory, except where provided for in this Directive or other instruments of Community law;</p> <p>(c) a ban on the provider setting up a certain form or type of infrastructure in their territory, including an office or chambers, which the provider needs in order to supply the services in question;</p> <p>(d) the application of specific contractual arrangements between the provider and the recipient which</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>prevent or restrict service provision by the self-employed;</p> <p>(e) an obligation on the provider to possess an identity document issued by its competent authorities specific to the exercise of a service activity;</p> <p>(f) requirements, except for those necessary for health and safety at work, which affect the use of equipment and material which are an integral part of the service provided;</p> <p>(g) restrictions on the freedom to provide the services referred to in Article 19.</p> <p>3. The Member State to which the provider moves shall not be prevented from imposing requirements with regard to the provision of a service activity, where they are justified for reasons of public policy, public security, public health or the protection of the environment and in accordance with paragraph 1. Nor shall that Member State be prevented from applying, in accordance with Community law, its rules on employment conditions, including those laid down in collective agreements.</p> <p>4. By 28 December 2011 the Commission shall, after consultation of the Member States and the social partners at Community level, submit to the European Parliament and the Council a report on the application of this Article, in which it shall consider the need to propose harmonisation measures regarding service activities covered by this Directive.</p>					
17.	<p>Article 16 shall not apply to:</p> <p>1) services of general economic interest which are provided in another Member</p>			NP		

<p>State, inter alia:</p> <p>(a) in the postal sector, services covered by Directive 97/67/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 1997 on common rules for the development of the internal market of Community postal services and the improvement of quality of service [28];</p> <p>(b) in the electricity sector, services covered by Directive 2003/54/EC [29] of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in electricity;</p> <p>(c) in the gas sector, services covered by Directive 2003/55/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in natural gas [30];</p> <p>(d) water distribution and supply services and waste water services;</p> <p>(e) treatment of waste;</p> <p>2) matters covered by Directive 96/71/EC;</p> <p>3) matters covered by Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data [31];</p> <p>4) matters covered by Council Directive 77/249/EEC of 22 March 1977 to facilitate the effective exercise by lawyers of freedom to provide services [32];</p> <p>5) the activity of judicial recovery of debts;</p>					
--	--	--	--	--	--

<p>6) matters covered by Title II of Directive 2005/36/EC, as well as requirements in the Member State where the service is provided which reserve an activity to a particular profession;</p> <p>7) matters covered by Regulation (EEC) No 1408/71;</p> <p>8) as regards administrative formalities concerning the free movement of persons and their residence, matters covered by the provisions of Directive 2004/38/EC that lay down administrative formalities of the competent authorities of the Member State where the service is provided with which beneficiaries must comply;</p> <p>9) as regards third country nationals who move to another Member State in the context of the provision of a service, the possibility for Member States to require visa or residence permits for third country nationals who are not covered by the mutual recognition regime provided for in Article 21 of the Convention implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 on the gradual abolition of checks at the common borders [33] or the possibility to oblige third country nationals to report to the competent authorities of the Member State in which the service is provided on or after their entry;</p> <p>10) as regards the shipment of waste, matters covered by Council Regulation (EEC) No 259/93 of 1 February 1993 on the supervision and control of shipments of waste within, into and out of the European Community [34];</p> <p>11) copyright, neighbouring rights and rights covered by Council Directive 87/54/EEC of 16 December 1986 on the</p>					
---	--	--	--	--	--

	<p>legal protection of topographies of semiconductor products [35] and by Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases [36], as well as industrial property rights;</p> <p>12) acts requiring by law the involvement of a notary;</p> <p>13) matters covered by Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council of 17 May 2006 on statutory audit of annual accounts and consolidated accounts [37];</p> <p>14) the registration of vehicles leased in another Member State;</p> <p>15) provisions regarding contractual and non-contractual obligations, including the form of contracts, determined pursuant to the rules of private international law.</p>					
18.	<p>Case-by-case derogations</p> <p>1. By way of derogation from Article 16, and in exceptional circumstances only, a Member State may, in respect of a provider established in another Member State, take measures relating to the safety of services.</p> <p>2. The measures provided for in paragraph 1 may be taken only if the mutual assistance procedure laid down in Article 35 is complied with and the following conditions are fulfilled:</p> <p>(a) the national provisions in accordance with which the measure is taken have not been subject to Community harmonisation in the field of the safety of services;</p> <p>(b) the measures provide for a higher</p>			NP		

	<p>level of protection of the recipient than would be the case in a measure taken by the Member State of establishment in accordance with its national provisions;</p> <p>(c) the Member State of establishment has not taken any measures or has taken measures which are insufficient as compared with those referred to in Article 35(2);</p> <p>(d) the measures are proportionate.</p> <p>3. Paragraphs 1 and 2 shall be without prejudice to provisions, laid down in Community instruments, which guarantee the freedom to provide services or which allow derogations therefrom.</p>					
19.	<p>Prohibited restrictions</p> <p>Member States may not impose on a recipient requirements which restrict the use of a service supplied by a provider established in another Member State, in particular the following requirements:</p> <p>(a) an obligation to obtain authorisation from or to make a declaration to their competent authorities;</p> <p>(b) discriminatory limits on the grant of financial assistance by reason of the fact that the provider is established in another Member State or by reason of the location of the place at which the service is provided.</p>			NP	.	
20	<p>Non-discrimination</p> <p>1. Member States shall ensure that the recipient is not made subject to discriminatory requirements based on his nationality or place of residence.</p> <p>2. Member States shall ensure that the general conditions of access to a</p>			NP		

	<p>service, which are made available to the public at large by the provider, do not contain discriminatory provisions relating to the nationality or place of residence of the recipient, but without precluding the possibility of providing for differences in the conditions of access where those differences are directly justified by objective criteria.</p>				
21	<p>Assistance for recipients</p> <p>1. Member States shall ensure that recipients can obtain, in their Member State of residence, the following information:</p> <p>(a) general information on the requirements applicable in other Member States relating to access to, and exercise of, service activities, in particular those relating to consumer protection;</p> <p>(b) general information on the means of redress available in the case of a dispute between a provider and a recipient;</p> <p>(c) the contact details of associations or organisations, including the centres of the European Consumer Centres Network, from which providers or recipients may obtain practical assistance.</p> <p>Where appropriate, advice from the competent authorities shall include a simple step-by-step guide. Information and assistance shall be provided in a clear and unambiguous manner, shall be easily accessible at a distance, including by electronic means, and shall be kept up to date.</p> <p>2. Member States may confer responsibility for the task referred to in paragraph 1 on points of single contact or on any other body, such as the</p>			NP	

	<p>centres of the European Consumer Centres Network, consumer associations or Euro Info Centres.</p> <p>Member States shall communicate to the Commission the names and contact details of the designated bodies. The Commission shall transmit them to all Member States.</p> <p>3. In fulfilment of the requirements set out in paragraphs 1 and 2, the body approached by the recipient shall, if necessary, contact the relevant body for the Member State concerned. The latter shall send the information requested as soon as possible to the requesting body which shall forward the information to the recipient. Member States shall ensure that those bodies give each other mutual assistance and shall put in place all possible measures for effective cooperation. Together with the Commission, Member States shall put in place practical arrangements necessary for the implementation of paragraph 1.</p> <p>4. The Commission shall, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), adopt measures for the implementation of paragraphs 1, 2 and 3 of this Article, specifying the technical mechanisms for the exchange of information between the bodies of the various Member States and, in particular, the interoperability of information systems, taking into account common standards.</p>					
22	<p>Information on providers and their services</p> <p>1. Member States shall ensure that providers make the following information available to the recipient:</p> <p>(a) the name of the provider, his legal</p>			NP		

<p>status and form, the geographic address at which he is established and details enabling him to be contacted rapidly and communicated with directly and, as the case may be, by electronic means;</p> <p>(b) where the provider is registered in a trade or other similar public register, the name of that register and the provider's registration number, or equivalent means of identification in that register;</p> <p>(c) where the activity is subject to an authorisation scheme, the particulars of the relevant competent authority or the single point of contact;</p> <p>(d) where the provider exercises an activity which is subject to VAT, the identification number referred to in Article 22(1) of Sixth Council Directive 77/388/EEC of 17 May 1977 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to turnover taxes – Common system of value added tax: uniform basis of assessment [38];</p> <p>(e) in the case of the regulated professions, any professional body or similar institution with which the provider is registered, the professional title and the Member State in which that title has been granted;</p> <p>(f) the general conditions and clauses, if any, used by the provider;</p> <p>(g) the existence of contractual clauses, if any, used by the provider concerning the law applicable to the contract and/or the competent courts;</p> <p>(h) the existence of an after-sales guarantee, if any, not imposed by law;</p> <p>(i) the price of the service, where a price is pre-determined by the provider for a given type of service;</p>				
--	--	--	--	--

<p>(j) the main features of the service, if not already apparent from the context;</p> <p>(k) the insurance or guarantees referred to in Article 23(1), and in particular the contact details of the insurer or guarantor and the territorial coverage.</p> <p>2. Member States shall ensure that the information referred to in paragraph 1, according to the provider's preference:</p> <p>(a) is supplied by the provider on his own initiative;</p> <p>(b) is easily accessible to the recipient at the place where the service is provided or the contract concluded;</p> <p>(c) can be easily accessed by the recipient electronically by means of an address supplied by the provider;</p> <p>(d) appears in any information documents supplied to the recipient by the provider which set out a detailed description of the service he provides.</p> <p>3. Member States shall ensure that, at the recipient's request, providers supply the following additional information:</p> <p>(a) where the price is not pre-determined by the provider for a given type of service, the price of the service or, if an exact price cannot be given, the method for calculating the price so that it can be checked by the recipient, or a sufficiently detailed estimate;</p> <p>(b) as regards the regulated professions, a reference to the professional rules applicable in the Member State of establishment and how to access them;</p> <p>(c) information on their multidisciplinary activities and partnerships which are directly linked to the service in question and on the</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>measures taken to avoid conflicts of interest. That information shall be included in any information document in which providers give a detailed description of their services;</p> <p>(d) any codes of conduct to which the provider is subject and the address at which these codes may be consulted by electronic means, specifying the language version available;</p> <p>(e) where a provider is subject to a code of conduct, or member of a trade association or professional body which provides for recourse to a non-judicial means of dispute settlement, information in this respect. The provider shall specify how to access detailed information on the characteristics of, and conditions for, the use of non-judicial means of dispute settlement.</p> <p>4. Member States shall ensure that the information which a provider must supply in accordance with this Chapter is made available or communicated in a clear and unambiguous manner, and in good time before conclusion of the contract or, where there is no written contract, before the service is provided.</p> <p>5. The information requirements laid down in this Chapter are in addition to requirements already provided for in Community law and do not prevent Member States from imposing additional information requirements applicable to providers established in their territory.</p> <p>6. The Commission may, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), specify the content of the information provided for in paragraphs 1 and 3 of this Article according to the</p>					
---	--	--	--	--	--

	specific nature of certain activities and may specify the practical means of implementing paragraph 2 of this Article.					
23	<p>Professional liability insurance and guarantees</p> <p>1. Member States may ensure that providers whose services present a direct and particular risk to the health or safety of the recipient or a third person, or to the financial security of the recipient, subscribe to professional liability insurance appropriate to the nature and extent of the risk, or provide a guarantee or similar arrangement which is equivalent or essentially comparable as regards its purpose.</p> <p>2. When a provider establishes himself in their territory, Member States may not require professional liability insurance or a guarantee from the provider where he is already covered by a guarantee which is equivalent, or essentially comparable as regards its purpose and the cover it provides in terms of the insured risk, the insured sum or a ceiling for the guarantee and possible exclusions from the cover, in another Member State in which the provider is already established. Where equivalence is only partial, Member States may require a supplementary guarantee to cover those aspects not already covered.</p> <p>When a Member State requires a provider established in its territory to subscribe to professional liability insurance or to provide another guarantee, that Member State shall accept as sufficient evidence attestations of such insurance cover issued by credit institutions and insurers</p>			NP		

<p>established in other Member States.</p> <p>3. Paragraphs 1 and 2 shall not affect professional insurance or guarantee arrangements provided for in other Community instruments.</p> <p>4. For the implementation of paragraph 1, the Commission may, in accordance with the regulatory procedure referred to in Article 40(2), establish a list of services which exhibit the characteristics referred to in paragraph 1 of this Article. The Commission may also, in accordance with the procedure referred to in Article 40(3), adopt measures designed to amend non-essential elements of this Directive by supplementing it by establishing common criteria for defining, for the purposes of the insurance or guarantees referred to in paragraph 1 of this Article, what is appropriate to the nature and extent of the risk.</p> <p>5. For the purpose of this Article</p> <ul style="list-style-type: none"> - "direct and particular risk" means a risk arising directly from the provision of the service, - "health and safety" means, in relation to a recipient or a third person, the prevention of death or serious personal injury, - "financial security" means, in relation to a recipient, the prevention of substantial losses of money or of value of property, - "professional liability insurance" means insurance taken out by a provider in respect of potential liabilities to recipients and, where applicable, third parties arising out of the provision of the service. 					
--	--	--	--	--	--

24	<p>Commercial communications by the regulated professions</p> <p>1. Member States shall remove all total prohibitions on commercial communications by the regulated professions.</p> <p>2. Member States shall ensure that commercial communications by the regulated professions comply with professional rules, in conformity with Community law, which relate, in particular, to the independence, dignity and integrity of the profession, as well as to professional secrecy, in a manner consistent with the specific nature of each profession. Professional rules on commercial communications shall be non-discriminatory, justified by an overriding reason relating to the public interest and proportionate.</p>			NP		
25	<p>Multidisciplinary activities</p> <p>1. Member States shall ensure that providers are not made subject to requirements which oblige them to exercise a given specific activity exclusively or which restrict the exercise jointly or in partnership of different activities.</p> <p>However, the following providers may be made subject to such requirements:</p> <p>(a) the regulated professions, in so far as is justified in order to guarantee compliance with the rules governing professional ethics and conduct, which vary according to the specific nature of each profession, and is necessary in order to ensure their independence and impartiality;</p> <p>(b) providers of certification, accreditation, technical monitoring, test or trial services, in so far as is justified</p>			NP		

	<p>in order to ensure their independence and impartiality.</p> <p>2. Where multidisciplinary activities between providers referred to in points (a) and (b) of paragraph 1 are authorised, Member States shall ensure the following:</p> <p>(a) that conflicts of interest and incompatibilities between certain activities are prevented;</p> <p>(b) that the independence and impartiality required for certain activities is secured;</p> <p>(c) that the rules governing professional ethics and conduct for different activities are compatible with one another, especially as regards matters of professional secrecy.</p> <p>3. In the report referred to in Article 39(1), Member States shall indicate which providers are subject to the requirements laid down in paragraph 1 of this Article, the content of those requirements and the reasons for which they consider them to be justified.</p>					
26	<p>Policy on quality of services</p> <p>1. Member States shall, in cooperation with the Commission, take accompanying measures to encourage providers to take action on a voluntary basis in order to ensure the quality of service provision, in particular through use of one of the following methods:</p> <p>(a) certification or assessment of their activities by independent or accredited bodies;</p> <p>(b) drawing up their own quality charter or participation in quality charters or labels drawn up by professional bodies</p>			NP		

	<p>at Community level.</p> <p>2. Member States shall ensure that information on the significance of certain labels and the criteria for applying labels and other quality marks relating to services can be easily accessed by providers and recipients.</p> <p>3. Member States shall, in cooperation with the Commission, take accompanying measures to encourage professional bodies, as well as chambers of commerce and craft associations and consumer associations, in their territory to cooperate at Community level in order to promote the quality of service provision, especially by making it easier to assess the competence of a provider.</p> <p>4. Member States shall, in cooperation with the Commission, take accompanying measures to encourage the development of independent assessments, notably by consumer associations, in relation to the quality and defects of service provision, and, in particular, the development at Community level of comparative trials or testing and the communication of the results.</p> <p>5. Member States, in cooperation with the Commission, shall encourage the development of voluntary European standards with the aim of facilitating compatibility between services supplied by providers in different Member States, information to the recipient and the quality of service provision.</p>					
27	<p>Settlement of disputes</p> <p>1. Member States shall take the general measures necessary to ensure that providers supply contact details, in particular a postal address, fax number</p>			NP		

or e-mail address and telephone number to which all recipients, including those resident in another Member State, can send a complaint or a request for information about the service provided. Providers shall supply their legal address if this is not their usual address for correspondence.

Member States shall take the general measures necessary to ensure that providers respond to the complaints referred to in the first subparagraph in the shortest possible time and make their best efforts to find a satisfactory solution.

2. Member States shall take the general measures necessary to ensure that providers are obliged to demonstrate compliance with the obligations laid down in this Directive as to the provision of information and to demonstrate that the information is accurate.

3. Where a financial guarantee is required for compliance with a judicial decision, Member States shall recognise equivalent guarantees lodged with a credit institution or insurer established in another Member State. Such credit institutions must be authorised in a Member State in accordance with Directive 2006/48/EC and such insurers in accordance, as appropriate, with First Council Directive 73/239/EEC of 24 July 1973 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking-up and pursuit of the business of direct insurance other than life assurance [39] and Directive 2002/83/EC of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 concerning life assurance [40].

	<p>4. Member States shall take the general measures necessary to ensure that providers who are subject to a code of conduct, or are members of a trade association or professional body, which provides for recourse to a non-judicial means of dispute settlement inform the recipient thereof and mention that fact in any document which presents their services in detail, specifying how to access detailed information on the characteristics of, and conditions for, the use of such a mechanism.</p>					
28	<p>Mutual assistance – general obligations</p> <p>1. Member States shall give each other mutual assistance, and shall put in place measures for effective cooperation with one another, in order to ensure the supervision of providers and the services they provide.</p> <p>2. For the purposes of this Chapter, Member States shall designate one or more liaison points, the contact details of which shall be communicated to the other Member States and the Commission. The Commission shall publish and regularly update the list of liaison points.</p> <p>3. Information requests and requests to carry out any checks, inspections and investigations under this Chapter shall be duly motivated, in particular by specifying the reason for the request. Information exchanged shall be used only in respect of the matter for which it was requested.</p> <p>4. In the event of receiving a request for assistance from competent authorities in another Member State, Member States shall ensure that providers established in their territory supply their competent authorities with all the information</p>			NP		

	<p>necessary for supervising their activities in compliance with their national laws.</p> <p>5. In the event of difficulty in meeting a request for information or in carrying out checks, inspections or investigations, the Member State in question shall rapidly inform the requesting Member State with a view to finding a solution.</p> <p>6. Member States shall supply the information requested by other Member States or the Commission by electronic means and within the shortest possible period of time.</p> <p>7. Member States shall ensure that registers in which providers have been entered, and which may be consulted by the competent authorities in their territory, may also be consulted, in accordance with the same conditions, by the equivalent competent authorities of the other Member States.</p> <p>8. Member States shall communicate to the Commission information on cases where other Member States do not fulfil their obligation of mutual assistance. Where necessary, the Commission shall take appropriate steps, including proceedings provided for in Article 226 of the Treaty, in order to ensure that the Member States concerned comply with their obligation of mutual assistance. The Commission shall periodically inform Member States about the functioning of the mutual assistance provisions.</p>					
29	<p>Mutual assistance – general obligations for the Member State of establishment</p> <p>1. With respect to providers providing services in another Member State, the Member State of establishment shall supply information on providers</p>			NP		

	<p>established in its territory when requested to do so by another Member State and, in particular, confirmation that a provider is established in its territory and, to its knowledge, is not exercising his activities in an unlawful manner.</p> <p>2. The Member State of establishment shall undertake the checks, inspections and investigations requested by another Member State and shall inform the latter of the results and, as the case may be, of the measures taken. In so doing, the competent authorities shall act to the extent permitted by the powers vested in them in their Member State. The competent authorities can decide on the most appropriate measures to be taken in each individual case in order to meet the request by another Member State.</p> <p>3. Upon gaining actual knowledge of any conduct or specific acts by a provider established in its territory which provides services in other Member States, that, to its knowledge, could cause serious damage to the health or safety of persons or to the environment, the Member State of establishment shall inform all other Member States and the Commission within the shortest possible period of time.</p>					
30	<p>Supervision by the Member State of establishment in the event of the temporary movement of a provider to another Member State</p> <p>1. With respect to cases not covered by Article 31(1), the Member State of establishment shall ensure that compliance with its requirements is supervised in conformity with the powers of supervision provided for in</p>			NP		

	<p>its national law, in particular through supervisory measures at the place of establishment of the provider.</p> <p>2. The Member State of establishment shall not refrain from taking supervisory or enforcement measures in its territory on the grounds that the service has been provided or caused damage in another Member State.</p> <p>3. The obligation laid down in paragraph 1 shall not entail a duty on the part of the Member State of establishment to carry out factual checks and controls in the territory of the Member State where the service is provided. Such checks and controls shall be carried out by the authorities of the Member State where the provider is temporarily operating at the request of the authorities of the Member State of establishment, in accordance with Article 31.</p>					
31	<p>Supervision by the Member State where the service is provided in the event of the temporary movement of the provider</p> <p>1. With respect to national requirements which may be imposed pursuant to Articles 16 or 17, the Member State where the service is provided is responsible for the supervision of the activity of the provider in its territory. In conformity with Community law, the Member State where the service is provided:</p> <p>(a) shall take all measures necessary to ensure the provider complies with those requirements as regards the access to and the exercise of the activity;</p> <p>(b) shall carry out the checks, inspections and investigations necessary to supervise the service provided.</p>			NP		

	<p>2. With respect to requirements other than those referred to in paragraph 1, where a provider moves temporarily to another Member State in order to provide a service without being established there, the competent authorities of that Member State shall participate in the supervision of the provider in accordance with paragraphs 3 and 4.</p> <p>3. At the request of the Member State of establishment, the competent authorities of the Member State where the service is provided shall carry out any checks, inspections and investigations necessary for ensuring the effective supervision by the Member State of establishment. In so doing, the competent authorities shall act to the extent permitted by the powers vested in them in their Member State. The competent authorities may decide on the most appropriate measures to be taken in each individual case in order to meet the request by the Member State of establishment.</p> <p>4. On their own initiative, the competent authorities of the Member State where the service is provided may conduct checks, inspections and investigations on the spot, provided that those checks, inspections or investigations are not discriminatory, are not motivated by the fact that the provider is established in another Member State and are proportionate.</p>					
32	<p>Alert mechanism</p> <p>1. Where a Member State becomes aware of serious specific acts or circumstances relating to a service activity that could cause serious damage to the health or safety of persons or to</p>			NP		

	<p>the environment in its territory or in the territory of other Member States, that Member State shall inform the Member State of establishment, the other Member States concerned and the Commission within the shortest possible period of time.</p> <p>2. The Commission shall promote and take part in the operation of a European network of Member States' authorities in order to implement paragraph 1.</p> <p>3. The Commission shall adopt and regularly update, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), detailed rules concerning the management of the network referred to in paragraph 2 of this Article.</p>					
33	<p>Information on the good repute of providers</p> <p>1. Member States shall, at the request of a competent authority in another Member State, supply information, in conformity with their national law, on disciplinary or administrative actions or criminal sanctions and decisions concerning insolvency or bankruptcy involving fraud taken by their competent authorities in respect of the provider which are directly relevant to the provider's competence or professional reliability. The Member State which supplies the information shall inform the provider thereof.</p> <p>A request made pursuant to the first subparagraph must be duly substantiated, in particular as regards the reasons for the request for information.</p> <p>2. Sanctions and actions referred to in paragraph 1 shall only be communicated if a final decision has been taken. With regard to other</p>			NP		

	<p>enforceable decisions referred to in paragraph 1, the Member State which supplies the information shall specify whether a particular decision is final or whether an appeal has been lodged in respect of it, in which case the Member State in question should provide an indication of the date when the decision on appeal is expected.</p> <p>Moreover, that Member State shall specify the provisions of national law pursuant to which the provider was found guilty or penalised.</p> <p>3. Implementation of paragraphs 1 and 2 must comply with rules on the provision of personal data and with rights guaranteed to persons found guilty or penalised in the Member States concerned, including by professional bodies. Any information in question which is public shall be accessible to consumers.</p>					
34	<p>Accompanying measures</p> <p>1. The Commission, in cooperation with Member States, shall establish an electronic system for the exchange of information between Member States, taking into account existing information systems.</p> <p>2. Member States shall, with the assistance of the Commission, take accompanying measures to facilitate the exchange of officials in charge of the implementation of mutual assistance and training of such officials, including language and computer training.</p> <p>3. The Commission shall assess the need to establish a multi-annual programme in order to organise relevant exchanges of officials and training.</p>			NP		

35	<p>Mutual assistance in the event of case-by-case derogations</p> <p>1. Where a Member State intends to take a measure pursuant to Article 18, the procedure laid down in paragraphs 2 to 6 of this Article shall apply without prejudice to court proceedings, including preliminary proceedings and acts carried out in the framework of a criminal investigation.</p> <p>2. The Member State referred to in paragraph 1 shall ask the Member State of establishment to take measures with regard to the provider, supplying all relevant information on the service in question and the circumstances of the case.</p> <p>The Member State of establishment shall check, within the shortest possible period of time, whether the provider is operating lawfully and verify the facts underlying the request. It shall inform the requesting Member State within the shortest possible period of time of the measures taken or envisaged or, as the case may be, the reasons why it has not taken any measures.</p> <p>3. Following communication by the Member State of establishment as provided for in the second subparagraph of paragraph 2, the requesting Member State shall notify the Commission and the Member State of establishment of its intention to take measures, stating the following:</p> <p>(a) the reasons why it believes the measures taken or envisaged by the Member State of establishment are inadequate;</p> <p>(b) the reasons why it believes the measures it intends to take fulfil the</p>		NP		
----	--	--	----	--	--

	<p>conditions laid down in Article 18.</p> <p>4. The measures may not be taken until fifteen working days after the date of notification provided for in paragraph 3.</p> <p>5. Without prejudice to the possibility for the requesting Member State to take the measures in question upon expiry of the period specified in paragraph 4, the Commission shall, within the shortest possible period of time, examine the compatibility with Community law of the measures notified.</p> <p>Where the Commission concludes that the measure is incompatible with Community law, it shall adopt a decision asking the Member State concerned to refrain from taking the proposed measures or to put an end to the measures in question as a matter of urgency.</p> <p>6. In the case of urgency, a Member State which intends to take a measure may derogate from paragraphs 2, 3 and 4. In such cases, the measures shall be notified within the shortest possible period of time to the Commission and the Member State of establishment, stating the reasons for which the Member State considers that there is urgency.</p>					
36	<p>Implementing measures</p> <p>In accordance with the procedure referred to in Article 40(3), the Commission shall adopt the implementing measures designed to amend non-essential elements of this Chapter by supplementing it by specifying the time-limits provided for in Articles 28 and 35. The Commission shall also adopt, in accordance with the procedure referred to in Article 40(2), the practical arrangements for the</p>			NP		

	exchange of information by electronic means between Member States, and in particular the interoperability provisions for information systems.					
37	<p>Codes of conduct at Community level</p> <p>1. Member States shall, in cooperation with the Commission, take accompanying measures to encourage the drawing up at Community level, particularly by professional bodies, organisations and associations, of codes of conduct aimed at facilitating the provision of services or the establishment of a provider in another Member State, in conformity with Community law.</p> <p>2. Member States shall ensure that the codes of conduct referred to in paragraph 1 are accessible at a distance, by electronic means.</p>			NP		
38	<p>Additional harmonisation</p> <p>The Commission shall assess, by 28 December 2010 the possibility of presenting proposals for harmonisation instruments on the following subjects:</p> <p>(a) access to the activity of judicial recovery of debts;</p> <p>(b) private security services and transport of cash and valuables.</p>			NP		
39	<p>Mutual evaluation</p> <p>1. By 28 December 2009 at the latest, Member States shall present a report to the Commission, containing the information specified in the following provisions:</p> <p>(a) Article 9(2), on authorisation schemes;</p> <p>(b) Article 15(5), on requirements to be</p>			NP		

<p>evaluated;</p> <p>(c) Article 25(3), on multidisciplinary activities.</p> <p>2. The Commission shall forward the reports provided for in paragraph 1 to the Member States, which shall submit their observations on each of the reports within six months of receipt. Within the same period, the Commission shall consult interested parties on those reports.</p> <p>3. The Commission shall present the reports and the Member States' observations to the Committee referred to in Article 40(1), which may make observations.</p> <p>4. In the light of the observations provided for in paragraphs 2 and 3, the Commission shall, by 28 December 2010 at the latest, present a summary report to the European Parliament and to the Council, accompanied where appropriate by proposals for additional initiatives.</p> <p>5. By 28 December 2009 at the latest, Member States shall present a report to the Commission on the national requirements whose application could fall under the third subparagraph of Article 16(1) and the first sentence of Article 16(3), providing reasons why they consider that the application of those requirements fulfil the criteria referred to in the third subparagraph of Article 16(1) and the first sentence of Article 16(3).</p> <p>Thereafter, Member States shall transmit to the Commission any changes in their requirements, including new requirements, as referred to above, together with the reasons for them.</p>				
---	--	--	--	--

	<p>The Commission shall communicate the transmitted requirements to other Member States. Such transmission shall not prevent the adoption by Member States of the provisions in question. The Commission shall on an annual basis thereafter provide analyses and orientations on the application of these provisions in the context of this Directive.</p>				
40	<p>1. The Commission shall be assisted by a Committee.</p> <p>2. Where reference is made to this paragraph, Articles 5 and 7 of Decision 1999/468/EC shall apply, having regard to the provisions of Article 8 thereof. The period laid down in Article 5(6) of Decision 1999/468/EC shall be set at three months.</p> <p>3. Where reference is made to this paragraph, Article 5a(1) to (4), and Article 7 of Decision 1999/468/EC shall apply, having regard to the provisions of Article 8 thereof.</p>			NP	
41	<p>Review clause</p> <p>The Commission, by 28 December 2011 and every three years thereafter, shall present to the European Parliament and to the Council a comprehensive report on the application of this Directive. This report shall, in accordance with Article 16(4), address in particular the application of Article 16. It shall also consider the need for additional measures for matters excluded from the scope of application of this Directive. It shall be accompanied, where appropriate, by proposals for amendment of this Directive with a view to completing the Internal Market for services.</p>			NP	

42	<p>Amendment of Directive 98/27/EC</p> <p>In the Annex to Directive 98/27/EC of the European Parliament and of the Council of 19 May 1998 on injunctions for the protection of consumers' interests [41], the following point shall be added:</p> <p>"13. Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market (OJ L 376, 27.12.2006, p. 36)"</p>			NP		
43	<p>Protection of personal data</p> <p>The implementation and application of this Directive and, in particular, the provisions on supervision shall respect the rules on the protection of personal data as provided for in Directives 95/46/EC and 2002/58/EC.</p>			NP		
44	<p>Transposition</p> <p>1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive before 28 December 2009.</p> <p>They shall forthwith communicate to the Commission the text of those measures.</p> <p>When Member States adopt these measures, they shall contain a reference to this Directive or shall be accompanied by such a reference on the occasion of their official publication. The methods of making such reference shall be laid down by Member States.</p> <p>2. Member States shall communicate to the Commission the text of the main provisions of national law which they adopt in the field covered by this</p>			NP		

	Directive.					
45	Entry into force This Directive shall enter into force on the day following that of its publication in the Official Journal of the European Union.			NP		
46	Addressees This Directive is addressed to the Member States.			NP		